

לקראת שבת מלכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת יתרו

לקראת שוב מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 155

פנינים לפרשת יתרו

אמר רבינו כי את ספרו "ארחות יושר" כתב לפי העניינים והצורך שהגיעו אליו. לא פעם בקשו מרבינו שיכתוב עוד פרקים בספר "ארחות יושר", והשיב רבינו: "אני כותב מה שה' שם בלבי, אי אפשר סתם לכתוב"...

כל מה שרצית לדעת על אחורי הקלעים של ספרי מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א

משום שבספר זה אין שום דבר משלי אלא הכל מחז"ל" (רמש"ג)

כל ההכנסות מ"ארחות יושר" - לצדקה

כשיצא לאור ספרו "ארחות יושר" קבע רבינו שכל ההכנסות ממנו ילכו לצדקה, כי כן נהג אביו זללה"ה בספרו "חיי עולם". ושמעתי מהרבנית ע"ה שרצו שיהיה להם לזכות. וסיפר רמש"ג שכשהתחיל להביא לרבינו מכספי המכירות שמוכר בביתו בירושלים, אמר לו רבינו שאת הכסף של ה"ארחות יושר" ישים בנפרד משום שזה כספי צדקה.

עין הרע בעקבות הביקוש העצום

כשיצא הספר "ארחות יושר" נחטפו מיד כל הספרים, ובתוך

"והודעת להם את הדרך: ילכו בה" (שמות י"ח, כ')

"בשבילי זה הדבר הכי חשוב שיש"

סיפר חתן רבינו הגר"ש שטינמן שליט"א שכשיצא רבינו לבר מצוה של נכדו הראשון, לקח רבינו אחד מספריו לתת מתנה לחתן הבר מצוה, ושאלה אותו הרבנית וכי לא כדאי לתת לו משהו יותר חשוב ומכובד, והשיב לה רבינו "בשבילי זה הדבר הכי חשוב שיש".

כל מה שרצית לדעת על הספר "ארחות יושר"

שמעתי מהגאון רבי אליהו מן שליט"א שבזמנו סיפר לו רבינו שהוציא את הספר "ארחות יושר", כי מסופר על חבירו של השל"ה שרצו להושיבו בגן עדן ליד השל"ה, והשל"ה לא הסכים לכך וטען שאמנם חבירו ג"כ הוציא ספרים, אל אני הוצאתי גם על מוסר. אמר רבינו כי את ספרו "ארחות יושר" כתב לפי העניינים והצורך שהגיעו אליו. ולא פעם בקשו מרבינו שיכתוב עוד פרקים בספר "ארחות יושר", והשיב רבינו: "אני כותב מה שה' שם בלבי, אי אפשר סתם לכתוב".

אחד סיפר לרבינו שיש ישיבה שלומדים בה לפני השיעור כל יום עשר דקות בספר "ארחות יושר", והבחורים מאד נהנים, ואמר לו רבינו בענותנותו: "דע לך כי ספרי "ארחות יושר" אין משלי כלום, אלא הכל מלוקט ממדרשי חז"ל".

ופעם סיפר אחד לרבינו שכשיצא ה"ארחות יושר", אמר ת"ח אחד שלספר יש חן מיוחד, והרבה מאד לשבח את הספר, וסיפר זאת הלה לרבינו. אמר לו רבינו בענותנותו: "אתה יודע מדוע הוא אמר זאת,

חודש אחד נמכרו יותר מרבעה ספרים, ואח"כ הדפיסו עוד ועוד מהדורות. זמן קצר אחרי שיצא לאור נחלה רבינו, ואושפז בבית החולים תל השומר, ומרן הגרא"ל שטינמן אמר שזה משום עין הרע על התפוצה העצומה של ספרו. וכשיפרו זאת לרבינו תמה מאד, שהרי החזו"א אמר שבבני ברק לא שולטת עין הרע, ואמרה לו הרבנית ע"ה שעכ"פ כעת הוא נמצא בבית החולים שאינו בבני ברק וצריך רפואה למכתו, והסכים רבינו לשלוח את שמו לדודו הגה"צ ר' רפאל לוין זצ"ל שאמר עליו לחש נגד עין הרע.

לא חציף איניש לשוויי לאבונה שליה

שמעתי מרבינו שפעם היה אצלו אביו בביתו, וסיפר לו שהולך לדפוס לקחת דפים להדפסה, ואמר לו רבינו שגם לו יש דפים להדפיס, ולקח עמו אביו גם את הדפים שלו, ובסופו של דבר לא נדפסו דפים אלה למעלה משנה, ואמר לו אביו שידע ממה נובע עיכוב זה, משום שעבר על דברי הגמ' קידושין מ"ה ב' לא חציף איניש לשווי לאבונה שליה. ושאלתי לרבינו הרי לא אמר לו שיקח את הדפים אלא אביו לקחם מעצמו, והשיב רבינו שמ"מ לא היה צריך לספר לו על הדפים.

הניסים בכתיבת ספרי רבינו

שמעתי מרבינו שהנה הרופאים אמרו [אחרי האירוע הרפואי בשנת תשס"ב] שכבר לא אצליח לכתוב, והנה ב"ה... בזמן ההוא כששהה רבינו בבית הרפואה, אמר אחד הרופאים אודות רבינו, ללכת הוא ילך, אבל לכתוב איני מאמין שיצליח, ובס"ד ער"ח כסלו כבר כתב רבינו כפתיחה לתחילת ספר "שערי אמונה" על מסכת תרומות, שכתבתו החלה בין כתלי בית חולים, וז"ל: "ברוך ה' שהחיינו וקיימנו ומחליים רעים ונאמנים דליתנו, וזכני לעסוק בתוה"ק ער"ח כסלו תשס"ב", ומאז כתב כמה חיבורים, ומכתבים רבים, ויתן ה' ויזכה להוציא עוד הרבה חיבורים.

הספרים שניצלו מן השריפה

סיפרה הרבנית ע"ה (פרשת אמור תשס"ז): פעם אחת היתה אצלינו שריפה בבית, היה זה כשאחת הבנות הדליקה תנור נפט בחדר האמבטיה ושכחה להוציא אחר כך, ואחר שדלק זמן מה לא שמה לב והניחה איזה בגד ליד התנור, והאש אחזה במגבת, וכעבור כמה רגעים פתאום התלקחה האש בכל החדר, מיד הלכה אותה הבת ודפקה חזק על חדר הלימוד של רבינו שלמד אותה שעה עם ידידו הג"ר בערל וינטרוב זצ"ל, ונמשך כמה רגעים עד ששמעו את הדפיקות, ומיד יצאו מהבית וירדו למטה (ומלבדם לא היה איש בבית), והנה במרפסת היו ארגזי ספרים רבים מספרי רבינו שעמדו למכירה, והמרפסת היתה סמוכה לאמבטיה, והאש כמעט הגיעה עד הספרים, אמנם כשהגיעה לארגזי הספרים נעצרה לפתע, וכאילו כמין יד עצרה את האש! כך סיפרה שכנה שראתה הכל מהבנין ממול.

והוסיפה הרבנית: בזמן השריפה הייתי מחוץ לבית, וכשהגעתי ראיתי

את כל ביתי עולה בלהבות, ולמטה עומד רבינו ושמת. שאלתי אותו מדוע אתה שמח והרי הכל נשרף, והשיב שבבוקר יום זה גמר את כתיבת אחד הספרים שלו, ו"במקרה" החליט להזדרז ולהביא להג"ר דב לנדאו שליט"א לעבור על הדברים והביא לו את המחברת, ולכן הוא מאושר שהמחברת לא היתה בבית ולא נשרפה ח"ו.

כל ספר שמוציאים לאור צריך שעם הארץ יקרא אותו קודם...

שמעתי מרבינו שכל ספר שמוציאים לאור צריך שעם הארץ יקרא אותו קודם, כדי לראות היכן אפשר לטעות בהבנת הענין, וסיפר רבינו "פעם אחת בא אלי אחד ואמר לי שכתבתי בספר "שונה הלכות" שמותר להתקלח בשבת, ואמרתי לו הכי צד יתכן הדבר, הלא כתוב שם מפורש שאסור, ו"הסביר" לי שהבין את שהבאתי בשם ספר "מנוחה נכונה" שאסור להתקלח, אמנם אח"כ כתבתי שהחזו"א עבר על זה, הרי דהחזו"א אינו מסכים עם פסק זה... והאמת שהספר הנ"ל מביא פסקים מהחזו"א, וכתבתי שהחזו"א עבר על הפסקים שכתב, וכוונתי היתה שעבר עליהם ואישרם, והוא חשב שעבר עליהם היינו דלא הסכים להם, וכזה דבר לא הייתי יכול להעלות על דעתי..."

כי צד להגיב על מכתב שמלא בביקורת חריפה

סיפר רבינו: הגיע אלי ת"ח אחד שחיבר ספר, וסיפר שקיבל מכתב מלא בביקורת חריפה מאד על ספרו, ושח בפני צערו על הדבר. אמרתי לו שגם לי יש מכתב כזה שקיבלתי כשהוצאתי את אחד מספריי, ובשעתו לא עניתי לשולח מאומה, וכיום הוא ידיד שלי.

הוראות למכירת ספרי רבינו בירושלים

לפני שנים כשהתחיל רמז"ג למכור את ספרי רבינו בביתו בירושלים, א"ל רבינו שאם מגיע בעל חנות ספרים לקנות ספרים כדי למכור, צריך להוריד לו עשר אחוז כדי שגם הוא ירויח קצת כשימכור, וכן הוא נוהג בעצמו בביתו. ושאל רבינו לרמז"ג אם הוא עצמו גם מרויח מכל המכירה משהו, וא"ל רמז"ג שבדרך כלל לוקח בערך ג' שקלים יותר, אבל זה רק מכסה את ההוצאות (נסיעות לבני ברק וכדו'), ואמר לו רבינו "א"כ על החלק שלך אל תעשה הנחה כדי שלא תפסיד, מהחלק שלי תוריד את העשר אחוז". ועוד הוסיף רבינו שעל ה"ארחות יושר" לא יוריד כלל עשר אחוז, כי הכסף של ה"ארחות יושר" הולך כולו לצדקה, וכיון שזה כספי צדקה אינו מוריד מהסכום.

עוד סיפר רמז"ג שלפני כמה שנים הגיע אליו סוחר מלונדון, וקנה ספרים בשווי ארבעת אלפים ש"ח, והוריד לו עשר אחוז כפי שהורה רבינו, ואח"כ נודע לו שעל מוכרי חו"ל לא עושה רבינו את ההנחה של עשר אחוז משום שהם מוכרים בדולרים, ומרויחים פ' כמה כמה שקונים, ושאל לרבינו מה יעשה כעת, ורצה להשלים לרבינו את הסכום החסר, והשיבו רבינו "ח"ו מה שמכרת מכרת והרווח שלך, ואין עליך שום טענה, רק מכאן ולהבא כשמגיע סוחר מחו"ל צריך לשאלו אם מוכר בא"י או בחו"ל".

"הסכת ושמע מעשה שהיה... בתקופה מסוימת, הוכרח הרב מבריסק להרחיק נדוד לשוייץ הרחוקה, לצורכי רפואה, משום שאויר ההרים הקל על נשימתו. בהוראת הרופאים - היה צועד במסלול מסויים מדי בוקר, דא עקא, שהרופא שבדק אותו לאחר תקופת-מה בה התמיד בטיולים היומיים הללו - גילה כי השיפור המיוחל בושש מלבוא... חקר הרופא, שאל שאלות, ואזי התברר לו כי הרב מבריסק צועד במהירות את כבדת הדרך כפי המלצת הרופא, ומיד שב לתלמודו"...

מרן הגרא"מ שך זצוק"ל על קבלות קטנות לחיים טובים יותר

"והודעת להם את הדרך: ילכו בה" (שמות י"ה, כ')

באופן כללי היתה דעתו הברורה של רבינו כי כל אדם יודע את אשר עליו לתקן, ועליו לחשב את חשבון עולמו ולקבל על עצמו את הקבלה אשר נחוצה על פי מצבו.

אכן, רבינו חוזר היה ומדגיש, כי מוטב שיקבל האדם על עצמו קבלה קלה ופשוטה - בה יוכל להתמיד לאורך זמן, מאשר שיקבל על עצמו קבלה קשה ומורכבת - אשר תתפוגג עם הזמן משום שלא יעלה בידו להתמיד בה...

כך למשל, לאברך אשר נכנס אל חדרו של רבינו ביום מן הימים, וביקש הדרכה באשר ל'קבלה' טובה שיוכל לקבל על עצמו כדי להמתיק הדינים - המליץ רבינו שיקבל על עצמו לברך ברכת המזון מתוך סידור...

"זה הכל?" - התפלא האברך, ורבינו השיב ואמר:

"הסכת ושמע מעשה שהיה... בתקופה מסוימת, הוכרח הרב מבריסק להרחיק נדוד לשוייץ הרחוקה, לצורכי רפואה, משום שאויר ההרים הקל על נשימתו. בהוראת הרופאים - היה צועד במסלול מסויים מדי בוקר, דא עקא, שהרופא שבדק אותו לאחר תקופת-מה בה התמיד בטיולים היומיים הללו - גילה כי השיפור המיוחל בושש מלבוא..."

חקר הרופא, שאל שאלות, ואזי התברר לו כי הרב מבריסק חס על זמנו, ולפיכך צועד במהירות את כבדת הדרך כפי המלצת הרופא, ומיד שב לתלמודו... מאחר וכך, אין ריאותיו מספיקות לספוג די את אויר ההרים הצלול, ואינן מתאוששות...

כאשר הבין הרופא את שורש הבעיה, הגה בדעתו רעיון מצויין... הוא המליץ לרב מבריסק כי יקח עמו ספר במהלך הטיול, ויעיין בו בעת לכתו בדרך... באופן זה הוא ילך לאיטו, וישאף אויר צח מלא ריאותיו... ואכן, העצה הוכיחה את עצמה: הרב עשה כמצות הרופא, ובריאות השתפרה."

"ובכן" - סיים רבינו בחיוך - אף אני מייעץ לך כיצא בזה... אם תקפיד לברך מתוך הסידור תגלה עד מהרה כי דרכך בברכה איטית יותר, וכי הברכה נאמרת במנוחה ובישוב הדעת... האוירה של הברכה - תהיה צחה יותר, ותשפיע עליכם לטובה!"...

הרי לנו, כי לפעמים דוקא קבלה קטנה, פשוטה וברת-התמדה - כוחה רב לה לרומם את מדרגתו הכללית של האדם יותר מאשר קבלה אחרת, גדולה ומשמעותית ממנה... לפעמים דוקא הקבלה ה'פשוטה' כביכול - היא זו שתוכל להביא תועלת מרובה ביותר, והשפע שיושפע על האדם ממרומים בעטיה - יהי אף הוא בהתאם!

שתי קבלות טובות

בהזדמנות אחרת, התייחס רבינו לאותה נקודה עצמה, כאשר המליץ על שתי קבלות אותן ראוי לקבל בשעת צרה. היה זה בעת אחת המלחמות שהשתוללו בארץ, כאשר ביקש אחד ממקורביו של רבינו כי ימליץ לו על קבלה טובה שיוכל לקבל על עצמו בכדי להנצל מהשעות הקשות המתרגשות על הארץ ועל יושביה. לאחר

הרהור קצר - נענה רבינו ואמר לו:

"ראשית עליך לזכור, כי מומלץ לקבל קבלות קטנות, ולא להחליט החלטות גדולות - אשר מטבע הדברים עתידות להתפוגג במוקדם או במאוחר ולא להותיר כל רושם. מאחר וכך, הייתי ממליץ לך על שתי קבלות קלות, אשר תעמודנה לך בשעה קשה זו:

הקבלה הראשונה היא, לברך את הברכה הראשונה של ברכת המזון - מתוך סידור. אין אתה צריך להכביד על עצמך בקבלה לגבי כל ברכת המזון, ודי בקבלה אשר תתייחס אל הברכה הראשונה בלבד, וזאת מסיבה פשוטה מאד:

אם כבר תקח את הסידור לידך, ותברך ממנו את הברכה הראשונה, כלום מתקבל על הדעת שתניח אותו מידך לאחר שתגיע ל'הזן את הכל' ? הרי הדבר אינו מסתבר ! סביר יותר להניח שתמשיך לברך את הברכה עד תומה מתוך הסידור, וכך עלתה בידך ברכה שלמה - מתוך קבלה פעוטה אשר ניתן לעמוד בה בנקל!

אכן, גם אם משום מה תסתפק בברכה הראשונה של ברכת המזון מתוך הסידור - הרי שמעלה עצומה יש בכך, שהרי אם תתעמק בברכה זו - תמצא שיש בה יסודות עצומים של אמונה בקדוש ברוך הוא, הסתפקות במועט, ההבלת עניני העולם הזה, הבטחון בו יתברך, ומיעוט ערכה של ההשתדלות - באשר הכל בידו יתברך! "נמצא אפוא, כי קבלה זו, אף שאינה אלא פעוטה וקלה - יכולה לפתוח בפניך פתח עצום לתועלות רוחניות רבות ונשגבות, ובודאי קבלה מעין זו הינה בעלת ערך עצום!".

זו איפוא היתה הקבלה הראשונה עליה המליץ רבינו, אולם מלבדה - המליץ הוא לאותו אדם על קבלה נוספת, אשר אמנם הינה קשה יותר, אולם יש בה תועלת נשגבה הן בכדי להרבות זכויות, והן בכדי לזכות לאיכות חיים טובה יותר גם כאן, בעולם הזה... וכך המשיך רבינו ואמר לאותו מקורב:

"הקבלה השנייה היא, שלא להתהלך כל החיים עם 'קפידות' ועם 'טענות'... לא להיות רגזן ולא להיות נרגז... אם תתבונן סביבך, תמצא שרוב בני האדם מעבירים את כל חייהם עלי אדמות בקפידות וברגז... מהבוקר ועד הערב הם מלאים בטענות על העולם ומלואו... הם מתאוננים על שפלוני עשה כך ואלמוני סירב לעשות כך, הם יודעים להסביר תמיד למה הכל היה יכול להיות טוב יותר אילו היו מתייעצים עמם ומקבלים את דעתם, הם כועסים על הילדים שלא מילאו את רצונם בדיוק, הם מתלוננים על האשה או על הבעל, על ההורים ועל האחים והאחיות, ובקיצור: הם סובלים כל חייהם סבל נפשי בל יתואר!

לעומת זאת, אדם אשר מקבל על עצמו שלא להקפיד ולא להתרגז - הרי כל חייו מאושרים... הוא שמח עם הסובבים אותו, הוא מעריך ומכבד אותם, הוא מודה מעומק הלב על כל טובה שנעשתה לו -

ומוחל מבלי אומר כאשר נעשה בשוגג ובמזיד מעשה שגרם לפגיעה בו... במשפט אחד ניתן לומר פשוט, שהוא תמיד מאושר! וכל זאת, מבלי להביא בחשבון את הנזקים הרוחניים הכבדים שישנם בקפדנות וברגזנות... אדם שמקפיד על חברו - עלול בנקל להכשל בלשון הרע וברכילות, במחלוקת, בהלבנת פנים ובהוצאת שם רע, וכל זאת מבלי שירגיש כלל את רעת מעשיו - באשר לדעתו הוא צודק בהחלט, וכל מעשיו אינם אלא כתגובה וכתוצאה מהעוולות שנעשו לו על ידי הסביבה...

לעומתו, האדם אשר אינו מקפיד על איש - בודאי לא יעבור על אחד מכל אלו, שכן הוא אינו מנסה למתוח ביקורת על זולתו, אלא להיפך! את כל הסובבים אותו הוא מעריך עד אין קץ, וכל רצונו אינו אלא להיטיב עמם ככל יכולתו! גם כאשר הם שוגים - הוא דן אותם לכף זכות, כך שבשום אופן הוא לא יגרר למחלוקת, ללשון הרע או לרכילות, אשריו ואשרי חלקו! אדם שכזה, בהחלט יכול לצפות לכך שמן השמים ידונו אף אותו לכף זכות, וינהגו עמו באותה מידה טובה שבה נהג הוא עם הסובבים אותו...

מעתה, ברור כי דוקא בעת צרה - קבלה זו נאה היא ומתקנת: אם תקבל על עצמך שלא להקפיד על איש, רק לדון את כל הסובבים אותך לכף זכות - תזכה להנהגה מקבילה מן השמים, ובודאי ישמרך מכל פגע וצרה כשם שאתה מבקש לעשות לכל מכריך ובני משפחתך הקרובים או הרחוקים!" - סיים רבינו את דבריו המאלפים. ואגב, זה המקום לציין כי גם כאשר קיבל על עצמו קבלות טובות - הוא קיבלן בהתאם לאותן אמות מידה שקבע הוא עצמו ביחס לאחרים... הוא נהג בדיוק על פי אותם כללים שיסד בעבור דורשי עצתו, וכפי שיכולים אנו למצוא אם נתבונן בקבלות שהעלה רבינו על הכתב בערב ראש השנה של שנת תשמ"ד, וכך כתב בתוך דבריו:

"הדבר היסודי והעיקרי - להתחזק באמונה שיש בורא עולם והתורה היא דבר ה' שנתנה לנו ע"י משה רבינו הלכה למשה מסיני על פי המידות שדרשו חז"ל!"...

נורא נוראות! רבינו של ימיו היה עורך מערכות באמונה ויראת שמים - מוצא לנכון לקבל על עצמו בעת זקנה ושיבה: להתחזק באמונה! אך בכך לא מסיים רבינו... הוא מתחיל לפרט באופן מפורט את קבלותיו: "להתחזק בכוונת התפלה, לכוון לפני התחלת הברכה על מה היא הבקשה, והוכיח תחילתו על סופו שכל הברכה נמשכת ע"פ הכוונה הראשונה. וביחוד בברכת המזון שיהא רק מתוך סידור לא על פה, ולהיזהר מן הכעס ולכל שואל לענות בסבר פנים יפות". והדברים מדברים בעד עצמם...

(מתוך הספר 'ארחות החיים')

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל
שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

היה לי תור אצל פרופסור ברמת גן. בעודי ממתין בתור, אני רואה לידי אדם חילוני מחזיק בידו גמרא מסכת יבמות, ולומד. כולם יודעים כי מסכת זו היא מן הקשות ביותר בש"ס. כאשר אותו יהודי ראה אותי שם, הוא ניגש אלי, ושאל אם אוכל להסביר לו משהו מוקשה בגמרא. שאלתי אותו היכן הוא לומד מסכת יבמות, והלה סיפר לו שהוא גר בהרצליה...

הגאון רבי אהרן טויסיג שליט"א על המאור שבה שמחזירם למוטב

"וירד ד' על הר סיני" (שמות י"ט, כ')

ברצוני לספר סיפור, ממנו נלמד שאסור לנו לזלזל באף יהודי, ואפילו מי שנראה בעינינו שאין לו שייכות ללמוד תורה, הרי אם רק ילמד 'המאור שבה יחזירו למוטב'. לפני שנים היה לי תור אצל פרופסור ברמת גן. בעודי ממתין בתור, אני רואה לידי אדם חילוני מחזיק בידו גמרא מסכת יבמות, ולומד את הדף היומי. כולם יודעים כי מסכת זו היא מן הקשות ביותר בש"ס. כאשר אותו יהודי ראה אותי שם, הוא ניגש אלי, ושאל אם אוכל להסביר לו משהו מוקשה בגמרא. שאלתי אותו היכן הוא לומד מסכת יבמות, והלה סיפר לו שהוא גר בהרצליה, ולפני כמה חודשים הוא הבחין שבכל ערב, בשעה מסויימת, מגיעה לבניין קבוצת אנשים, ונכנסת לאחת הדירות בבניין. לאחר כמה ימים הוא שאל אחד מהם לפשר בואו, והלה סיפר לו כי בבניין מתגורר אברך שמוסר שיעור בדף היומי. אותו אדם לא ידע כמובן מה זה 'הדף היומי', והלה הסביר לו את המשמעות. ביום המחרת הוא פגש את השכן האברך, ושאל אותו האם הוא יוכל להגיע לשיעור היומי, כדי לשמוע מה לומדים. הלה השיב לו בחיוב, אבל השכן החילוני הוסיף שהוא אינו חובש כיפה, ואין בכוונתו לחבוש כיפה בשיעור, האם בכל זאת יתאפשר לו להגיע לשיעור. האברך אמר לו כי הוא יכול להיכנס לשיעור איך שהוא רוצה, ואיש לא יכפה עליו דבר.

אותו אברך הכין את משתתפי השיעור לבואו של השכן החילוני, וביקש מהם שלא לומר לו דבר על זה שאינו חובש כיפה. ואכן הלה הגיע לשיעור גלוי ראש, וכבר בפעם הראשונה הוא שאל שאלה טובה במהלך השיעור. האברך שיבח אותו על השאלה, ואמר לי כי היא מופיעה ב"פני יהושע", ואף הוציא את הספר להראות לו את השאלה. למחרת שוב הגיע אותו שכן, וגם הפעם שאל שאלה טובה בשיעור, ומגיד השיעור הראה לו כי השאלה מופיעה במהרש"א. ממשיך אותו יהודי חילוני לספר לי: "אני במקצועי מהנדס אלקטרוניקה. כדי לקבל את התואר מהנדס, נזקקתי לכמה שנות לימוד, והייתי צריך לעבור על ספרים רבים מכריכה לכריכה, עד

המשך בעמוד 30

רבינו פתח ואמר לראש העיר: "באנו מארה"ב לחיות בארץ ישראל ובעיר הקודש חיים יהודיים, לא יתכן שדווקא כאן יקימו לנו בריכה מתחת לחלונות ביתנו". ראש העיר התעקש ואמר בחוצפה: "הבריכה קום תקום!"

על מסירותו לכלל כמורה הוראה, של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל, ועל המצוה החשובה ביותר שהסביר לכל ילד שביקש ברכתו

"וַיַּעֲמֵד הָעָם עַל מֹשֶׁה מִן הַבֶּקֶר עַד הָעֶרֶב" (שמות י"ח, י"ג)

גם בהנהגתו כמורה הוראה ניכרה המגמה של הקדשת כל כוחותיו למען הכלל. ביתו וזמנו היו מקודשים לגמרי לכלל ישראל, למרות שהיו זמני קבלת קהל בהם שהה בביתו, כל שעה שהיה בביתו קיבל את השואלים והיה מורה להעירו אפילו באמצע הלילה עבור כך. אפילו את הטלפון היה שם ליד מיטתו שאם מישהו יתקשר יענה לו מיד.

למעלה מכך, למרות שקידתו העצומה, כאשר ישב עם אנשים שבאו לשאול או להתיעץ - הקדיש כל זמנו לשמוע אותם ואף לרדת לפרטי פרטים, שכללו לפעמים דלי דלות של וויכוחים קטנים ומייגעים, שהיו אמורים להפריע לשקדן כמוהו, הרבה מעבר לאדם מהשורה, אך היות והקדיש עצמו לכלל - הרגיש שזה תפקידו עכשיו, ורק בשניה שהדיון הסתיים שקע בתלמודו.

ירושלים רבת. רבינו היה מראשוני המשתכנים בבנין הראשון של שכונת מטרסדורף, שהיתה השכונה החרדית הראשונה בצפון ירושלים, אך לא רבים יודעים שהיה גם בין אלו שהיתה להם השפעה מכריעה בהתפתחות האזור, והפיכת כל צפון ירושלים למגדלור של תורה ויראת שמים לבני היהדות הנאמנה.

הוא היה מדריך את כל תלמידי הישיבה שנישאו, להשתדל לרכוש דירה קרובה ככל הניתן לישיבה, מתוך מטרה להשתייך כמה שיותר לישיבה הן על ידי לימוד בה, והן על ידי השתתפות בשיחות ובשיעורים, ובעיקר הענין של תפילה בישיבה, ענין שהיה עיקר גדול אצלו, והיה אומר שבן תורה שמתפלל במקומות שאין הבנה לערך התפילה - זה בגדר חילול השם.

ענין זה גרם, שבתקופות שאנשים היססו אם לקנות דירות באזור זה, שהיה באותן שנים מרוחק ממרכז העיר וכמעט שומם מסביב, ועשרות הדירות שנקנו באותן שנים גרמו לעוד ועוד אנשים, בפרט ממוצא אמריקאי, להתעניין במגורים באזור. רבים מתלמידי הישיבה רכשו ושכרו דירות בשכונת 'רוממה', שהיתה באותן שנים שכונה מעורבת, ומורכבת ברובה מציבור שאינו שומר תורה ומצוות, ולאט לאט נכבשה על ידי הציבור החרדי, כשחלק נכבד מהם היה מתלמידיו ומושפעייו.

פרנסי העיר החילונים לא השלימו עם העובדה, שהציבור החרדי הולך וכובש את שכונת 'רוממה', והחליטו למנוע זאת בכל מחיר. אחת מתחבולותיהם היתה להקים במרכז השכונה, בבנין המרכז הקהילתי של רוממה, בריכת שחיה מעורבת, דבר שיבריח תושבים חרדים מהאזור. באותה תקופה התארגנה משלחת של קבוצה מחשובי תושבי השכונה שנפגשה עם ראש העיר ט.ק. העסקנים ביקשו מרבינו שהוא יהיה הדובר שלהם בפגישה, הן מחמת אישיותו המרשימה והן משום שסברו שהעובדה שרבינו ידבר איתו באנגלית - תשפיע עליו, שכן בהיותו נתין ארה"ב ידבר בשם ציבור זה, שהלך וגדל באותן שנים בעיר, ופרנסי העיר ראו בו דבר חשוב, והן מחשש שתהיה פניה של תושבי ארה"ב לנדיבים של הקרנות שלו, להסביר לו איך הוא מתייחס לתושביו.

רבינו פתח ואמר לראש העיר: "באנו לכן מארה"ב לחיות בארץ ישראל ובעיר הקודש חיים יהודיים, לא יתכן שדווקא כאן יקימו לנו בריכה מתחת לחלונות ביתנו". ראש העיר התעקש ואמר בחוצפה: "הבריכה קום תקום! אמנם היות וביקשתם אני מבטיח לעדכן אתכם לפני שהיא תקום..."

כשיצאו אמר רבינו לחברי המשלחת שהמערכה הוכרעה, שכן עצם זה שראש העיר נכנע בזה שהבטיח שידיע להם - מראה הדבר שהוא חושש ואמירתו שהיא תקום בכל אופן, אינה יותר מדברי רהב. חלפו הימים ובאחד מימי חורף תשל"ו הגיעו פועלים ליצוק תקרה לאותו

בוקר בהיר אחד, נשמע קול נפץ אדיר ותקרת המבנה התמוטטה בקול רעש גדול, עד שהתושבים חשבו שמדובר בפיגוע

שתהיה גדולה, שווה לבטל תורה ולנסוע לחו"ל. אבל עכשיו כאשר אתה נוסע בוודאי תתן שיעורים בקהילתנו ותקרב את היהודים במקום, אם כן כשמדובר בהרצת תורה וקירוב - ודאי שזה ענין נשגב לצאת עבורו לחו"ל!"

"בנים אתם לד' אלקיכם"

צוהר מופלא למבטו הכללי ישראלי - היה בכל מבטו על חינוך ילדי ישראל. ידוע היה לכל תלמידיו ובאי ביתו שרבינו נהנה ללכת לתלמודי תורה, והיה מתרגש עד דמעות לראות את ילדי ישראל, ותמיד כאשר ביקשוהו לבא לבחון ילדים ואפילו להשתתף במסיבות חומש וסידור - היה מגיע בשמחה, וכל מי שראהו שם לא ישכח את המחזה. רבינו נישק לכל ילד וילד בידו או בראשו בחום, וברכו. פעם הגיע למסור את השיעור יומי בישיבה, ו"סידור" ממסיבת סידור של אחד מתלמודי התורה תחת בית שחיו. לפני השיעור אמר בעיניים נוצצות: "ראיתי עכשיו את דור העתיד של כלל ישראל!", וכן סיפר שאמר למלמדים שהם הולכים בדרכיו של הקב"ה, עליו נאמר בפסוק "המלמד תורה לעמו ישראל".

כמסופר גם כאשר ביקר בחו"ל, נתבקש לקבל נערי ישיבות ותלמודי תורה לבחונם על תלמודם, ולהשמיע באזניהם דברי חזק. כמו כן הלך בעצמו לתלמודי תורה ובתי ספר לחזק ולרומם ילדי ישראל. בהיותו באנגליה סיפר לו ידיד הישיבה ר' מני וויס, שהינו קשור עם מנהל בית ספר גדול מאד בעיר, בית ספר ממלכתי ומודרני מאד, עד כדי כך שלא כל ילדיו הולכים עם כיסוי ראש וכד' אולם, סיפר לו ר' מני שהוא ביקש מהמנהל שרבינו יבוא לדבר בפני הילדים, כדי שהילדים יראו מהי דמות תורנית של רב וראש ישיבה והמנהל הסכים, אך הבהיר שהוא אינו יכול להכריח את הילדים לבוא, הוא רק יודיע שבזמן ההפסקה יגיע לאולם בית הספר רב מארץ ישראל, ומי שרוצה יבוא לראותו ולקבל ממנו ברכה.

רבינו הסכים. מנהל בית הספר לא חלם שיבואו יותר מעשרות בודדות של ילדים, אך בפועל בשעה היעודה התברר שכמעט כל ילדי בית הספר - כאלף וחמש מאות ילדים הגיעו! העסקנים המקומיים והמקורבים תהו בינם לבין עצמם מה יאמר רבינו לילדים,

מבנה, בו אמורה לקום הברכה, מבלי להודיע מה הולכים לעשות שם. התושבים חששו אולי הולך ראש העיר לבנות את הברכה על אפם וחמתם, אך 'יושב בשמים ישחק' ולאחר כמה ימים, בוקר בהיר אחד, נשמע קול נפץ אדיר ותקרת המבנה התמוטטה בקול רעש גדול, עד שהתושבים חשבו שמדובר בפיגוע. למעשה מאז עמד המבנה שומם שנים רבות עד שהוקם בו מבנה המתנ"ס.

מחנך לחשוב אודות כלל ישראל

מבט זה ראו בכל תהלוכות חייו, שהיה מרבה לחשוב על כלל ישראל, כך תבע גם מתלמידיו הקרובים לחשוב על הכלל, ולא אחת כשהיו מדברים איתו על עניינים שונים פרטיים לכאורה, היה מדבר איך המבט צריך להיות במחשבה של אחריות לכלל. כך מספר אחד מחשובי תלמידיו שרבינו העיר לו פעם על ענין מסוים. תוכן תוכחתו היה שאינו חושב מספיק על כלל ישראל, ואמר לו: "מתוכן שאלתך אני רואה שאתה חושב רק על עצמך!". אותו תלמיד סיפר שרבינו דיבר על זה בצורה כה חזקה, שזה שינה לו את כל המבט לכל ימי חייו.

מופלא היה לראות כמה שמח והתעניין לשמוע על התפתחות ישיבות וכוללים, קהילות ומוסדות בפרט במקומות נידחים. פעם כשביקר אצלו ראש ישיבה ממדינה בדרום אמריקה, וסיפר לו על הישיבות והכוללים שם ומספר תלמידיהם, התפעל וקרא: "לא אלמן ישראל, אפילו במדינות דרום אמריקה הרחוקות ישנן ישיבות".

פעם פנו אליו מהעיר מלבורן שבמדינת אוסטרליה, שחברי כולל האברכים שנפתח במקום, מיסודה של לייקווד בארה"ב לחיזוק הקהילה במקום, מתכנסים לשמחת בר מצוה שלא אחד מתושבי העיר, ויהיה זה חיזוק גדול עבורם אם יאמר בפניהם דברי חיזוק, אלא שכדי לדבר בפניהם צריך לגשת למרכזיה של חברת 'בוק', ורק משם יוכל דבר בפניהם. רבינו יצא מגדרו וניאות ללכת במיוחד לדבר בפניהם דברי חיזוק.

תלמיד אחר מספר, שכאשר נכנס בערב ראש השנה להתברך מפיו, נענה לו רבינו וברכו. לאחר מכן עורר אותו שלא ישכח להתפלל בתפילותיו על כלל ישראל...

סיפר הג"ר אהרן מרדכי שדמי ראש חבורה בישיבה: "בשעתו היתה לי כמה שנים חברותא עם יהודי שעוסק בחינוך באנגליה. פעם התקשר אותו ידיד וסיפר שנוולד לו בן, וחפץ להזמין אותי לשמש כסנדק בברית. ניגשתי לרבינו והוא פסק לי שלא כדאי לעזוב את ארץ ישראל עבור סנדקאות. לאחר כמה שנים עשה אותו ידיד בר מצוה לבנו באנגליה, שוב הוא ביקש שאבוא להשתתף עמו בשמחתו, ניגשתי ושאלתי את רבינו, האם לנסוע לכמה ימים ולהשתתף בשמחת בר המצוה של ידידי? לפליאתי ענה רבינו שעלי לנסוע.

"היה הדבר לפלא בעיני, לנסוע ליזמיים לסנדקאות - רבינו התנגד, ואילו עתה שאני מתעתד לנסוע לשבוע שלם רבינו מסכים מיד. שאלתי את רבינו והוא ענה: 'כאשר ביקשת לנסוע ליום אחד, הענין היה סנדקאות, ולא היה נראה לי שעבור מעלת סנדקאות, ככל

פעם אחת, נכנס אל הרב יהודי אחד כשפניו ובגדיו רטובים מביצים שבורות, ובקול בכי סיפר לרב: "באתי עם סל ביצים למכרם לפרנסת ביתי, ופגש בי המסור ופקד עלי לנושאם לביתו, כשביקשתי שישלם לי בעד הביצים הכה במקלו, והביצים נשברו ונשפכו על פני ובגדי. באתי אל הרב להזמין את המסור לדין תורה..."

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א על דינים ולימוד זכות

"וְשִׁפְטוּ אֶת הָעַם בְּכָל יֵת" (שמות י"ח, כ"ו)

בספר 'עבד המלך' (משלי כ"ז, י"ט עמוד קמ"ג), הביא כי מקובל הדבר שאפילו אם חברו הוא שונא גדול - אם ידינהו לכף זכות באיזה אופן שיהיה יסתלק השנאה של חברו מעליו.

עצם יסוד הדברים כבר הובא בספר 'כתר ראש' (אוהלי חיים סימן קי"ט), שהגאון רבי יצחק מוולוז'ין אמר בשם אביו הגר"ח: דבר מנוסה הוא, אם יהיו לאדם שונאים חס ושלום, אם יפעל אצלו שהם צדיקים גמורים וידין אותם לכף זכות - תיכף יתהפך לבבם לאוהבים לו.

והביא בספר עבד המלך שם, מעשה נפלא מהגאון רבי נחום משאדיק, שהיה הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד רגיל לספר, וכך היה המעשה:

לפני שעלה רבי נחום לארץ הקודש, למד תורה אצל רב גדול בחוץ לארץ. בעירו של הרב היה איש אחד רשע ומסור, והיה נותן חיתתו על כל אנשי העיר ועושה להם צרות גדולות על ידי מלשינות וכדומה. פעם אחת נכנס לרב יהודי אחד כשפניו ובגדיו רטובים מביצים שבורות ובקול בכי סיפר לרב: "באתי מהכפר עם סל ביצים, למכרם לפרנסת ביתי. לפני כניסתי העירה פגש בי המסור והניח ידו על סל הביצים. כשהכיר בי שלא רציתי להבין את הרמז שאביא את הביצים לביתו, פקד עלי בתוקף לנושאם לביתו. כשביקשתי שישלם לי בעד הביצים הכה במקלו על הסל והביצים נשברו ונשפכו על פני ובגדי. באתי אל הרב להזמין את המסור לדין תורה!"

הרב ציוה למשמש שילך למסור להזמין תיכף לדין תורה. השמש, בהכירו את המסור, ובידעו את הסכנה הצפויה אם ירגיזו אותו רצה להשתמט, אבל הרב ציוה לשמש שילך תיכף. השמש הלך אל המסור ואמר לו שהרב מבקש שיבוא אליו להשיב על תביעת ממון של מי שהוא עליו. המסור גער בשמש והוציא מביתו. הרב אמר לשמש שילך עוד פעם למסור ויגיד לו שהרב ינדה אותו אם לא יבוא. השמש הלך שנית אל המסור והעביר לו את דברי הרב. המסור כעס מאוד, היכה את השמש וגרשו מביתו.

ביום השבת כשהרב וגם המסור היו בבית הכנסת קראו למסור לעלות לתורה. קודם שבירך, עלה הרב על הבימה ואמר למסור:

"רשע, אתה מסרב לדין תורה ועוד יש לך חוצפה לעלות לתורה?!" פני המסור חווירו וירד מהבימה בלי ברכה, המסור איים שבקרוב ינקום את נקמתו מהרב.

עברו כמה ימים ויהודי מאיזה כפר שהוא רחוק ממושב הרב, בא אצל הרב וכיבד אותו בסנדקאות בהכניסו מחר את בנו בבריתו של אברהם אבינו עליו השלום. הרב קיבל את הסנדקאות ולקח עמו שנים מתלמידיו. אחד מהם היה המספר, רבי נחום. הם התחילו ללכת אל הכפר שבו גר בעל הברית. כשהרחיקו מן העיר, הרגישו התלמידים שהמסור רוכב על סוסו ואורב לרב מרחוק. הם אמרו לרבם שהמסור נמצא בריחוק מקום והוא מאיים באגרופו ומתחיל להתקרב. הרב עמד מלכת והתעמק במחשבות. המסור התקרב ובא, אבל ראה זה פלא שעשה השם יתברך, כשהגיע המסור ליד הרב ירד מעל סוסו ובקול דממה דקה ובהכנעה אמר לו: "רבי, התרשני לתת מכות לתלמידך???" הרב השיב: "חלילה". "הרשני לתת להם רק סטירה אחת", ביקש, אמר הרב: "לא תיגע בהם יד". "הרשני רק לירוק בפניהם", אמר הרב "גם זה לא".

אחר כך ביקש ואמר: "רבי, מחול לי על כל מה שגרמתי לך צער ועגמת נפש", השיב הרב: "שלם בעד הביצים ותפייס את היהודי שהעלבת, ואחר כך אמחול לך". המסור הוציא מכיסו עשרה רובל כסף ואמר: "רבי, הנה עשרה רובל. בבקשה, יתן אותם ליהודי שיקבל

אמר לו: "רבי, התרשני לתת מכות לתלמידיך??" הרב השיב: "חלילה". "הרשני לתת להם רק סטירה אחת"

לבוא לדין תיכף כשהרב מזמין, ומה זה היה לי שארסק את סלו של היהודי עם הביצים, ואם כן היה לו לרב להקפיד על זה מאוד ומרגע לרגע נתקרבו הלבבות, עד שכאשר עמד על ידי היו הלבבות מלא אהבה במקום שנהא ובמקום קטטה ומריבה. מיד פייס אותי ומחלתי לו.

הוסיף רבי נחום ושאלי: "רבי, אם כן, אפוא, למה רצה להכות אותנו?" השיב הרב: "אם גם אתם הייתם חושבים כמוני לא היה לו שום רצון להרע לכם, אבל אתם חשבתם הנה הרשע המסור הזה בא להרוג את רבינו ולבכם היה מלא שנהא עליו ולכן גם הוא היה שונא אתכם וביקש ממני שארשה לו להכותכם או לכל הפחות לירוק בפניכם..." כשסיים הגאון רבי יוסף חיים את המעשה, אמר שאפשר למצוא זה גם בפרשת וישלח: "וישובו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשיו וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו", אתה חושב אותו לאח והוא אינו אלא עשיו, והלכה היא בידוע שעשיו שונא ליעקב, אבל גם יעקב שונא את עשיו. "וישא יעקב עיניו וירא והנה עשיו בא ועמו ארבע מאות איש", ראה יעקב את הסכנה המתקרבת חלילה, אז "וישתחו ארצה שבע פעמים עד גישתו עד אחיו", חיפש עליו לימודי זכות עד אשר התקרב, לא אל עשיו כי אם אל אחיו, נתעוררה אצלו האחוה ועל ידי זה נתעוררה האחוה גם אצל עשיו, "וירץ לקראתו ויחבקוהו ויפול על צוואריו וישקוהו ויבכו". (מתוך הספר: מידות והנהגות טובות)

הפסד הביצים, והשאר יהיה לו לפיוס", הרב קיבל את הכסף למסור אותו לבעל הביצים ומחל לו. הוא הלך לדרכו אחרי שהרב מחל לו והרב ותלמידיו המשיכו את דרכם לברית המילה.

רבי נחום שאל את רבו, "רבי, בשעה שעמד שקוע במחשבות, מה חשב אז? ואיך קרה שהמסור פייס את הרב במקום שאיים עליו להורגו?" השיב הרב: "כשאמרתם לי שאנו נמצאים בסכנה, התפללתי אל השם יתברך שיעזרנו ויצילנו וכלל גדול יש לי מרבותי שאין לך דבר שלא נמצא בתורה ובכל מבוכה יש למצוא את העצה בתורה, והנה עזרני השם יתברך שעלה ברעיוני את הפסוק כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, והתחלתי לחשוב אם הוא שונא אותי הרי זה מפני שאני שונא אותו, ולמה אני שונא אותו? מפני שהוא עבריין ולא ציית דינא, אז אמרתי בדעתי אולי אפשר למצוא עליו זכות בכדי שאסיר השנאה מלבו, ואולי עוד לעורר אצלי אהבה אליו, ואז בלי ספק שיעזור השם יתברך שיהפוך לבבו אלי ויחדל לשנוא אותי וכיון שלא ישנאני לא תהיה לו עוד שום סיבה לעשות לי רע.

והתחלתי לחשוב בודאי היהודי הזה נתחנך בלי ספק בסביבה רעה ולא נפגש מנעוריו עם אנשים טובים, והוא כתינוק שנשבה ויש רחמנות גדולה מאד עליו. וחשבתי עליו כמה מיני זכות על המלשינות שלו. ובנוגע למעשה של הביצים, אולי כן היה בדעתו לשלם, רק שכאשר האיש הכפרי ביקש מיד שישלם לו התכעס, ובשעת כעסו עשה מה שעשה. וכשהזמנתי אותו לדין חשב שזה לא נכון מהרב שמזמין אותו בבקר בפקודה חריפה, ואולי אם הייתי קובע לו זמן לא היה מתרגז, ובודאי יש בו ניצוץ קדוש מאד והראיה שבשעה שביישתי אותו ברבים כשעלה לבימה היה יכול להכני נפש והוא לא רק שלא הכני כי אם ירד מעל הבימה בבזיון, ונמצא שיש בו מידת דרך ארץ וכבוד התורה ואולי באמת לא צדקתי שביישתי אותו ברבים בבית הכנסת, והוא היה מן הנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואין משיבים כזאת וכזאת חשבתי עליו כמה זכויות.

ובודאי באותה שעה נתעוררו אצלו מחשבות של ריצוי אלו, ויש לשער שהתחיל לחשוב מה לי לכעוס על הרב, הלא בתור רב היתה זו חובתו להזמין אותי לדין תורה ומה שהעליב אותי בבית הכנסת בוודאי צדק הרב בזה כי בוודאי הייתי צריך לבוא לדין תורה ומה שהעליב אותי בבית הכנסת בודאי צדק הרב בזה כי הייתי צריך

* דף היומי בבלי * דף היומי בהלכה * ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שיפורים חוזרים מאירועי 'דרשו' * סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' * 4992 או 077-2222-666

לפני שנים אחדות, הגיע לביתו של מרן הרב אלישיב, הגאון הישיש רבי יצחק דוב קופלמאן זצ"ל, ראש ישיבת לוצרן. שניהם היו בסביבות גיל המאה. בתום הביקור, ביציאתו של הרב קופלמאן מהבית, פנה הרב אלישיב לאורחו הדגול בנימה חביבה ואופיינית, ואמר: "רבי יצחק, נו! מינעמט זיך צו לערנען" (נקח את עצמנו ללמוד)...

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

"וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה" (שמות כ, א')

מרן רבי חיים מוואלוז'ין זצ"ל, בספרו 'נפש החיים' (שער ד, פרק יד), כותב דברים מפליאים המהווים שורש ויסוד ללמוד התורה. וזה לשונו:

"...כמו שבעת המעמד המקודש נתדבקו כביכול בדבורו יתברך, כן גם עתה - בכל עת ממש שהאדם עוסק והוגה בה, הוא דבוק על ידה בדבורו יתברך ממש! מחמת שהכל מאמר פיו יתברך למשה בסיני, ואפילו מה שתלמיד קטן שואל מרבו...

"וגם עתה, בעת שהאדם עוסק בה בכל תיבה, אותה התיבה ממש נחצבת אז להבת אש מפיו יתברך כביכול, ונחשב כאלו עתה מקבלה בסיני מפיו יתברך שמו. לכן אמרו רבותינו ז"ל כמה פעמים 'והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני'..."

עד כאן לשונו!

יסוד הענין הוא, כי העניינים הנשגבים שהיו במעמד הר סיני, כגון מה שהיה ההר בוער באש, ופנים בפנים דיבר ה' מתוך האש, הערבות והמתיקות שחשו העומדים שם - אינם עניינים מיוחדים שהיו שייכים רק לעת מתן וקבלת התורה בלבד, אלא הם חלק בלתי נפרד ממציאות התורה בכל דור ודור!

וכאשר זוכה האדם ללמוד תורה כנתינתה, באותה מידת שלמות שהיתה בשעת נתינתה - הרי הוא זוכה לאור נפלא, בהירות וברירות, ערבות ומתיקות, כפי שזכו ישראל לחוש במעמד הגדול ההוא.

כך אמורה אף להראות צורת הלימוד והרגשת הלב בעת הלימוד, שכאשר האדם הוגה בתורה - הרי כאלו הוא עומד ומקבל את התורה כעת בהר סיני! מוכרח הוא לנהוג ברצינות ובכובד ראש כפי שעמדו ישראל אז בתחתית ההר, בשמחה ובנעימות, 'ערבין כעיקר נתינתן', ולחוש כיצד בכל תיבה ותיבה הוא חוצב את אמרת ה' יתברך.

נורא למתבונן!

דוגמא חיה ומוחשית לשקידת התורה בבדידות ובנתק מוחלט מהוויות עולם, ראינו אצל דודי, עמוד ההוראה, רבינו מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל.

במשך למעלה משמונים שנה, מיום עמדו על דעתו עד זקנה ושיבה, קבע הרב אלישיב את מקום למודו בין כתלי בית המדרש

'אהל שרה'. מבלי כל מסגרת ועול, או מחייבות כזו ואחרת, נצמד לד' אמותיו ושבר בהן את עצמותיו בעמלה ויגיעתה של תורה. שם הזדקפה קומתו התורנית הכבירה של הענק שבענקים.

בית מדרש קדוש זה, שמש כביתו הרוחני של הרב אלישיב, והיווה את סוד ההצלחה שלו. בבדידות מופלאה, ללא הווייה ישיבתית וללא חברותא, ישב שם לבדו במרבית שעות היממה, כשהוא נעול מבפנים, מתבודד עם אלפי דפי הגמרא הכה אהובים עליו, וכובש במאמצים על-אנושיים את כל חדרי התורה.

מורי חמי הגאון רבי מרדכי דוב יודלביץ זצ"ל, שמע מדודו זקנו מרן הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל, רבה של ירושלים, אודות מרן הרב אלישיב, שהיה כידוע חתן גיסו, הגאון הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל, כך: "הוא מבקר אותי פעמיים בשנה, בפסח ובסוכות, ואני לא מכיר אותו מחג לחג! הוא מתרומם מחג לחג בגדלות, ברוממות... הוא ממש בן אדם אחר!"...

כאשר מרן ראש הישיבה, הגרא"מ שך זצ"ל, בקש ממנו לטול על כתפיו את הנהגת צבור בני התורה, בנקל יכלו בני הבית להבחין בצער המוחשי שהיה שרוי על פני רעיתו, הרבנית הצדקנית ע"ה. היא התבטאה לא אחת: "אני צריכה את בעלי סגור באהל שרה!"... לימודו היה בצורה נעימה ושובת לב, ובאופן נהיר וברור. קולו העדין התנשא בנגינה מיוחדת וערבה. איני יכול לתאר במלים את

להיות מתוך אווירה חיובית ומתוך שמחה ואהבה, באותה הצורה בה ניתנה לנו התורה בהר סיני.

רבי שמואל הביא את דברי חז"ל (במדבר רבה ב, ג) על מאמר הכתוב (שיר השירים ב, ד) "הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה": "רבי יהודה אומר, הביאני אל בית היין, למרתף הגדול של יין - זה סיני; ולמדני משה תורה שהיא נדרשת מ"ט פנים - ודגלו עלי אהבה".

מדרש זה טעון באור. מדוע נמשל מעמד הר סיני ל'מרתף הגדול של יין'? לכאורה, 'בית היין' הוא מקום בו שותים יין לשם הסביאה ומתגוללים בשכרות?

רבי שמואל הביא דמוי נפלא לבאר את הדברים, בשם המשגיח הגאון הצדיק רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל: אין כל בני האדם שווים ברמת השתכרותם מן היין. ישנו אדם שייעשה שיכור רק משתיית כמות הגונה של יין. לרעהו יספיק בקבוק או שנים, ולשלישי די בשתייה מועטה של 'לחיים', כדי שיגיע למצב של 'טוב לבו ביין'. הצד השווה שבכולם - שכדי להיות שיכור הם מוכרחים לשותות יין. אך יתכן שיהיה אדם שיכור בלי שיכניס לפיו טפת יין? כאשר יכנס מישוהו למרתף גדול ועתיק של יינות, בו מונחות מאות חביות ישנות בנות מאה ומאתיים שנה; הריח המשובח, הארומה החריפה והניחוח החזק נודפים מהן, ואופפים את כל חללו של המרתף; ואחרי מאות שנים אף נספגו בתוך הקירות לרוב חזקם ותוקפם. גם בלי שיטעם מהיינות עצמם כהוא זה - האדם יהיה מסוגל להשתכר מהריח בלבד! אוויר המרתף משכר.

כך היה במעמד הר סיני: כלל ישראל היו נדמים כאנשים המהלכים במרתף עתיק של יינות משובחים, "פאשיקערט אויף תורה (כשיכורים על התורה)". מהריח הטוב הנודף מן התורה בלבד, עוד לפני שהספיקו לטעום טעמה של תורה מהו.

האווירה המרוממת של אהבת ה', והתחושה המחשמלת של הדר כבוד התורה, של שמחת התורה, באותה שעה שפתח הקדוש ברוך הוא את שבעת הרקיעים, כפי שנאמר: "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים" - הן אלו אשר על ידן זכו העומדים למרגלות ההר, להגיע לדרגה של 'כאיש אחד בלב אחד', ולהכריז בקול רם: 'נעשה ונשמע'!

הענין הזה, כאמור, הוא מציאות התורה בכל דור. כך אמורים להיראות היכלי התורה ובתי המדרשות בזמננו, תבע רבי שמואל; היכל הישיבה איננו מקום שרק לומדים בו תורה כ'דע', 'נתונים' ו'פרטים' של חכמה רגילה. האווירה והאש של לימוד התורה אמורים להיות כל כך חריפים ועזים, עד שכל מי שרק תדרוך כף רגלו על מפתן דלת הישיבה - צריך להשתכר ולהסתחרר מריחה החריף שנספג בכתלי הישיבה, ממש כפי שמרגיש מי שנכנס אל 'בית היין'! ואם אין הדבר כן, אות הוא כי חסר בצורת הישיבה, וזוהי תביעה וטענה לבני הישיבה!

כיוצא בזה, מסופר על הגאון רבי ישראל זאב גוסטמאן זצ"ל, ראש ישיבת 'נצח ישראל' רמילעס, שהיתה לי הזכות להתקרב אליו מעט ולהתחמם כנגד אש תורתו, שנים ספורות קודם הסתלקותו. פעם אחת, כאשר הביאו לפניו שאלה, סרב לדון בה באמרו: "אינני

התחושה המרוממת, טעם 'גן עדן' שחשנו, בעת הצמידנו את אזננו כאפרכסת לחלונות בית המדרש. שירת התורה הזו הבעירה את אש חשקת התורה בכל מי שזכה לשמוע אותה.

דרך החרך הצר השתקפה דמותו של הרב אלישיב, כשהוא רכון על גבי הספר המונח לפניו, מתנדנד בחשק עצום ובלתי נלאה, כבחור צעיר לימים. מקשה ומתרץ, מסביר ומנתח, מרחיב ומתמצת. "והיו הדברים שמחים כנתינתן מסיני!"

עוד בהיותו צעיר לימים, כחתן לאחר ארוסיו, תאר במכתבו חותנו לעתיד רבי אריה לוי זצ"ל בלשונו הזהב, כך:

"בשובי הביתה, הרגשתי איזו חולשה לא עליכם, ואמרתי אסורה נא אל בית אדוני, הגאון הצדיק רבי אברהם (אלישיב) אביך, לעשות שאלת חכם על הנהגתי שנהגתי עד היום. והנה מרחוק 'קול ברמה נשמע', קול אדיר ונעים גם יחד המושך לבבות... קול ה' בכה, 'קול תורה'. 'את קלך שמעת'... ואירא כי עירום אנכי ואחבא'... -

"לבי הלך שבי אחרי הקול, ונכנסתי בהחצר מרוב התרגשות ודפקתי על הפתח. 'מי כאן?' נתעטף מר אביך הגאון הצדיק שיחיה ויצא לקראתי. 'מה אתה מבקש?' 'שאלה יש לי לבקש!' - 'שאל בני שאל!' מה זה הקול... ושכחתי את מטרת בואי אל בית הגאון רבי אברהם אביך שליט"א, ונסתבבה השיחה בינינו על דרשת חז"ל על הפסוק 'ואותי יום יום ידרשון'..."

לפני שנים אחדות, הגיע לביתי של מרן הרב אלישיב אחד מזקני וחשובי ראשי הישיבות שבגולה, הגאון הישיש רבי יצחק דוב קופלמאן זצ"ל, ראש ישיבת לוצרן. שניהם היו בגיל מבוגר ביותר, בסביבות גיל המאה.

בתום הבקור, ביציאתו של הרב קופלמאן מהבית, פנה הרב אלישיב לאורחו הדגול בנימה חביבה ואופיינית, ואמר: "רבי יצחק, נו! מינעמט זיך צו לערנען" (נקח את עצמנו ללמוד)..."

הרעבון לדברי תורה, החשיבות שייחס לתורה, והמאמצים התמידיים להיות שקוע בתורה ואך בתורה, היא היא שהצמיחה לנו את מרן הרב אלישיב זצ"ל.

השמחה, ההתלהבות וה'ברען' שלוו בתדירות את למוזו של הרב אלישיב, נתנו הזדמנות לכל רואה לחוש כיצד הרב אלישיב חי בתחושה מתמדת של דברי בעל 'נפש החיים' שהזכרנו: "וגם עתה בעת שהאדם עוסק בה בכל תיבה, אותה התיבה ממש נחצבת אז להבת אש מפיו יתברך כביכול! ונחשב כאלו עתה מקבלה בסיני מפיו יתברך שמו..."

"הביאני אל בית היין"

עולמה של תורה - שכורים ולא מיי

בחורף תשל"ג, זכיתי לשמוע שיחה מפי מורי ורבי, מרן הגאון רבי שמואל רוזנבסקי זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז', ודבריו נחרטו עמוק בזכרוני. הוא נשא דברים אודות צורת לימוד התורה - שצריכה

יכול לענות עליה כעת, משום שאני אחרי מסירת שיעור, ויש לי דין של שיכור האסור להורות..."

מי שזכה לשמוע ממנו שיעור, ולו פעם אחת - הבין היטב מה זה להיות 'שוכור' מהשיעור!...

זוהי הגדרה המדויקת של 'ישיבה' - 'בית היין'. כתלי בית המדרש אמורים לספוג את האווירה הנפלאה והקדושה של למוד התורה, ולחמם באש התורה ובלהט ה'רתחא דאורייתא' את כל היושבים בתוכה.

כיצד יקרה הדבר?

על ידי הגברת ההכרה בקרבנו, שיש לנו זכות נפלאה לעסוק בתורה! אנו אומרים כל יום "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו". על ידי ההכרה האמיתית במשמעות המלים המרוממות הללו, עסק התורה יהיה מתוך אושר ושמחה אמיתיים, תגבר הרצינות של הלימוד, והאווירה של הרוממות תסחף בעקבותיה את כל יושבי בית המדרש. כך תרגש אש התורה בהיכל בית המדרש.

שמעתי מידידי, הגאון רבי יצחק אלחנן שינברגר שליט"א, ר"מ בישיבת 'קול תורה', ששמע פעם בחור שואל את ראש הישיבה, מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל: האם ההנהגה לעשות תענית דיבור ב'סדרים' ראויה היא?

השיבו רבי מיכל יהודה תשובה מופלאה: "הראית פעם מימך חנווני העושה תענית דיבור בעצומה של מכירה בחנותו, ומקבל 'החלטה' להמנע מלשוחח בעניינים אחרים? לא! מדוע? משום שראשו ורובו בין כה וכה מונחים במסחר שלפניו. אין לו צורך להגביל את עצמו בתענית דיבור... אם כן, הוא הדין גם בבית המדרש: אם האווירה וה'ברען' יהיו חזקים סביב התורה ולימוד התורה, הרי שממילא לא יהיה שום צורך בתענית דיבור!..."

אהבת התורה המופלגת של הרב מפוניבז'

האמורא רבי יוחנן עמד בראשות הישיבה בטבריה למעלה מששים שנה, והעמיד עדרים רבים של גדולי תורה. חז"ל מספרים במדרש (ויקרא רבה ל') שבפטירתו היו בני דורו עצבים, והיו הספדנים קוראים עליו מדברי החכם מכל אדם, בשיר השירים (פרק ח, פסוק ז): "אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה - באותה אהבה שאהב רבי יוחנן את התורה, בוז יבזו לו".

דברים אלו המליצו אודות דמותו הגדולה של גדול מרבצי התורה ומקימי עלה של תורה בדורו, הלא הוא הרב מפוניבז', מרן הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצ"ל. אהבתו המופלגת לתורה לא ידעה גבולות.

אהבה שאינה תלויה בדבר, אהבה שהיתה בבחינת 'טופח על מנת להטפח', עד שכל המסתופפים בצל קורתו נשאבו אליה ככחבלי קסם.

בכח אותה אהבה עזה לתורה שפעמה בלבו במלוא התוקף, הצליח לרומם את רוחו, להתנער מהריסות חורבנם של משפחתו האישית, עיר מגוריו שבה כיהן ברבנות, וישיבתו ותלמידיו בליטא, ולממש בתעצומות נפש את חזונו הכביר - להחזיר את עטרת התורה ליושנה לאחר שנות האימים, חזון שהיה נשמע אז בעיני כל בר דעת כתלוש מאוד מן המציאות.

כיום, כשמביטים על ההיסטוריה אחורנית, רואים כי השפעתו הגדולה מדברת בעד עצמה. חלק הארי של התורה בכלל ישראל שלאחר המלחמה - נזקף לזכותו הגדולה ולפעולותיו הכבירות של הרב מפוניבז'!

על אותה מידה גדושה של אהבת התורה, ספרו על הרב מפוניבז' את המעשה הבא:

בישיבה היה נהוג להקדיש את כל חפצי הישיבה על שמם של נגידים ומשפחות נציבים; ההיכל, ארונות הספרים, האולמות, המבואות, חדרי השעורים, חדרי השינה ועוד. בכך הצליח הרב להקל מעליו את הנטל הכלכלי של הישיבה, ולשאת את הוצאותיה המרובות.

ביום מן הימים, הופיע נגיד נכבד בישיבה, וגילה את רצונו כי הוא מעוניין ליטול חלק בהחזקת הישיבה, על ידי הקדשת דבר מה על שמו. הרב יצא עם הנדיב ל'טיול' במתחם הישיבה, והשניים הלכו יחד מכאן לשם ומשם לכאן, וחפשו מה יוכל הנגיד להקדיש על שמו. אך ללא הצלחה: מרבית אפשרויות ההנצחה באותה עת, כבר היו 'מאוישות'...

הרב מפוניבז', ברוב כשרונותיו וברוב הסיעתא-דשמיא שמלווה אותו, מצא רעיון נפלא ומקורי. הוא הציע לנגיד לעלות עמו לעזרת הנשים של הישיבה, שם נשמע היטב קול התורה המהדהד שבקע מן ההיכל שלמטה. האווירה המרוממת שהורגשה שם מלאה את כל חללי לבו של הנגיד, שלא הצליח לעצור בעד רגשותיו, התלהב ואמר לרב: "אה! איזה טעם גן עדן יש כאן! איזו אווירה נפלאה!" בדיוק את המשפט הזה ציפה הרב לשמוע מהנגיד. הוא פנה אליו ואמר לו: "נו, אמכור לך את ה'אטמוספירה' המרוממת והנעימה המרגשת כאן!... האווירה מכורה לך..."

וכך הוה, בעסקת מקח וממכר קנה הנגיד את האווירה הנפלאה!...

(מתוך סדרת הספרים 'אוצרותיהם אמלא')

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

בספר 'בן יהוידע' הביא דבר פלא בשם האריז"ל, שאחד מן הניסים הגדולים בהר סיני היה, שבשעת מתן תורה נעשה כל השטח סביב הר סיני ריק מאויר, ובדרך הטבע אי אפשר להתקיים ולעמוד אפילו שעה אחת בלא אויר, ובני ישראל היו עומדים סביב הר סיני בדרך נס בלא אויר כלל

לקט מיוחד על הניסים הגדולים במעמד הר סיני

קריעת ים סוף כבר נעקר הר ממקומו, כדמצינו עוד במכילתא פרשת בשלח (מסכתא דויה פ"ג): "רבי יוסי הגלילי אומר, כשנכנסו ישראל לים כבר הר המוריה נעקר ממקומו, ומזבחו של יצחק הבנוי עליו, ומערכתו הערוכה עליו, ויצחק כאילו עקוד ונתון על המזבח, ואברהם כאילו פשט ידו ולקח את המאכלת לשחוט את בנו".

"וַיֵּרָא הָעָם וַיָּנֻעוּ וַיַּעֲמָדוּ מֵרָחֹק" (כ"ט"ו)

מדוע מתנענעים בשעת לימוד התורה

בבעל הטורים (כאן) הביא רמז למנהג בני ישראל שמתנענעים בשעת לימוד התורה, מדכתיב: "וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק", 'וינעו' הוא מלשון 'תנועה', שבני ישראל נעו ממקומם לאחוריהם בשעת קבלת התורה, שהתורה ניתנה באימה ביראה ברתת ובזיע (ברכות דף כב ע"א), על כן מתנענעים בשעת לימוד התורה. בזוהר הק' פרשת פנחס (ח"ג דף רי"ט ע"א) מבואר הטעם שדוקא בני ישראל מתנענעים בשעת לימוד מה שאין דרך הגויים בכך, משום שבני ישראל יש בתוכם נשמה שהיא מאירה כמו הנר כדכתיב (משלי כ' כ"ז) "נר ה' נשמת אדם", וכאשר אומר דבר תורה הרי אותו נר דולק בו, ואינו יכול לשקוט אלא מתנענע לכאן ולכאן ולכל הצדדים כאור הנר. אמנם דוקא בני ישראל קרוין אדם, ועליהם נאמר (משלי כ' כ"ז) "נר ה' נשמת אדם", משא"כ אומות העולם

המשך בעמוד 30

בשעת מתן תורה נעשה כל שטח הר סיני ריק מאויר

במסכת שבת (דף פט ע"א) איתא, שההר שעליו ניתנה התורה נקרא 'הר סיני', על שם ניסים שאירע בו לישראל, וסיני הוא אותיות ניסי. ובספר 'בן יהוידע' על מסכת שבת (שם, ד"ה שם הר) הביא דבר פלא בשם האריז"ל שאחד מן הניסים הגדולים בהר סיני, היה, שבשעת מתן תורה נעשה כל השטח סביב הר סיני ריק מאויר, ובדרך הטבע אי אפשר להתקיים ולעמוד אפילו שעה אחת בלא אויר, ובני ישראל היו עומדים סביב הר סיני בדרך נס בלא אויר כלל. ונראה לי להוסיף, שלפי זה נמצא ג"כ שזה שנשמעו הקולות של הדברות וקול השופר בשעת מתן תורה, והיה הקול הולך וחזק מאד, היה הכל בדרך נס, דהנה בספר 'הברית' (מאמר י"ז פ"ה ופ"ו) כתב: שחוש השמיעה תלוי באויר, ובלי אויר לא ישמע גם קול פעמון המצלצל. ואם כן זה שהיה הקול הולך וחזק מאד בשעת מתן תורה, על כרחק שהיה בדרך נס שהרי בכל שטח של הר סיני לא היה אויר.

הרים שנעקרו והגיעו למתן תורה

אחד מהניסים והפלאות שהיו במתן תורה, היה, שנעקרו הרים ממקומם והגיעו בפועל לרגל מעמד מתן תורה, כדאיתא במכילתא דרבי ישמעאל (כאן, מסכתא דבחדש פ"ה): "כשעמד הקדוש ברוך הוא ואמר אנכי ה' אלקיך, היו ההרים מתרעשים והגבעות מתמוטטות ובא תבור מבית אלים וכרמל מאספמיא, שנאמר (ירמיה מ"ו, י"ח) 'חי אני נאום המלך ה' צבקות שמו כי כתבור בהרים וככרמל בים יבא'". וכן איתא במסכת מגילה (דף כ"ט ע"א) "ומה תבור וכרמל שלא באו אלא לפי שעה ללמוד תורה" וכו', ומבואר שההרים נעקרו ממקומם ממש. ויותר מכן איתא בילקוט שמעוני (שופטים רמז מ"ז) שהר הכרמל היה שט בים עד שהגיע למדבר. ועיין עוד ברבינו בחיי (לקמן פסוק כ"ד) שמה שכתוב בתהילים (קי"ד, ד) "ההרים רקדו כאלים" איננו משל כאשר איננו משל מה שכתוב שם "הים ראה וינוס".

ולא רק בשעת מתן תורה נעקרו הרים ממקומם, אלא גם בשעת

**כששבנו לירושלים ליוויתי את מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל לביתו.
בכניסתו הוריד את הגלימה, ומיד רץ והתיישב אל מול הספרים הפתוחים.
בקשתי ממנו ברכה, והוא איחל "ברכה והצלחה, כל טוב". ואז התיישב
להעלות על הכתב חידושי תורה. פלא פלאים! זה עתה בא ממרחק, לא
טועם דבר מאכל או משקה להשיב את נפשו, לא עולה לישון. שום דבר!
חוזר מיד ללימודו ללא הפסק!**

הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, על האמונה ואור התורה

"אֲנִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם..." (שמות כ', ב')

מדוע מזכיר הקב"ה בדברה הראשונה את יציאת מצרים, ואינו אומר: "אני ה' אשר בראתי את כל העולם?" משום שרצה הקב"ה לקבע בלב עם ישראל את האמונה שהוא השליט היחיד בעולם, ואת כל אשר יחפץ ביכלתו לעשות. שום חוק מחוקי העולם אינו עומד בפני רצונו יתברך, וגם כל מה שנראה כטבע העולם, אינו מוכרח להיות, אלא הכל מאת ה'. אלו היה מזכיר את בריאת העולם, עלול היה האדם לחשב: בתחלה ברא ה' את העולם, אבל מאז הכל מתנהג לפי החקים ההם, ללא הנהגת ה'.

לפיכך אמר הקב"ה: "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" - אני שולט על העולם בכל רגע נתון. אני שולט על השמש ועל הירח, אני שולט על העפר ועל בעלי החיים. במאמר פי הבאתי על המצרים במצרים עשר מכות וקרעתי לפניכם את הים. הנהגת ה' לא היתה רק בעבר, אלא היא ממשיכה להתקיים כל הזמן. הקב"ה לבדו עשה עושה ויעשה לכל המעשים.

מן האמונה הזו - שכל מה שקורה בעולם עושה ה' יתברך, אסור לנו לזוז כמלוא נימה!

האדמו"ר רבי חיים מקרסנא זצ"ל, היה קדוש עליון ומגדולי תלמידי הבעל שם טוב זיע"א. כמעט תמיד היה סגור ומסוגר בתוך ד' אמותיו, ועסוק בדבקות עצומה בעבודת ה', בתפילות ובלמוד. רק לעתים רחוקות היה יוצא החוצה. אפילו חסידיו לא זכו לשמוע ממנו אלא הוראות קצרות ומתומצות. בשאר הזמן היה כאחד הקדושים אשר אינם זזים מלפני ה', ככהן גדול בעת עבודתו בבית המקדש. פעם נודע לרבי, כי ישנו להטוטן הכובש את לב ההמונים. אחד מן הפעולות המיוחדים שעשה האיש, היה למתוח חוט ברזל בגובה רב מעל נהר סוער ביותר, ולצעוד עליו מגדה לגדה.

התפעל הרבי ובקש ללכת ולראות אותו. מקורביו תהו לפשר ההתעניינות שהוא מגלה, ובכל זאת מלאו אחר מצוותו, ובשעה היעודה הביאו את הרבי לחזות במופע.

הקהל הצופה עקב במתח רב אחר הלהטוטן, שפסע צעד אחר צעד במשך חצי שעה תמימה, וכשהגיע בסופו של דבר לגדה השניה, הריעו לו בהלהבות עצומה ובמחיאות כפיים סוערות.

התבונן בו הרבי ואמר למקורביו: "בודאי מתפללים אתם לשם מה באתי לכאן. הבה ואמר לכם - חשבו רגע על אותו פעלולן בשעה שהוא צועד על החבל. על מה הוא חושב אז? מחשבתו ממוקדת בענין אחד בלבד - בתנועות שעליו לבצע כשהוא מניח את רגלו ועושה את הצעד הבא.

"האם הוא מסוגל לחשוב אז על פרנסתו? האם הוא יכול להרהר בכל מיני עבודות שעליו לבצע?

ודאי שלא. אוי לו ואוי לחייו, אם יחשוב על דברים אחרים. שבריר שניה של הסחת דעת מחוט הברזל הדק שתחת רגליו, עלול לעלות לו במחיר חייו! בעיניו יש בעולם כעת רק דבר אחד - חבל. 'חבלים נפלו לי בניעמים'. שום דבר אחר מעבר לכך.

"הלהטוטן הזה" - המשיך הרבי - "צריך להיות סמל ודוגמא לכל יהודי.

"כשבא יהודי לעולם, מוכרח הוא לחשוב רק על דבר אחד - בשביל מה באתי לעולם? מהי המטרה שעבורה נשלחתי לכאן?

"הוא חייב לזכור כל הזמן שחובה עליו למצות את כל הכוחות שהקב"ה נתן לו לצורך עבודת ה'. את הפה הקדוש עליו להקדיש

אחד מן הפעלולים המיוחדים שעשה האיש, היה למתוח חוט ברזל בגובה רב מעל נהר סוער ביותר, ולצעוד עליו מגדה לגדה. התפעל הרבי וביקש ללכת ולראות אותו

לזכות להשראת השכינה.

אדם הנכנס אל עומק התורה, זוכה כאמור לקנות את אור פני ה' הנמצא בתורה.

דברי חז"ל הקדושים נותנים לו מעט את האפשרות לטעום מנועם זיו השכינה, "טעמו וראו כי טוב ה'" (תהלים ל"ד, ט').

אבל כל זה נכון, רק אם הוא לומד תורה כדי להכיר את הבורא יתברך, אך מי שלומד אותה כמו שלומדים - להבדיל - מתמטיקה או כימיה, הינו כחכמה גרידא, יחד עם כל חטאיו, בלי כל רצון להתנתק מהם - עליו אין התורה משפיעה במאומה.

על זאת דרשו חז"ל (ברכות סג ע"ב) את הפסוק (במדבר י"ט, י"ד): "זאת התורה אדם כי ימות באהל" - שאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, ללמדנו שרק מי שלומד את התורה במסירות נפש ממש, יכול לזכות לכל המעלות הגבוהות הללו.

זכורני, כשהייתי מתלווה למרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל לעצרות תשובה וחיזוק ברחבי הארץ בימי חדש אלול, לא היה אצלו הפסק כלל בעסק התורה. היו פעמים שמסר חמש או שש דרשות בלילה אחד, במקומות שונים ברחבי הארץ, כשהוא עובר ממקום למקום במסוק. היינו חוזרים בשעת לילה מאחרת [שתים בלילה], כיון שהיינו גם במקומות מרוחקים - קרית שמונה, טבריה וצפת בצפון הארץ, או ירוחם, דימונה ובאר שבע בדרומה.

כששבנו לירושלים ליוזיאתי את מרן לביתו. בכניסתו הוריד מרן את הגלימה, אך לא פנה לנוח קמעה מעמל היום, אלא מיד רץ אל שולחן התורה שבחדרו, והתיישב אל מול הספרים הפתוחים.

בקשתי ממנו ברכה, והוא אחל "ברכה והצלחה, כל טוב". ואז נטל בידו את העט והתיישב להעלות על הכתב חידושי תורה.

פלא פלאים! זה עתה בא ממרחק, לא טועם דבר מאכל או משקה להשיב את נפשו, לא עולה לישון. שום דבר! חוזר מיד ללימודו, ללא הפסק. לעולם לא יאמר: די, עשיתי את המוטל עלי!...

חס ושלום. כל הזמן בעליה!

כך זוכים למעלות הגבוהות של השראת השכינה, אם נדבקים בתורה האלוקית, אשר נפשו של הקב"ה, כביכול, כרוכה בה.

(קטעים מתוך הספר 'משכני אחריר')

לתפילות וללימוד תורה. בידיו עליו לעסוק בחסדים, ואם יש לו פרנסה - לתת מעשרות וחומש, ולפרנס עניים שאין להם כסף. זאת המחשבה שצריכה למלא את כל כלי בכל שעות היממה, ובפרט בשעות התפילה, שבהן אסור לו לחשוב על שום דבר אחר.

"עליו לזכור שהוא הולך על חבל דק לפני ה' יתברך. כל מחשבה אחרת עלולה חלילה להמיט עליו אסון.

"זו הסבה שבשלה יצאתי לראות אותו" - סיים הרבי - "כדי ללמד את כולם מוסר השכל: דעו כי כל העולם כולו גשר צר מאוד, ויש להיזהר ביותר שלא לפול!".

הדבר שעוזר לאדם ביותר לשמור על עצמו מפילה - זו האמונה. הסחת דעת מאמונה ומן המחשבה על הקב"ה - היא תחילתה של כל נפילה.

הגר"א זצ"ל היה אומר, כי עיקר נתינת התורה לישראל היא כדי שישמו בטחונם בה'.

כל המצוות נועדו כדי לתת לאדם תזכורות לאמונה ולביטחון. המזוזה מזכירה לאדם: יש ה' בעולם, שים את בטחונך בו!

כשרוצה האדם לאכול כדי להשביע את גופו, מזכירים לו: קודם כל עליך לברך למי שהמזון שלו! אכל ורוצה לקום וללכת - מיד מזכירים לו: עליך לברך ברכת המזון!

כל "ברוך אתה ה'" הוא עוד בטחון בו יתברך. כל מצוה היא תזכורת להליכתנו על חבל צר כדי שלא נשכח את ה' במרוצת הדרך.

טעמו וראו כי טוב ה'

במעמד הר סיני, הוריד הקב"ה לעולם את כבודו יתברך, והשאיר את האור העליון בתורה הקדושה.

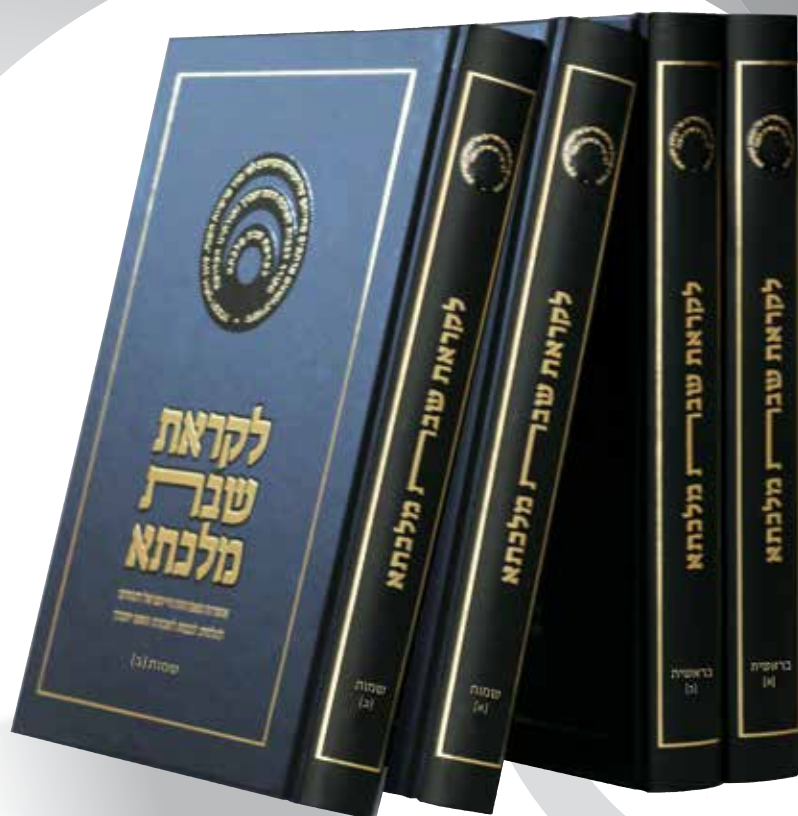
ומנין שכך הדבר?

הגמרא (שבת קה ע"א) דורשת את המלה "אנכי", בה נפתחות עשרת הדברות, שהיא ראשי תיבות: "אנא נפשי כתיבת יהבית". לאמר: 'אני את נפשי כתבתי והבאתי לכם'. הרי שכביכול הבורא יתברך נמצא בתורה עצמה.

אם רוצה האדם לראות את הקב"ה, עליו לעמל בתורה, אז יוכל לראותו. לכן הצדיקים הגדולים זוכים להשראת השכינה, רק בשל עמלם בתורה. ככל שאדם מתייגע בתורה, כך הוא זוכה להכיר יותר את הבורא יתברך.

אורו העליון של הקב"ה הוא בלתי נתפס, אבל הבורא ברוב טובו וחסדו, הפשיט את האור הזה במעט, כך שאפילו קטן שבקטנים יכול לקלוט משהו מהאור. התורה הקדושה שווה לכל נפש, יש בה עומק בלתי נתפס לצד ספורים שאפילו ילד קטן יכול להתחבר אליהם.

לכן כבר בגיל הרך, יכול כל לומד תורה לזכות במעט לאור התורה. הילד מתחבר לספורים על אדם וחווה, הנחש, דור המבול, יעקב ועשו. כמובן לפי קוצר הבנתו הוא מבין רק את החיצוניות של הדברים, אבל גם כך הוא מתחיל להתקשר לאור התורה, וככל שהוא גדל ולומד יותר ויותר תורה, כך הוא מתחבר עוד ועוד אל הבורא יתברך. תלמיד חכם המעמיק בתורה, בסודותיה וברמזיה, יכול

לרגל הוצאת הכרך הרביעי

'לקראת שבת' - שמות ב'

בסדרת הספרים המצליחה.

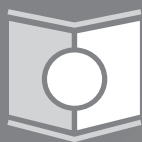
ארגון 'דרשו ו'אחינו' מעניקים מתנות יקרי ערך לתורמים לקירוב קרובים ורחוקים, התורמים יזכו בכרטיסי הגרלות להגרלה הגדולה בסכום מצטבר של

50.000

ש"ח

ובנוסף, 'דרשו' מעניק באופן מיידי וללא הגרלה מתנות עד לשווי של
1820 ש"ח

להצטרפות וקבלת המתנות:

Dirshu
דרשו ד' ועזון
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

הימים האחרונים למבצע הגדול

סט 'משנה ברורה' מפואר מהדורת 'דרשו' הכרך החדש! 'לקראת שבת' שמות ב' 2 כרטיסים להגרלה הגדולה על סך 50.000 ₪	ש"ח 519	תרום סך 18 ₪ למשך 16 חודשים, סך כל התרומה 288 ש"ח קבל מיידית מתנה בסך מסלול מס' 21
חבילת השבת: 'משנה ברורה' חלק ג' 'משנה ברורה' חלק ד' הכרך החדש! 'לקראת שבת' שמות ב' כרטיס להגרלה הגדולה על סך 50.000 ש"ח	ש"ח 130	תרום סך 33 ₪ למשך 3 חודשים, סך כל התרומה 99 ש"ח קבל מיידית מתנה בסך מסלול מס' 22
סט 'משנה ברורה' מפואר מהדורת 'דרשו' סט 'חפץ חיים' ו'שמירת הלשון' 'דרשו' 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו' הכרך החדש! 'לקראת שבת' שמות ב' גביע כסף כף לעוגה כסף סכין כסף 10 כרטיסים להגרלה הגדולה על סך 50.000 ש"ח	ש"ח 1820	תרום סך 36 ₪ למשך 25 חודשים, סך כל התרומה 900 ש"ח קבל מיידית מתנה בסך מסלול מס' 23

כמה מבני הקהילה מתגייסים לעזור לרב, עוזבים את קבלת שבת ומסייעים לרב במקרה הדחוף כל כך, והרב עובר בין הספסלים מתוך לחץ עצום הניכר על פניו היטב, משגומר ועדיין לא נמצאה האבידה, נכנס הוא לבית הכנסת של התימנים, במטרה לאתר את האורה המבוקש...

הרה"ג ר' חיים קוגל שליט"א במבט של אורה מזדמן. רמת אלחנן ב'סתם' ליל שבת...

"וְשִׁפְטוּ אֶת הָעַם בְּכָל יֵת" (שמות י"ח, כ"ו)

נראה... אולי..." כמובן זה היה שם!
רק אני הקטן לא הבינותי, היאך משעה שהרב סילמן אמר שהרב זילברשטיין יענה, פתע פתאום הוא כן יודע היכן הציטטא מצויה בגמרא?? שאלה לעיון!!!
הרב ממשיך ללמוד, ולפתע נכנס יהודי זקן ומגולח למשעי עם כובע של זקנים... מדדה הוא לעבר מקומו, והרב זילברשטיין עושה מיד הידור כהלכה. הזקן נפנה אליו מוציא את קופסת הטבק מכיסו, פותחה, ומגישה לרב זילברשטיין, הרב לוקח קמטץ טבק שואפה בחוזקה למלוא ריאותיו, ומפליט מפיחו איוושת הנאה חזקה שכזו אשר הדיה נשמעים בכל רחבי בית המדרש, [לבטח חשש הרב פן שמיעתו של הזקן דנן קשה עליו], מודה הוא לזקן מכל ליבו, מתיישב על מקומו וממשיך לעיין בקלסרו, כשבכל כמה שניות מרים הוא את עיניו ומביט בדריכות לעבר הזקן.
אני, לעומתו, לא מסיר את עיני. היה זה מחזה שלא חוויתי מעודי, מאורעות שכאן הם ככל הנראה דבר שבשגרה ואשר אינם תופסים יחס מיוחד, שטפו את ליבי בסערת רוח. רואה אני את היהודי הזקן מרים לרגע את עיניו, והרב זילברשטיין קולט את הרגע וממהר לנצלו, מרים הוא את ידו שעדיין קומצת היא בחוזקה את שאריות גרגירי הטבק, חוטף שמעק טבק עמוק כזה לכל ריאותיו, ופולט את אותה איוושה אילמת "אהה..." המביעה הנאה עמוקה ובלתי מצויה, כך כל כמה דקות בכל פעם שהזקן מרים את עיניו הרב חוזר על התנועה, השאיפה ופליטת הרוח, יחד עם אותה קריאה ללא מילים "אההה..."

תושבי רמת אלחנן לבטח ירימו גבות בתימהון, זה סיפור זה? אלו דברים שבשגרה, מעשים שבכל יום?? אז ככה, לידיעתכם, למי שלא גר ב'רמת', אלו דברים שלא רואים בכלל, בכלל, בכלל לא!!
התרגלנו אולי לצירוף הזה שנקרא "הגאון ר' יצחק זילברשטיין" וסיפורים על גדולי ישראל, אולם תמיד, משום מה, ר' יצחק הוא המספר, ואילו נשוא הסיפור הוא אחד מחכמי הדורות, ושכחנו שבעצם מדובר על אישיות שהיא עצמה חתיכת סיפור, ולא סיפור פה סיפור שם, אלא מסכת חיים שלימה שכל כולה רצופה גדלות בתורה ובבין אדם לחבירו.

היה זה ערב שבת. נצרכנו לבוא לאזור מעייני הישועה בכדי להתבשר בבשורות טובות, ובינתיים שמתי פעמי לתפילת מנחה וערבית בבית הכנסת המרכזי [בית הכנסת של רמת אלחנן, המכיל שלוש קומות, ראשונה - חסידים וספרדים-מרוקאים, שנייה - תימנים, ושלישית - ליטאים]. למנחה נפיתי לבית הכנסת 'קהל חסידים' המתנהל תחת רבנותו של הגאון ר' יהודה סילמן שליט"א, ולפתע נכנסה למקום דמות אגדית, הלא היא הגר"י זילברשטיין שליט"א, יושב הוא על מקומו בימין ארון הקודש, וממתין לשמוע עוד קדיש וקדושה על הדרך. בינתיים, פותח הוא את הקלסר ומתחיל להכין את שיעורו שייאמר בדקות הקרובות בקומה למעלה אצל הליטאים. לא עוברות שניות ספורות וכבר נגש אליו יהודי נכבד ושאלה בפיו: היכן מצויה ציטטא פלונית בגמרא? [שימו לב, שאלות מסוג רמת אלחנן לרב, לא הלכה, לא הנהגה, הרב משמש כפקיד של תוכנת 'אוצר החכמה' שאצורה במוחו]. הרב משיב בפשטות: "אינני יודע, צריך לשאול את הרב", הלה מרים גבות: "את הרב? נו... זה הרי מה שאני עושה כעת?!", והרב זילברשטיין בתשובה מחווה באצבעו כלפי הרב סילמן. נפנה הלה לרב סילמן, והרב סילמן צוחק: "נו, זו שאלה לר' יצחק..." כשהשואל מסביר לרב סילמן שהוא כבר שאל את הרב זילברשטיין, והרב זילברשטיין ענה שהוא לא יודע היכן הגמרא, מייעץ לו הרב סילמן לומר לרב זילברשטיין שהרב הורה שעל הרב זילברשטיין לענות. השואל חוזר לרב השכונה, ור' יצחק שואלו: "נו... איפה הגמרא? מה אמר הרב?" והשואל נענה: "הרב סילמן אמר שהרב יענה לי!!" "אהה..." מגיב ר' יצחק, "ככה הרב פסק? אם ככה, זה כנראה נמצא בע"ז כח, תראה לי את הגמרא..."

היה לו?" והרב מתאר: "מכנסיים ירוקות, חולצת טריקו קצרה ומשובצת [לא בדיוק מראה חרדי משובב לב] זקן שחור צמוד", כמה מבני הקהילה מתגייסים לעזור לרב, עוזבים הם את קבלת שבת ומסייעים לרב במקרה הדחוף כל כך. הרב עובר בין הספסלים מתוך לחץ עצום הניכר על פניו היטב, משגמר ועדיין לא נמצאה האבידה, עולה הוא קומה נוספת, נכנס לבית הכנסת של התימנים ומתחיל שוב את סבב הספסלים במטרה לאתר את האורח המבוקש.

סיעות של מתנדבים מקדימים אותו לחפש את האיש, למנוע מן הרב את הטירחה הבלתי נתפסת, והנה, נמצאה האבידה... לפנינו מופיעים קבוצת אנשים, כשהמבוקש מס' 1 תחת ידם, לבוש הוא אמנם בגדים אחרים לכבוד שבת, אבל כבר עבר חקירה, ונתברר בבירור כי זהו האיש שהרצה את שאלותיו באותו יום אחה"צ לרב המרא דאתרא, הרב מתרגש למראהו, מלפף את ידיו בחום, נושם לרווחה. מלטף הוא ביד חמה את זרועותיו וגבו, כפי שרק הרב זילברשטיין יודע לעשות, ובקולו האבהי הנעים והכובש הוא פונה אליו: "בני רחמיא, האם מקום לך ללון? לסעוד הלילה? ולמחרת?" הלה מרגיע את הרב: "מצאתי, הוזמנתי כבר" [בל נשכח, כי כולם כאן תושבי רמת אלחנן ולמדו כבר דבר ושניים מן הרב שלהם], הרב מייצב את נשימתו, הגיע סופה של הרפתקאה זו שכה הסעירה את רוחו, הכל בא אל מקומו בשלום, רוחו שבה אליו, והוא מאחל להלך המזדמן את כל הטוב שבעולם.

הרב חוזר לקחת את הקלסר ולרוץ לומר את השיעור הידוע לתלמידי חכמים שכאן, טוב... את המחזה הזה אני כבר מכיר מ'קול הלשון', כיצד חוזר הרב על שאלתו של 'התלמיד חכם ה-י-ק-ר' ששאל כאן, והתשובה שהיא ממש 'דברים נ-פ-ל-א-י-ם' מה'תלמיד חכם היקר שענה כאן'. בהמשך, אחר התפילה, כולם התדיינו בנושא המדובר בשיעור, ואילו אני - ליבי ומוחי היו בשיעור שראיתי קודם לכן, שיעור במידות, בהנהגה, בדרך ארץ, באהבת הבריות, דברים שתושבי רמת אלחנן לא רואים בהם מן החידוש, אבל בשביל אורח כמוני שיעור הוא לדורות...

לאחר השבת לא אצרתי ברוחי. העליתי את רשמיי על הכתב, והרי הם לפניכם...

עדיין לא ידעתי איזה אירוע מצפה לי בדקות הקרובות אבל כבר קלטתי שכאן משעמם לא יהיה.

הרב ננער לפתע ממקומו תוך שהוא טופח על מצחו ונאנק קלות: "אויש, אוי", ניכר היה עליו כי הוא נסער ומבין כי שגגה נוראית יצאה מתחת ידיו.

הוא ניגש ליהודי הקרוב אליו ושואלו איזה דבר שלא הצלחתי לשמוע, תוך שהוא מנענע בידיו בתנועות נסערות המביעות חוסר אונים וניסיון נואש לברר דבר מה.

הנשאל מגיב במשיכת כתפיים המתפרשת כהעדר ידיעה, הוא נפנה לשני, לשלישי, ולרביעי, גם לכל הבאים אחריהם, שואל, מתעניין, סוקר במבטו כל אדם, נושא את עיניו לכאן ולכאן, מחפש הוא בעיניו למצוא איזה דבר, מביט כה וכה, והאכזבה ניכרת על פניו. הוא גומר לסקור במבטו תוך כדי הילוך את כל בית הכנסת, ויוצא. אני הקטן כמובן בעקבותיו, משקיף ומסקר בשקט אחר מעשיו, לא מוותר.

נכנסתי אחרי הרב לבית הכנסת של המרוקאים, קבלת שבת בנוסח מערב ירושלמי נישא ברמה, הרב בן שמעון מפזם את נעימות השבת, ואילו הרב זילברשטיין תר אחר מבוקשו, מסייר הוא במבטו בין הספסלים, ואכזבה מרה על פניו, ניכר עליהם כי האבידה לא נמצאה.

קבוצת אנשים פונה מייד לברר מה טורד כ"כ את מנוחתו של הרב, ואני מנצל את ההזדמנות וכבלש ותיק מטה את אוזני לשמוע על מה המהומה, הרב שליט"א מסביר: "[תשמעו!] ביום שישי ניגש אלי יהודי, כשכמה וכמה שאלות בהלכה היו בחיקו. עניתי לו, והלה הלך לדרכו, רק כעת שמתי אל ליבי שמתוך טרדת ההכנות לשבת לא שמתי ליבי בשעתו כי לפי תוכן שאלותיו משתמע כי זה הוא כאן ונקלע בפניא מעלי יומא דשבתא לאזורינו, לאיזה צורך דחוף [השערה שלי: כנראה מהסיבה שלי הקירבה למעייני הישועה] ללא הכנה מוקדמת. ומשכך ייתכן ואין לו היכן לשבות ולסעוד בשבת, ונמצאתי רחמנא ליצלן משאיר עובר אורח ללא מקום לינה ואוכל, על כן מחפש אני ותר אחריו למוצאו".

הסובבים חזרו שאלוהו: "אורח זה - היאך היה מראהו ומה לבוש

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

לחרדתו התברר, כי כנראה ארז מדי בחופזה, ומשחת השיניים נחה בדיוק על הקפוטה שכל יופיה בשחור המבהיק שלה. בעיניים קרועות הביט בבגד, ולסירוגין בשעון - שהורה שבעוד דקה וחצי מתחילה 'תוספת השבת'. מה יעשה עכשיו?

כיצד משחת שיניים הפכה לשדכן?

הרה"ח ר' אשר קובלסקי

"זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת" ... (שמות כ', ז')

אם יש שאיפה שמאחדת את כל העם היהודי באשר הוא, הרי שזו השאיפה לגאולה השלמה. כל יהודי, בכל מקום, בכל גיל, בכל מצב ובכל עת, כוסף, מייחל ומצפה לשמוע את פעמי משיח צדקנו, להתבשר על בוא הגאולה האמיתית והשלמה. שלוש פעמים ביום בתפילות שמונה עשרה אנו שבים ומבקשים את הגאולה, ועוד אינספור תפילות אנו מוסיפים, בברכת המזון, באמירת תהלים, ובכל עת רצון, וכולן ממוקדות בבקשה אחת, בציפיה אחת: לזכות לגאולה השלימה.

אנו יודעים ומבינים כי העולם שאחרי הגאולה יהיה שונה לחלוטין מעולמנו. זהו עולם בו נראה בעיניים את יד ה' וישועותיו, לא ישא גוי אל גוי חרב, וכולנו נחיה בשקט, בשלום ובשלווה, איש תחת גפנו ותחת תאנתו. הגאולה היא הזכות העילאית לחיות בעולם בו יד ה' גלויה ובהירה, כל חטא ועוון מתכפר בקרבן על המזבח, עולם מושלם בכל המובנים. אין פלא אפוא, כי כל יהודי כאמור, מצפה, מבקש ומייחל, מתי נבוא ונראה פני א-ל חי, מתי נזכה לראות בגאולתו.

אך מתברר, שבידינו הדבר, זה תלוי רק בנו. במאמץ קל יחסית בן כמה דקות בלבד, שכל כולו עונג צרוף ומזוקק, בידינו לחולל את המהפך ולהביא את הגאולה הנכספת.

את התגלית הזו חושף הגאון רבי בצלאל מקוברין זצ"ל, בספרו 'קרבן שבת' שהוציא לאור לפני למעלה מ-300 שנה. הוא מביא את מאמר רבי שמעון בר יוחאי האומר ש'אילו שמרו ישראל שתי שבתות מיד נגאלים', ומגלה פן נוסף, חדשני ומאתגר, בהסבירו כי שתי שבתות הכוונה בעצם לשבת אחת שיש בה שתיים: השבת הרגילה - המוכרת לנו, 24 השעות שביום השביעי, ותוספת השבת - אותן דקות יקרות מפז, בהן מקדימים לקבל את השבת על חשבון יום ששי, זוהי השבת השניה.

כלומר, כאשר יהודי עוצר את עיסוקיו בערב שבת ומקבל את השבת מוקדם מהשעה הדרושה - בכך הוא מקיים שבת נוספת, שבת ביום ששי. השבת הזו מצטרפת לשבת הקבועה, ויחדיו הופכים היומיים הללו לצמד חמד של שתי שבתות, המבטיחות את הגאולה השלמה, את מילוי השאיפה הגדולה ביותר של כולנו, את הגשמת החלום

אליו נכספת נפשנו - לראות בביאת המשיח. הזכות העילאית להקדים לקבל את פני השבת ולקרב את הגאולה, היא זכות שכולנו יכולים לזכות בה, עם קצת חשיבה והכנה מראש, בסידור לו"ז המשימות שלנו באופן נכון. כולנו רשאים לזכות בתענוג של קבלת השבת מתוך שמחה ורוגע, מתוך שלווה ואושר. לשבת בנינוחות מול הנרות הנדלקים, כשהבית כבר נקי ומצוחצח ותבשילי השבת מדיפים ניחוחות נעימים, ופשוט לקבל את פני השבת כקבלת פני מלכה.

מי שטעמו את הזכות והתענוג העילאיים האלה, פשוט לא יכולים להפסיק. זהו טעם שאי אפשר להעריכו עד שטועמים אותו, חוויה מרוממת שאין מילים להגדירה - צריך פשוט לחוות אותה. לצד הטעם הנפלא שברגעים הקסומים של קבלת שבת מוקדמת, המתנה הזו טומנת בחובה גם פתיחת שערי שמים, ומביאה בכנפיה שפע של אושר ועושר, ישועות והצלחות, כפי שמעידים כל מי שזכו להצטרף למשפחת 'תוספת שבת' ההולכת וגדלה.

וזה לא בכדי. כי השבת היא מקור השפע, 'לקראת שבת לכו ונלכה - כי היא מקור הברכה'. ביום השבת יורד כל השפע לעולמנו, ולכן - ככל שזוכים לעוד כמה דקות יקרות ביום השבת, ככל שלוקחים עוד מהמעדן הנפלא שנקרא יום השבת, ככל שזוכים במניות גדולות יותר בעסק הייחודי, המשפיע והריווחי ששמו יום השבת - כך זוכים ליותר שפע, ליותר אושר, ליותר פתיחת שערי שמים.

בפרשת השבוע הנוכחית, מתייצבים בני ישראל בתחתית ההר לקבל את התורה, וזוכים בעשרת הדברות מפי בורא עולם. בקולות

וברקים, כשהיקום כולו עצר את נשימתו, ירד ה' על הר סיני והעניק לנו את היקרה שבמתנותיו, אותה הגדיר 'מתנה טובה יש לי בבית גנזי' ושבט שמה'. השבת היא המתנה הנפלאה שבמתנות להן זכה העם היהודי, היא תפארתו ועליה גאוותו, כפי שאנו מכנים את עצמנו בסיפוק ובאשר 'עם מקדשי שביעי'.

אנו יכולים לזכות ביותר מאותה מתנה יקרה ואהובה, כשנקבל על עצמנו תוספת שבת, להקדים לקבל את השבת דקות ספורות קודם זמנה. הבה נקדים את הקניות והבישולים, נשכים קום ונפעל במרץ בשעות המוקדמות של יום ששי, נתאמץ למען המטרה העילאית. כך נזכה לקבל פני שבת ברוגע ובשמחה, וזה מה שיפתח לנו שערי שמים, ירעיף עלינו שפע אושר ועושר, וגם יממש את ציפייתנו הגדולה ביותר - קירוב הגאולה השלימה, במהרה בימינו אמן!

הקשיש שהפך לשדכן נמרץ...

כבר כמה שנים טובות, ארוכות מדי, שהבחור שב ואורז את חפציו אחת לחצי שנה, וגולה למקום תורה - ללמוד בישיבה בירושלים. אחת לחצי שנה הוא שב לבית הוריו שבניו יורק, מצפה ומייחל כי הפעם ישוב לארץ כחתן. בכל לבו קיווה כי הפעם הגיל המתקדם כבר יעשה את שלו, אולי גם התפילות והסגולות שערך, או לפחות הדמעות שאמו מרבה לשפוך למענו, אך גם הפעם התאכזב. כל ימי שהותו בארה"ב המתין לשיחה הגואלת שתבשר על הצעה מתקדמת, אך השקט מכיוון הטלפון נמשך במלוא עוזו ודכאונו. לצערו הרב, דומה כי איש לא מתעניין בו. גילו כבר מתבגר והולך, חבריו כבר נישאו מזמן, יש מהם שכבר הולכים לבית הכנסת כשילדים בעלי פאות מוזהבות לצידם, והוא עדיין בחור בהמתנה. הוא החליט כי הפעם, במסעו לארץ ישראל, יעבור דרך לונדון לפקוד את ציונו של הרה"ק רבי שלום משאץ זי"ע. הוא הכיר את ההבטחה המופלאה שכתב הצדיק בספרו 'אור גנוז': 'מי שיצטרך ישועה ורפואה לו או לזולתו, יילך על קבריו... בבואו, טוב אם אפשר ביום ששי ערב שבת בבוקר... אבל תנאי כפול שהמדובר או זולתו יבטיח לי להטיב דרכו לשמים בדבר אחד... ואראה להשתדל לעורר רחמים. אבל זאת יידעו כל הבאים אלי, ויבטיחו כנ"ל לקיים מוצא שפתיהם...' - עד כאן לשון קדשו.

כיוון שלא חפץ להתעכב באנגליה לשבת, קבע את טיסתו מארה"ב ליום חמישי בערב, והגיע לאנגליה ביום ששי לפנות בוקר. על אתר מיהר לסור לסביבת הציון, התפלל שחרית בכוונה ומיד עבר לציון הקדוש. כשהגיע לשם נפתחו ארובות עיניו, דמעות זלגו מהן ללא הפוגה, כשביכה את גילו המתבגר, את השנים החולפות, ואת הזכות להקים בית בישראל שנראית הולכת ומתרחקת.

שעה ארוכה עמד ובכה על ציון הצדיק, ואז קיבל על עצמו להקדים לקבל שבת. 'זו הקבלה הטובה ביותר שאוכל לקחת על עצמי', הרהר, 'מה יכולה להיות זכות גדולה יותר מהקדמת קבלת השבת?' - ובאותו רגע, עמד וקיבל על עצמו להקדים לקבל את השבת חצי שעה לפני זמן הדלקת הנרות, ויהי מה! הוא ניצל כל רגע בציונו של הצדיק, ומיהר לשדה התעופה - לתפוס

את הטיסה היוצאת לארץ. במהלך הטיסה בדק מה שעת הדלקת הנרות בירושלים, כדי לחשב מראש את השעה בה יקבל את השבת - חצי שעה קודם לכן. כשנחת בשדה התעופה הזדרז למצוא מונית היוצאת לירושלים, שכן הוא כבר ממחר והשעה דוחקת, עוד מעט יקדים לקבל פני שבת...

בשעת אחר הצהריים הגיע הבחור לייעדו, מביט בשעון כל העת, מזדרז לסיים הכנותיו, כדי להספיק לקבל פני שבת בשעה שקבע לעצמו - חצי שעה לפני כניסתה. שתי דקות בדיוק לפני תחילת חצי שעת תוספת השבת שלו - ניגש למזוודה להוציא ממנה את הקפוטא שלו - הבגד השחור והקטיפתי, אותו הוא לובש מדי שבת בשבתו.

אך אויה, שוד ושבר. לחרדתו התברר, כי כנראה ארז מדי בחופזה, ומשחת השיניים נחה בדיוק על הקפוטא שכל יופיה בשחור המבהיק שלה. טלטולי הדרך הביאו לתוצאה המצערת שמשחת השיניים נפתחה, ולובן סמך ודביק השתרר על פני הבגד המבהיק בצבעו השחור. בעיניים קרועות הביט בבגד, ולסירוגין בשעון - שהורה שבעוד דקה וחצי מתחילה 'תוספת השבת'. מה יעשה עכשיו?

מלחמה התחוללה בלבו. הרי ברור שבקפוטא שהיא יותר לבנה משחורה - לא ניתן לצאת לרחוב, והרי עד כניסת השבת נותרה עוד 30 דקות תמימות, במהלכן הוא יכול לנקות את הלכלוך היטב! מצד שני - הרי רק הבוקר קיבל על עצמו להקדים לקבל שבת מחצית השעה לפני הזמן, ובעוד דקה בדיוק מגיעה השעה היעודה בה עליו לקבל את השבת!

כמה שניות של מלחמה, ולאחריהן הכריע הבחור בגבורה: הוא ניער את הבגד משיירי המשחה הבולטים, ניגב קצת את הלובן, וזהו. כשהשעון הורה על חצי שעה לפני קבלת שבת - כבר היה מיודענו הבחור לבוש בקפוטא שלו, שאמנם התאוששה קצת ממכת הלובן שניחתה עליה, אך עדיין לא היה נעים מדי להלך בה...

הוא הביט על הבגד שלעורו, והאמת - חש קצת בושה ללכת כך לבית הכנסת הרגיל בו הוא מתפלל. הוא החליט כי הפעם - לשם שינוי - יילך להתפלל בבית האבות הסמוך, שם אין הרבה אנשים ואיש אינו מכירו. כך לא יצטרך להסתיר את בגדו המלוכלך, ולא יעמוד בפני איי נעימויות מפרצופם המופתע של חבריו לנוכח הקפוטא שעקבות הלובן ניכרים בה היטב...

וכמעשהו בערב שבת, כך נהג הבחור גם בשחרית ובמנחה של שבת. הוא העדיף להסתתר מעין רואים, לא נעים לצאת לרחוב של עיר בבגד לא נקי. אך לבו היה מאושר ומלא סיפוק על שעמד בקבלתו והקדים לקבל פני שבת, למרות אי הנעימות בתפילה במקום זר עבורו.

במוצאי השבת ניגש אליו קשיש נחמד משוכני בית האבות, וקשר עמו שיחה. הוא התעניין האם הוא קרוב משפחה של מי מהדיירים, וכשנענה בשלילה - ביקש לדעת על שום מה בחר להתפלל דווקא כאן בשבת הזו. הבחור שלא היתה לו סיבה מיוחדת להסתיר את האמת, סיפר לזקן את הסיפור כולו: על הכאב גובר על היותו בחור מבוגר, על תהלוכות מסעו דרך לונדון שם קיבל על עצמו תוספת

שבת, ועד לרגע בו החליט לשמור על קבלתו גם במחיר שהקפוטו שלו תישאר מוכתמת...

תשובתו נשאה חן בעיני הזקן, ששאל לשמו - כביכול מתוך נימוס. אלא שרוח אחרת היתה עם הקשיש הנחמד, שהתרשם מאוד מהבחור הצעיר, והחל לפעול במסתרים כשדכן צעיר... עוד כמה ימים חולפים, ו'תוספת שבת' הביאה בכנפיה בשורה מרגשת, קול ששון וקול שמחה, מצהלות חתן וכלה:

הבחור התארס עם נכדתו של הקשיש, הפך לנכדו. בשורת האירוסין, ישועתו של הבחור לה ציפה כל כך - המתנה לו שם, בבית האבות, אליו התגלגל רק בזכות תוספת שבת!

סיפור זה, אותו סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, מאיר לנגד עינינו את הכח הנפלא של 'תוספת שבת'. כמה יהודים מסתובבים כאובים ודואבים, מצפים לישועתם כל היום ואינם מוצאים מנוח. ישנם יהודים המתמודדים עם ילד מתקשה, אחרים מצפים לשמחה המבוששת מלבוא, יש גם כאלה שבעיות בריאות מעיקות עליהם, ורבים רבים כל כך מבקשים את פתיחת שערי הפרנסה.

לכולם, ממש לכולם, עומדת הזכות העילאית של 'תוספת שבת', כמפתח רב עוצמה לשערי שמים. ככל שיהודי נוטל לעצמו עוד מהשפעת השבת, מנה גדושה יותר משוב השבת, שש על עוד קצת תוספת שבת, מוכן להתאמץ ולהקריב למען תוספת שבת - כך הוא זוכה, בקרוב מאוד, לראות בנס ה' ובישועתו, בהשפעה המבורכת שהשבת מביאה בכנפיה, ונהנה משפע של ישועות נפלאות, הרחבת הדעת ופרנסה, אושר ועושר, ורוב נחת - בזכות תוספת שבת!

שעת חצות שהצילה חיים...

הקריאות המשולהבות בשנאת ישראל תהומית, לא הותירו מקום לספק בכוונות הפורעים. 'איטבח אל יאהוד!' - קראו הפורעים הערבים באותה שבת קודש ואומללה, בה פרצו מאורעות תרפ"ט בחברון. 'ג'יהאד, ג'יהאד!' - קראו חמומי המוח בקול אדיר ומפחיד, ובאכזריות שאין לה גבול יצאו לרצוח ולטבוח ביהודי חברון, בהם גם תלמידי ישיבת חברון. למעלה מ-100 יהודים נרצחו אז על קידוש ה', ה'ד", כשהרשעים משתוללים בחמת זעם, והורגים ובוזזים מכל הבא ליד...

אחת הקריאות שחזרה על עצמה אינספור פעמים, היתה הקריאה 'איפה יוסוף? איפה יוסוף?' - שהפורעים לא הפסיקו לצווח, מחפשים בעיניהם את הגאון רבי חיים יוסף הלוי דינקליס זצ"ל - מחבר ספרי 'אמונת יוסף' ו'דעת יוסף', שהיה אז אברך צעיר מתלמידי ישיבת 'חברון'. הכרת פניו ענתה בו בגאון הצעיר כי לגדולות נועד, עיניו החכמות ותואר פניו המאיר היו לצנינים בעיני הערבים, ועתה ביקשו הרשעים לכלות דווקא בו את זעמם החולני... אך כל קריאותיהם וחיפושיהם לא הניבו דבר. רבי יוסף נעלם כאילו בלעה אותו האדמה, כל נסיונות הערבים למוצאו ולכלות בו את זעמם נכשלו כישלון חרוץ. הם עברו בית אחר בית, סימטה אחר סימטה, שואגים 'איפה יוסוף?!' ככפירים לטרף, אך לא מצאו לא אותו ולא את רעייתו. באותה שבת ואומללה, באופן מפתיע ולא

צפוי, שהו רבי חיים יוסף ומשפחתו בירושלים, ומעשה שהיה כך היה:

ביום חמישי שלפני אותה שבת, נערכה בירושלים חתונה של אחד מבני ישיבת חברון, הגאון רבי זיסל שפירא זצ"ל. רבי חיים יוסף נסע עם רעייתו לחתונה, והם שהו בירושלים עד יום ששי בבוקר, אז מיהרו אל התחנה המרכזית לחפש אוטובוס שיסיעם לחברון מוקדם ככל האפשר.

אלא שהשעות חולפות עוברות, והאוטובוס איננו. רבי חיים יוסף ורעייתו עומדים בתחנה וממתנים בחוסר סבלנות, וכשהתקרבה שעת הצהריים, אמר רבי חיים יוסף לרעייתו: 'אם האוטובוס יגיע עד חצות, נעלה עליו ונשובת את השבת בחברון, בביתנו, כמתוכנן. אך אם האוטובוס לא יגיע עד חצות היום - כי אז כבר מאוחר מדי לצאת, זה קרוב מדי לשבת. נישאר בירושלים ונשובת כאן, מפני כבוד השבת!'

ואכן, הדקות חולפות עוברות, ושעת חצות הגיעה - כשיחד עימה הגיע כמובן גם האוטובוס לחברון... רבי חיים יוסף ורעייתו אפילו אינם מתלבטים, ברור כי למרות אי הנעימות להתארח בעיר לא להם, ולמרות שציפו ותכננו לשבות בחברון, זהו בדיוק הרגע בו ישנו תוכניות וישבתו בירושלים. 'הרי לא נוכל לצאת לדרך לאחר חצות היום', מסביר רבי חיים יוסף לרעייתו, 'כיצד נוכל לקבל את פני השבת ברוגע ובשלווה כשזה עתה באנו מהדרך?' - מסכימה גם רעייתו.

כך נותרו רבי חיים יוסף ורעייתו בירושלים, מתוך מטרה לקבל פני שבת בכבוד, ברוגע, ובשלווה. במוצאי שבת התברר, כי החלטה זו הצילה אותם ממוות לחיים, 'תוספת שבת' זיכתה אותם בחיים במתנה, פשוט כך!

סיפור נפלא זה, המלמד עד כמה גדול כוחה של הקדמת קבלת השבת להציל חיים ממש, מובא בספר 'זכור לדוד' מפי רבי דוד פרנקל זצ"ל כדי ללמדנו מה רבה עוצמתה של תוספת שבת, עד כמה היא יכולה לחולל מופתים וישועות גם בדרך על טבעית, עד להצלת חיים ממש. הגילוי הזה כבר נחשף ב'פרי מגדים', שכותב כי כל המוסיף מחול על הקודש ומקדים לקבל פני שבת - מוסיפים לו חיים, כפי שהוכח בסיפור הזה שתוספת שבת הביאה חיים בכנפיה.

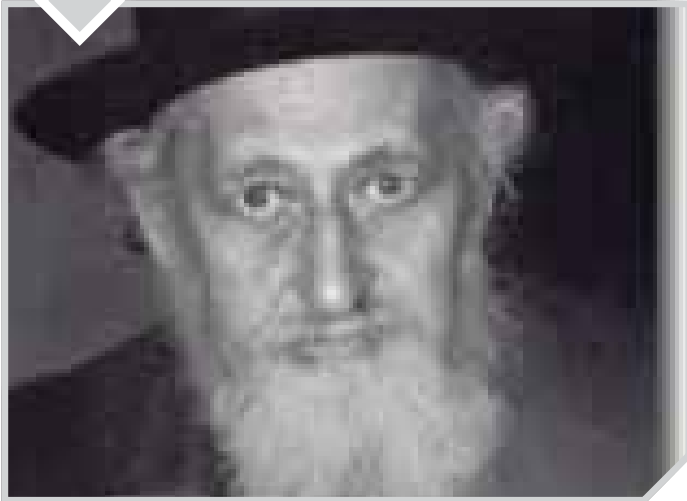
הבה נקבל את המתנה הנפלאה של תוספת שבת. לא מוטל עלינו להקדים מחצות היום, אך בוודאי נוכל לזכות להוסיף עד כמה דקות יקרות של שבת על חשבון ימי המעשה. אנשים משקיעים כוחות ומאמצים כדי לשפר את הבריאות ולהטיב את איכות חייהם כדי לזכות בחיים ארוכים ומאושרים, כשהדבר בהישג ידם בכמה דקות בלבד, יקרות וקסומות.

הבה נקדים לקבל פני שבת, כי תוספת שבת מאריכה חיים, מקרבת את הגאולה, ומעטרת את מקדימי קבלת השבת באינסוף שמחה ורוגע, שפע ברכה וישועות לרוב!

לשליחת תגובות לכתוב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי:
במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com

'בצעירותי' - ענה לו הרב מבריסק - 'הייתי מניח ילד אחד על רגלי האחת, ילד שני על רגלי השניה, ובידי אחזתי ילד שלישי, וכך ישבתי ולמדתי בעמקות גדולה ובעיון רב'

החינוך שינק הגרי"ז בבית אביו - הגר"ח

ולמדתי בעמקות גדולה ובעיון רב'.

גדלות מופלאה זו, עמלות בתורה בכל עת ובכל מצב, בהתעלמות מוחלטת מהתנאים הסובבים, איננה צומחת מאליה ואיננה נקנית לבדה, הרב מבריסק התחנך על יסודות אלו בבית אביו, מאז היותו נער צעיר, כפי שמסופר שאביו הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל, היה שולח את בנו לשליחויות שונות, אף כשהיה עסוק ראשו ורובו בלימוד התורה.

פעם שאל אותו בנו הגר"ר יצחק זאב לפשר מנהג זה, 'מדוע אבא שולח את בנו לשליחות בעת שהוא טרוד בגירסה?', השיב לו רבי חיים: 'רוצה אני שתתרגלו ללמוד בכל עת, אף במצבים קשים ובלתי שגרתיים. אל להם לטרדות הזמן ונסיבותיו, להניא אתכם מטרדות הלימוד. עליכם ללון תמיד בעומקה של הלכה, באין מפריע'.

בפרקי חינוך אלו לא זכה הגרי"ז רק בהיותו צעיר, המסרים הללו היו מציאות יומיומית בחיי השגרה של ממלכת התורה. פעם בעת שהתכונן הגרי"ז לשמחת הברית לבנו, הכין לעצמו כלי עם מים חמים כדי לרחוץ את פניו וידי, לפתע הגיע אביו רבי חיים ושאל אותו שאלה בדברי הרמב"ם, הגרי"ז יישב מה שעלה בדעתו, ובין האב והבן התפתח דיון מעמיק, זה אומר בכה וזה אומר בכה, כדרכה של סופת התורה.

הרב ישראל ליוש

"יְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחֶזֶק מְאֹד" (שמות י"ט, י"ט)

רש"י ביאר שכשהיה משה מדבר ומשמיע הדברות לישראל, הקב"ה היה מסייעו לתת בו כח להיות קולו מגביר ונשמע. וביארו המפרשים שהגברת הקול היתה נצרכת משום קול השופר שלא פסק אף בעת שמשה דיבר הדברות לישראל.

אתמהה, מדוע צריך היה הקב"ה להגביר את קולו של משה רבינו, הלא הרבה יותר פשוט להשתיק את קול השופר בעת דיבור הדברות, ומספיק היה שהשופר יתן את קולו לפני הדברות, ובין דיבור לדיבור?

תירוצ נפלא עם מוסר השכל בצידו תירץ הרה"ג פנחס זלצמן שליט"א, ראש כולל דף היומי 'בוסטון' - ביתר עילית, בעת סיום סדר נזיקין שנערך ע"י 'דרשו' בעיר 'ביתר עילית'. מלבד מסירת התורה עצמה, רצה הקב"ה ללמד את מקבלי התורה - עם ישראל, גם את דרכה של תורה: אדם הלומד תורה צריך להסתגל ללמוד תורה בכל מצב. ואף כשיש קולות, רעשים וברקים המפריעים ללימוד התורה, עוצמת קול התורה צריך לגבור מעל הקולות הללו. אל יתנה האדם את עמלו בתורה בקיום תנאי נוחות כאלו ואחרים, או בזמנים או מקומות מסוימים, עליו להגות בתורה בכל עת, בכל מצב ובכל מקום.

אך יחד עם זאת מלמד אותנו הקב"ה ענין נוסף, שגם כאשר אין בידינו להשתיק את הקולות ולמנוע את המפריעים, הרי הוא יעננו בקול, הוא יעזור לנו לגבור עליהם, אך בתנאי שנעשה את שמוטל עלינו, נמשיך ללמוד ביתר שאת וביתר עוז, וה' הטוב ישלח עזרתו ממרום ויגביר את קולנו, למען נוכל להמשיך לשקוד על התורה הקדושה.

הגאון רבי יחיאל מיכל פיינשטיין זצ"ל פנה פעם לחותנו מרן רי"ז הלוי מבריסק זצ"ל והתלונן על הצפיפות הרבה בדירתו בתל אביב. 'אין מקום שקט שאוכל ללמוד ברוגע, משובת הילדים בדירתנו הקטנה מפריעה לי, ואין דעתי מיושבת דיה ללמוד בבית' - טען רבי מיכל לחותנו, הרב מבריסק.

'בצעירותי' - ענה לו הרב מבריסק - 'הייתי מניח ילד אחד על רגלי האחת, ילד שני על רגלי השניה, ובידי אחזתי ילד שלישי, וכך ישבתי

זה היה מעמד ששינה לי את החיים. מול העיניים בשקט מופתי ורציני יושבים למעלה ממאה אברכים שזכו להגיע ליום זה להבחן במבחן בכתב! בפעם אחת! על כל הש"ס!!! באותו רגע החלטתי. לא משנה המחיר והקשיים. בעוד שבע וחצי שנים אני חייב להיות כאן!

סדרת שיחות עם אנשים מופלאים הנבחנים על כל הש"ס

שהעסק רציני. רק נציין שהגמרא (יומא כט.) כבר מעידה ש'מיגמר בעתיקתא קשה מחדתא'. ה'יצר הרע' לא איכפת לו כל כך שנלמד עוד ועוד גמרות חדשות, העיקר מה שמפריע לו שמתחילים לחזור. ואז אחד מחברי הגה רעיון נפלא: כל אחד מהחברים יחתום על שטר שהוא מתחייב לחזור על כמות דפים מסוימת ליום [תמורת מלגה כל שהיא] ואם הוא לא עומד בזה הוא מתחייב לשלם קנס על כל דף שהוא לא למד בזמן. [מעניין לציין שהתכנית הנ"ל שהוקמה כאמור במסגרת הכולל בעקבות 'קנין ש"ס מונה כיום כבר כשלוש מאות אברכים...]. וכך אחר ש'התחייבתי' התגלו לי כוחות שלא ידעתי על קיומם, אם כשהתחלתי את התכנית חשבתי שלחזור 8 דף ביום זה המון, היום אני זוכה לחזור בכל יום 52 דף...

איך באמת עושים את זה?

כל יום אני לומד את ה'דף' עם החברותא ארבע פעמים! אחר שלמדנו וחזרנו על הדף של אתמול או לומדים ברוגע את ה'דף' היומי עד שאנו מרגישים שבהחלט הבנו את הדף על בורייו. אז אנו עוברים וחוזרים עוד שלש פעמים את הדף.

כשהוא מבקש לציין: הרבה פעמים הוספנו והשקענו גם בסיכום הלימוד בקיצור בעל פה דבר שמוסיף הרבה לזיכרון הלימוד והסוגיא. כיום, בפרט במבחנים הגדלים המסכמים, אני מרגיש בחוש את ההבדל הברור בין המסכתות בהם הקפדנו לסכם כל יום

הרה"ח ר' אהרן כהן

תחילתה של השיחה עם הרב ה. מכולל 'אדרת אליהו' בירושלים התחילה דווקא מיוזמתו. היה זה כתגובה בעניין הסדרה המיוחדת הזו, כשכאחד מהזוכים להיות חבר בתכנית 'קנין ש"ס' ביקש להדגיש כמה עניינים המועילים ומסייעים לו לעמוד במשימה גדולה ונעלה זו.

בהמשך כבר עברנו לשיחה כוללת על כל העניין, כששוב ניכר ובולט המעלה הגדולה שבתכנית 'קנין ש"ס' כשכל אחד לפי דרכו ותכונותיו בנה ופילס לעצמו דרך ונתיב להצליח לעמוד במשימה לזכות ללמוד ולדעת הש"ס כולו.

איך הכל התחיל?

האמת היא שנולדתי לתוך 'דרשו'. הוא משתף בגילוי לב. אבי מורי הרה"ג י. ה. שליט"א מבית"ר נבחן ב'דרשו' מיום הקמתו ועומד כעת קרוב לסיומו של המסלול השני ב'קנין ש"ס' כשהפעם הוא כבר נבחן גם עם פירוש תוספות...

כבר בהיותי בחור צעיר הוא המריץ ועודד אותי להבחן ב'דרשו', ואכן בחסדי השם אני זוכה להימנות על נבחני 'דרשו' במבחנים החודשיים כבר יותר מעשר שנים. בבית זכיתי לחוות את החוויה המרטיטה של אבא שהולך להבחן על כל הש"ס. היה לי ברור מאליו שלקראת תחילת המחזור החדש ב'דף היומי' אני מתחיל להבחן גם בתכנית 'קנין ש"ס'.

ואז הצטרפת לתכנית 'קנין ש"ס'?

למעשה, הוא מציין. לקראת המבחן האחרון של 'קנין ש"ס', באתי ונכנסתי למעמד. ללא שום ספק, זה היה מעמד ששינה לי את החיים. מול העיניים בשקט מופתי ורציני יושבים למעלה ממאה אברכים מן השורה שזכו להגיע ליום זה להבחן במבחן בכתב! בפעם אחת! על כל הש"ס!!! באותו רגע החלטתי. לא משנה המחיר והקשיים. בעוד שבע וחצי שנים אני חייב להיות כאן.

מרטיט. אך מה עשית הלאה?

התעוררתי מאוד ושיתפתי את החברים ב'כולל', וכך התחלנו את התכנית קבוצה ביחד של כעשרה אברכים. בהתחלה זה היה יחסית קל, כל חודש מבחן על שלושים דף. אחר היה גם המבחן המסכם על 120 דף. בהמשך כבר עלה למאתיים דף, אך בהחלט עדיין היה סביר הקושי בדבר.

אחרי כשנה כבר חיכה לנו המבחן חצי-שנתי על 360 דף, ואז קלטנו

את הלימוד... הוא משתף לתועלת הקוראים.

וזה כבר מספיק לכם למבחן החודשי?

הלימוד הוא לא למבחן, מבחני דרשו הם אמצעים מדרבנים לחזרות כדי שנדע באמת את הלימוד. בכל מקרה, הוא חוזר לשאלה; ברוך השם, אנו משתדלים מאוד בכל שבוע לחזור שוב על הלימוד של לפני שבוע. מניסיון חזרות שכאלו כשהלימוד עדיין שגור בפה ובמוח, החזרות לוקחות זמן קצר ממש, והתועלת היא רבה מאוד. בנוסף לפני המבחנים החודשיים, הוא מקדיש לעצמו זמן בהם הוא עובר ולומד עוד פעמיים! על כל הלימוד החודשי.

כמה זמן לוקח הלימוד והחזרות?

הלימוד הראשון לוקח ברגיל בערך כשעתיים עד שאנו מבינים וקולטים את הדף, כשכמובן בדפים שאנו מכירים את הסוגיא ממסכתות אחרות וכדומה, אז זה הרבה יותר מהר. אחרי שלוש החזרות היומיות לוקחים בממוצע כרבע שעה כל חזרה. אחר בחזרות החודשיות כשאנו עוברים על כל החומר החודשי כשכנ"ל, הלימוד הוא בדווקא בהוצאה בפה ובקול, הרי כל חזרה שכזו לוקח כשעתיים, היינו כארבע דקות לדף. זה כן נראה מהר מאוד, הוא מטעים ומסביר, אך בהתחשב שזו החזרה השביעית והשמינית בחודש הזה, זה לא כזה נורא...

איך אתה מתכוון לקראת המבחנים המסכמים?

קודם כל, שכחתי לציין מבחינתי וכך שמעתי מהרבה לומדים חשובים, המבחנים החודשים והמבחנים המסכמים של ה 120 דף, אלו מועילים מאוד כחזרה מסכמת על החומר, כשעצם העניין שזה בכתב מוסיף הרבה לזיכרון הלימוד.

לעצם התשובה; כפי שהובא במסגרת סדרה חשובה זו ע"י הרבה נבחנים, הרבה תלוי בתכנון נכון מראש. כמובן שכל אחד עושה את זה לפי תכונותיו ויכולותיו, כך שאומר רק מה שאני זוכה לעשות וברוך השם בהצלחה רבה.

חילקתי לעצמי את הש"ס לשני חלקים ראשון הינו מברכות עד בבא בתרא שבהם עם כל החזרות מטבע הדברים אני שולט בהם יותר, כשהחלק השני הוא מסנהדרין עד איפוא שנבחנים. היעד מבחינתי הוא לחזור על החלק הראשון המוכר יותר כשלש פעמים והחלק השני שבהם אני מרגיש צורך יותר בחזרות, אני מקווה להספיק כשש חזרות.

מדי (לפנות) בוקר בימי השבוע, אני מתיישב לשעות לימוד וחזרות שבהם אני מחלק את זמני בין שני החלקים, ואני עובר די-מהר על הדפים כשבסך הכל, לפי התכנית אני צריך להספיק לחזור ולעבור שוב על כ 52 דפים עד המבחן המסכם.

ואתה עומד בזה? לא התאפקת. 52 דף כל יום זה לא משחק!

זה באמת לא משחק. הוא מצטרף לדברי. גם אני, בהתחלה לא הערתי נכונה את ה'הקרה' הנצרכת כדי להצליח. אך שהגעתי למסקנה שזה שאיפת חיי לזכות לדעת את הש"ס, אז המחיר הוא לא כזה נורא.

חוץ מזה; חשוב להוסיף, עיקר התכנית דהיינו החזרות מסודרים

באופן של לימוד שש ימים בשבוע, היינו בימים בהם אנו במסגרת הרגילה של הכולל וכדומה. בדווקא לא הכללתי את ימי השבת לתכנית החזרות. כך שבכל מקרה, אף שאני מאוד משתדל ומתאמץ שזה לא יקרה, אך באם אירע 'חור' וכדומה, הרי אני משלים זאת בימי שבת.

לסיום נציין את הנקודות שהאיר בתור 'בעל ניסיון' הזוכה להבחן במסגרת התכנית מתחילת המחזור, המבוססות כדבריו על דברי חז"ל הקדושים:

1. ללימוד ברור ומסוכם. ההשקעה העיקרית צריכה להיות בלימוד הראשוני ולא ב'חזרות'. אם בשעת הלימוד הסוגיא ברורה ומסוכמת הדק היטב. אחר כך ה'חזרה' מאוד קלה ונעימה. [מניסיונו הוא מציין; דף שמסודר לך בראש מה כתוב בו אפשר לחזור עליו בשלש דקות].

2. בפה ובקול רם. במסכת עירובין הפליגו חז"ל בכמה וכמה מאמרים בחשיבות הגדולה של הלימוד בפה ובקול רם. בדרך כלל כשחוזרים במהירות מתפתים לקרוא בלחיש או בזמזום ולפעמים אפילו בקריאה בעיניים, מניסיוני [וכך מפורש בחז"ל] זה לא שווה. הקריאה בקול רם שווה לאין ערוך מלחיש הרבה פעמים ולוודאי מלהסתפק בקריאה בעיניים

3. תפילה. כבר אמרו רבותינו זכרונם לברכה [מגילה ו] 'לאוקמי גירסא סייעתא דשמיא' בשונה מ'חדודי' ש'יגעת ולא מצאת אל תאמין' לגבי זכירת וידיעת תורתנו הק' צריכים וחיבים לסייעתא דשמיא ולכן חשוב מאוד להרבות בתפילה על העניין הזה.

4. לשמה. בגמרא [סנהדרין כו] מובא 'מחשבה מועלת אפי' בדברי תורה ואם עסוקים לשמה אינה מועלת'. בשביל להצליח ב'חזרות' חייבים תכנית מסודרת שתדפוק אבל מסוגלת ה'מחשבה' [התכניות] שהיא 'מועלת להשבית הדבר' [ל' רש"י שם] אבל אם אדם לומד לשמה כדי לדעת את רצונו יתברך ולא לשום פניה אחרת אז 'אינה מועלת'. זכיתי להרגיש זאת על בשרי שבתקופות שפחות טיהרתי את הלב לפנות למגמה האמתית של התכניות הייתי נכשל יותר.

בסיום הדברים ביקש הרב ה. להזכיר; כשאתם רואים אברך שזוכה ונמצא ב'קנין ש"ס' תזכרו שיש לו בבית רבנית גדולה מאוד שבלעדיה לא היה לו סיכוי, המבחנים המסכמים של 'קנין ש"ס' הם בסוף חודש ניסן וסוף חודש תשרי, זה אומר שבחדשים שהכי צריך את הבעל שיעזור בבית, הוא צריך לחזור על כ 100 דף ביום! אשה שמוכנה לדבר כזה אין לתאר ואין לשער את גודל מעלתה...

ואני אוסיף; אברך שזוכה ונמצא בתכנית שכזו, אין לתאר ואין לשער את גודל מעלתו... אשרי הזוכה!

לשליחת תגובות לכותב המאמר, כתבו ל:
a0533185209@gmail.com

בזמן החזו"א רצו לייבא זן חדש של בקר לארץ ישראל, ומרן כתב מכתב לרב הראשי שכיון שצריך מסורת - אין לפרוץ גדר במנהג ישראל

זווית
הלכתית
ב'דף היומי'

הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א
מורה הוראה נאות שמחה - מודיעין עילית

האם הבקר מזן ז'בו מותר באכילה, והאם צריך מסורת על בהמה כדי להתירה באכילה?

שאף לדברי הפמ"ג לדין אסור כיון שהחכמת אדם קבע בספרו מנהג לאסור ונתפשט הוראתו בכל ארץ ליטא. נסיים שהעיקר בדברי הש"ך כהחכמת אדם, שלא משמע שהש"ך דיבר במין חדש שמחמירים עליו חומרי חיה ובהמה לכסות דמו ולאסור חלב. לפי"ז דנו פוסקי זמננו לאסור את הז'בו, והוראת הגרי"ש אלישיב זצוק"ל ויבדלחט"א הגר"נ קרליץ שליט"א להמנע מלשחוט את הז'בו, אך בעל שבט הלוי (חי' סי' קי"ד) כתב שהעיקר כדעת הפמ"ג וסיים שהוראתו לקהילות חו"ל אך בא"י מקומו של החזו"א לא הכריע.

הנדון המעשי

היו שטענו שהשור שדן עליו החזון איש היה לו שינוי גדול במראהו בחטוטר גבוהה אבל הז'בו המדובר אין שינוי כל כך משמעותי להחשיבו מין חדש.

אכן נתבאר לי מפי ידידי הרה"ג רבי אהרן אולמן שליט"א ראש כולל ומורה הוראה במודיעין עילית שביקר בעצמו ביישוב לגידול בקר בארץ ישראל והשור הזכר אביהם של כל העגלים משונה במראהו מאד בחטוטר גבוהה ואלו האמהות הן רגילות, והעגלים יוצאים בשינוי מועט, באופן שאם נקבע שהאב אסור לא יפה כח הבן מכוחו. עוד ציין שהבהמות הנשחטות בפולין והבקר המיובא מאוסטרליה נקיים מחשש ז'בו, ויש ששוחטים ז'בו וסוברים שאינו משונה במראהו ואינם בודקים ביחוס אבותיו. ולמעשה יש לבדוק ולברר בשחטות המהודרות אם אינם שוחטים ז'בו, וכל אחד יעשה כהוראת רבותיו.

סימני הבהמה ועוף

הנה מבואר בחולין דף נט. שסימני בהמה וחיה נאמרו מן התורה, והם מפורשים במקרא שתהיה מעלת גרה, ומפריסה פרסה ובעוף טהור נפסק בגמרא דף סג: שנאכל רק במסורת, כיון שאין אנו בקיאים לזהות את הסימנים שלו, וכן נפסק בשו"ע סי' פ"ב ס"ב.

דברי הש"ך שצריך מסורת בבהמה

דנו הפוסקים האם בבהמה טהורה מזן שאינו מוכר ג"כ צריך מסורת, או שכיון שאפשר לזהות בקלות את סימני מעלה גרה ומפריס פרסה, שם ניתן לאכול כל בהמה שתבוא לפנינו בסימנים אלו. הש"ך בסי' פ' סק"א כתב בדברי השו"ע שדן בסימנים הקובעים מה נקרא חיה שמותר לאכול את החלב שלה ומה נחשב בהמה שאסור החלב שלה באכילה באיסור כרת, והסימן המבדיל ביניהם לפרש סימנים אלו כיון שאין אנו אוכלים אלא מה שקבלנו במסורת וכמו לגבי עוף עכ"ד.

מחלוקת הפמ"ג והחכמ"א

ונחלקו הפוסקים בביאור דבריו, החכמת אדם (כלל ל"ו ס"א) פי' דברי הש"ך גם על סימני טהרה של בהמה, ומשנה בהמה לעוף שכשם שעוף אינו נאכל אלא במסורת כך בהמה אינה נאכלת אלא במסורת, אכן הפרי מגדים סובר שאין להשוות כלל בהמה לעוף, שלגבי עוף אין אנו בקיאים בסימן עוף דורס, ולכן קבעו שאין לאכול אלא עוף מוכר במסורת שרגילים לאכול, אבל בבהמה קל מאד להבחין בסימני מפריס פרסה ומעלה גרה ואין צריך בקיאות יתירה בזה, אלא כוונת הש"ך כדי להבחין בין חיה לבהמה ולדעת אם החלב מותר בזה צריך מסורת, ובלי מסורת לא נסמוך על הבחנת הקרנים להתיר את החלב.

נדון הז'בו

מעתה נשוב לדין שהתפתח סביב הבקר מזן ז'בו שיש בו שינוי ניכר בגבו שיש לו כמין חטוטר גבוהה בשונה מהשור והפרה הרגילים, ואם הוא מין אחר מהמין שרגילים לאכול יוצא שאין לנו עליו מסורת.

דעת החזו"א כחכמת אדם

והנה בזמן החזון איש רצו לייבא זן חדש של בקר לארץ ישראל, והחזו"א כתב מכתב לרב הראשי שבזמנו שכיון שצריך מסורת והמין החדש הוא שונה בצורתו ואין עליו מסורת אין לפרוץ גדר במנהג ישראל, ובספרו חזו"א יו"ד (סי' י"א סק"ד נ"ה) האריך לבאר שדברי הש"ך מתפרשים כדעת החכמת אדם ולא כהפמ"ג, והוסיף

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

האם יש חשש בכתיבת 'עשרת הדברות' על הפרוכת של ארון הקודש או מעליו, כנהוג בזמננו?

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנ"ב מהדורת דרשו

ובמה שונה נגינת 'עשרת הדברות' של פרשת יתרו,

מנגינת 'עשרת הדברות' של חג השבועות

נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. הובאו בביאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

ולכן כותב הביה"ל, שבחג השבועות נוהגים לקרוא בטעם עליון, לעשות כל דיבור בפני עצמו לפי שבו ביום נתנו עשרת הדברות, ויש לקוראן כאמירתן בסיני. אבל בפרשת ויתרו ובואתחנן, ששם קוראים עשרת הדברות כחלק מקריאת פרשת השבוע, א"כ יש לקוראם בטעם תחתון, שהוא קריאה לפי הפסוקים ולא לפי הדברות. ומ"מ סיים שיש נוהגים גם בויתרו ובואתחנן לקרוא בטעם עליון.

כיצד קוראים את 'עשרת הדברות' בשנים מקרא ואחד תרגום?

באופן קריאת 'שנים מקרא ואחד תרגום', כתב המשנ"ב (סי' רפה ס"ק ב) שיש אומרים שיקרא כל פסוק פעמיים ועליו תרגום, ויש אומרים שיקרא כל פרשה פתוחה או סתומה פעמיים ואחר כך תרגום, וב'מגן אברהם' וב'שערי תשובה' צידדו כדעה הראשונה, והגר"א נהג כדעה שניה לאחר כל פרשה פתוחה או סתומה או אחר מקום שנראה יותר כהפסק ענין, ומסיים המשנ"ב, שדעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד.

לדעה שניה וכפי שנהג הגר"א לקרוא כל פרשה פתוחה או סתומה, מתעוררת בעיה בקריאת שנים מקרא, בעשרת הדברות, שהרי שם הפרשה מסתיימת באמצע פסוק, וכתבו הקצוש"ע (סי' עב ס"א) והערור השלחן (ס"ה) שיפסיק באמצע הפסוק, מאידך, ה'כף החיים' (ס"ק ה) כתב שיש לקרוא את כל הפסוק בשלימות, וכן הורה הגר"ח קנייבסקי (ספר זכרון דרור יקרא עמ' תמה) והוסיף, שלכן פרשה שמסתיימת באמצע הפסוק לא יפסיק באמצע הפסוק, אלא ימשיך לקרוא עוד פרשה.

האם יש חשש בכתיבת עשרת הדברות על הפרוכת של ארון הקודש או מעליו, כנהוג בזמננו?

כתב הרמ"א (סי' א סעי' ה) בשם תשובת הרשב"א שאסור לומר עשרת הדברות בציבור. וכתב המשנ"ב (ס"ק טז) שהטעם מפני הכופרים, שיאמרו 'אין תורה אלא זו', ובפרט בזמננו. והוסיף המשנ"ב שלכך גם אין כותבין אותו על קונטרס המיוחד לציבור. ובענין מנהג כתיבת עשרת הדברות על לוח מעל ארון הקודש, כתב האדני פז (ס"ב) שאסור לעשות כן [וראה בפסקי תשובות] הערה 148 שהביא עוד פוסקים האוסרים]. מאידך, האורח נאמן (סי' א ס"ק נא) כתב להקל בכך, כיון שהנחתם מעל ארון הקודש היא כדי להורות שכל התורה ניתנה מסיני, וכמו שכתב המהרש"א (ברכות יא, ב) בשם רבי סעדיה גאון שכל תרי"ג המצוות כלולות בעשרת הדברות, אם כן זה עצמו כבוד התורה, אבל אסור לכותבן במקום שאינו מיועד לספר תורה.

אכן, בזמננו נוהגים לכתוב על ארון הקודש או על הפרוכת את עשרת הדברות רק ברמז [שתי תיבות], דעת הגר"ח קנייבסקי (דעת נוטה תשובה סה) שאין חשש ומותר לכתוב כי אין זה אלא לרמז בעלמא, וכן כתב בשו"ת 'רבבות אפרים' (או"ח ח"א סי' ג) שהיום שכותבים רק מקצת התיבות, אין חשש.

במה שונה נגינת 'עשרת הדברות' של פרשת יתרו, מנגינת 'עשרת הדברות' של חג השבועות?

בטעמי הקריאה של 'עשרת הדברות' ישנם שני סוגי ניגוני הטעמים, טעם עליון וטעם תחתון, בחג השבועות כתב המשנ"ב (סי' תצד ס"ק ג) שקוראים בטעם עליון, ובפרשת יתרו, כתב הביה"ל (שם ד"ה מבחודש השלישי) שקוראים בטעם תחתון, והביא שיש אומרים שתמיד קוראים בטעם עליון.

באור נפלא על החילוק בין קריאת 'עשרת הדברות' בטעם עליון, לקריאתם בטעם תחתון, הביא שם הביה"ל, וזה תמצית דבריו: טעם עליון - הוא נגינת הטעמים לפי הדברות ולא לפי הפסוקים והיינו שכל דיבור ודיבור שהוא פרשה בפני עצמה נעשה פסוק בפני עצמו, ולפי נגינה זו הרי הפסוק "לא תרצח לא תנאף לא תגנוב לא תחמוד" הוא מחולק לפי הטעמים לד' פסוקים, וכל דיבור מסתיים הניגון בסופו, ועשרת הדברות נקראות כאמירתן בסיני כל דיבור בפני עצמו. וטעם תחתון - הוא לפי הקריאה, והקריאה היא לפי הפסוקים הכתובים בתורה, ואי אפשר לחלק את הפסוק של מ"לא תרצח" עד "לא תחמוד" לארבעה פסוקים, שהרי אין לנו בכל התורה פסוק פחות מג' תיבות.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

האם מתן תורה היה על 'הר סיני' או על 'הר הבית'?

"וַיֵּרָד ה' עַל הָרֹאשׁ הַהוּא" (שמות י"ט, כ')

קב ונקי
הרב צבי וינברג

בגמ' תענית (טז.): "מאי הר המוריה פליגי בה רבי לוי בר חמא ורבי חנינא, חד אמר הר שיצא ממנו מורא לישראל, וחד אמר הר שיצא ממנו מורא לעובדי כוכבים".

ורש"י (ד"ה מורא) פי' שיצא מורא לעכו"ם, ששומעים גדולות ישראל וירושלים ומתפחדים מהם. וכ' לישנא אחרינא ש'הר המוריה' - הוא הר סיני, ויצא ממנו מורא לאומות העולם במתן תורה, דכתיב: "ארץ יראה ושקטה".

ובתוס' ר"ד הקשה, שאי אפשר לומר שהר המוריה הוא הר סיני, שהרי נאמר בדברי הימים (ב', ג', א'): "ויחל שלמה לבנות את בית ה' בירושלים בהר המוריה", וא"כ ודאי אינו הר סיני, שלא היה בירושלים וגם לא בנו עליו את בית המקדש [וכה"ק המהרש"א].

ובשו"ת 'דברי יציב' (חומ"מ סי' צ"ב ד"ה ונקדים) מיישב, ע"פ מש"כ זקנו ה'ישמח משה' (פר' וירא דף מו.), שבמתן תורה נעקר הר המוריה ממקומו, ובא למדבר סיני וניתנה עליו התורה.

ומצאתי כן במדרש תהלים (פרק סח אות ט ד"ה בפרש שדי) וז"ל: "וסיני מהיכן בא, אמר ר' יוסי מהר המוריה נתלש, כחלה מעיסה, ממוקם שנעקד יצחק אבינו. אמר הקב"ה: הואיל ויצחק אביהם נעקד עליו, נאה לבניו לקבל עליו את התורה".

ולפ"ז כ' ששפיר נקרא הר סיני 'הר המוריה', ומשם יצא מורא לעכו"ם, משום שבזמן מתן תורה, באמת היה זה הר המוריה מקום המקדש.

ובאבן עזרא (תהלים ס"ח, י"ח) כ' שבהר סיני בזמן מתן תורה הייתה קדושת ארץ ישראל [ועי' חזו"א (או"ח סי' קכה סק"א) ומש"כ ע"ז בס' "יחלק שלל" עה"ת כאן, ובשו"ת חת"ס יו"ד סי' רלה].

המשך מעמוד 23 | הרב ישראל ליוש

בעודו מהרהר בעיון מעמיק, התמלא החדר ביהודים נוספים שבאו להתפלל, וכולם התעניינו במה הרב כה שקוע. מששמעו את הקושיא, החלו אף הם לשאת ולתת בדברי הגמרא, והחדר הפך כמרקחה, בריתחא דאורייתא, כיאה לתלמידי חכמים העוסקים במשועשועי חיים.

כל אותה העת לא זז הרב מן החלון, הוא היה שקוע ומהורהר בעומקה של סוגיא, ולא שת ליבו למתחולל בחדר. לאחר ארבעים דקות, ננער הרב מהרהוריו ואמר: 'וואס וועט דער טאטע טאהן מיט די גמרא, ווייס איך נישט!' [- מה יעשה אבא עם הגמרא, אינני יודע!] ותוך כדי כך הבחין בקהל הרועש בחדר, וקרא בבהלה: 'אוי וויי, וואס איז גישען דא?' [- אוי וויי, מה קרה כאן?].

כה היה הרב שקוע ביישוב דברי אביו ובהבנת הסוגיא, שכלל לא שם לב לכניסת האנשים ולדיונים הקולניים שנערכו סביבו, כי כך הוא חונך והורגל בבית אביו, שאין דבר בעולם שיפריע לו בלימוד התורה.

בינתיים, החלו האורחים להגיע לשמחת הברית, וראו את הגרי"ז דן עם אביו בדברי תורה, כשספל המים בידו. כשהגיע חותנו של רבי חיים, הגאון רבי רפאל שפירא זצ"ל, שכובד לשמש כ'סנדק', מוחה בחתנו ואמר לו: 'מה אתה רוצה ממנו...? תן לו להכין עצמו לברית!'. גם שאר הנוכחים הביעו תמיהתם: 'וכי זה הזמן המתאים לדון בדברי הרמב"ם?!'.

רבי חיים ניצל אף הזדמנות זו והסביר לבנו: 'אתה חייב להתרגל שאין טרדה בעולם שצריכה לבטל אותך מעיון בדברי תורה!', אף 'שעת הדחק' אינה באה על חשבון שעת עסק התורה!'.
◆◆◆

שקיעותו של מרן הגרי"ז זצ"ל בלימוד התורה לא פסקה גם בערוב ימיו. הגאון רבי מנחם צבי ברלין שליט"א סיפר: שבת אחת החלו להתאסף בבית הרב מבריסק יהודים לתפילת ערבית של מוצאי השבת, בטרם התאספו מנין יהודים, ניגש אליו אחד האברכים והרצה בפניו קושיא על דברי אביו רבי חיים, מגמרא מפורשת במסכת 'מכות'. שמע הרב את הקושיא בקשב רב, ניגש אל החלון והרהר ביישוב דברי רבי חיים.

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפירר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/2

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יוסף מגנוז** שליט"א
הדף היומי בהלכה • צרפתית
שלוחה 1/4

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

היראה, פרק תשיעי) בשם תיקוני הזוהר (תיקון ע', דף קלב ע"א), שיש בני אדם שמדברים בנענוע העיניים, ויש בני אדם שמדברים בנענוע הידיים, ויש בנענוע הראש, ויש בנענוע הגוף, ויש בנענוע הרגליים וסיבת הדבר הוא שבכל מקום שהנשמה שם בגוף האדם, עושה האדם תנועה יתירה במקום ההוא.

ונראה שזה רק בשיחת חולין, אבל בשעת לימוד התורה דרכם של בני ישראל להתנענע בכל הגוף וכו"ל, על דרך מאמר הפסוק (תהילים ל"ה י') "כל עצמותי תאמרנה", שמדברים בתנועות כל הרמ"ח אברים. וכן מבואר במסכת עירובין (דף נד ע"א) שדרשו על הפסוק (שמואל-ב' כ"ג, ה') 'ערוכה בכל ושמורה', 'אם ערוכה ברמ"ח אברים שלך משתמרת, ואם לאו אינה משתמרת'. ופירש המהרש"א בחידושי אגדות (ד"ה ערוכה בכל): "ערוכה בכל, דהיינו בכל רמ"ח אברים, שהדיבור בקול רם מביא הרגשה ותנועה לכל האיברים".

במעמד הר סיני נעו ההרים והעצים

במחזור ויטרי כתב דבר פלא, שבקבלת התורה במעמד הר סיני, לא רק האנשים נעו אלא כל ההרים וכל האילנות נעו עמם.

(הרב זאב (וואלף) בלאאמו"ר הרה"ח ר' דוד לוי שליט"א זיכערמאן
מתוך הספר אוצר פלאות התורה)

אינם קרוין 'אדם' (יבמות דף סא ע"א), ולכן אינם מתנענעים בשעת לימודם.

בכוזרי (מאמר שני, אות עט-פ) הביא טעם שכלי ופלאי למה מתנענעים בשעת הלימוד: כי בימי הראשונים היו ספרים מועטים וקוראים רבים, ולכן היו עושים ספרים גדולים, והניחו הספר על הארץ בשעת הלימוד, כדי שיוכלו להסתכל בו עשרה אנשים או יותר בספר אחד, ולפי שהיו מתאספים הרבה אנשים ללמוד ביחד, והיו מסתכלים בספר למרחוק, וכל אחד ואחד מהם צריך להטות את גופו כלפי הארץ כדי להביט היטב בספר, ואח"כ היה מתרחק ושב אל מקומו כדי לתת מקום לחבריו להביט בספר, וכן חוזר חלילה בכל עת זה הולך וזה בא, ומשום זה הורגלו להתנועע בשעת הלימוד בתנועות הלך ושוב.

והרמ"א ז"ל בשו"ע (או"ח סימן מ"ח) כתב: "ונהגו המדקדקים להתנועע בשעה שקורין בתורה, דוגמת התורה שנתנה ברתת". וגם בדרכי משה שעל הטור כתב כן, והוסיף דברי רקנטי פרשת 'וישמע יתרו' כתב טעם על פי קבלה בתנועות אלו שמנענעים ישראל בשעת התפילה וכן הוא בזוהר עכ"ל.

ועיין עוד בספר בראשית (כ"א, ח' אות ב') שכתבתי עוד טעם פלאי על הנענוע שעת התפילה.

יש בני אדם המדברים בנענוע איברים

מן הראוי להעתיק דבר נפלא שכתב בספה"ק 'ראשית חכמה' (שער

לכן הם החליטו יחד, שהם רוצים להכשיר את המטבח שלהם, ומבקשים הדרכה כיצד לעשות זאת".

הסיפור הזה היה באמצע הקיץ. בערב ראש השנה התקשרתי לאברך כדי להתעניין על המשך הסיפור, והוא סיפר לי כי אותו יהודי הוציא את כל ילדיו מבתי הספר החילוניים, והכניסם למוסדות חינוך חרדיים. ראו מה יכול דף גמרא לחולל. איזה מהפך. המאור שבתורה מחזירם למוטב.

בוודאי יהיו מי שישאלו אותי: הרי הם לומדים תורה כבר תקופה ארוכה, ומדוע אינם רואים ברכה בעמלם? אמנם נסתרים דרכי ה', אבל האמונה שלנו צריכה להיות חזקה, כי מי שהחליט לעזוב את דרכו הקודמת ולהדבק בתורה, השי"ת לא יקפח אותו. אפשר לספר על כך סיפורים רבים, על אנשים שכמעט והתייאשו, אבל המשיכו לדבוק בתורה ולפתע חשו סייעתא דשמיא בכל התחומים, גם מבחינה רוחנית וגם מבחינה גשמית.

(מתוך: 'דורש טוב' חנוכה)

שמישהו יעיר לו על לבושו, כדי שיהיה ליצר הרע תירוץ להרחיק אותו מהשיעור. יתכן שגם אתם כבר לא מסוגלים לראות אותו כך, ואתם עומדים על סף פקיעת סבלנותכם".

אמר לי האברך: "אין לך מה לדאוג, יש לנו, לכל משתתפי השיעור, החלטה נחושה, שגם אם הוא ישב בשיעור שנה ושנתיים, לא יעירו לו דבר. יש כאן שיעור של הדף היומי, ואם הוא רוצה להשתתף שיבוא וילמד תורה".

אמרתי לאותו אברך: "אתה לא מכיר אותי, אבל אני רוצה לזכות את הרבים, לכן אני מבקש ממך לעשות עמדי חסד, ואם תהיה איזו התקדמות עם היהודי הזה, תעדכן אותי בכך, כדי שאוכל לספר זאת לרבים".

חלפו שלושה חודשים - ועד היום אני מתרגש כל אימת שאני מספר את הסיפור - ואותו אברך מתקשר אלי ואומר לי: "איש בשורה אנוכי. לפני מספר ימים, נכנס אותו שכן חילוני לביתי יחד עם אשתו, והיא מספרת לי כי מאז שהתחיל ללמוד תורה, חל שינוי דרסטי בכל מהלך החיים שלו. הוא הפך לאדם עדין ומתון, ורואה ברכה מיוחדת בעסקיו.

שבאמת שאלה אותו הרבנית על הכסף שאינה יודעת מאין הגיע, ואמר לה שמספק תתננו לצדקה (אח"כ אמרה לו הרבנית שכן נוהג רבינו תמיד כשמתעריבים לו כספים של הבית עם כספי צדקה, נותן הכל לצדקה מספק).

באדר ב' יש יותר זמן לכתוב

רבינו רגיל לומר שבשנה מעוברת, בחודש אדר ב' יוצא לו ללמוד פחות דפי גמרא כל יום לפי חשבונו הקבוע ל"חובותיו" היומיים, ולפיכך בדרך כלל יש לו אז יותר זמן כדי לכתוב את ספריו.

חושב על הספר בנסיעות לסנדקאות

בשנים עברו היה רבינו נוסע לסנדקאות אף למקומות מרוחקים ואמר רבינו שבנסיעות הארוכות הללו יוצא לו לחשוב יותר זמן על הספר שעוסק בו באותו זמן.
(מתוך הספר 'הספרים של רבינו')

ופעם אמר רבינו לרמש"ג "לדעתי משום חשש גניבת דעת כדאי שתתלה פתק כמה זה עולה כאן בבני ברק וכמה אתה מוכר בביתך, כדי שאנשים ידעו שכאן עולה פחות, ואע"פ שאין זה חיוב כי אנשים מבינים שאף למוכר יש הוצאות, מ"מ מהיות טוב כדאי לעשות כך".

כסף שאין יודעים מאין הגיע - לצדקה!

סיפר רמש"ג שפעם נוכח בבית רבינו, והגיע אחד לקנות "דרך אמונה" ושילם את הסכום הנדרש, וכיון שרבינו היה אז באמצע קבלת קהל הניח רמש"ג את הכסף על השולחן בחדר, ורק לאחר מכן כשחזר לביתו נזכר ששכח לומר לרבינו שזה כסף עבור "דרך אמונה", ולאחר כמה ימים שנכח שוב בבית רבינו סיפר לרבינו המעשה, ואמר לו רבינו "כשלוקחים כסף של אחר צריך להיות אחראי, כי יש כאן כמה קופות, וכל אחת על ענין אחר", והוסיף

המשך מעמוד 7 | הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל

האם יצאו התמונות שצילם עם כל ילד, אמר לו שצילם שוב באומרו: "יתכן שאצל חלק מהם תמונה זו עם רב שעוטה טלית ותפילין - יזכיר להם בעוד שנים את האידישקייט שלהם ויחזקם!"...

המצוה החשובה ביותר של ילדים

שני נושאים היה משריש בקביעות בילדים שפגש: ילד שבא לבקש ברכה היה רבינו מאתגר בשאלה, מה היא המצוה החשובה ביותר שמוטלת עליך? התשובה הראשונה היתה אצל כולם 'ללמוד תורה' היו שאמרו מצוה זו או זו, אך רבינו היה מגיב שהתשובה אינה נכונה, הוא המתין שיאמרו 'מצוות כבוד אב ואם' - "זו המצוה הראשונה והעיקרית שמוטלת עליך, לכבד את אבא ואמא ולעשות כל מה שאומרים לך לעשות, וכאשר הם נכנסים לחדר עליך לקום מלוא קומתך!".

לפעמים היה מחדד את הדברים יותר, וכאשר נכנסו צעירים לקבל ברכה ממנו היה אומר: "אני מברך רק מי שמכבד הורים ומורים, כי מי שאינו מכבדם חלילה בין כה וכה לא תהיה לו סייעתא דשמיא להצליח".

נושא נוסף שהיה מדבר עם ילדים היה על מצוות ציצית. היה נוטל את הציצית של הילד ורואה אם היא מבהיקה ויפה כיאות לבגד של מצוה. כשראה שאינה מספיק נקיה היה אומר לו בנעימות שצריך לשמור עליה בכבוד והדר, ולפעמים אמר "אני רואה שיש לך בגדים כה יפים לכבוד שבת או יו"ט, כך צריך שגם הציצית תהיה יפה שהיא בעצמה בגד של מצוה!".

(מתוך הספר 'מגדלתו ומרוממותו')

שצעירים ממנו בקרוב למאה שנה, וכה רחוקים מהבנת דרגתו ומעולמו התורני.

הוא דיבר איתם והדברים נכנסו לעומק נשמתם: הוא פתח בפסוק "בנים אתם לד' אלקיכם" - כולנו ילדים של הקב"ה. בן של מלך, על אחת כמה וכמה של מלך מלכי המלכים - מתנהג אחרת. הוא מדבר אחרת, מתנהג אחרת, אוכל אחרת, מכבד הורים וכד' כך דיבר איתם כעשרים דקות, על הגחלת היהודית המועברת מדור לדור ועל כך שאבותינו וזקנינו העבירו במסירות נפש. באורח פלא נפש הילדים נקשרה בדמותו, הם הרגישו שהשכינה ירדה לשם, והדברים כה השפיעו עד שבעיני רבים מהם נראו דמועות בעיניים, ובפועל היה חיזוק נפלא אצל רבים מילדי בית הספר. בשבת שלאחר מכן הגיעו ילדים רבים להתפלל איתו במניינו, ובפעם הבאה שביקר רבינו באנגליה - למעלה משנה לאחר מכן - סיפרו לרבינו על אחד מנערי בית הספר שכה הושפע מהדרשה, והצליח במשך שנה לעשות 'סיום' על ש"ס משניות. כמו לאחר כמה שנים בדקו ומצאו, שלפחות חמש עשרה מתוך הנוכחים הלכו בסופו של דבר לשיבות קדושות והקימו בתים לתפארת...

מסירותו ומחשבתו לחזק ולגדל ילדי ישראל היו לאין ערוך. כמה פעמים שביקשו ממנו לבוא ולחזק במקומות רחוקים או עם מספר מצומצם של שומעים, והוא לא חס על כבודו וזמנו היקר והטריח עצמו להציל מה שניתן.

עד כמה עמקו מחשבותיו בזה סיפר רבי אלכסנדר סופר: באחד מביקוריו בקייטנה שנערכה בעיר אחת לילדי קירוב, הסכים רבינו ללכת כדי לחזקם ואף הצטלם עמיהם. וכשראה את הצלם בודק

♦ האם מותר לכתחילה להוציא מרשות היחיד לאוויר שמעל לעשרה טפחים ברשות הרבים? ♦ האם מותר להעביר חפץ ברשות הרבים בשבת על ידי מספר אנשים? ♦ האם יש איסור 'לפני עיוור' ביחס לגוי?

איסור מלאכת 'הוצאה'

- איסור מלאכת 'הוצאה' מרשות לרשות מדאורייתא, הוא במלאכה שלימה, דהיינו, עקירת החפץ מרשות הרבים והנחתו ברשות היחיד או להיפך.
- העומד בשבת ברשות היחיד וחפץ בידו וטעה, והושיט את ידו לרשות הרבים - רשאי להחזיר את ידו עם החפץ שבתוכה לרשות היחיד שעומד בה. אך אם הושיט את ידו במזיד - קנסוהו חכמים שלא יחזיר את ידו אף לאותה רשות היחיד שעומד בה, אלא יחזיק את ידו בצורה זו עד לצאת השבת.
- רשות הרבים מגיעה רק עד לגובה של עשרה טפחים מקרקעיתה, ומעל לגובה זה - נחשב החלל שמעליה 'למקום פטור'. ויש אומרים שמותר לכתחילה להוציא מרשות היחיד למקום פטור זה, אך לדעת ראשונים רבים איסור הדבר מדרבנן.
- העברת חפץ מ'כרמלית' לרשות היחיד או רשות הרבים ולהיפך, על ידי שני אנשים, כאשר האחד עוקר את החפץ, והשני מניח - לדעת הרמ"א אסורה; ויש מתירים.

איסור טלטול ארבע אמות ברשות הרבים

- הלכה למשה מסיני, שאסור לטלטל חפץ בשבת ברשות הרבים, לטווח של חמש אמות ושלוש חמישיות האמה. ומדרבנן, אסור לטלטל גם לטווח שבין ארבע אמות ממש לטווח הנ"ל.
- נאמר בתורה: "שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו אֶל יָצָא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי". ופירשו חכמינו ז"ל, ש'שיבת' כל איש ביום השבת כשיעור אורך גופו, שהוא שלוש אמות, ועוד אמה, כדי לפשוט את ידיו ורגליו, ובסך הכל - שטח ריבועי של ארבע על ארבע אמות. ומשמעות הגדרת ארבע אמות אלו כשטח ישיבתו של האדם היא, שרשאי לטלטל חפצים בתוכן כרצונו.
- מותר להעביר חפץ ברשות הרבים בשבת על ידי מספר אנשים, שכל אחד מהם מטלטלו לטווח של פחות מארבע אמות, ומוסרו לחברו העומד בתוך ארבע אמותיו; ורצוי שלא לעשות כן כי אם לצורך מצוה.

דיני 'צורת הפתח'

- רשות היחיד - היא מקום המוקף במחיצות. ואם מעמיד שני עמודים זה כנגד זה, ומותח חוט מזה לזה, או מניח קורה על גביהם כ'משקוף', הרי זו 'צורת הפתח' והיא נדונה כמחיצה.
- צורת הפתח ברוחב של עשר אמות נחשבת כמחיצה בכל מקרה; ויש אומרים שברוחב של עשר אמות אינה נחשבת כמחיצה אלא כרוב אורך המחיצה מורכב ממחיצה ממשית, ורצוי להחמיר.
- 'צורת הפתח' נחשבת כמחיצה, אף כשראשי העמודים אינם נוגעים ב'משקוף', ודי בכך שהמשקוף נמצא בקו ישר מעליהם.

'לפני עיוור' ומניעת אדם מעבירה

- ראובן הרואה את שמעון עובר עבירה - אם יש בכוחו למנועו מכך, הריהו מחויב מדאורייתא לעשות כן; וכל שכן שאסור מדאורייתא לסייעו בעשיית העבירה.
- איסור 'לפני עיוור' אמור גם ביחס לגוי, ולכן אסור לסייעו לעבור עבירה, וכגון עבודה זרה או גזל, כאשר לולא הסיוע לא היה באפשרותו לעשותה.

'מכשירי מילה'

- ההכנות לקיום מצות ברית מילה - המכונות: 'מכשירי מילה' - אינן דוחות את השבת. ולדוגמה: אסור להעביר את סכין המילה דרך רשות הרבים.

לתשומת לב המפיצים והקוראים

בשבועות הקרובים
חוברת 'לקראת שבת'
לא תופץ בהפצה נרחבת

החוברת תישלח במיילים
למנויים בלבד

המעוניינים לקבל את החוברת
מדי שבוע למייל יש לשלוח
בקשה למייל:

dirshu@dirshu.co.il

לקראת
שבת
מלכתא

גליון 345
שנה ח' תשע"טסיפורי
צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תורה למשפחת קלייטן על ראשי לשרתמש בתמונה

סיפורי חז"ל

כבוד אב ואם

רבי טרפון הצטיין בכבוד אמו, אף שרבו העבדים והשפחות בביתו, לא הפקיד בידיהם את הטיפול באמו, אלא הוא בכבודו ובעצמו גחן לארץ והתכופף על ארבע, כל אימת שאמו חפצה לעלות למיטתה או לרדת ממנה, כדי שתוכל לעלות ולרדת על גבו, וכך יקל עליה להגיע אל מיטתה או אל רצפת החדר. רבי טרפון השתבח על כך בפני החכמים, וסיפר לפניהם כיצד טורח הוא בקיום המצוה, אמרו לו החכמים עדיין לא קיימת חצי ממה שצויתה תורה. האם כבר נתנסית בכך, שכאשר זורקת היא את ארנקך המלא וגדוש בכסף בפניך לים ולא הכלמתה? (קידושין ל"א ב). באחת השבתות ירדה אמו לטייל בחצר, כראות רבי טרפון שיחפה היא ואין מנעל לרגליה, הניח שתי ידי תחת כפות רגליה, וכך הלכה עליהן עד שהגיעה למיטתה. כאשר חלה רבי טרפון ובאו החכמים לבקרו, העתירה אמו בעדו באמרה, התפללו על טרפון בני המכבדני יתר על המידה. שאלוה החכמים מפני מה את אומרת כן? שחה להם האם את כל אשר אירע באותה השבת. נענו החכמים ואמרו, אפילו היה עושה כן אלף אלפי פעמים, לא היה מגיע לחצי הכבוד שציוותה התורה לכבוד.

(ירושלמי פאה פ"א ה"א)

פרשת השבוע

השמרו לכם עלות בהר ונגע בקצהו
(י"ט - י"ב)

מסופר על הגה"ק רבי ישראל מאיר מראדין בעל "חפץ חיים" זיע"א, שפעם השמיע באחת מדרשותיו את הדברים הבאים, לקראת מתן תורה הגביל הקדוש ברוך הוא את בני ישראל, שלא לעלות על הר סיני, ואף לא לנגוע בקצהו. ועתה צאו וראו, אם הר זה שאין בו דעת ואינו מרגיש כלום, בכל זאת נתקדש מכוח המעשה של מתן תורה, עד שהזהירו בני ישראל מנגיעה כלשהי בקצהו, תלמיד חכם שהוא בבחינת ספר תורה חי שיש בו דעת ורגישות פועלים, על אחת כמה וכמה, שכל הנוגע בקצה כבודו כאילו נגע בבבת עינו.

ויום השביעי שבת לה' אלהיך לא

תעשה כל מלאכה (ב' - י')

מסופר על הרה"ק רבי ישראל יצחק מאלכסנדר זיע"א, שפעם בא אליו סוחר אחד והתאונן שהוא מנהל חנות ואינה מכניסה לו כדי פרנסתו. הבין הרבי דבר מתוך דבר, שהלה נכשל ופותח את בית מסחרו בשבת, אמר לו, אם אתה מסכים לצרפני בלא מעות כשותף בחלק של חמשה עשר אחוזים מהעסק, פרנסתך תהיה בטוחה. הסכים האיש ברצון רב ומיד כתבו שטר

שותפות ביניהם כדין. אחר הדברים האלה אמר לו הרבי, מאחר שכעת שייך לי החלק השביעי של עסקך, הריני בורר לעצמי לחלקי את יום השבת, הרווחים של יום זה יהיו שלי, והרווחים של ששת ימי המעשה שלך, אני דורש אפוא שתסגור את החנות ביום שלי יום השבת, ואז תצליח בשאר הימים. שמע האיש לדבריו ומני אז שררה הברכה בעסקיו.

לא תגנוב (כ' - י"ג)

מסופר על הרה"ק רבי זושא מאניפולי זיע"א, שהיו בידו עשרה רובלים, והלך והניחם בתוך חומש בפרשת יתרו ליד הפסוק 'לא תגנוב'. בא גנב אחד, הוציא את הכסף וחזר והניח רק חמשה רובלים ליד הכתוב 'ואהבת לרעך כמוך'. כשביקש רבי זושא לקחת את הכסף, חיפש במקום שהניח ולא מצא, הוסיף לחפש הלאה ומצא חמשה רובלים ליד הפסוק 'ואהבת לרעך כמוך'. ענה ואמר הצדיק: כמה קדושים הם ישראל וכמה שפל הוא זושא, אם יש לזושא עשרה רובלים לקחם כולם לעצמו, ויהודי זה כשבא סכום זה לידו נוטל רק חציו וחצי השני מניח לזושא כדי לקיים מצות 'ואהבת לרעך כמוך'.

זמני השבת

פרשת יתרו

זמני יציאת שבת

ירושלים: 5:46 ת"א: 5:47 ר"ת: 6:21

זמני כניסת שבת

ירושלים: 4:31 ת"א: 4:45

הקב"ה, אמר. לא יכול היה ר' שמשון לסרב, הוא הלך איפוא עם היהודי, שלשמחתו לא היה גבול. ביתו של בעל השמחה היה מלא עד אפס מקום, ר' שמשון נתקבל בשמחה רבה ובכבוד גדול. לאחר הברית נערכה סעודת מצווה, והנוכחים שתו וין ואמרו איש לרעהו לחיים. אך שגמר ר' שמשון לשנות את כוסו לאחר שבירך ואמר לחיים, מיד הרגיש כי ראשו כבד עליו והוא צריך לשכב לנוח קמעא, אכן הוא נשכב על אחת הספות ונרדם. איש לא רצה להפריע לו ולהעיר את האורח החשוב, ובכך נתנו לו לישון במשך שעות אחדות.

בלילה ההוא נדרה שנתו של הכומר הרשע, הוא שמע את הפקודה יוצאת מפי הקיסר, פקודה ששלח את היועץ היהודי אל המוות הבטוח, הוא גם שמע מפי נאמניו כי הקיסר ציוה להחרים את כל רכושו של ר' שמשון, לאור כל זאת לא היה גבול לשמחתו של הכומר, והוא הרגיש את עצמו ממש ברקיע השביעי, אני מוכרח ללכת לראות את הדבר במו עיניי, אמר הכומר לעצמו, אלך איפוא ואראה את עצמותיו של היהודי מפורזות ליד כבשן האש. הוא הלך אל הכבשן המלכותי, ואת התליינים שקידמו אותו שאל כשחיוך שטני נסוך על פניו, האם בצעתם את פקודתו של הקיסר? אנחנו באמת כבר מחכים לך, אמרו לו מפעילי הכבשן, תפסו אותו והשליכו אותו אל תוך כבשן האש, לא עזרו לכומר לא צעקותיו ולא תחנוניו, התליינים סתמו את פיו וביצעו בו את זממם לפי מיטב הבנתם, כפי שציוה זאת הקיסר.

בינתיים התעורר ר' שמשון משנתו ורץ הביתה, היה זה אחרי חצות הלילה, והדבר חרה לו מאוד, שהוא נאלץ לדחות את ביצוע שליחותו של המלך עד למחרת בבוקר, בביתו מצא ר' שמשון חושך ואפלה, מצב של בכי תמרורים, בני ביתו דאגו לו מאוד, לאחר שכל רכושו הוחסר ונחתם בחותמות מיוחדות על ידי פקיד הקיסר, ובני המשפחה הרגישו כי אורבת להם סכנה גדולה. למחרת רץ רבי שמשון מיד אחרי התפילה כדי למלא את שליחותו של הקיסר, בתשובה לשאלתו, השיבו לו אנשי הכבשנים, כי הם בצעו את פקודת הקיסר על הצד הטוב ביותר, הם תיארו באוזניו כיצד פרפר הכומר בידיהם, כיצד בכה והתחנן על נפשו, אולם הם לא ריחמו עליו, כי ידעו תמיד שהוא איש מרמה אשר בפיו כחש ושקר. ר' שמשון עמד ולא ידע את נפשו, הוא לא הבין את אשר התרחש, ומיד רץ אל הקיסר כדי לספר לו מה שקרה, עוד יותר התבלבל והשתומם, בראותו כי הקיסר פותח עליו זוג עיניים כמי שרואה לפניו רוח רפאים. רבי שמשון הצטרך באומרו כי בגלל סיבה בלתי צפויה מראש לא היה סיפק בידו למלא את פקודת הקיסר אתמול, והוא נאלץ לדחותה להיום, אולם יחד עם זאת הוא הבטיח לקיסר נאמנה כי פקודתו בוצעה במלואה, וכי הכומר הושלך לכבשן בדיוק כפי שהקיסר ציוה זאת. אולם הוסיף הוא אינו מבין מדוע ציוה הקיסר להחרים את רכושו שלו אשר אותו הוא הרוויח ביושר כפיו.

הצדיק שניצל בזכות מצוות ברית מילה (המשך משבוע שעבר)
(תקציר) רבי שמשון וורטהיימר זצ"ל, היה יועצו הכספי ושר האוצר של הקיסר ליאופולד, כומר רשע שלא יכול היה לראות שהקיסר מכבד יהודים ונותן אמון בהם, ניסה כוחו כל הזמן בתחבולות ערמה, כדי להסיר את חן הקיסר מר' שמשון, ולהסב אליו את חשדו, אולם כל מאמציו היו לשוא. פעם אחת בא הכומר אל הקיסר ואמר לו, שיחדתי אחד ממנהלי החשבונות של היהודי וורטהיימר, והוא עשה לי העתקים מפנקסי חשבונותיו, נדהמתי לראות לאיזה עושר אגדי הגיע וורטהיימר בשרותו הנאמן כביכול בשרות הממלכה. שישאל אותו הוד מלכותך מהו הסכום המדויק של עושרו? אם הוא ינקוב בסכום המדויק המופיע בספרי חשבונות, אודה ואתוודה כי אכן אדם ישר הוא ואין בו כל דופי, אולם אם הוא יאמר פחות כפי שאני חושב, אזי ברור ומוכח כי הוא מרמה ומשקר. דברי החלקות של הכומר נכנסו ללבו של הקיסר ואמר, אני מסכים לנסות את היהודי. אני מבקש להבטיח לי כי אם ייווכח כי היהודי שיקר, הוא יישרף חיים. אמר הכומר הנוכל. הקיסר נתן את הסכמתו ושיגר הוראה סודית לתליינים לאמור, אם יבוא אליהם אדם, יהיה מי שיהיה, אפילו מיועצי הקיסר החשובים ביותר, ויאמר להם בוז הלשון בשם הקיסר, האם מלאתם אחרי הוראת הקיסר? שיתפסו אותו תיכף ומיד ויטילו אותו לתוך הכבשן הלוהט בלי אומר ודברים. הכומר יצא מלפני הקיסר שמח וטוב לב.

לאחר מכן קרא אליו הקיסר את ר' שמשון, ובתוך שיחה ידידותית שאלו כמה כסף יש לו ומהו רכושו הפרטי שיכול לומר בוודאות שהוא שלך? ר' שמשון חשב רגע ולאחר מכן אמר, כי רכושו הבטוח הוא כך וכך. בשמעו את הסכום הצליח הקיסר בקושי לכבוש את השתוממותו וכעסו. הסכום שר' שמשון נקב בו, היה אולי החלק העשירי מהרכוש שהיה לו לפי עדותם של פנקסי החשבונות, פירושו של דבר, חשב הקיסר בצער, כי הכומר צודק וכי יועצו הנאמן היהודי מרמה אותו בעזות מצח, האיש שנתן בו אמון מלא, אינו אלא שקרן עלוב המעלים מהקיסר את האמת. מיד ציוה הקיסר לר' שמשון ללכת תיכף ומיד אל המקום שבו הוסק כבשן האש, ולשאול את התליינים אם הם מלאו את הוראות הקיסר. ר' שמשון קד קידה, והלך כדי למלא את מצוות הקיסר, הוא לא חשד מאומה, אלא לתומו הלך מבלי לדעת כי הוא הולך בדרכו האחרונה עלי אדמות ח"ו.

בדרכו פגש בו יהודי ששמח שמחה גדולה בראותו את ר' שמשון, רבי, אני מחפש אותך בכל מקום אמר, אצלי יש היום ברית מילה ולא הצלחתי להשיג מוהל, אני מבקש אותך רבי, הרי אתה מוהל, בוא אתי והכנס את הילד לבריתו של אברהם אבינו. ר' שמשון היה נבוך, הקיסר שלחני בשליחות מיוחדת ואמר כי עלי למלא את השליחות תיכף ומיד, אולם היהודי לא וויתר, אותך שלח הקיסר ואילו אני בא אליך בשליחות של מלך מלכי המלכים

משל ונמשל

להמליך את השי"ת על עצמנו אנו

בעוונותינו הרבים אנו קוראים פעמיים בכל יום "ואהבת את ה' אלקיך", ואיננו חושבים אפילו רגע להתבונן באהבת ה' כיצד להגיע למדרגה זו ובמה להתאהב בהשי"ת, אנו ממליכים את שם כבודו בכל יום, על כל שבעת הרקיעים, על הארץ וארבע רוחותיה, אבל שוכחים אנו לגמרי להמליך את השי"ת על עצמנו אנו.

משל למה הדבר דומה: לאיש שבא אצל בעל הבית ויבקשו לקבלו בתור משרתו בעסקיו הרבים ויענהו בעל הבית כי אינו זקוק עכשיו למשרתים, אך אם יבטיחו שישרתו באמונה וימלא אחרי כל ההוראות שיתן לו, יקבל אותו. כמובן שהאיש הזה הבטיחו וישבע לו שבועת אומן. אירע פעם שלפני בעל הבית היתה דרך רחוקה, ויקרא לאיש אמוניו וימסור בידו אגרת כתובה מכל צדדיה, ויצוהו למלא בדיוק אחרי כל פקודה ופקודה הנזכרת במכתבו זה. משרתו קבל אגרתו והבטיחו כי לא יסור ימין ושמאל מכל אשר צוהו. ויהי היום ובעל הבית חזר מדרכו, ויתיצב לפניו בין משרתיו הרבים גם משרתו זה, ועל שאלתו אם מלא את פקודותיו? ענהו כן, שתי פעמים ביום פתחתי וקראתי בה מרישא לסיפא, ולא החסרתי אף אות אחת. ויתרגו בעל הבית ויגער בו בנזיפה, הלא כל עיקר האגרת היתה לא לקריאה גרידא, אלא שע"י הקריאה תדע מה לעשות, ואתה הזנחת כל עסקי אוי ואבוי למשרתים כאלה.

הנמשל: השי"ת אינו זקוק לשרותנו, כל עצמנו לא ברא אלא למען יוכל היטיב אתנו, וברוב רחמיו עלינו, נתן לנו את תורתו ויצונו לאהבו ולדבקה בו, בכדי שנזכה לקבל שכרנו ולא לאכול ארוחות חנם, אכן הננו משרתים סכלים, כי אנו אומרים לצאת ידי חובתנו באמירה בלבד משפה ולחוץ, חושבים אנו שבקריאת האגרת לבד אנו משרתים לבעל הבית, ושוכחים כי כל התורה לא נתנה, אלא להגיע על ידה לאהבת השי"ת ולהתדבק במדותיו, וכמו שאיננו יכולים לקיים מצות תפילין רק ע"י אמירת וקשרתם, כן איננו מקיימים מצות ואהבת את ה' אלוךך באמירה לבד. מה נענה איפוא ליום הדין.

(בשם הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

לפתע פרץ הקיסר בצחוק רם, וצחק כאילו יצא מדעתו, לאחר מכן הוא חיבק את רבי שמשון אל לוח ליבו, הקיסר המשיך לצחוק עד שדמעות נקו בוויזות עיניו. לתמהונו של רבי שמשון לא היה גבול, אולם הוא עמד בשקט ובנימוס וחיכה עד שהקיסר יסיים את הצחוק שלו.

סוף סוף נרגע הקיסר, וסיפר לרבי שמשון את מעשה ההלשנה של הכומר, ואת הצורה המופלאה הניסית ממש שבה ניצל רבי שמשון מהמוות שארב לו, ואשר אותו הכין הכומר עבורו, עתה שהוא בעצמו נפל לתוך הבור שכרה לך השתכנעתי כי אתה אדם ישר והגון, איש אלוקים אשר אלוךך הציל אותך מהמוות. שלא הגיע לך. אמר הקיסר לרבי שמשון בארשת רצינית, אולם הוא הוסיף ושאל את רבי שמשון, כיצד זה יתכן שהוא ינסה להעלים ממנו את האמת בדבר גודל רכושו? חלילה, השיב רבי שמשון, לעולם לא אשקר להוד מלכותך, אולם כאשר הקיסר שאל אותי מהו גודל הרכוש שהוא באמת שלי על בטוח, הרי לא יכולתי לנקוב בסכום שאותו מראים ספרי החשבונות, כי הרי אין זה רכושי הבטוח, הנה אתמול היה לי כך וכך והיום הקיסר החריס לי הכל ואין לי מאומה. הרכוש האמיתי הבטוח שיש לי, הוא אותם עשרה אחוזים, המעשר שהפרשתי לצדקה, זה איש אינו יכול לקחת ממני, אפילו לא הקיסר בכבודו ובעצמו, מאז ומתמיד נוהג הייתי לחלק מרכושי מעשר לצדקה מכל הכנסותי, וזהו הסכום שיכולתי לנקוב בו כרכושי הבלעדי והבטוח.

תשובתו של רבי שמשון מצאה מאוד חן בעיני הקיסר, הוא הבטיח לו כי ענין החרמת רכושו בטל ומבוטל, ושאל אותו כיצד יוכל לפצותו על הסבל הרב שנגרם לו על לא עוול בכפו. הקיסר כבר פיצה אותי מספיק בכך שנתן בי את אמונו, ומעניק לי את ידידותו, השיב רבי שמשון, אולם לאחר ההרור הוא ביקש רשות לבנות בית כנסת גדול בוינה, שבו יוכלו אחיו היהודים להתפלל ולשפוך שיח לפני קונם. ואכן הרשות ניתנה, ורבי שמשון בנה בית כנסת גדול ששמו יצא לתהילה כבית כנסת של רבי שמשון. רבי שמשון וורטהיימר האריך ימים בתורה צדקה ומעשים טובים, ופעל רבות למען אחיו היהודים. לפני ציוה חלק גדול מרכושו למטרות צדקה, קרן וורטהיימר זו התקיימה עד מלחמת העולם הראשונה, ויהודים נצרכים רבים נעזרו מכפה ועל ידה ביד נדיבה.

צ'ין אדם לחברו

חסד עם איש שנראה ואינו רואה מלמד עיוור היה אצל בנו של רבי הושעיא רבא. בכל יום היה המלמד אוכל על שולחנו של רבי הושעיא יחד איתו. פעם אחת באו אורחים אל רבי הושעיא, כשישבו לסעוד, לא הומין רבי הושעיא את המלמד לסעוד אתם. בערב עלה לחדרו של המלמד העיוור, והתנצל בפניו שלא אכל עמו כבכל יום, אל ירע בעיניך שלא הזמנתי אותך לסעוד עמנו אמר לו, עשיתי זאת כדי שלא יביישו אותך אורחי שעיוור אתה. אמר לו המלמד, אתה פייסת (דאגת לכבודו) למי שנראה ואינו רואה, לכן זה שרואה ואינו נראה, הקדוש ברוך הוא הכל יכול, הוא יקבל פיוסך ויגמלך כל טוב על המעשה שעשית. שמח רבי הושעיא על הברכה ושאל את העיוור, מהיכן יודע אתה כמה גדול הפיוס לעיוור שאתה מברך אותי בברכה גדולה כל כך? ענה לו המלמד למדתי זאת מרבי אלעזר בן יעקב, פעם נכנס עיוור לעירו, הושיבו מעליו כדי שיאמרו האנשים, אם רבי אלעזר הושיבו מעליו סימן שהוא איש חשוב, וימהרו גם הם לכבודו, ואכן כך היה. כשראו את הכבוד שחולק לו רבי אלעזר בן יעקב, עמדו כולם ועשו עם אותו עיוור צדקה וחסד, התפלא העיוור ושאל, מדוע מכבדים אותי כל כך? אמרו לו מפני שראינו את רבי אלעזר בן יעקב מושיב אותך

מעליו, מסתבר אם כן שאיש גדול וחשוב אתה. הלך העיוור אל רבי אלעזר בן יעקב, התפלל עליו ואמר אתה עשית חסד עם איש שנראה ואינו רואה, לכן זה שרואה ואינו נראה יגמול חסד אתך.

(ירושלמי פאה פ"א ה"ח)

הנעלבין ואינן עולבין

פעם נשא הגאון רבי ישראל סלנטר זיע"א (יומא דהילולא כ"ה שבט) דרשה עם דברי תוכחה באחד מבתי הכנסת של ווילנא. גבאי בית הכנסת נפגע עמוקות, משום שהיה בטוח כי אליו מכוונים הדברים. בשצף קצף התנפל על רבי ישראל באמצע דרשתו, אך הרב לא הגיב והמשיך בדרשה. חמתו של הגבאי בערה בו, ואחרי שורה של גידופים יצא מבית הכנסת בטריקת דלת. מיד יצא אחריו רבי ישראל ורץ עד שהשיגו. משהבחין בזיעה שניגרה ממצחו של הגבאי הקוצף, הוציא מכיסו ממחטה וניגב את מצחו, כשהוא אומר לו בנימה רכה: "ניחא שכבודו כועס עלי, אבל הרי אדוני מסכן את בריאותו כשהוא רץ מזיע מול הרוח הקרה". הדאגה שגילה עבורו רבי ישראל, ריגשה אותו עד מאוד. תוך כדי שיחה הבין, כי הרב אינו מכיר אותו כלל, ולכן בוודאי לא כיוון אליו את התוכחות. מאז נקשרה נפשו בנפשו של רבי ישראל.

הילולא דצדקיא

שבת קודש כ' שבט
הרה"ק רבי חיים דוד דאקטור מפיעטרכוב ב"ר
ישכר בער (תלמיד רבי דוד מלעלוב - תרי"ח)
יום ראשון כ"א שבט
הגה"ק רבי יהודה לייב חגליש ב"ר מאיר
(חידושי הגהות על הטור - שנו")
הרה"ק רבי יצחק ב"ר מרדכי מנעשכין
(תרכ"ח)
הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגאסטנין ב"ר יעקב
צבי (תרמ"ח)
יום שני כ"ב שבט
הרה"ק רבי יעקב שמעון סופר מקראקא
(תלמיד ה"חווה" - תקצ"ח)
הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאצק
ב"ר לייביש (תרי"ט)
הרה"ק רבי יצחק מנעשכין ב"ר מרדכי
(תרכ"ח)
הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר שלמה אייגער
מלובלין (תורת אמת - תרמ"ח)
יום שלישי כ"ג שבט
הרה"ק רבי יהושע ב"ר שלום מבעלזא
(תרנ"ד)
יום חמישי כ"ה שבט
הה"צ רבי שבתי (אבי המגיד מקאניץ -
תקכ"א)
הגה"ק רבי ישראל מסלנט ב"ר זאב וואלף
(תרמ"ג)
יום שישי כ"ו שבט
רבי דוד ב"ר שמואל הלוי (הט"ז - תכ"ז)
הגה"ק רבי שאול בראך ב"ר אלעזר
(גאב"ד קאשוי - ת"ש)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נחמיהל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "גם אני אדון" רפורם ויסף התורה על המעשים

מים אחרונים (י"ג)

- אם יושבין בסעודה עד חמישה אנשים, מתחילין ליטול מים אחרונים מן המברך. (שו"ע אור"ח סימן קפ"א סעיף ו')
- אם יושבין בסעודה יותר מחמישה אנשים, מתחילין מן הקטן, ונוטלין דרך ישיבתן עד שמגיעין לחמישה האחרונים, ואז מתחילין מן המברך. (שם)
- אין מכבדין אחד את השני ליטול מים קודם למים אחרונים. (שם)
- אין מברכין שום ברכה על מים האחרונים. (שם סעיף ז')

"דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך
להשכרה/מכירה/טרייד-אין
מכל החברות 052-7655-222

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

פני עין חמד

יוצא לאור צ"י בית הכנסת לבנות "עין חמד" - מקהלת ציון

פרשת יתרו - תפקידה של עקרת הבית

"כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל" (שמות יט, ג)

"ועליהן מקונן הנביא באיכה (ב, כ): "רָאָה ה' וְהִבִּיטָהּ לְמִי עוֹלָלָתָ כֹּה אִם תִּאֲכָלְנָה נָשִׁים פְּרִיָּם". "לְמִי עוֹלָלָתָ כֹּה", רמז ל"כה תאמר לבית יעקב", מחנכות אשר במקום למלא כראוי את תפקידן, "יְדֵי נָשִׁים רַחֲמָנוּת בְּשָׁלוֹ יִלְדֵיהֶן" (איכה ד, י) מרוב רחמים הן אינן מחנכות את ילדיהן כנדרש ו'מבשלות' אותם, אוי לדור שאלו הם בניו".

שלמה המלך כותב: "חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה" (משלי יד, א) כשהאישה צדיקה ויראת שמים, היא מדרבנת את בעלה ללכת ללמוד תורה, לקום לתפילה בזמן וכו', היא השומרת על צורת הבית. וזה מה שכתב: "שָׁמַע בְּנִי מוֹסֵר אֲבִיךָ וְאֵל תִּטֵּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ" (משלי א, ח) - מה שהילד ספג בקטנות מחינוכה של אימא שהיא עקרת הבית- עיקרו של בית.

משום כך, כשבא הקב"ה לתת את התורה, הורה למשה רבינו לדבר קודם עם הנשים, כדי שתדענה מה יש בתורה, ורק לאחר מכן לפנות אל האנשים.

מסופר על טייס חילוני שעוד קודם שחזר בתשובה, לא פיספס קריאת שמע על המיטה, וכשנשאל לפרש הדבר אמר, היות ואימא שלו הייתה קוראת איתו קריאת שמע מדי לילה כשהיה ילד, זה מה שנשאר לו.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

צ"י	כניסת לבית	צאת לבית	ריבוי חס
י"מ	16:32	17:45	18:18
ח"א	16:48	17:41	18:14
ח"ב	16:48	17:41	18:14
כ"ל	16:52	17:45	18:17

פירש רש"י הקדוש: 'לבית יעקב'- אלו הנשים, תאמר להן בלשון רכה.

חז"ל אמרו (ברכות סא.): "מנוח עם הארץ היה, שהלך אחר אשתו", ולפי זה צריכים להבין, מדוע כאן בקבלת התורה, הקדים הכתוב את 'בית יעקב' שהן הנשים, לבני ישראל שהם הגברים?

המהרש"א (סוטה כא ע"ב) תירץ: הואיל והאישה נמצאת רוב הזמן בבית, תפקידה הוא לחנך את הילדים, היא זו שמחנכת את בניה ושולחת אותם ללמוד תורה, והיא זו הנוטלת את ידיהם עם שחר ומברכת איתם ברכות. מוטל עליה תפקיד משמעותי ואחראי בגידולם לתורה ולמצוות, יותר מן הבעל, אשר קם וממהר לעסקיו, מבלי לדעת מה ילדיו עושים אחרי שיצא מהבית.

לכן הקדים הכתוב את הנשים לגברים, ויש לדרוש את הפסוק כך: "כה תאמר לבית יעקב" - לאישה, כדי שהיא "תגיד לבני ישראל" - תחנך ותדריך את הילדים, ואין הכוונה שמשה רבינו יגיד גם לגברים.

וכן אומר המדרש (רבה כח, ב): "כדי שיהיו מנהיגות את בניהן לתורה", ולפיכך כותב רבינו בחיי, רגילות הנשים להתפלל בשעת הדלקת הנרות על חינוך הבנים, והן מבקשות שכשם שבהדלקת הנרות הן הוסיפו אור, כך הן תזכינה בבנים צדיקים ומאירים בתורה.

מוסיף הרב 'פרדס יוסף': "לא כל הנשים זוכרות את התפקיד האמיתי שלהן, ויש ביניהן כאלו המחנכות את ילדיהן לכל דבר שהוא, פרט לתורה..."

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

לרפואה שלימה ציון בן צ'חלה
והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה
שמואל אימן בן אסתר זרי
מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים
ליאור יהושע סומך וב"ב
יהודה אריה בן רחל ברכה
רוחן אברהם וב"ב
רחל ברכה בת פדילה דליה
נעם יצחק בן רחל ברכה
יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים
שלמה ודנה דוד וב"ב
י.מ.ש כדורי
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר
תרצה בתיה בת ימנה נינט
עמית בת טובה
נתנאל בן ג'ינה
אסף בן סופיה
מיטל בת מלכה
טליה עדן אסתר בת שולמית
שירי ימנה בת שולמית
אנאל חביבה בת שולמית
שושנה שירה בת סילביה

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי
אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי
סיון בת אסתר
נועה בת מזל טוב
דניאל בן שרה
נעמה בת יפה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה
ימנה ניזרי בת סוטה- בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים
מאיה בת עדי
סימי בת סוליקה
אורן בן אסתר
נעם יצחק בן רחל ברכה
שירה שילת בת אורלי
לביא ישראל בן תמר חיה
מוריה בת רחל ברכה
יהודה אריה בן רחל ברכה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה
מישא אסתר בת זהרה
ענית בת רחל ברכה
רפאל משה בן רחל
רחל ברכה בת פדילה דליה
רונית בת סבריה
יצחק בן חנון
זהבה בת שושנה רייזל
נעימה בת שרה
יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת
משה בו גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה
לנוריאל בו אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה – בשול אחר אפיה וצלילה- חלק ב'

מהו כלי ראשון וכן האם מותר בשבת לתת פת בתוך כלי ראשון?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון:

תשובה: !

כלי ראשון הוא הכלי, שבו נתבשל התבשיל על האש, ומבשל כל דבר הניתן לתוכו, כל זמן שהיד סולדת בו. **הערה:** אולם אם אינו בחום שהיד סולדת אינו מבשל, משנה ברורה (סימן שיח ס"ק טד).

ולכן, אין לתת לתוכו תבלין או שאר דברי מאכל שיש בהם איסור בישול. **מקורות:** שו"ע (סימן שיח ס"ט). וכל זמן שהכלי חם בשיעור יד סולדת אף שכעת אינו על האש, דינו ככלי ראשון.

מאחר שאין בישול אחר אפיה, מותר לתת פת או קרוטונים ושקדי מרק מוכנים לאכילה, אף בתוך כלי ראשון. **הערה:** היות ולדעת השו"ע אין בישול לאחר טיגון, וכמ"ש בשו"ת יביע אומר ח"ח (סו"ס לה). וכן כתב בספרו חזון עובדיה - שבת (כרך ד עמוד שכא) וז"ל: אטריות המטוגנות הנמכרות ומוכנות לאכילה, וכן שקדי מרק מותר ליתנם ברוטב חם כדי לרכנם. עכ"ל.

וכאשר הסיר עומד על גבי הפלטה, אין איסור "מיחזי כמבשל". וע"ע להגרש"ז אויערבך בספר שמירת שבת כהלכתה (פ"א הערה ריב) להתיר בכלי שני, כי הטיגון בריבוי שמן נחשב לבישול, ואין איסור בישול אחר בישול. ובספר שולחן שלמה (סימן שיח אות כז) כתב, אטריות המטוגנות בשמן, וכן שקדי מרק, מותר לתת אותם בשבת אפילו בכלי ראשון, שהועבר מעל האש, כי הטיגון, שנעשה בריבוי שמן, נחשב לבישול, דמה לי בישול במים מה לי בשמן. ואין בישול אחר בישול.

ולדעת בני אשכנז יש להחמיר בפת אפילו בכלי שני, כל זמן שהיד סולדת. **הערה:** הרמ"א שם. וכן פסק המשנה ברורה (ס"ק מז). וכ"פ בשו"ת שבט הלוי ח"י (סימן סג), ומכל מקום בכלי שלישי יש להקל. וע"ע בשו"ת שבט הלוי ח"ז (סימן יב אות ד). אולם לעניין שקדי מרק בכשרות בד"ץ עדה החרדית שעוברים תהליך טיגון בשמן עמוק, דינו כבישול ומותר בכלי שני, ואין צריך להחמיר כמו לענין בישול אחר אפיה.

ושוב ראיתי בספר ישא יוסף להגר"י אפרתי (ח"ב חאו"ח סימן צא), שהביא כן משמיה דהגר"ש אלישיב זצ"ל. ע"ש. וכן הדין לענין קרוטונים למרק המיוצר על ידי חברת "אוסם" שעובר טיגון בשמן עמוק. אולם קרוטונים המיועדים לסלט, אינם מטוגנים אחר האפיה, ולכאורה יש להחמיר לבני אשכנז מדין בישול אחר אפיה בכלי שני שהיד סולדת.

אולם דבר שנאפה כבר ואינו ראוי לאכילה, יש בו משום בישול. ולפיכך פתיתים או אטריות וכדומה, שאחר האפייה מייבשים אותם בחום רב, כדי שיעמדו ימים רבים, אסור ליתנם בשבת בתוך כלי ראשון, שהוסר מן האש.

כבוד את אביך ואת אמך

כבוד רב והכרת הטוב רחש הגאון רבי ישועה בסיס זצ"ל (שהיה דיין ומקובל ושימש כראש רבני תוניסיה) כלפי הוריו שגידלוהו והושיבוהו על ברכי תלמידי חכמים, ובזכותם נהיה גדול בישראל. והיה מכבדם בכבוד גדול עד כדי מסירות נפש. יעיד על כך המעשה הבא:

היה זה ליל שבת חורפי וגשום בשלהי חודש טבת. רבינו שב מן התפלה בבית הכנסת ומיהר לסור אל בית אימו, הרבנית מסעודה. מדי ליל שבת לפני הקידוש, מקפיד היה לבקר אותה ולדרוש בשלומה, לומר 'שלום עליכם', פרק 'אשת חיל', וכן את פרק הזוהר הקדוש 'זכור את יום השבת לקדשו', ואת הפיוט שחיבר רבינו האריז"ל הקדוש – 'אזמר בשבחין' - אותו השמיע בנעימה מיוחדת, רוויית כיסופין וגעגועים לשבת מלכתא.

אך הפעם, כאשר הגיע אל פתח הבית, היטה את אוזנו, ולא שמע את התכונה הרגילה של עריכת השולחן וסידור כליו. הבין הרב כי אימו הקשישה נרדמה בעייפותה מעמל יומה. מאחר שלא רצה להפריעה ולהקים רעש, נותר מעבר לדלת. הוא עמד בחצר הבית כשרוח קרה סוערת, בחֲזָקָה על פניו מנשבת, ומטרות העוז יורדים בזעף. גון על ראשו בברדס גלימתו, והמתין עד אשר תקיץ אימו משנתה.

קור עז שרר באותה שעה בחוץ, רוחות עזות וזועפות נשבו בחזקה, סוחפים את כל הנקרה בדרכם. והנה, הבחינו כמה מן השכנים ברבם הגדול הממתין בחוץ, כשכולו נוטף מים מן הגשם שירד ללא הפוגה. תמהו על כך מאוד, יצאו עטנפים מכף רגל ועד ראש, ושאלוהו לפשר הדבר. הסביר להם, כי אימו ישנה, וממתין הוא, כי תתעורר. **השכנים, שלא הבינו את משמעות העניין, מיהרו והעירו את האם מתנומתה.**

מששמע זאת הרב, זעף ונזף בהם: "מדוע זה הערתם את אימי, הלא מצווים אנו על מצוות כיבוד אב ואם, ואני רציתי להמתין כי תתעורר מעצמה!?!". השכנים הרכינו ראשיהם בבושה, וביקשו מחילה. אין ספק, כי הרושם העז של הדברים, נותר בליבם תקופה ארוכה, וכי למדו ממנו פרק חשוב בהלכות כיבוד הורים.

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים- הצדיק הרב משה קלירס זצ"ל

הרב משה קלירס זצ"ל- נולד ב-ז' באדר ה'תרל"ו (1876) בצפת. נקרא בשם 'משה' כיוון שאביו צפה, כי עתיד ילד זה ללמד תורה לעם ישראל, כדרך שלמד איתם משה רבינו תורה, שנתנה לו מסיני. עוד מילדותו ניכר כי לגדולות נוצר. ימים ולילות שקד על התורה בכל כוחותיו. היות ואביו היה עני מרוד ונרות חלב לא היו בנמצא, לפיכך, היה טובל סמרטוט בנפט ולומד לאורו. העשן גרם לו לכאב ראש והוא היה חובש לראשו מגבות לחות.

כאשר הרעב הציק לו ביותר (שכן בביתו לא היה ניתן למצוא פרוסת לחם) ניאות לקבל מאלמנה, שהתגוררה בסמוך לביה"כ של חסידי קרלין פרוסת לחם יבשה והמשיך ללמוד. בחורף בלילות, כשהקור חדר לעצמות, היה נודד לאחד מבתי הכנסת. את נרו נאלץ להסתיר מפני הרוח הנושבת, האהיל עליו במגבעתו, אותה הוסיף לחבוש לראשו, גם לאחר שהשלהבת יצרה בה שלושה חורים מפוייחים.

לאחר נישואיו בזיווג ראשון, עבר מצפת לטבריה והפך לחסיד סלונים. שם היה מרותק לחדרו ממוצאי שבת עד לערב שבת ולומד ברציפות. מדי יום הביאה אשתו את ארוחותיו, הניחה אותן על החלון ולא ראתה את פניו. שכנים הבחינו בכך, וכשהיה יוצא מחדרו היו מצביעים עליו וקוראים לעומתו: 'מלאך'. כשהרגיש בכך, הפסיק ממנהגו זה מיד ברוב ענוותנותו. בהמשך התבקש ע"י רבו מסלונים ללמד את בנו. ענוותן מופלא ושפל ברך.

שימש כרב הראשי האשכנזי של טבריה. בפקודת רבו, האדמו"ר מסלונים, ייסד בשנת ה'תרנ"ט את ישיבת 'אור תורה' בטבריה. העמיד תלמידים למאות, מהם גאונים וגדולי תורה. אהבתו לבני הישיבה הייתה עצומה. הסתפק במשכורת מועטה ביותר, שלא הספיקה אף פעם ללחם צר ומים לחץ וסירב בעקשנות ליהנות משום אדם בעולם. במאורעות ה'תרפ"ט נרצח בנו חיים אלישע. בסוף ימיו חלה ובפקודת הרופאים עבר לגור בשכונת קריית שמואל. נפטר ב-כ"ג בשבט ה'תרצ"ד (1934). חי כ-58 שנים. ציונו בטבריה.

אביו: ר' מאיר (שימש כחוצב קברים בצפת והיה עני מרוד). **מרביתיו:** האדמו"ר ר' שמואל וינברג מסלונים. **מתלמידיו:** ר' זליג וינברג. **נשותיו:** מרת דבורה (בתו של ר' יהודה לייב קסטלניץ, מחשובי חסידות סלונים בטבריה- זיווג ראשון), **ילדיו:** (מזיווג ראשון): ר' אברהם מרדכי. **ילדיו:** (מזיווג שני): ר' חיים אלישע הי"ד, ר' מאיר (מראשי חסידות סלונים), ר' ניסן. **מספריו:** **יטבור הארץ** - על תולדות טבריה **יתורת הארץ** - על מצוות התלויות בארץ **מורשת משה** - שו"ת.

ידידות כנה שררה בין רבה רבינו לבין הרב הספרדי, והיו שניהם מתבטלים איש בפני רעהו. באחת השבתות באו והודיעו לרבי משה קלירס, כי העירוב בעיר איננו כשורה. בירר הרב את הדברים ונדע לו, שהעירוב תוקן על פי הוראתו של הרב הספרדי ותחת פיקוחו. לאנשים, שבאו לפניו, אמר הרב בפסקנות: **"העירוב כשר! אלא שאין זמני פנוי כרגע להסביר לכם את הטעם"**.

רבינו ידע, שעמיתו הרב טעה בהבנת הסוגיה. לפיכך ביום ראשון פנה לרב הספרדי, הרב יעקב זריהן ואמר: "הנני זקוק לעזרה של כבודו בענין, שהוקשה לי בגמרא". יצאו שניהם לבית המדרש, למקום שהיה ריק מאדם. שם הוציא ר' משה מהארון את מסכת עירובין, והשניים התחילו ללמוד את הנושא בצורה מקיפה עד שהגיעו לנקודה האקטואלית הקשורה לענין העירוב והחלו לפלפל בה.

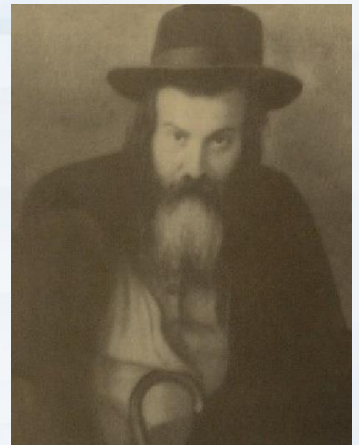
לפתע תפס הרב הספרדי במה מדובר, והתחיל לצעוק: "אוי לי שטעיתי! בערב שבת האחרון תיקנתי את העירוב שלא כדן!". הרגיעו ר' משה ואמר: "אכן, לשם כך באתי לפני כבודו". ולשאלתו אף סיפר לו, שפסק שהעירוב אכן כשר, כאשר שאלוהו על כך. התפלא הרב "היתכן?"

חי"ר ר' משה ואמר: **"מצוות עירוב היא מדרבנן בלבד, ואילו כבוד התורה וכבוד הבריות הוא מדאורייתא.... ועוד לו הייתי פוסל את העירוב, מיד היו הולכים ועושים מזה מחלוקת, שתגיע עד לחילול ה'". לפיכך העדפתי לבוא בצורה כזו, כדי שכת"ר יעמוד לבד על טעותו"**.

פעם שכח השמש לאסוף את ארוחותיהם של בני הישיבה בעיר כדי להביאם לישיבה. מיד קרא הרב לחסיד המופלג ר' יואל אשכנזי וביקש ממנו להצטרף אליו. רבינו לא ראה כל פחיתות כבוד לעצמו לסובב על פתחי הבתים, לאסוף את הארוחות ולחזור עם שק כבד עמוס על כתפיו אל בית הישיבה אשר מחוץ לעיר, הדבר היה אצלו כה פשוט וטבעי.

כשסיפרו לרבינו פעם על פלוני, שזכה בחמישים אלף נאפוליוני זהב, הגיב בפשטות: "מסכן שכזה, פרידה חלושה, שהעמיסו עליה משא כה כבד של 50 אלף נאפוליונים..."

שבע מרורים היו מנת חלקו, אלא שהיו ייסוריו ערבים ומתוקים לחיכו וקיבל דין שמים באהבה, בכל עת. כשבנו חיים אלישע הי"ד נרצח בפרעות תרפ"ט, אמר בשובו מהלווייה: "ב"ה, שזכה להיהרג כיהודי חרדי".

גליון באר הכרעה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

יתרו

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת יתרו

א	אנוכי ה' - האמונה בהשגחה פרטית
ה	לא יהיה לך אלוהים אחרים - אבל לנו 'אלוקים קרובים'
ה	הגבל את החר - גדרים וסייגים
ז	וכל אשר לרעך - סיום עשרת הדברות בבין אדם לחברו כי זה עיקר התורה
י	כפה עליהם חר - עיקר חשיבות האדם שבקרבו שוכן יצר והוא מתגבר עליו
יא	וקידשתם היום ומחר - קדושת האדם בלבנו ובשמירת המחשבה
יג	כל ישראל יש להם חלק בתורה - אפילו מתוך מ"ט שערי טומאה

פרשת יתרו

אנוכי ה' - האמונה בהשגחה פרטית

היה ראוי לומר 'אנוכי ה' אלוקיך אשר בראתי שמים וארץ' - ומן הראוי שכל ברואיו ישתעבדו לעשות רצונו בלבב שלם. וביאר הרא"ש (אורחות חיים יום א' אות כו) שביציאת מצרים הראה הקב"ה שאינו רק 'בורא עולם' בימות קדם, אלא עדיין עומד הוא ומשגיח בהשגחה פרטית על כל העולם כולו. על כן, בבואו ליקח את

תחילת דברי ה' בקחתו אותנו לו לעם, היו - 'אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', כי זה כלל ראשון בתורה - להאמין באמונה תמימה בבורא העולם. ידועה קושיית הראשונים מדוע פתח ב'אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', ולכאורה יותר

א. ודע כי עיקר התכלית הוא 'לחיות' באמונה, ולא יהיה כאותו המצפצף בפיו אמונה אמונה, אבל בהגיע הדבר לידי מעשה, בעת אשר מעמידים אותו מן השמים בנסיון וב'מבחן' אזי לפתע ישכח לגמרי מכל דיבורי האמונה... ויתלה את ה'אשמה'... את ההפסד... את ההיזק או הרווח בעצמו או באחרים, וכמי ש'נעלם' ממנו כל ה'אנוכי ה' אלוקיך', וכל זה הוא משום שלא נכנסה האמונה ללבו פנימה. וכך פירש הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע את האמור ברש"י (יה א) 'וישמע יתרו' - מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, והרי כל העולם כולו שמעו כן, אלא (בשפת האידיש) אלע האבן געהערט און ער האט דערהערט (הכל שמעו, אבל הוא 'הפנים' את הדברים, כלומר הכניסם ללבו פנימה והדברים מצאו מסילות בלבבו, ונעשו ל'חטיבה אחת' בהילוך מחשבתו ומעשיו).

עיר ואם בישראל היתה העיר סלאנים בה כיהן כרב ומרא דאתרא הגאון הנודע רבי אייזיל חריף זצ"ל, לרוב גדולתה היו אחינו בני ישראל היושבים בערי הפרזות עוקבים ומבררים כסדר - מה נעשה בה בעיר הגדולה והחשובה, מחמת כן, היו הכל מריבים ל'זכות' ב'חזן' אשר שימש בימים נוראים דאשתקד בעיר הזאת - כשהם מציעים לו 'משכורות כפולה' מהניתן לו בסלאנים, וכך מצאו עצמם ראשי קהילה דסלאנים תרים ומחפשים בכל שנה מחדש בעל תפילה ראוי ונכון לעבודת הקודש הזו, ויהי באחת השנים וכבר לא נמצא בין תושבי ודרי העיר מי שיתאים לתפקיד קודש זה, פשפשו ולא מצאו אלא אחד מבין זקני הדור שכבר אזלו כוחותיו ובקושי נשמע קולו, וכל מעלתו הייתה שהכיר קצת את ה'נוסח', בלית ברירה נבחר הלה לשמש כבעל תפילה, אלא שכאן נענו כמה מראשי הקהילה ש'כתנאי קודם למעשה' עליו לחתום על 'חוזה' (contract) שבעשר שנים הבאות ישאר בתפקיד קודש זה, ולא יעזוב אותם אפילו תמורת שכר נאה יותר.

לשמע 'תנאי' זה עלה שחוק גדול על פניו של ר' אייזיל חריף, ומשנשאל 'לשחוק מה זה עושה' נענה ואמר, הנכם מזכירים לי מעשה שהיה לפני כשלושים שנה בעלותי על כס הרבנות בעיר הזאת, באתם הימים שררו צפיפות ודוחק נוראיים בבית החיים, מכיוון שכן פנו הנהלת ה'חברא קדישא' וקדשו חלקת שדה חדשה לשמש כ'בית החיים', ועדיין לא נושעו כי לא אבו אנשי העיר להטמין בו את קרוביהם יקיריהם - שהרי כל אחד רוצה להיות בשכנות לבני משפחתו, בקברי אבותיו וכו', מה עשו אנשי הח"ק, נמנו וגמרו, וגם הכריזו על כך בראש כל חוצות, בדעתנו להעניק אלף זהובים למשפחות 'עשרה הראשונים' שייטמנו בבית החיים החדש... ומ"מ, לא נושעו.

בהגיע 'ערבי פסחים' נפל דבר, כי אחד האברכים מבני העיר שבביתו שררו עוני ומחסור קשים ומרים, ולא מצא כדי סיפוקו לקנות מצה ומרור, כורך ושולחן עורך, נענה ואמר לנוות ביתו, אין לנו שיור רק הדרך הזאת - אעשה עצמי כמי שנתבקשתי לשיבה של מעלה, ומיד תקראי הנה את אנשי ה'חברא קדישא' מתוך מסוה של בכי ויללה כאלמנה אבלה וחפוית ראש, הללו יובילו אותי לבית החיים החדש תמורת אלף זהובים שמהם 'נחיה ולא נמות' - כי יהיו בידינו די מעות להוצאות החג המרובות ולתשלום חלק מהחובות הרובצי על כתפנו - ובעזה"ש"ת אמצא את הדרך לצאת מקברי אשר יכרו לי... בתחילה הביטה על בעל הבית כמי שנתבשה עליו דעתו, וכי 'הכסף יענה את הכל'.... אבל מה שלא עשה השכל עשה הזמן, ביום י"ג בניסן באשמורת הבוקר עדיין נשאר הבית ריקם, אף לא 'קארטאפל' (תפוז"א, Potato) אחד נמצא בבית, הסכימה האשה לעצת בע"ב, ואכן, תוך זמן קצר רעשה העיר על פטירתו הפתאומית של אברך צעיר רך בשנים בהשאירו אחריו אלמנה ויתומים רכים, וכשבאו אנשי הח"ק מצאו אלמנה המייללת בזעקות שבר על בעלה שהלך לעולמו בפתע פתאום, אחר 'דין ודברים' הסכימה לקבורתו בבית החיים החדש, אך בתנאי קודם למעשה שכל הסכום במלואו ישולם לה עוד היום - לפני עריכת ה'לויה', אנשי

הח"ק נתנו לה אלף זהובים והוציאוהו במטה להובילו למנוחות. והנה, הדרך לבית החיים החדש הייתה ארוכה מהדרך שהיו רגילים ללכת בה לביה"ח הישן, ע"כ משעברו בדרכם בסמוך ל'קרעטשמע' (בית אכסניא) נכנסו לשם לנוח קמעא ולשתות מעט 'משקה' לחמם לבם, 'המת' ניצל את שעת הכושר, וברח הרוג ברגליו, ויהי בצאתם, נדהמו אנשי הח"ק לנוכח נס 'תחיית המתים' שאירע לנגד עינם, הילד איננו... ונתפזרו איש איש לביתו.

לאחר זמן, מת (באמת) אחד מאנשי העיר, גם בזה הסכימו בני המשפחה שהיו עניים ואביונים דלים ומרודים - לקברו בביה"ח החדש, ואף הם בקשו וקבלו את התשלום מראש, אבל אמרו אנשי ח"ק בזאת הפעם נשמור על ה'מת' מכל משמר, ובבואם לקרעטשמע קשרו את ידיו ורגליו של המת אל המיטה בחבלים עבים, ואת המיטה קשרו לכותלי הבית בכדי שלא 'יברח' להם... נענה ואמר להם אחד מבני החבורה, אוי, שוטים שבעולם, את המת הזה אתם קושרים... אין כל צורך בזה, הרי הוא מת ל"ע, אין בידו להזיז אבר וק"ו שאין בכוחו לקום ולברוח, זה המת כבר לא יקום אלא בתחיית המתים... אבל, את ה'מת' הראשון הייתם צריכים לקשור... סיים רבי אייזל ואמר בחריפותו, שוטים, את החזן דהאי שתא אתם קושרים ב'חוזה' שלא יברח... הרי הוא כאותו מת שאינו יכול לברוח לשום מקום, שהרי אין לקהילות אחרות כל חפץ בו... את קודמיו הייתם צריכים לקשור... כי הם היה 'קולם ערב ופרקם נאה', אותם הקהל דורש ומחפש...

אף אנן נעני ונאמר, הנה יש אנשים ה'קושרים' בכל כוחם את 'פרנסתם' למען לא תברח מהם, ויש שבכל עת דואגים לקשור 'קשרים' עם ה'בוס' שלא ישמט מהם או שלא ישמיט אותם ממנו... יראים הם שמא יפטר אותם על כן מתחנפים אליו ומשקיעים הרבה מכוחות הנפש בכדי 'לקשור' אותו אליהם, דעו נא, כי לאותם חברי חברה קדישא אתם דומים - מה לכם לקשור את ה'מת', הרי הפרנסה הקצובה לכם לעולם לא תנתק מכם, וכן הבוס ש(נראה) כעומד על גביכם באמת אינו אלא שליח שהועמד מן השמים, ואין בידו להרע לכם ואפילו בפרוטה אחת... תקשרו את החי... תתקשרו לחי העולמים 'תשקיעו' אצלו, כי ממנו הכל.

בענין זה נספר מעשה שהיה באחת העיירות, שם פרצה ל"ע מגיפה קשה, מסוכנת ומדבקת ל"ע, והיו הכל פונים לרופא העיירה שהיה בס"ד מומחה גדול והיה מרפא אותם, עד של"ע גם הרופא נדבק ונפל למשכב ולא היה מי שיטפל בחולי העיר, מיהרו העסקנים והביאו רופא מומחה מעיר אחרת, שהרי אי אפשר להשאיר עיר ואם כשהיא מתבוססת במגיפה, אך לגודל הכאב לא היה סיפק בידי הרופא לרפא את כולם, כי רבו החולים עד אין מספר, ישבו עסקני העיר לטכס עצה, כדת מה לעשות בעת צרה כזאת, נענה 'חכם' אחד ואמר, שוטים, הבה נשלח תחילה את הרופא החדש לבית רופא העיר, ומשזה יתרפא נרוויח 'פי שנים' כי יהיו כאן שני רופאים, ובודאי 'טובים השנים מן האחד'...

והלימוד לדידן, מהלך לו האיש כשרשימת 'בעיות' בידו, מסובך הוא בחובות והנושים נוגשים בו, הוא או בניו מעוכבים בשידוכים, כאן הוא מסוכך עם השותפים ושם עם שכניו, הבחור עם ה'משגיח' והאברך עם השווער או... אש להבה בוערת בין הבוס ועובדיו... איש איש בנגעו ומכאובו, אם אך ישכיל, יטפל וירפא את הרופא עצמו, כלומר, יתקן ויחזק את האמונה בלבבו וממילא יתרפאו כל נגעיו ומכאוביו, כי בתיקון אמונתו יביט על כל העולם ב'משקפיים' (Glasses) אחרות, יפסיק מלטעון ולהתלונן על כל העולם וסובביו, יבין וישכיל כל אלו אינם מזיזים אפילו אצבע קטנה אם לא ציוה ה' שכך יקום וכך יהיה... אז כל ה'אוויר' יצא מהבלון הנפוח שדימה לעצמו כי זה מזיקו וזה עושה וכו' וכו'...

עוד רגע אדבר להביא לפניכם מעשה שהיה ושמעתיו מבעל המעשה - אברך מן השורה מבני ירושלים היקרים (הדר בב"ש) בכבודו ובעצמו ור' מרדכי שמו, ובזה נראה נחיצות האי ענינא - לקנות האמונה בקנין נפש בתוככי לבבו ומוחו, ר' מרדכי בעל המעשה מסדר לרבים נסיעות (טיסות) בשמי מעל לקברי צדיקים שבגולה, מטבע הדברים גם הוא נוסע רבות במטוסים ברחבי תבל.

בכל נסיעה מתוסף לו עוד 'נקודות' (Points) אצל חברות הנסיעות, עד שהודיעוהו באחד הימים כי בנסיעה הבאה הוא זכאי לטוס ב'ביזנעס-קלאס' תמורת 100 שקלים בלבד (לאלו שאינם בקיאים, בכל מטוס יש כמה 'כיתות', פעמים שנים ופעמים שלושה, מחלקה פשוטה בה נוסעים המון העם כשהם 'יושבים צפופים ומשתחוים צפופים'... ויש עוד מחלקה הנקראת 'ביזנעס קלאס' ולמעלה ממנה 'מחלקה ראשונה' בהם יושבים הנוסעים בהרחבה גדולה, הכסא נהפך למיטה מוצעת בכרים וכסתות, משרתים עומדים הכן לשמשם בכל מיני שימוש במאכל ומשתה וכל צרכיהם, גם בבואם לשדה התעופה יקבלו אותם משרתים בסבר פנים יפות, לשאת את 'משאם' ולהכניסם מדלת

בני ישראל להיות לו לעם, הזכיר יציאת מצרים דייקא, ללמדם שלא די שיאמינו בו יתב"ש שברא את העולם, אלא עליהם לידע ולהאמין ב'השגחה פרטית' - שכל דבר ודבר הנעשה והקיים בעולם הכל הוא ברצונו ית', ואין מקרה בעולם כלל. וז"ל הרא"ש. להאמין בהשגחתו הפרטית, ובוה תקיים בלבבך הייחוד השלם בהאמין בו, כי עיניו משוטטות בכל הארץ, ועיניו על כל דרכי איש, ובוהן לב וחוקר כליות. כי מי שאינו מאמין 'אשר הוצאתיך מארץ מצרים', אף ב'אנכי ה' אלוך' אינו מאמין, ואין זה ייחוד שלם... וזה יסוד כל התורה כולה. עכ"ל.

מיוחדת ללא כל המתנה (תור) ר' מרדכי שאבתה נפשו לחוש פעם אחת בחייו על בשרו את ה'טעם' של העשיר, להרגיש 'מוישה דער גביר' מהסיפורים, הסכים להשקיע ב'ביזנעס' זה 100 שקלים, ובהתרגשות רבה קנה 'טיקעט' לביזנעס קלאס.

בבוא העת, הופיע ר' מרדכי בשדה התעופה נרגש כולו, ברוב חשיבותו אפילו לא הביט על ה'תור' של ה'מסכנים' הממתינים שעות בתור לעבור את מעבר הגבולות, רק הלך אחר כבוד עם ה'משרת' שהוליכו עד למקומו המכובד ב'מזרח' של המטוס... שם שקע לתוך הכסא - מטה, כשכל כולו אומר כבוד, איי געוואלדיג, מתמוגג הוא מנחת לארכו ולרחבו, תוך כדי שהוא מנסה את כל הכפתורים להגביה המושב ולהנמיך ההדום אשר לרגליו וכן להיפך וכו', והרגיש עצמו ב'עננים' - כפשוטו וכמדרשו, ובהיותו בין שמים לארץ הרגיש כמי שנהנה מב' העולמות, עליון ותחתון, ובכל רגע ורגע שהמטוס הגביה את עצמו כן ביד דמיונו הטובה עליו חש שהוא מקפץ לשיא העושר והאושר, עוד רגע והוא כבר מתנגש בשמים וממעל לו.

באותה שעה החליט אחד מהנוסעים ה'פשוטים' לערוך סיור בביזנעס קלאס - לראות במו עיניו את ה'עשירים' היושבים שם ולדבר עמם (מחמת מידת היאכנישקייט (חטטנות וסקרנות יתר על השיעור) שתפסה אותו, או מאחר שכל מטרת נסיעתו הייתה לזכות את אחינו שבגולה במצוות 'הכנסת כלה', והחליט בנפשו להתחיל בעבודה"ק תיכף ומיד בעודו במטוס), משקרב הלה למדור הביזנעס-קלאס, הסיט את הוילון המפריד ביניהם (כשמשרתי המטוס אינם מבחינים בכך) ולעיניו נגלה דמותו של ר' מרדכי אשר לבושו מעיד עליו כי הוא אחד מאנ"ש, אדם פשוט משלנו, מכיוון שכן נענה הלה ודיבר אל עצמו בקול אה, אה, סתם א שלעפער (לא עשיר זה אלא איש פשוט ביותר מעניי העיר), ברגע זה הרגיש ר' מרדכי שכל האוויר יצא לו מהבלון בפיצוץ אדיר... בין רגע הפך מעשיר ליורד רח"ל, כל עשרו ירד לטמיון בפחות מרגע, אילו היה ביכולתו היה פותח את חלון המטוס וקופץ משם מטה מטה עדי ארץ לגודל הבושה והבזיון... מעולם לא נפגע כ"כ כפגיעה זו שפגע בו ה'משולח' בקריאתו 'אה, אה, סתם א שלעפער'.

באותה שעה הבין ר' מרדכי היטב היטב, כי לא תועיל לו לאדם הישיבה בביזנעס-קלאס, גם המשרתים העומדים סביבו לא יעזרו לו במאומה כל עוד שלא יקרה שינוי בעצם מהותו ומצבו, כל זמן שהמצב ב'חשבון הבנק' אינו עולה מעלה מעלה, אזי כל 'ההופעה' מסביב לא תועיל כלום, ובת קול מכרזת ואומרת 'אה, אה, סתם א שלעפער'. אף אנו נכריז בדין, אפשר לו לאדם לשהות במרכז של 'בינעס קלאס' - הם ימי השובבי"ם שהם המקום והזמן לקנות את כל הטוב שבעולם, בתורה ויראת שמים, אפשר לו לאדם להימצא בין 'חבורה' טובה, בין עובדי ה', בין מאמינים, בין צדיקים, אבל כל זמן שלא יעשה שינוי אצל עצמו, כל עוד שלא יראה בחשבון הנפש שלו שעולה מעלה מעלה, עדיין בת קול מכרזת ואומרת 'סתם א שלעפער'.

ודע כי עיקר האמונה היא האמונה הפשוטה, שמעתי מרב גדול וחשוב שליט"א לבאר את דברי רש"י בפרשתו (יח יט) 'ויחד יתרו - וישמח יתרו, זהו פשוטו. ומדרש אגדה, נעשה בשרו חדודין חדודין'. כי המהלך באמונה פשוטה הרי הוא מלא שמחה, אבל כשמתחיל עם 'פשעטלעך' (דרשות וחקירות) אז 'חידודין חידודין' - שטעכט עס פון אלע זייטן (הרי הוא נדקר בכל מיני דקירות).

ב. פעם הסתפק הגה"ח רבי זלמן בריזל זצ"ל האם ללכת למקום מסוים או לא, והיו לו צדדים לכאן ולכאן, לבסוף נמלך בדעתו ללכת, ובדרכו נפל ושבר את רגלו, אמר רבי זלמן למי שנתלווה אליו, אתה הראית לדעת שהיינו צריכים ללכת כאן, שאם לא כן כיצד הייתי שובר את רגלי... לעומתו, מה הבריות אומרות, חבל שהלכתי... או שסימן הוא שלא הייתי צריך ללכת, אולם האמת יורה דרכו כי כך הוא הראייה הנכונה וצורת החיים של בעל אמונה כאותו צדיק, שמן השמים נגזר עליו לשבור את רגלו ועל כן 'רגליו מוליכות אותו לאותו מקום', ושלא כאותם הטועים לומר שאם לא הייתי הולך לא הייתי שובר את הרגל.

באר הפרשה - יתרו

מה שנתנו משמים לחברו ולא לו, כמו"כ ייאמר כן גבי ראיית העיניים במה שאסרה תורה כמו שאיתא בגמרא (זבחים קיח:) ששבחו של יוסף הצדיק הוא שלא זן עיניו ממה שאינו שלו (ולכך זכה שבמשכן שילה שבחלקו נאכלין קדשים בכל הרואה ע"ש), הרי לך שבעיני חז"ל הרואה ומביט במה שאסרה עליו תורה הרי הוא כנוטל לעצמו דבר שאינו שלו. אמור מעתה, כאשר ישריש האדם בנפשו הדק היטב את האמונה האיתנה בהש"ת ש'הכל נהיה בדברו', יתקן בנפשו את השורש הפורה ראש ולענה מחטאותיו ותאוותיו אשר לא כדת.

ואכן, כיו"ב מצינו נוראות להרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (צדקת הצדיק אות קנו) כי העוונות הקשים ביותר - אף אותם שהעידו בוזהר הקדוש שלא תועיל עליהם התשובה - באמונה איתנה בבורא עולם יתקנו גם אלה, וז"ל. תיקון, להאמין שאין 'מקרה' בעולם אלא הכל בהשגחה ממעל, להאמין באמונה שלימה שאין שום מקרה בעולם כלל וכל מה שיארע לו ידע שהכל בכוונת מכוון יתברך שמו. ודבר זה הוא באמת עיקר הכל, וכל תרי"ג מצוות התורה הם רק עיטין (עצות) להגיע לידיעה זו שהכל מהשם יתברך. וכל העבירות נקרא בתוכחה 'אם תלכו עמי קרי' (ויקרא כו כז) לשון מקרה, כי העבירות הם יציאה מן הסדר ואין להם סדר, וכן כל העונשים נקרא שם (פסוק כח) 'חמת קרי'. ועל ידי זה שמאמין שאין מקרה ממתק כל הדינים ומתקן כל העבירות...

בה אמר הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע (נ"א ד"ה וידבר, או יאמר), כי הנה תכלית כל התורה כולה - להביא את האדם לידי אמונה והכרה בבורא כל עולמים שהוא אדון הכל, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. וזה ביאור הכתוב, וידבר אלוקים את כל הדברים האלה - תכלית דבר ה' אל עמו בכדי שיבוא האדם לאמר אנכי ה' אלוקיך, שיאמר תמיד ויכריז שאין עוד מלבדו ואפס זולתו.

ואם הדברים אמורים בכל עת ובכל שעה, הרי ביותר שייכים הם בעת הזאת אשר אנו עומדים בימי התיקון - ימי השוכבי"ם, כי התיקון הגדול היא האמונה בה' באמונה איתנה וברורה. וכה אמרו לבאר בספרים, כי הנה ב'יסוד ושורש העבודה' הביא (בסוף הפרק העוסק בענייני ימי השוכבי"ם, שער י"ב פ"ב) משם האריז"ל שבימים אלו יזהר מאד בכוונת ברכת הנהנין, עכ"ד. יש שביארו בזה, שהרי כל ענין ברכת הנהנין הוא לידע ולהודיע ולהוודע כי הבורא יתב"ש הוא אשר נתן הארץ לבני אדם, ולכן הנהנה מהעוה"ז בלא ברכה נחשב כאילו הוא גוזל מהקב"ה (ברכות לה:) כי הכל מאיתו יתברך והוא בורא ומנהיג והוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. ובמהות התיקון עי"ז, יתבאר בהקדמה אחת - כי שורש נפילת האדם ברשת אשר פרשו הני תרי סרסורי - העיניים והלב, באים לו לאדם כשאינו מכיר באמיתות דבר זה, כי המתבונן יבין שהלב חומד מה שביד רעהו רק מאחר שנדמה לו שהוא יכול להשיג בעצמו את

ג. כך ביארו צדיקים (תורת אבות יתרו, בשם הרה"ק ר' מיכל מלעכאוויטש) בפרשתן (יח יט) 'עתה שמע בקולי, איעצך ויהי אלוקים עמך', שכאן למדנו 'עצה טובה' לאדם, שבכל עת ובכל שעה - ויהי אלוקים עמך, בכל פסע ופסע שפוסע ובכל פינה שהוא פונה יעמיד את האלוקים לנגד עיניו, ויזכור כי ה' ניצב עליו והוא מכוון בדקדוק את כל מעשיו ופעולותיו, וכל קורותיו והבאות עליו הכל מאת ה' בלבד, כי אפס זולתו.

בפרשתן (יח ג-ד) 'שם האחד גרשום כי אמר גר הייתי בארץ נכריה, ושם האחד אליעזר כי אלוקי אבי בעזרי', וצ"ב מדוע גבי שמו של גרשום כתיב 'כי אמר' גר... ובאליעזר לא כתיב אלא 'כי אלוקי אבי בעזרי', ומבאר ה'ריב"א' (בפירושו על התורה) ש'אמר' הכוונה לפי שעה, שפעם אחת נענה ואמר טעם לקריאת שם בנו גרשום - כי גר הייתי. אבל 'אלוקי אבי בעזרי' היה אומר בכל עת ובכל שעה, ולא רק 'אמר' פעם אחת ותו לא אלא היה חי עם מחשבות אלו. (כי 'גר הייתי בארץ נכריה' אינו אלא מחשבה שכך עלתה בדעתו, אולם 'אלוקי אבי בעזרי' הוא מציאות החיים העומדת וקיימת לעד, תמיד בכל עת ובכל שעה אלוקינו אבינו בעזרנו, ואין שייך לומר 'כי אמר' - שרק חשב. כך מבואר בספר נתיבי ישורון, להגר"י לוריא שליט"א חדב"נ הרה"ק התיבות שלום זי"ע).

ד. כעין זה כתב הגר"א (משלי כב יט) עיקר נתינת התורה לישראל הוא בכדי שישומו ביטחונם בה'. הרה"ק רבי יחזקאל מקאז'מיר זי"ע (תורת יחזקאל תפילות ר"ה) אמר בביאור נוסח הברכה (ברכת מלכויות במוסף דר"ה) ובתורתך כתוב לאמר כל התורה הקדושה נכתבה בכדי לאמר לו ליהודי, שיאמין בכל לבו ששמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד.

להם היהודי - 'אכסנאי אני, וכי מכיר אני להיכן אלך', כמוני כמוכם ואין לי 'מכירים' בעיר הזאת, מנין אדע להיכן אלך. השיבו לו הנכרים 'בכל מקום שאתה הולך אלוֹקִיד עִמָּךְ. הרי (כתיב) אשר יש לו אלוֹקִים קרובים אליו, כלומר, לא תוכל לומר שהנך כאורח הנמצא כאן לבד, כי לעולם אינך לבד - שהרי בכל מקום שתלך יש לך אלוֹקִים שחוא קרוב אליך, ונמצאת מהלך תמיד יחד עם ה' (כביכול) ולעולם אינך יחידי בדרך...

הגבל את ההר - גדרים וסייגים

בפרשתן (יש כג), 'הגבל את ההר וקדשתו', ויש לנו לדעת כי אחד מעיקרי ההכנות לקבל את התורה הוא לעשות לעצמו גדרים וסייגים, ולהגביל עצמו בחומה בצורה - כל חד וחד עד כמה שיש בידו להשיג. וכביאורם של צדיקים (פנים יפות ד"ה ומה, גבורות ארי בסוף הספר בליקוטים נחמדים, יש מביאים כן בשם הגר"א) 'הגבל את ההר וקדשתו' שע"י עשיית גדרים וסייגים נעשה קדוש, וזהו הגבל את ההר - פירוש עשה גדר מסביבות ההר

לא יהיה לך אלוהים אחרים - אבל לנו 'אלוקים קרובים' **בפרשתן** (כ ג), 'לא יהיה לך אלהים אחרים' ופירש רש"י 'שהם אחרים לעובדיהם, צועקים אליהם ואינן עונין אותם, ודומה כאילו הוא אחר שאינו מכירו מעולם', מכאן הוכיח הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע את קרבתם של בני ישראל אל השי"ת, שהרי אנו צועקים אל ה' ונענים, וזה מראה שאינן 'אלוהים אחרים', אלא קרבתו אלינו כקרבת אב לבן ויותר מכך. ובאופן כזה עלינו לגשת לתפילה - לדעת שהקב"ה קרוב אלינו, ובשאנו מתפללים אליו הוא 'נענה' לנו'.

ומפורש אמרה תורה (דברים ד ז) 'כי מי גוי גדול אשר לו אלוֹקִים קרובים אליו כה' אלוֹקִינו'... וכמובא במדרש (דב"ר ב) אמר רבי תנחומא, מעשה בספינה אחת שנסעה בין גלי הים, וכל נוסעיה היו 'עובדי כוכבים' מלבד יהודי אחד שנסע בה. בהגיעם לאחד מאיי הים נתנו הנכרים מעות ליהודי וביקשוהו עלה נא ליבשה והבא לנו משם דברי מאכל ומשתה. אמר

ה. צורב אחד נכנס פעם אל הרה"ק רבי שלום מבעלזא זי"ע וביקש ממנו עצה איך להתחזק באמונה בהשי"ת, והשיב לו תשובה רבת משמעות 'אינך צריך חיזוק, לך להתפלל, וכוונת הדברים, כי בתפילה מעומק ופנימיות הלב מובטח לו שינצל מכל צרותיו, אז יראה עין בעין שה' הוא האלוֹקִים.

הרה"ק מקאצק זי"ע (אמת ואמונה אות כו) פירש במה שנאמר (תהילים פא י) 'לא יהיה בך אל זר', שכאשר עומד בתפילה לא יהיה אצלו הקב"ה בבחי' זר, אלא יאמין כי 'אלוֹקִים קרובים אליו בכל קראנו', וישיח תפילתו מתוך הרגשת קירבה ושאינו קשובות לתחינתו.

ב'אגרות סופרים' (עמוד 74) מובא מכתב מהגאון רבי עקיבא אייגער זי"ע אשר בקשו ממנו להעתיק לרפואת 'שרה בת רבקה', וכתב 'התפללתי על שרה בת רבקה ולא נענית', על כן מבקש לברר שמא נפלה טעות בשם החולה שמשום כך לא פעל בתפילתו להחיש לה רפואה ומזור, ולבסוף נתגלה ששמה 'רבקה בת שרה' - התפלל ונענה. ומכלל דבריו למדנו, שהיה פשוט לו לרעק"א שאם התפלל הרי היתה רפואה קרובה לבוא, כי אין ספק שהתפילה פועלת פעולתה לטוב, ואם לא כן הרי זה מוכיח שיש כאן טעות בשם החולנית...

וכן כתב הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע (קובץ אגרות ב) ועל כולם הקנינים שאם לא עשה קנין לא קנה, העיקר, להתרגל שאין צריך שליח, וכל בר נש בכוחו למצוא טוב על ידי תפילה, וה' מתאוה כביכול לתפילתן של צדיקים, התפילה היא מטה עוז ביד כל אדם, וכל שישים האדם מבטחו בו יתברך כן יעלה וכן יצליח. ומכאן, שלא דווקא בתפילתו של אותו גאון וקדוש, אלא כל אחד בכוחו 'לשנות את הנגזר' בתפילתו, אם אך יאמין בכח התפילה כמו שהאמין רעק"א.

ו. רמז ה'רבינו בחיי' בפרשתן (כ ב) 'לא תעשון אתי אלוהי כסף ואלוהי זהב לא תעשון לכם', וז"ל, כשאתם עומדים בתפילה אתי לא תחשבו בכסף ובזהב אשר עמכם, שאם תעשו כן מעלה אני עליכם כאילו עשיתם אלוהי כסף ואלוהי זהב, עכ"ל.

ז. איתא במדרש (במדב"ר יט ב) אמרו לו לנחש מפני מה אתה מצוי בין הגדרות, אמר להם מפני שפרצתי גדרו של עולם. וביאור כוונתו, שאלו לנחש, רואים אנו שהנך משקיע כל כוחך לפתות את בני העולם שיפרצו את גזריהם וסייגיהם - שמא תוכל לומר לנו מה רווח יש לך בזה כל כך... ויען הנחש ויאמר, כי משם הדרך קצרה לכלותו לגמרי, וכמו שעלתה בידי לפתות את חוה שתפרוץ גדר וסייג' שעשתה לעצמה - שלא לגעת בעץ הדעת (שהקב"ה אמר לאדם 'אל תאכלו מעץ הדעת' והיא הוסיפה לגדור שלא לגעת בעץ) ומכיוון שנגעה בו נפתחה דרכה והגיעה לעבור על הציווי עצמו...

באר הפרשה - יתרו

ויקרא שמך קדוש, ע"י האותיות שסביב לתיבת ה'ה', נוראות כתב השל"ה הקדוש (בשלה, דרך חיים תוכחת מוסר) כי הקודמים לאות ה' ור' הם ד' וק', ולאחר אות ה' ור' הם ו' וש' - ויחדיו הם עולים לתיבת 'קדוש', והיינו כי רק על ידי ה'גבלות' וסייגים, אפשר לאדם לבוא לידי קדושה, להתקדש בקדושה של מעלה".

נוראות כתב השל"ה הקדוש (בשלה, דרך חיים תוכחת מוסר) בפסוק (שמות יג יז) 'ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים, וז"ל, ראה והביטה כמה צריך האדם להתבונן לעשות גדרים וסייגים והרחקות שלא יבוא לידי עבירה, הנה הקב"ה בעצמו ובכבודו עשה הרחקה פן ינחם

פעם נשאל הגה"ק הגרי"ז מבריסק זצוק"ל, מדוע מחמיר הרב בכל דבר וענין, ותמיד הוא מוסיף חומרות וגדרים להתרחק ביותר מדבר איסור, ילמדנו רבינו מה טעם לריבוי חומרות הללו.

ענה הגרי"ז ושאל את שואלו, האם תסכים הלילה לשכב ולישן על גגו של מגדל גבוה רם ונישא בגובה מאה קומות, וגגו רחב ידיים בלא כל מעקה וגדר בשפת הגג, הרחק משפתו... ענהו היהודי - לא, לא, כי חושש אנכי על חיי... שאלו הגרי"ז מדוע תחשוש, מתי נפלת ממיטתך בפעם האחרונה, וכ"ש בגג זה שרחב ידיים הוא ונמצאת שוכב רחוק כמה וכמה אמות משפת הגג. אך היהודי בשלו עמד שעדיין חושש הוא ולא יסכים אף תמורת הון רב לישון על ראש הגג. אמר לו הגרי"ז, אם על הגוף הגשמי תחשוש שמא תפול חלילה בהעדר מעקה בשפת הגג, על אחת כמה וכמה, בדבר רוחני שהנשמה תלויה בו, כמה צריכים להתקין גדרים ומעקות וכל המרבה הרי זה משובח, כי גדול הוא החשש פן יפול הנופל ממנו.

אף אנו נאמר, אם הגרי"ז דיבר על דברים שאין בני אדם ממהרים להיכשל בהם ועל עברות הקלות, מה נעני אבתריה, כשהמדובר מענייני קדשים אלה, שאינם דומים אלא למגדל גבוה מיליון קומות וגגו צר מלהכיל את גופו של אדם ואף מעקה אין, שכמעט ולא שייך שהשוכב עליו לא ימצא את עצמו למטה בריסוק איברים, כאשר ראינו ושמענו מעשים בכל יום ל"ע, על אנשים יראי שמים שנגעו בכלי משחית הלזה, ולא עבר זמן ארוך, וכבר ראינו נשמתם שרופה וחרוכה בתוך גוף קיים...

ואותם המורים היתר לעצמם שניתן למצוא בו תועלת לדברים שבקדושה, הרי הם נדמים לאותו מעשה שהיה בעשיר שזה דרכו כסל למו לענג עצמו בכל מיני תענוגות בלא שהכניס עניים לביתו, והנה אירע שהתקלקלו הדגים ויבאשו ותעל צחנתם השמימה, ויאמר אותו עשיר למשרתיו עושי רצונו שממש עוון פלילי הוא להשליך הדגים לפח האשפה... ובכדי שלא לעבור על 'בל תשחית' מן הראוי להעניקו במתנה לאחד העניים למען ישביע רעבונו. ואכן מלאו אחר דבריו ונתנו לעני שבגודל רעבונו לא שת ליבו לסרחון הדגים ואכלם, ובעקבות כך נתקלקלו מעיו עד שהגיע לשערי מות. כשמוע כן העשיר מיהר לבקרו ולראות בשלומו שהלא 'ידידו' הוא ומלחמו אכל. כעבור כמה ימים מת העני במחלתו, ויצא העשיר ללוותו בדרכו האחרונה, ואף פנה לבית האבלים לנחם אותם באבלם על מות אביהם. או אז התפאר העשיר במעשיו 'הנאצלים', ואמר לבני ביתו, הנה ראו נא כי צדק היה בדברי שלא להשליך את הדגים לאשפה, כי על ידם זכיתי לקיים ארבע מצוות, צדקה והכנסת אורחים, ביקור חולים, הלווית המת וניחום אבלים. וכמה שוטה ורשע הוא, אשר תחת שיכה על חטא על מעשיו הנלוזים הרי הוא מתפאר בעצמו כי טוב הוא. ואף אנו נענה ונאמר לאותם המצטדקים ב'הוראת היתר' ואומרים כי ניתן להתפלל באותו כלי משוקץ ולומר תהילים, ואפילו אומרים בו את סדר ה'סליחות'... ובמקום להשליך נבלה סרוחה זו לאשפה ולקיים מצות ובערת הרע מקרבך, אזי שלום על נפשם שצדיקים גמורים הם המקיימים מצוות רבות 'בדגים' מקולקלים וסרוחים. ח. שמעתי בשם חכם אחד ששאל פעם את אחד ממכריו מדוע אינו מגדל זקנו (כי אביו וזקניו שמרו על הדבר הזה), ויענהו ה'מכר' כי רחוק הוא מלהיות 'ירא שמים' באמת, ואינו רוצה שיהיה בהנהגתו סתירה בין תוכו לברו, אמר לו החכם אם היו אומרים בגמרא 'ברו כתוכו' - כלומר שיש לדמות את החיצוניות לפנימיות, היה צדק בדברך, שהרי ב'תוכו' חסרה לך היראה ולכן אף 'ברו' היא החיצוניות אין לה להיות במעלה יותר מ'תוכו', אבל מכיוון שאמרו 'תוכו' כברו' נמצינו למדים, שתחילה יעמיד את 'ברו' בצורה הראויה (כמנהג אבותיך), ולאחמ"כ יתייגע להתאים את ה'תוכו' שגם יהיה באופן הראוי.

וכן ייאמר בכל ענין, יעמיד את עצמו ב'גדרי הקדושה' אשר הנהיגו בין קהל יראי ה', ואם אינו רוצה להיות 'סותר' את עצמו יעבוד לאחמ"כ לתקן את התוכו, אבל ח"ו מלפרוץ את הברו בגלל התוכו שעדיין איננו בשלימות הראוי.

שמים, לשונם ומלבושם, והיתה מחשבתו להשתדל לפתות את בני ישראל שיסורו מדרכם זו, ועי"ז בוודאי ישיגם, וזו כוונת הפסוק אמר אויב ארדוף אשיג, ואיך אשיגם, אחלק שלל - של"ל הוא ר"ת שם לשון לבוש, שאם אפתה אותם שעכ"פ חלקם יקצתם יתרוצו לשנות דברים אלה, בוודאי אשיג אותם, אבל לא עלתה בידו וסוס ורכבו רמה בים'.

אם הדברים אמורים כלפי כל דור ודור הרי על אחת כמה וכמה בדורנו אנו שרבו הנסיונות שצריכים ההורים להעמיד חומות של ברזל לשמור על בניהם לבל יבוא הנגף, ורק בכח גדרים אלו להיות כתרים מפני הפורענות לבל יצאו הבנים לתרבות רעה ל"ע".

וכל אשר לרעך - סיום עשרת הדברות בבין אדם לחברו כי זה עיקר התורה

בסיום עשרת הדברות אמר הקב"ה 'וכל אשר לרעך', ואמרו צדיקים שבא ללמדנו שזהו 'תכלית' עשרת הדברות ותכליתה של כל התורה כולה - שיטתה

העם וגו'. עכ"ל. כלומר, מפני שהיו ישראל 'קרובים' בדעתם לארץ מצרים ולטומאתה, על כן הוצרך הקב"ה לסובבם במדבר ולהרחיקם ממצרים שמא יראו אותם ויחזרו לסורם^ט. על פי זה מפרש בלישנא דקרא (ישעיה נז יט) 'שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' שלום שלום לרחוק' - למי שמתרחק מחשש עבירה ועוון ע"י גדרים וסייגים, כי בזה נעשה קרוב אל הקב"ה, שהרי ע"י גדרים וסייגים נשמר שלא להכשל בעוונות.

ובבלל ענין זה, שלא להיות 'אויבער חכם' (מתחכם), וכל יחיד ויחיד ישמור את עצמו במנהגי ומסורות אבותיו ורבותיו ובתוך הגדרים שגדרו גדולי עולם בכל דור ודור, ובה יהיה שמור מכל 'פגעי ומקרי הזמן'... כה ביאר הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע את הפסוק שבשירת הים (טו ט) 'אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל, וצ"ב, מאין היה פרעה בטוח שישגם ויחלק שללם, אלא כי נודע לו 'סוד הדברים' כיצד עמדו ישראל בקדושתם בתוככי ערוות מצרים, ובזכות מה נגאלו - והוא בזכות שלושה דברים, ואלו הם שלא שינו את

בפרשתן (יח ג-ד) 'אשר שם האחד גרשום כי אמר גר הייתי בארץ נכריה, ושם האחד אליעזר כי אלוקי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה', מקשה הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (ח"ח עה"ת) למה קרא בנו בכורו בשם 'גרשום', הלא היה לו להקדים לקרוא שם הראשון אליעזר לזכר הנס שניצל מחרב פרעה, ותירץ שרצה משה רבינו לחזק אצלו הידיעה וההרגש שהוא נמצא בין גויים עובדי ע"ז ואינו מתחבר אתם כלל וכלל, וכדי להזכיר זאת אצלו תמיד קרא בנו הראשון בשם 'גרשום' שידע כל הזמן שאינו אלא גר בארץ נכריה, ואין לו שום שייכות והתחברות לאותה ארץ ואנשיה (והדברים נוראים למתבונן, שהרי מדובר כאן במשה רבינו, ואף הוא צריך להזכיר לעצמו בכל עת שלא להימשך אחרי אנשי הארץ, ומה נענה אנן...).

ט. הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל ביאר בטוב טעם ודעת על פי מעשה שהיה עמו שבילדותו הלך להשתתף בשוה"ט אצל אחד האדמו"רים, ודחף עצמו עד שהגיע לעמוד בסמוך למקום ישיבת הרבי, כל זה היה עד שהרבי נכנס, כי אז נטלוהו הגבאים וכעלה נידף שילחוהו מחוץ לשולחן... ולפתע, נכנס ילד קט - מיד פינו לו מקום והושיבוהו בסמיכות לרבי, לנגד זה לא יכול היה להחריש ושאל את אחד המסובין מה נשתנית מילד זה, אמרו לו 'ילד זה נכדו של הרבי...' אין זה אלא מפני ש'קרוב' הוא, כאן למדתי 'קרוב' מהו - שבידו לפרוץ את כל המחיצות ולעמוד למעלה למעלה, אמור מעתה, אם השל"ה כתב שהמתרחק מהעבירה נחשב כ'קרוב' עד כמה יעלה ויבוא זה האיש...

י. סיפר כ"ק אדמו"ר מראחמיסטריווקע - ארה"ב שליט"א שנכנס אליו יהודי שמוצאו מרוסיה (רוסלאנד) ובתוך הדברים הזכיר שבכל עת שהותו ברוסיה הלך הוא וביתו בדרך התורה והמצוות, התפעל מאוד הרבי מאותו יהודי שהצליח לעמוד בעוז ובגבורה כנגד שלטונות הרשע שזממו למחוק כל 'זכר' של יהדות ואידישקייט, ואמר ליהודי, אה, עמדתם בעוז במסירות נפש, נענה הלה ואמר בפשטות שאין כאן מסירות נפש כלל אז גאט לאזט נישט טאר מען נישט - שאם הקב"ה אינו מרשה אזי הדבר אסור... הוסיף הרבי, כל זה היא היא 'אמונה פשוטה' ללא כל התחכמויות, בלי שום תירוצים וטענות אונס - רק אז גאט לאזט נישט טאר מען נישט (הובא באמרות טהורות בשלח). יא. משל אומרים ש'התפוח אינו נופל רחוק מן העץ', ומכיר אנכי רבים המשקיטים סערת לבם במאמר זה, אבל עליהם לדעת, שכל זה אינו אלא ברוח מצויה, אבל, בשעה שמשתוללת רוח סערה וודאי יעופו התפוחים יתפזרו ויפלו אף רחוק מן העץ... ועיננו הרואות שה'תפוחים' נופלים רחוק רחוק... ואוי לו לאב היושב שאנן.

באר הפרשה - יתרו

האדם מידותיו, יתנהג בין אדם לחברו בדרך הישר והטוב הן ב'עשה' - לסייעו ולעודדו בכל מיני עזר וסיוע^י, הן ב'לא תעשה' להזהר בכבודו ולא לביישו, למנוע ממנו אפי' צער כל דהו^י. יש שהוסיפו עפ"י הידוע (סמ"ג, מצוה ראשונה) שיש תרי"ג אותיות בעשרת הדברות עד 'אשר לרעך' ולא עד בכלל, לרמוז על תרי"ג המצוות (ו' אותיות האחרונות כנגד ז' מצוות בני נח ומשלימים יחדיו למנין 'כתר'), וכלומר, שכל תכלית תרי"ג המצוות להביא את האדם להיות אשר לרעך^י, להיות כל מהותו פונה ומתבוננת בצרכי רעהו^י.

יב. מצינו בפרשתן ענין ה'חסד' במצוות ביקור חולים, דכתיב (יה כ) 'והודעת להם את הדרך ילכו בה' ואמרו חז"ל (ב"מ ל:): 'זו ביקור חולים'. ונביא כאן מעט ממילי מעלייתא בענין זה. בספר 'סודי רזיא' המיוחס לרבי אליעזר בעל הרוקח ז"ל כתב 'הבא לבקר את החולה ידבר על ליבו דברי נחומין' (הובא בילקוט ראובני ר"פ וירא).

וז"ל הריא"ז ז"ל (בספר פסקיו למסכת נדרים פ"ד ה"ג אות ב) 'ביקור חולים מן התורה, שנאמר (במדבר טז כט) 'ופקודת כל אדם יפקד עליהם' (ומקורו מנדרים לט:), ומצוה גדולה היא שחיי החולה תלויין בו שעל ידי הביקור מיקל מחוליו, ועוד שעל ידי הביקור מיעצין אותו על רפואתו ומחזקין אותו ומישבין דעתו וגורמין לו שיחיה, ואם אין דורש ואין מבקש פעמים שהוא משתעמם ומכביד בחוליו וגורמין לו שימות והרי הן כשופכי דמים'.

והרמב"ם ז"ל כתב בספרו הנהגות הבריאות בכתב יד (הובא בעינים למשפט נדרים לט:): לספר לחולים ספורים משמחים שירחיבו את נפשו וירחיבו את לבו, ולחדש חידושים שיסיחו את דעתו ויצחק עליהם מהם - הוא וכל חברותו, ויבחרו לשמשו ולעמוד לפניו מי שישמח בו, כל זה מחוייב בכל חולי'.

עוד כתב שם 'החולה ישוחח עם אשר שיחתו נאה לו, וזה הראוי ביותר, כלומר, השיחה עם האדם שהוא דורש בשיחתו, הן בכלל דבוריו המעדינים והמנעימים, הן בכלל שכלו השנון קלות דרכי מחשבותיו, כי כל זה מרחיב לב ומפיח את המחשבות הקודרות'.

וב'סדר היום' כתב, וז"ל, 'וביקור חולים אע"פ שהיא גם כן גמ"ח, אפילו הכי היא גם כן גדולת הערך כמו שאחז"ל (נדרים לט:): 'ביקור חולים אין לו שיעור', והענין הוא, כי גומל חסד עם הגוף ועם הנפש, שלפעמים משיב נפשו של אותו חולה בטוב טעם ודעת אמריו, ודבריו דברי פיוס ורצוי וחיזוק לסומכו על ערש דוי, ובעינינו אנו רואים הענין הזה, כי לפעמים אדם נכנס לבקר את החולה ויושב עמו שעה או ב' ואומר החולה עצמו נחמתני נחמתני החזרת נשמתני בי ואנו רואין שהקל מעליו חליו'.

הובא בספה"ק שסגולת מצות ביקור חולים, שהמבקר לא יהיה לו ייסורים ומחלה זו, ומקור הדברים הוא כדאיתא בגמ' (נדרים לט:): 'ואם ביקר מה שכרו, מה שכרו כדאמר ניצול מדינה של גיהנם, אלא מה שכרו בעוה"ז ה' ישמרהו ויחייהו ואושר בארץ ואל תתנהו בנפש אויביו' (תהילים מא ג-ה), ה' ישמרהו מיצר הרע ויחייהו מן היסורין וכו'. בספר 'חוט המשולש' מביא מעשה, הגביר הבארון ר' שמעון וואלף רוטשילד היה מיווד עם בעל הכתב סופר, בעת היותם במקום המרפא היו השניים נפגשים, והיה הבארון רוטשילד מתעכב עמו כדי לשמוע מפיו דברי תורה וחכמה.

פעם שינה הבארון ממנהגו והזדרז לקצר את מפגשו עם הכתב סופר, תמה הכתב סופר לפשר הענין, השיבו הבארון היות וראיתי שהרב אינו בקו הבריאות מיהרתי להיפרד ממנו לשלום, והוסיף ואמר חז"ל דורשים (ב"ק ק.) ילכו - זה ביקור חולים, ומרמזים בזה חז"ל כי לפעמים שהמבקר את החולה מכביד ומקשה עליו בעצם ביקורו הן מפאת חולשתו והן משום שהחולה אינו רוצה שיראוהו במצבו הירוד וכדו' במקרה כזה מצוה על האדם לקיים את ה'ילכו', ללכת ולא להתעכב אצל החולה ואדרבה על ידי ילכו מקיים מצות ביקור חולים (הכתב סופר היה מקלס את הדברים ומוסרם בשמו של הבארון).

יג. ויזכור דברי רש"י בפרשתן דכתיב (כ כג) ולא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערותך, וכתב רש"י (שאם תעלה במעלות) נמצא שאתה נוהג בהם מנהג בזיון, והרי דברים קל וחומר, ומה אבנים הללו שאין בהם דעת להקפיד על בזיון, אמרה תורה הואיל ויש בהם צורך לא תנהג בהם מנהג בזיון, חברך שהוא בדמות יוצרך, ומקפיד על בזיונו, על אחת כמה וכמה...

יד. הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע אמר פעם לחסידיו, דעו לכם שאם ממחר אדם לבית המדרש להתפלל ולומר כל נדרי בערב יום הכיפורים, ותוך כדי הליכתו ניגש אליו יהודי ורוצה לשפוך לפניו את כאב לבו על צרותיו הפוקדות אותו ולקיים דאגה בלב איש שיחנה, חלילה לו מלעצור בעד היהודי בכדי למהר לכל נדרי. כי הלא כל

בדברות אלו - בין אדם לחברו, יותר ממה שנוהר בבין אדם למקום^{טז}, כי עיקר העיקרים הוא 'בין אדם לחברו'. וכבר אמרו חז"ל (סוטה יד.) 'תורה תחילתה גמילות חסדים וסופה גמילות חסדים'.

ובעין דברי הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (ליקוטי יהודה בפרשתן), דאיתא ברש"י (יה א) שו' שמות היו ליתרו, ואחד מהן הוא 'יתר', על שם שיתר פרשה אחת בתורה - 'ואתה תחזה' וכו' (פסוק כא). ולכאורה צ"ב שהרי לא כאן תחילת דברי יתרו, אלא בפסוק זי"ן כדכתיב 'ויאמר חותן משה אליו לא טוב הדבר אשר אתה עושה', אלא מכאן ראיה שלומר איש לרעהו

כתב המבי"ט (בית אלוקים שער היסודות פ"ב) הנה חמשת הדברות הראשונות שנכתבו ב'לוח' הימין משני הלוחות מדברים ממצוות שבין אדם למקום - אנכי, לא יהיה לך, שבת ושאר הדברות שעל האדם לקיימם בינו לקונו, ואילו חמשת הדברות האחרונות מדברים מ'בין אדם לחברו' ב'לא תרצח' ו'לא תגנוב'. והנה המתבונן יראה כי דברות של בין אדם למקום ארוכות המה, ואילו המצוות שבין אדם לחברו נאמרו בקוצר אמרים 'לא תגנוב' ותנו לא, ומאחר ששני הלוחות שווים בגודלם היו, נצטרך לומר כי האותיות של הדברות האחרונות גדולות היו בהרבה מדברות הראשונות, - וטעם הדבר כדי שיהא נראה וניכר לכל חיוב הזהירות

מהות כל נדרי ומהות יום הקדוש הוא הרי תשובה שלימה, ותשובה מה היא, לקיים ואהבת לרעך כמוך בהידור... כי זה כל האדם.

בדרך זו ביארו את הכתוב (משלי כז יט) 'כמים הפנים אל פנים כן לב האדם אל האדם'. כי כדי לראות את דמותו נשקפת במים, יש לאדם להתכופף מעל גבי המים. כך לב האדם אל האדם - בכדי לקיים 'ואהבת לרעך כמוך' כראוי יש להתכופף באהבת רעים אל הזולת ולא להתנשא עליו.

גדול כח האחדות לעמוד בפני היצר הרע, וכפי שביאר הגרעק"א זי"ע ש'ההר' הוא היצר הרע הנקרא 'הר' (סוכה נב). וזהו מה שנאמר בפרשתן (יט ב) ויחן שם ישראל באגודה אחת, כנגד ההר - זהו הכח נגד היצר הנדמה להר (וכן הוא בתורת אבות בשם הרה"ק רבי משה מקאברין זי"ע).

טו. ומה רב טוב הצפון למי שאינו עומד על מידותיו ומוותר משלו. כדאיתא בזוה"ק (הקדמה ב: הובא ב'אור החיים' הק' בראשית א א, בפ"י הי"א), וז"ל. עוד יתפרש תיבת בראשית על דרך אומרים ז"ל (הקדמת זוהר ב') כי בשעת בריאת העולם נכנסו האותיות לפני הבורא, נכנסה ת' ואמרה לפניו רבונו של עולם רצונך לברוא בי העולם... ואת כולם השיב ה' כי אינו חפץ לטעם האמור בדבריהם לכל אחת ואחת, עד שנכנסה ביי"ת וקבלה וברא בה העולם דכתיב בראשית, אל"ף שתקה (אף שראתה שהאות שלאחריה עולה לגדולה והיא נשארת מאחור - בקטנותה), אמר לה הקב"ה אל"ף למה את שותקת... את תהיי ראש לכל האותיות... וממנה התחילו את עשרת הדברות - 'אנכי ה' אלקיך' (פרשתן כ ב). מכאן שמדת הוויתור משתלמת לבסוף, ואף אם לפעמים נדמה בעיני האדם שירוויח על ידי השמעת טענותיו ותביעת זכויותיו, או לכה"פ עליו להשיב לחבירו מנה אחת אפיים ללמדו לקח... אך האמת אינה כן, ואדרבה בשכר השתיקה במקום שיש לו זכות הדיבור זוכה להתעלות ולהיות לראש.

טז. חידוש נפלא מצינו ב'ספורנו' (כ יב) שדברי הכתוב למען יאריכון ימך במצות כיבוד אב לא קאי רק על מצוה זו, אלא על כל החמש דברות ראשונות שקדמו לה, ובכולם השכר 'למען יאריכון ימך' בעולם הבא - בעולם שכולו ארוך (קידושין לט:), ומסיים בזה"ל, אמנם חמשה דברות האחרונות, והן שלא נזיק לאדם בגופו בכבודו ובממונו במעשה בדבור ובמחשבה, הן אזהרות ששומרות מהעונש בעולם הבא ובעולם הזה, עכ"ל. ומפורש בדבריו ששכר ועונש על מצוות שהבין אדם מקום הוא בעולם הבא, אמנם במצוות שבין אדם לחברו הרי נפרעים גם בעולם הזה ומידה טובה מרובה. וכך מבואר בחז"ל (תוספתא פאה פ"א ה"ב) שעל עבירות שבין אדם לחבירו נענשים בעולם הזה. וכך היה מרגלא בפומיה דהרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע, כי על עבירות החמורות ש'בין אדם לחברו' נפרעים מן האדם בעולם הזה, ומשם באים רוב הצרות והייסורים ומכאובים הקשים שסובלים בהאי עלמא, וכל הגהנום בעולם העליון אינו אלא על עוונות של 'בין אדם למקום'.

יז. הגר"א מוויילנא זי"ע אמר, דדרך הרוצה לבדוק את ה'ספר' מה טיבו יעיין בתחילת הספר ובסופו ומזה יבין טיבו וטיב מחברו, כמו"כ בספר התורה הזה נבין מעלת מדת גמילות חסדים ממה שפתחה תורה וסיימה בגמילות חסדים.

ואופנים שאין בהם יצר הרע, ואינו נצרך גם לברואי מטה אם אין בהם יצר הרע, ע"כ כפה עליהם הר הוא היצר הנדמה ל'הר' (סוכה נב.), כלומר שהחזיר להם את היצר הרע כבראשונה¹, ובוה חזרה מעלתם למקומה, כי מעתה יהא להם במי ובמה להלחם².

הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (בפרשתן ד"ה וישמע) מבאר בדברי רש"י בריש הפרשה 'מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק', דכלל זה נקוט בידך, כל מי שבידו ליפול עמוק עמוק יש בידו גם כח להעפיל מעלה מעלה, ומהאי טעמא גדולים ישראל ממלאכי השרת (סנהדרין צג.), כי מצד החומר שבהם הם מסוכנים ליפול ח"ו מטה מטה, ממילא יש גם כן בידם להתעלות ללא שיעור וגבול (משא"כ המלאכים אין להם יצר הרע [שבת פט.]) ואין שייך בהם 'נפילה', א"כ אף 'עליה' אין בהם ולכן הם קרויים 'עומדים'. והנה יתרו שראה את גדולתם של ישראל שעלו והתעלו ללא קץ ב'קריעת ים סוף' ואף ראה את נפילתם לאחמ"כ ב'מלחמת עמלק' - אשר קרך בדרך (לשון טומאה כפי רש"י שם) וזנב בך כל הנחשלים אחריו (דברים כה יח), הבין שעתה אמורים בני ישראל לעלות ולהתעלות שוב ללא שיעור, על כן מיהר לבוא להסתופף בצל השכינה ובתוך עם קדוש ולקבל התורה³.

לא טוב הדבר אשר אתה עושה' אינם בכלל 'פרשה אחת בתורה', וכל חשיבותו אינו אלא בעזרתו לרעהו בעצה טובה ובמעש.

כפה עליהם הר - עיקר חשיבות האדם שבקרבו שוכן יצר והוא מתגבר עליו

בפרשתן (יט יז), 'ויתייצבו בתחתית ההר', ובגמרא (שבת פה.) דרש רבי אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית... והק' התוס' (ד"ה כפה) שהרי כבר הקדימו נעשה לנשמע ומרצון קיבלוה, מדוע הוצרכו שוב לכפות עליהם (ועיי"ש מה שתירצו). וביאר מרן הבעש"ט הק' (כתר שם טוב מז) כי אין כל כך רבותא להכריז 'נעשה ונשמע' בשעה שהם שרויים במצב הארה (אורות) זכים ומצוחצחים אחר מ"ט ימי הספירה שהכינו עצמם לקראת קבה"ת, מכיוון שידע הקב"ה שלא לעולם יישארו במצב טוב ויבואו ימי החשיבה, על כן כפה הר כגיגית שיקבלו על עצמם עול תורה בכל אופן ומצב - אף כשהם צריכים לכופ עצמם לכך, והיא היא עיקר קבלת התורה.

בעי"ז ביאר הרה"ק הרמ"מ מלעלוב זי"ע שכשעמדו בהר סיני פסקה זוהמתן ובטל מהם יצר הרע, ובמצב כזה שוב אין חפץ להקב"ה בעבודתם, שהרי כבר יש לו בשמים ממעל רבי רבבות מלאכים שרפים

יח. בפרשתן (יט ב) 'ויחן שם ישראל נגד ההר', וברש"י, כל מקום שאתה מוצא נגד פנים למזרח'. מתאמרא בשם הרה"ק מקאצק זי"ע 'כל מקום שאתה מוצא נגד' - שעומדים לנגדך מפריעים המונעים אותך מעבודת ה', הרי"ז סימן מובהק ש'פנים למזרח', כלומר שהנך הולך בדרך הישר והטוב.

יט. וצריך לדעת כי יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, ואף אם נצחו היום לא ירגיע את רוח המלחמה אשר הבעיר בקרבו, כי היצר אורב עליו ומבקש להפילו גם באותו דבר שכבר ניצח אותו אמש ותמול שלשום. כך הביא בספר 'יד יוסף' (דף ס"ו אות ע"ה) בשם אחד מידידיו שראה בעצמו בכתני"ק של כ"ק מרן הגה"ק רבי יעקב אריה מראדזימין זצוק"ל, לפרש מה שנאמר בסוף הפרשה (כ כג) 'ולא תעלה במעלות על מזבחי', שהנה העולה בסולם, אזי בכל שליבה ושליבה שהוא עולה רגליו עומדות על יסוד מוצק ואין כ"כ סכנה שיפול אחורנית, לעומתו העולה במדרון משופע ותלול לראש ההר הרי בכל רגע ורגע יכול הוא להתדרדר לאחוריו, כי אינו עומד בשתי רגליו על קרקע ישרה וחלקה. וכנגד זה דיבר הכתוב 'ולא תעלה במעלות על מזבחי' - אל תדמה בנפשך שהעלייה במדרגות העבודה משולה היא לסולם שעולים בו במעלות שכבר אין סכנה שישוב לאחוריו, לא כן, אלא העלייה בהר ה' נמשלת היא לעולה במדרון ולא ב'מעלות', שהרי היצר הרע מנסה בכל עת להפילו שוב ושוב, על כן יחזיק לעולם במלחמת קודש זו.

כ. ואין הקב"ה מבקש מהאדם אלא שיעשה לפי כוחותיו, ואם יעשה כן אזי הקב"ה ישלים לו את השאר. כך ביארו צדיקים (רמתיים צופים) בדברי רש"י דלעיל 'מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק', וביארו, שהכוונה, איזו שמועה שמע יתרו שממנה הבין והרגיש שיש בכוחו להיות מבני ישראל, ושיוכל לעמוד בקיום כל התורה כולה ומצוותיה, אלא ששמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, שאין חפץ הקב"ה בנצחון על היצר אלא כל רצונו הוא

ולכאורה יש לתמוה, אם כבר עמדו ברגליהם בירושלים על הר הבית מדוע החזירים הקב"ה מצרימה לקיים בהם שוב 'יציאת מצרים', ולא השאירם שם להיות יושבים בארץ זבת חלב ודבש על מי מנוחות - בקבלת התורה בארץ ישראל. אלא מכאן, כי לא כך היא דרכה של תורה, ואי אפשר 'לקבל את התורה' מתוך שובה ונחת, ורק על ידי יגיעה וטורח הדרך היו ראויים לקבל ולהשיג את התורה, לעלות מעלה מעלה בהר ה' ולקום במקום קדשו.

וקידשתם היום ומחר - קדושת האדם בלבו ובשמירת המחשבה
בפרשתן (יש י), 'ויאמר ה' אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר, כאן למדנו חיוק גדול

ביותר, היה אומר הרה"ק מקאברין זי"ע (תורת אבות ד"ה ומשה) כי אמרה תורה (כ יז) 'ומשה ניגש אל הערפל אשר שם האלוקים', תיבת 'ערפל' נוטריקון 'אראפ-פאל' היינו נפילה ומעידה, והכוונה, שאף בעת הנפילה והירידה על האדם לדעת ולהבין אשר שם האלוקים, כי אדרבה 'שם' הוא האלוקים, כי מתוך נפילתו אפשר לו להתעלות יותר ויותר כ"א.

וכך ביאר הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע בפרשתן דכתיב (יש ד) ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, ובתרגום יונתן (מתורגם ללשון הקודש) 'עוד בהיותכם ממצרים העליתי אתכם על כנפי נשרים, ובאתם אל מקום הקודש והמקדש לערוך שם את קרבן הפסח, ומשם הקרבתי אתכם לקבל את התורה הקדושה'.

המלחמה בו, וכל יסוד היהדות הוא המלחמה התמידיה עם היצר הרע, על כן אמר, אם זה עיקר התורה כולה, אף אני אוכל עמוד להיות נמנה כחלק מבני ישראל, להילחם עם יצרי, שאף אם אין בי כח לנצחו, מכל מקום יש בכוחי לעמוד בקשרי המלחמה.

והעיקר שלא יתיאש, ישמח ויגל במתנת גורלו - גם ברוחניות, וכמו ששמעתי לבאר במה שנאמר 'ולא תעלה במעלות על מזבחי', שהנה העולה במדרגות הסולם הרי כל עלייה ועלייה ניכרת היא, שמקודם עמד במדרגה נמוכה יותר ועכשיו עלה ונתעלה, לעומתו העולה ב'כבש' כמעט ולא ניכר ההבדל בין פסיעה לפסיעה, ואמר הקב"ה לישראל 'אל תעלו במעלות למזבחי' איני מבקש מכם עליות גדולות, אלא 'עלו בכבש', כי כל 'פסיעה' שאדם עושה עבור הקב"ה יש לזה חשיבות רבה אצל אבינו שבשמים. וממילא אל יתיאש לומר אין בכוחי לעשות הרבה, כי אין הקב"ה מבקש ממך אלא לפי כוחך ומצבך, ואם בידך לעשות רק פסיעה קטנה - זו היא חובתך עתה, ואם כה תעשה הרי ישמח ה' במעשיו (בענין אחר פירש ב'פרדס יוסף', שבא הכתוב ללמד לאדם לעשות פסיעות שאינם ניכרות - כי העיקר הוא 'והצנע לכת עם ה' אלוהיך').

בעי"ת בני ברק יצ"ו מתגורר יהודי ירא ושלם, אשר לפרנסתו נוהג בטעקס"י (מונית), לפני שנים זכה והסיע את הגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע, תוך כדי הנסיעה התאונן בפניו כי טרדת הפרנסה מונעתו מלימוד התורה, באמרו כי לאחר שהוא עמל כל היום מבוקר ועד ערב כבר אינו הולך אפילו לשיעור תורה אחד, בודעו כי ממילא מיד כשיתיישב על מקומו תחטפנו שינה. אמר לו הגה"ק דע לך יהודי, שבאם תלך לשיעור בערוב היום, אזי אפילו אם יעצמו שמורות עיניך ותירדם, תקבל את שכרך משלם כמו שהיית שומע את כל השיעור כולו, כי משמיא אין דורשים מאדם שיעשה כי אם כפי יכולתו, ואת השאר משלים לך הבורא.

כא. הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זי"ע היה עוסק יומם ולילה בפדיון שבויים להציל אחינו בני ישראל מיד ה'פריצים' שהיו משליכים את ה'מושקעס' (היהודים שהיו שוכרים מהם את בתי במזיגה), פעם אחת התברר לו לאחר שפדה את השבוי, שה'שבוי' שפדה אינו צדיק אלא גנב הוא שנתפס בגנבתו, והצטער הרמ"ל על הזמן והכוחות שכילה עד שהצליח לפדותו כי לא ידע האם היה זה 'מצוה' אם לא... ונמלך בדעתו, שהרי אמרו חז"ל 'מצוה גוררת מצוה', וזאת יהיה לו לסימן, אם יזמן לפניו מיד דבר מצוה ידע שגם אותו פדיון למצוה יחשב, ואכן, מיד נקלע לפניו עוד עסק של פדיון שבויים, אך שוב נתברר לאחר מעשה שהלה גנב... על כן, חשב בלבו - לכה"פ אחזירנו לדרך המוטב, והחל מדבר על ליבו הנה ראה עד היכן הגעת ע"י גניבותיך.. הרי מחמתם הושלכת לבור צלמות וכמעט שהגעת לשערי מות... אמר לו הגנב, מה קרה... אדארכפאל... (נפילה - שנתפסתי בגניבתי על חם), נו, ממשיכים הלאה.... הן אמת שהפעם נכשלתי ותפסו אותי בשעת מעשה אך שוב אמשיך בשלי בתקוה שבפעמים הבאות יצליח זממי בידי, ולא אירע מאומה מכך שנופלים... אמר הרמ"ל כל מעשה זה לא בא אלא ללמדני שלא להתרגש מ'נפילות', אלא להתחזק ולהתחדש כאילו לא אירע כלום.

שהקב"ה יוותר לו על עוונותיו ופשעיו, עצתו יוותר מעוהו - יוותר מעט מהנאת בני מעיו, כלומר, שיקדש את עצמו בקדושת אכילה ושתייה ותענוגי עולם הזה ולא ישתמש בהם יותר מכפי צרכו, ועי"ז ימצא חן בעיני אלוקים, וקל רחום וחנן ימחל לו על כל אשר העוהה"ד.

והעיקר לשמור את מחשבתו בנקיות בקדושה וטהרה, והדברים שווים לכל נפש, כביאורו של 'ספר החינוך בפרשתו בביאור מהות מצוות 'לא תחמוד את כל אשר לרעך' (מצוה תט"ז) וז"ל. 'ואל תתמה לומר, ואיך יהיה בידו של אדם למנוע לבבו מהתאוות אל

ביסוד היהדות והוא 'קדושת חייו' של איש היהודי. ביאר בה הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (לקוט"א יא) כי היצר בא אל האדם ומבלבל אותו בפיתוייו - מיום המחר תתחיל בעבודת ה' כראוי, ולעת עתה תשאר במצבך. ע"ז אמרה תורה וקדשתם היום - תענה ליצרך באותו 'משקל לשון', היום אקדש עצמי ואתקרב לבוראי, ומחר - נראה...

חוברים לדברים, ביאורו הקדוש של הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע (נפטר אלימלך פר' נח) על דברי חז"ל (ב"ק נ. ועי' ב"ר סו ד) 'כל האומר הקב"ה וותרן, יוותרו מעוהו'. וביאורו, שכל האומר - כל הרוצה

כב. דורשי רשומות רמזו בפסוק (יט ה) 'והייתם לי סגולה' כי צורת נקודת סגול היא משתי נקודות בשורה העליונה, והן מרמזות לשתי עינים, ותחתיהן נקודה אחת הרומזת לפה, וזה מה שהקב"ה מבקש מן האדם 'והייתם לי סגולה' ש'סגול' זה יתנו לו - על ידי השמירה עליהם.

עוד נלמד בפרשתו אודות קדושת דיבור ושמירת הלשון, שנאמר בפרשתו (יח כא) 'אנשי אמת', וברש"י, אלו אנשי הבטחה. איתא בספר בית פינחס לבעל הפתחא זוטא לפרש על פי מה דאיתא שהנזהר מלדבר דיבורי שקר ומקיים ככל היוצא מפיו זוכה הוא שדבריו וברכותיו יתקיימו ותפילותיו ייענו, וכן העמיסו בלשון הפסוק (במדבר ל ג) 'לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה', שמי שאינו מיחל דברו זוכה שכל היוצא מפיו יעשה, היינו כל ברכותיו ובקשותיו בתפילותיו. ובזה יבואר גם מה שפירש רש"י אנשי אמת אלו בעלי הבטחה - שיכולים הם להבטיח שהרי דבריהם יתקיימו. וכך אמרו בגמרא (שבת פו:) על הפסוק בפרשתו (יט א) ביום הזה באו מדבר סיני - יומא קמא לא אמר להו ולא מידי. ומבאר הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע (פרשת במדבר תש"מ) דהוא ענין של הכנה לתורה מלה בסלע שתוקא בתרין על ידי שתיקה שיהיה פה נקי ופה קדוש.

כה ביאר הרה"ק מרוז"ן זי"ע (עירין קדישין) את האמור בסוף פרשתו (כ כא) 'מזבח אדמה תעשה לי וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך', שבא הכתוב ללמדנו את הדרך אשר נוכל גם בימינו אנו לעשות מזבח לה' ולהקריב עליו קרבנות, והוא על ידי 'אדמה' - מלשון דומיה ושתיקה (וכמו 'לך דומיה תהילה', תהילים סה ב), שהבולס פיו וסוגרו מלדבר דברים אסורים או מלהשיב לרעהו הרי בזה מקיים הוא בעצמו 'וזבחת עליו את עולותיך' - שמקריב הוא קרבן כליל להשי"ת, ולא עוד אלא שע"ז זוכה להשיג את השלמות, וכמו שנרמז במה שאמר 'ואת שלמיך'.

כג. ולא יהיה חלילה בין אלו שהמליצו עליהם, שהם יושבים בסוכה, אך מכיוון שראשם ורובם מונח בתוך הקערה נמצא שאוכלים מחוץ לסוכה... הגה"צ רבי אהרן כהן זצ"ל בעל ה'בית אהרן' על הש"ס, היה מתלמידיו של הרה"ק רבי אהרן ראטה זי"ע (אשר כידוע עורר רבות בענין עבודת האכילה בקדושה ובטהרה ואף חיבר על כך את ספרו 'הק' שולחן הטהור). פעם פנה ר"א אל הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע וביקש מעמו עצה ותושיה איך להתגבר על תאוות האכילה ולא לאכול אלא כפי צורכו ובמתינות. אמר לו החזון"א, טבע הטביע הקב"ה בבריותיו שא"א שירצה האדם שתי רצונות שווים בחוזק תאוותם, ואם יש לו כמה רצונות חייב להיות שאחד מהם חזק ותקיף יותר מחברו. על כן עליך לחזק בלבך את הרצון הטוב ללימוד התורה הקדושה ותתאוה באהבת בוראך עד שרצון זה יגבר על רצון האכילה. וסיים החזון"א, בטוחני שהגה"ק בעל 'קצות החושן' לא היה מרגיש טעם בקוגל שאכל, מרוב חשקו ויגיעתו בתורת ה' תמימה.

כד. סיפר הסבא מנובהרדוק זצ"ל, שפעם תפס שוטר אחד גנב בשעת קלקלתו, מיד אסרו בזיקים ובכבלי ברזל ונטל אותו בדרכו לבית האסורים (בימים ההם היה השוטר כובל ידו אחת, ובשני כבל את ידו של הגנב וממילא לא היה יכול לברוח), בהיותו בדרך עבר הגנב בשכונת מגוריו וכל מכריו וקרוביו הביטו עליו בבוז על שנכשל ועשה מעשים אשר לא יעשו, מכיוון שלא היה יכול לסבול את צער הבזיונות החליט לעשות מעשה, במקום שהשוטר ילך לפניו והוא ישרוך רגליו אחריו התקדם ורץ לפני השוטר ועשה עצמו כמוביל לבית האסורים, והחל גוער בו - מדוע אינך ממחר לבוא אחרי, והוכיחו על המעשים הנלוזים אשר עשה, לעומתו השיב השוטר שלא כן הוא, אלא אני המוביל

והזכה, כי היא ראשית כל המעשים וסופן, וזהו לפי הדומה עניין 'לב טוב' ששבתו חכמים במסכת אבות (ב ט), עכ"ל.

כל ישראל יש להם חלק בתורה – אפילו מתוך מ"ט שערי טומאה

שבת קודש זו נקראת בפיות עם קדוש 'שבת קבלת התורה' וכשמו כן הוא, שהרי 'הקריאה מעוררת את הזמן' (שש"ק ח"א תה, וכן הוא בפרי צדיק פר' בא יא מה'חוה'), וקבלת תורה מסיני בפרשתנו היא שנויה. ובשבת קודש זו מתנוצצים ניצוצי אורה ממעמד קבלת התורה בלבבו של כל אחד מישראל, ומסוגל זה היום לקבל תורה מחדש^י, בקבלה טובה של לימוד התורה הקדושה^י.

אוצר כל כלי חמדה שיראה ברשות חברו, והוא מכולם ריק וריקם, ואיך תבוא מניעה בתורה במה שאי אפשר לו לאדם לעמוד עליו^י. שזה הדבר אינו כן, ולא יאמרו אותו זולתי הטיפשים הרעים והחטאים בנפשותם, כי האומנם ביד האדם למנוע עצמו ומחשבותיו ותאוותיו מכל מה שירצה, וברשותו ודעתו להרחיק ולקרב חפצו בכל הדברים ברצונו. ולבו מסור בידו על כל אשר יחפוץ יטנו, והשם אשר לפניו נגלו כל תעלומות, חופש כל חדרי בטן רואה כליות ולב, אין אחת קטנה או גדולה טובה או רעה מכל מחשבות האדם נעלמת ממנו ולא נסתרת מנגד עיניו, ישיב נקם לעוברי רצונו בלבבם, ונוצר חסד לאלפים לאוהביו המפנים לעבודתם מחשבותם. שאין טוב לאדם כמו המחשבה הטובה

אותך לבית האסורים על מעשה הגניבה שעשית, וכך התווכחו ביניהם ותושבי העיר לא ידעו למי להאמין, עד שהגיע חכם אחד ושאל אותם למי משניהם יש את המפתח לפתוח את האזיקים ומזה ידעו מי השוטר ומי העבריין, ובזאת התכוון הסבא לומר בדרך מוסר, שלפעמים כובש היצר הרע את האדם עד שנראה שהוא שולט עליו לגמרי ח"ו, אבל על האדם לדעת כי היצר מנסה להפוך את הקערה על פיה שירגיש האדם שהוא אסור באזיקי היצר, ובאמת אינו כן כלל וכלל, אדרבה ה'מפתח' להצלתו נמצאים בידי ולא בידי היצר, אמור מעתה שהוא 'בעל הבית...' ובידו להתנתק מהם ברגע שהוא מחליט לעשות כן, וממילא ירד ויתבטל כל כוחו של היצר^ר ויוכל לעלות מעלה מעלה. כה. הרה"ק ה'בית הלוי' זצוק"ל (בפרשתו) תירץ בדרך משל לשאלה זו, במשל למי שהבעיר בו יצרו 'אש זרה' לאיזו תאוה. יצא הלה לרחובה של עיר והחל לרדוף אחר תאוותו להשיגה בעודו מתבוסס בשלג ובכפור העז, תוך כדי מרוצתו החפזה החליק על גבי הקרח והחל להתדרדר אל עבר תהום נשיה וכמעט כפסע בינו ובין המוות, ברגע האחרון נבלם על ידי חפץ כלשהו וחיינו נתנו לו בנס. עתה אם נשאל את פיו האם באותם רגעים איומים כשהייתה התהום פעורה תחתיו גם אז בערה בו אש היצר... הרי בוודאי יענה הלה, באותם הרגעים לא עלו על דעתי לא מחשבות אלו ולא דומיהם רק מחשבת פחד המוות שנקלעתי אליה. כיו"ב לדידן, אם בכל רגע תהיה 'יראת שמים' בדעתנו ומוחנו לא נחמוד ולא נתאוה לשום דבר כי אם לקל חי צורינו חלקינו.

כו. מענין לענין, הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע היה אומר, הנה סגולה ידועה היא לפתוח את ארון הקודש ולהוציא את הס"ת ל'קריאת התורה', ואותה שעה היא שעת רחמים ועת רצון, והנה כתב הרא"ש (הל' ס"ת סי' א) שבימינו קיום מצות כתיבת ספר תורה הוא בכתיבת חומשים ומשנה וגמרא ומפרשיה 'כי מצות כתיבת ס"ת הוא ללמוד בה וכו' וע"י הגמרא והפירושים ידע פירוש המצוות והדינים על בוריים, לכן הם הספרים שהאדם מצווה לכותבם' (עיי' שו"ע יו"ד סי' ע"ר ס"ב ובנו"כ), ולפי זה נמצא כי 'פתיחת הארון להוציא ספר תורה' היינו בשעה שאדם מוציא את הגמרא (ושאר ספרי קודש) מארון הספרים כדי ללמוד בה... ואין לך עת רצון גדולה מזו, כי אין סגולה כתורה.

כז. בפרשתן (יח כ) 'וזהרתה אתהם את החקים ואת התורות והודעת להם את הדרך ילכו בה, ובתרגום יונתן, ותהודע להון ית צלותא דייצלון בבית כנשתהון', פירוש, תלמדם את התפילות שיש להם להתפלל בבית המדרש. ואע"פ שלא נזכר בפסוק כי אם מלימוד ההלכות – 'את החוקים ואת התורות', מכל מקום כדי להצליח בתורה נצרכת התפילה לשפוך לבו לפני ה' על ההצלחה בתורה ומצוות.

אמנם, מיד אחר תפילתו, יפנה לעסוק בתורה, כי א"א לבכות ולשפוך שיח ב'אהבה רבה' שיפתח ה' עיניו בתורה וכשבא 'למעשה' הילד איננו. וכבר המשיל זאת הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, לעני שביקש והתחנן בדמעות שליש לפני עשיר מופלג שיפרנסו, אמר לו העשיר אינני מחזיק תחת ידי מעות, גש אלי בשעה פלונית בבית העסק שלי ואמלא ידך במטבעות, הלה לא הופיע באותה שעה, למחרת שב לבקשו בדמעות שליש, אמר לו העשיר כבר הוריתיך אתמול לבוא לבית עסקי, מדוע לא באת, נו, בוא היום.... וכך הווה כמה ימים, וכי יוסיף עוד העשיר לשים לבו לבקשותיו... (פנינים יקרים).

התחיל הקב"ה דיבוריו עם מילה מצרית להזכיר את בני ישראל שכשהיו במצרים נשתעבדו בעבודה קשה מאד ולא היה אף אחד יכול לומר אין לי כח ואין לי חשק וכו', רק כל גוף הוכיח את כוחותיו מתוך הדחק וההכרח והראו שבכח בן האדם לעבוד שעות רבות בעבודה קשה בלי הפסקות וכו', וזאת הזכיר הקב"ה מיד עם קבלת התורה שידעו שקבלת עול תורה הוא לגמרי ואין להתרפות ממנה בשום פנים ואופן ואין להתחמק ממנה עם תירוצים שונים ומשונים^פ.

והנה תחילת דבר ה' במתן תורתו לישראל היה ב'אנכי ה' אלוך אשר הוצאתיך מארץ מצרים' (ב ב), ואיתא במדרש (תנחומא בוכר סי' טו) ד'אנכי' הוא לשון מצרי (ועיי"ש בטעם הדבר שפתח הקב"ה את עשרת הדברות בתיבה מצרית). שמעתי לבאר בזה, שבאן קיבלו בני ישראל את התורה וזה כולל עול תורה והחובה ללמוד בה ביום ובלילה בכל זמן פנוי ועם כל הכוחות, ויכול האדם לומר שאין לו כ"כ הרבה כח לזה ואין לו חשק לזה וכו' כידוע לכל אותם התירוצים של היצר הרע, לכן

ידוע דבר המעשה שהרה"ק מראפשיץ ראה אברך שעמד בתפילתו ביום חג השבועות ושפך לבו כמים בתפילת 'והאר עינינו בתורתך' משך זמן ארוך מאד, ושב להתחנן כבן המתחטא אצל אביו שוב ושוב, בגמר התפילה ניגש אליו הרה"ק מראפשיץ ו'גמרא' גדולה בידו, וכה אמר לו, הייתי בשמים וראיתי שתפילתך נשאה פירות ונתקבלה באהבה לרצון, הא לך גמרא ותתחיל בלימודך...

כת. הנה איתא בגמרא (ברכות לב): 'ארבעה דברים צריכים חיזוק, ואלו הם, תורה ומעשים טובים, תפילה ודרך ארץ'. ולכאורה קשה, וכי התורה והתפילה צריכים לחיזוק, והרי התורה נקראת עוז (ילקוט"ש תהלים כא), והתפילה עומדת ברומו של עולם (ברכות ו:), הרי לך שהם 'מחוזקים' ועומדים, ומי שנצרך לחיזוק אינו אלא אנחנו קרוצי חומר... אם כן, היה לו לומר בארבעה דברים עלינו להתחזק.

וביאר, שאכן, איננו צריכים כלל לחיזוק, כי הקב"ה העניק לכל איש מישראל כוחות אדירים עד אין שיעור וגבול בגבורה עזה בעוז ותעצומות, ובאמת אין 'דבר קשה' העומד לנגד האדם. אין לנו אלא לחזק את התורה והתפילה, כלומר, להגדיל ולהחשיב בעינינו את התורה והתפילה כפי רום ערכם באמת – להבין ולהשכיל כוחו הגדול של כל דיבור ודיבור של התפילה שהוא עולה למעלה למעלה עד כסא הכבוד לפעול כל מיני טובה וברכה לזה האומר, כמו"כ עלינו לחזק את כוח התורה בדעתו של אדם – לדעת מה רב חלקו וטובו של היושב ושונה אשר השכינה כנגדו וכל מילי דמיטב באים עליו. ואז, כאשר יחשיב את ה'ארבעה דברים' כראוי וכנכון ינצל ממילא את כוחותיו שניתנו לו מן השמים להשיג תורה ותפילה, מעשים טובים ודרך ארץ.

סיפר המשגיח הגה"צ רבי גד'ל אייזנער זצ"ל שקודם המלחמה הכיר זקן אחד שהיה בן שישים (באותם הימים היה הדבר נחשב לזקנה של ממש) שהיה יושב ולומד בבית המדרש, ומדי פעם היה פונה לאחד מהעוברים ושבים ומבקש מעמו שיכין לו כוס תה, כי היה מרגיש בעצמו כי עקב 'זקנותו' ותשורתו אין די כוח במתניו להכין לעצמו כוס משקה. וכבר היה מעשה שביקש מבחור עז פנים שיכין לו כוס תה, ואותו בחור השיב לו, וכי למה יטריח מע"כ בכל יום בכל עת ובכל שעה את המתפללים והלומדים שיכינו המשקה, יקום נא מר ויקיים בעצמו מצוות 'שימוש תלמידי חכמים' שהרי 'מצוה בו יותר מבשלוחו'... אך אותו יהודי נאנח ואמר לו צדקו דבריך, אך מה אעשה ואין כוחי במתני...

המשיך רבי גד'ל וסיפר – לאחר זמן מועט כבשו הרשעים הארורים את פולין ואני הוגלתי בשבר אחר שבר למחנות העבודה יחד עם אותו זקן, ושם ראיתי יגע ועמל חמשה עשר שעות מידי יום ביומו, והיה נושא על גבו משאות כבדים מנשוא, ושמא תשאלו, היאך עשה כדבר הזה – כי ידע שאם יתעצל אפילו במעט מיד תיפח נפשו על ידי אחד מהצוררים. ומשם למדתי כמה כוחות עצומים טמונים באדם, ואין עליו כי אם להוציא את כל אלו הכוחות מן הכוח אל הפועל, ויוכל לעשות ולפעול גדולות ונצורות.

אף משמיה של הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע מביא בנו הרה"ק ה'שם משמואל' זי"ע (חיי שרה תרע"ח) שבכל אדם טמונים כוחות אדירים שאינו מגלה אותם כי אם בעת סכנה וכדו'. והיה אומר, כי כך הוא המציאות שבעת שפורצת שריפה בביתו של אדם, הרי הוא מגלה כוחות אדירים ובעוז ותעצומות להזיז ממקומם חפצים וארונות כבדים מנשוא בכדי להציל את בנו הקטן. ואל תאמר שרק עתה בעת סכנה קיבל כוחות אלו, כי באמת הנם חבויים בקרבו, ואינם כי אם מתגלים באלו המצבים.

וכפי שאמרו חכמי המחקר כי במשך ימיו של אדם אינו מוציא אל הפועל כי אם שבעה חלקים מתוך מאה מכוחו וגבורתו. ובשעת צרה וצוקה הרי הוא משתמש בכל כוחותיו

ית' אבל עכשיו כשאני נמצא במקום זה הרי אין ביכולתי לעשות רצוני בגלל כל תנאי המקום והסובבים וכדומה, וע"ז אמרו שלא יהא ליבך חלוק על המקום - שבאותו מקום בו הניחך יוצרך שם עליך לעבדו בלבב שלם. על פי זה פירש הרה"ק מפיאסעצנא הי"ד זי"ע (בשנות המלחמה הנוראה כמובא בספרו אש קודש עמ' כא) שמשום כך נתן הקב"ה את התורה לישראל במדבר דייקא, כי אילו היו מקבלים את התורה בארץ ישראל אזי היו טועים לחשוב שרק כשהם שרויים על אדמתם בבטח ושלווה 'איש תחת גפנו ותחת תאנתו' אז אפשר להם לקיים אותה, אבל לאחר שגלינו מארצנו והננו טרודים ומטולטלים מגולה לגולה א"כ אין בנו את היכולת לקבל עול תורה, על כן נתן ה' להם את התורה במדבר, בארץ לא זרועה, כשהם מטולטלים בדרך למען ידעו שבכל מקום צריכים וניתן לקיים את התורה כ"ס.

בפרשתן (יש ו), 'אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל' וברש"י - 'לא פחות ולא יותר', כתב ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות חת"ס, שבועות ד' שס"ד):

מתאמרא משמיה דהנה"ק רבי ישראל סלנטער זצוק"ל, שהרי אין ידוע בדיוק איה המקום שבו ניתנה התורה לבנ"י, וכן נמי אין ידוע באיזה יום היה המעמד (שנחלקו החכמים אם ב' סיוון או ב'). ללמדנו, שלא יאמר אדם, כאן במקומי, בבית מדרשי, או בשיבה זו ובכולל זה בו אני נמצא איני מוצא לנכון בעצמי להצליח בתורה, ואילו הייתי משנה מקומי בוודאי הייתי מצליח בלימודים, וכן לענין ה'זמן', לא יאמר שבזמן הזה ובמצב הנוכחי איני יכול לעמוד בתורה, אלא ידע שבכל מקום ובכל זמן מסוגל הוא ללמוד וזהו היא חובתו בעולמו.

ביוצא בדבר אמר הרה"ק מקאצק זי"ע (אמת ואמונה תעב) שבחודש סיון היה זמן מתן תורתנו, אבל קבלת התורה כל יום זמנה, שעליו לקבל ע"ע מחדש בכל יום.

בעין זה איתא מהרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע לפרש דברי רש"י על הכתוב (דברים ו) 'ואהבת את ה' אלוך' בכל לבבך - שלא יהא לבך חלוק על המקום, שלא תאמר שאילו הייתי נמצא במקום פלוני היה בידי לעבדו

פעם ביקש הרה"ק ה'שפע חיים' זי"ע מעסקן אחד שיפעל בעניין מסויים, נענה העסקן, אעשה ככל שביכולתי לעשות, אמר לו הרבי, וכי יש לך 'השגה' כמה כוחות ויכולת יש ביד האדם. שמע למעשה שאספר לך, אז תדע כמה כוחות ישנם בכל אדם, בימים שלפני ה'מלחמה', כשישבתי על כס הרבנות בעיר 'קלויזנבורג', מסרתי שיעורים כסדרן בבית המדרש, ומאחר שהספרים באותם הימים כבדים היו (בדפים עבים וכריכות גדולות וכבידות) העמידו לרשותי בחור מיוחד שסייע לי בנשיאת הספרים הרבים אל השיעור, שלא היה בכוחי לנשואם בעצמי... אך הנה באו ימים הקשים - ימות המלחמה, ולפתע גיליתי בעצמי כוחות אדירים, שכן הרשעים ימ"ש הכריחו אותנו לפנות את ההריסות בווארשא ועוד מקומות, ובאותם ימים הייתי נושא אבנים כבדות ופיסי ברזל שמשקלם עלה על משקל גופי, וכל זאת נמשך ימים רבים, בכל יום במשך י"ב שעות ויותר - כשאין אנו ניזונים אלא ממנת לחם הזעומה, וכל זאת אך בכדי שאשאר בין החיים. אז למדתי, שאין גבול לכוחותיו של אדם. ואף אתה - סיים ואמר לעסקן - אם הבטחת שתעשה ככל יכולתך, דע לך שאחריות כבידה מוטלת עליך כעת, כי ללא ספק ביכולתך לעשות כן...

כיו"ב כתב הרמב"ן (וירא ד"ה והא' ניסה את אברהם, וכן המהר"ל בספרו דרך חיים על מס' אבות במשנה דעשרה נסיונות) **דכוונת הנסיון הוא, שיגלה האדם חוצה את כל כוחותיו הפנימיים** - ולא ישאר בגדר 'צדיק נסתר' אלא צדיק נגלה. כי בכל אדם טמונים כוחות עצומים מאד, אלא שאינו משתמש בהם. לזה נותן לו הקב"ה ניסיון ואז יגלה הוא עצמו כי יש בקרבו כוחות אדירים, אלא שמוטל עליו לגלותם - להשתמש בהם לתועלת עבודת ה' ברוחניות ובגשמיות. ויתבונן בעצמו, כי הנה עפ"י הרוב קשה לו להשכים קום, לצאת ממיטתו מבעוד ליל, וכל אדם יענה ויאמר אין כוחי במתני להשכים קום, והנה, אם יזכר באותה שעה כי היום יש לו איזה 'טיול' וכיו"ב הרי עד מהרה נמצאנו מחוץ למיטתו - מניין לו 'כוחות' הללו, והיאך אירע כדבר הזה, כי לרוב חשיבות הדבר יקל עליו לקום ולשבור את טבע השינה... והיינו דאמרין, כאשר יחשיב האדם את התורה והתפילה ומעשים טובים בחשיבות יתירה, יתגלו בו כוחותיו לעשות כל הנצרך על הצד היותר טוב.

כט. עפ"י ביאר עוד הרה"ק מפיאסעצנא את דברי רש"י בריש פרשתן על הפסוק (יה א) 'וישמע יתרו - מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק', שהוקשה לו לרש"י מה שמועה שמע ובא, הרי היה יכול יתרו לשלוח למשה שישגר לו שליח ללמדו כל התורה ומדוע הוצרך לעזוב את מקומו ולבוא אל המדבר. וע"ז פירש רש"י קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, שלכאורה צריך ביאור כיצד חשב עמלק לקרר את ישראל לאחר קריעת ים

'לא יותר' - היינו שהיא מדריגה יותר עליונה שבאפשרות אפילו מלאכי השרת לא זכו ולא יכול לזכות יותר מזה אפילו גדול הנביאים, ו'לא פחות' פירוש אין אשה או פחות שבפחותים שלא יכול לזכות לזה, כי כל אדם מישראל יש בן בידו לעלות למדריגה זו.

ותגלה ותראה מלכותו עלינו לחן ולחסד ולרחמים, ונוכה לקבל התורה ולהתברך בכל הברכות הכתובות בה, יתגדל ויתקדש שמה רבא בעגלא ובזמן קריב, אבי"ר.

עוד כתב ה'חת"ס' (שם רפ"ח:), 'ומשום בן נתנה התורה במעמד הנבחר והנפלא הזה בתחילת צאתנו מעבודת

סוף בו ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, אלא שסבר עמלק, שעתה בהיותם 'בדרך' זהו שעת הכושר להורידם ממדרגתם מאחר שאין להם יישוב הדעת, וזהו נאמר 'זכור את עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים', וכאשר שמע זאת יתרו הבין שא"כ שוב אינו יכול לקבל את התורה כשהוא יושב בכבודו של עולם בביתו, כי קבלה זו לא תעמוד לו לזמנים קשים ומבולבלים, על כן מוכרח הוא לצאת אל המדבר ושם לקבל על עצמו עול תורה ומצוות, וקבלה זו כבר תעמוד לו בכל מצב שיהיה.

ל. וכך פירש הרה"ק האמרי אמת זי"ע בשם הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (ליקוטי יהודה בפרשתו) בפסוק (יט ד) 'ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי', שהנשר הוא עוף טמא כידוע (אין לו שום סימן טהרה וכולו טמא כדאיתא בחולין דף ס"א), ובא הכתוב להורות לאדם שאפילו מתוך בחי' נשר בשפלות מצב רוחני, אם יעסוק בתורה יקרבו הקב"ה ויביאהו אליו, וכמו שהיה בצאת ישראל ממצרים, שהיו משוקעים במ"ט שערי טומאה וקרבת המקום לעבודתו, והוסיף רמז בפסוק (הושע ב א) 'במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני א-ל חי', 'א-ל חי' עולה בגימטריא מ"ט, וכלומר שגם מתוך מ"ט שערי טומאה - עד שיאמר להם לא עמי אתם, בידנו להפוך ממ"ט ל'א-ל חי' - להיות בני א-ל חי.

אדרבה, שברון הלב מתוך ההרגשה שהוא רחוק מקבלת התורה היא ההכנה לקבלת התורה, וכמו שפירש הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע (שבועות אות מז) בדרך רמז במה דאיתא בגמ' (שבת פו:) שביום הראשון שבאו להר סיני 'לא אמר להו ולא מידי משום חולשא דאורחא', שכאשר ראה הקב"ה את בני ישראל כשהם ב'חולשא דאורחא' - מרגישים חלופים בדעתם מהמרחק הגדול בינם לבין הקדושה עד שנשבר ליבם בקרבם, ובכל מאודם רצו להתקרב אליו ית', על כן לא היה צריך לומר להם ולא מידי, כי זה עצמו ההכנה אל קבלת התורה.

לא. כעניין שאמר הרה"ק ה'שר שלום' מבעלזא זי"ע לבחור שהיה אצלו בקודש פנימה לבאר בדברי רש"י אלו, ש'לא פחות' - אין לך דרגא פחותה כמי שאינו עוסק בתורה כראוי, ו'לא יותר' - ואין לך מעלה יתירה מהעוסק בתורה לשמה.

הגה"ק רבי חיים מוואלאצ'ין זי"ע שאל פעם ליהודי מדוע אינו קובע עתים לתורה, החל היהודי לתרץ את עצמו שהוא טרוד בטרדת הפרנסה, ואין עיתותיו בידו לעסוק בתורה, אמר לו הגר"ח א"כ, אין בינך לבין אומות העולם ולא כלום, כי הקב"ה שאל את האומות העולם האם ברצונם לקבל את התורה, ענו לו זה בכה וזה בכה, בני עשו ענו שכל חיותם הוא מרציחה וכבר נתברך אביהם 'על חרבך תחיה' וכן שאר האומות, והרי שמאנו לקבל את התורה מפני פרנסתם וחיותם, ואם כן אף האומר שאינו לומד ואינו קובע עתים לתורה מפני פרנסתו הרי הוא כאותם האומות...

מעשה באחד שנכנס אל הרה"ק הריי"צ מליובאוויטש זי"ע וסיפר לו על מצב פרנסתו הדחוק, וסיים כי אם יספק לו הקב"ה פרנסה בהרחבה מיד מקומו בביהמ"ד בעסק התורה, אמר לו הריי"צ כך היה מעשה באחד שחלה ל"ע ואמר לאביו הרה"ק המהר"ש שאם ישלח לו הקב"ה רפואה שלימה הוא מבטיח לתרום סכום הגון להחזקת הישיבה, ענהו אביו הק', כי מן המוטב שיירם תרומתו תחילה ואזי יהיה הקב"ה 'בעל חובו' לרפאותו ולהחלימו, וזה עדיפא מאשר שתחילה ירפאהו השי"ת ואז ידקדק עמו בחובו שילמוד תורתו, כך אף אתה, אמר הריי"צ היכנס נא אל בית המדרש ושב נא על התורה, והקב"ה ירווח לך בעסקיך והפרנסה תבוא אליך בריוח ובשפע רב.

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: קבלת התורה

פרשת יתר

בס"ד | גיליון מס' 215

מדוע הוזנח מכתב קריטי בקצה השולחן?

וידבר אלוקים... (כ, א)

ואורך ימינו' פושטת בכל הגוף - אזי הקשר עם התורה מתחזק ומתהדק, והמתיקות שלה צפה ועולה, כובשת את הלב, משמחת את הנפש, מעניקה עוצמה לנשמה.

כי הדרך ליצירת קשר אוהב עם התורה, המפתח להצלחת החיבור לתורה - הוא בתובנה שהתורה היא עיקר החיים, היא החיים עצמם! כשאדם יודע ומאמין שהתורה היא הנותנת ערך לחייו, כשאדם מפנים את העובדה שהתורה היא המעניקה לו משמעות אמיתית, כשאדם חי את העובדה שהתורה מספקת לו את הערך המוסף הייחודי לנפשו - הוא מתמסר אליה, משקיע בה, מתאמץ למען הקשר עימה, נדבק בה בכל כוחו - ואז חש את מתיקותה הענוג וצופה הטעים ממלאים את לבו.

וברמה הזו - זה כלל לא משנה אם מדובר בעוסקי התורה בהתמדה וברציפות שעות על גבי שעות, בקובעי עתים לתורה, במאזיני שיעורים בכל דרך שהיא, בילדי חמד שעושים את צעדיהם ראשונים בעולמה של תורה או בבחורים שעולים במעלה ההר. מי שמחודדת אצלו ההבנה שהתורה היא החיים, שאין טעם לחיים בלי תורה, שהתורה מעניקה לנו את המעמד והסיפוק - הוא זה שזוכה שהתורה כובשת את לבו וממלאת אותו בטעם, בחום ובאושר!

בשבת הזו, פרשת יתר, נקרא שוב את סדר מעמד קבלת התורה. זו שבת שכונתה בחיבה בפי צדיקים ז"ע 'שבת קבלת התורה', והרה"ק מלובלין ז"ע חושף מתנה יקרת ערך שמסתתרת בשבת הכאילו שגרתית הזו:

כן כן, בשבת הזו יכול כל יהודי לקבל את התורה מחדש, כמו בחג השבועות. קריאת פרשת קבלת התורה אינה תיאור היסטורי, אלא מעמד ששב ונשנה בשבת הזאת עם שחר, בכל מקום בו קריאת התורה תושמע ברמה. וכשנקרית בפנינו הזדמנות כה מחממת לב ומעוררת התלהבות לקבל את התורה מחדש - זה הזמן לתפוס אותה בכל הכח, לאמץ אותה אל הלב, להסתער מחדש עליה באהבה אין קץ!

הבה נתפוס את השבת הזו, ונקבל בה את התורה מחדש, נתחבר אליה באמת, מתוך תחושה עילאית שהיא חיינו ואורך ימינו, ולכן נגהה בה יומם ולילה. נחפש עוד הזדמנויות להוסיף בתורה, עוד לימוד רצוף, עוד סדר קצר, עוד שיעור יומי, עוד האזנה לשיעור מוקלט - כי התורה היא מקור האנרגיה והסיפוק שלנו בחיים, וכל כולנו שאיפה הומה מעומק הלב: 'ותן חלקנו בתורתך!' -

עוד ועוד חלקים, עוד ועוד מתיקות, עוד ועוד חיים מאושרים!

רגע שיצר שינוי דרמטי...

ישנם ספרים מעניינים, שמאחורי כתיבתם עומד סיפור אנושי מרגש ומפעים, שלפעמים מובא בהקדמת הספר, כהסבר ונסיבה לכתיבתו. כזה הוא הספר 'עמלה של תורה', אותו חיבר אוד מוצל מאש המלחמה הנוראה, הרה"ח רבי מרדכי פלבינסקי זצ"ל, כשהקדמת הספר חושפת את סיפור חייו, וכך הוא מספר:

המתנה שמייחדת את העם היהודי יותר מכל, המרגלית היקרה בה זכו רק בני ישראל, הערך המוסף הנעלה שיש לנו מעל כל ברואי אנוש, הוא ללא ספק התורה הקדושה. אותה מתנת אהבים יקרה וחביבה שקיבלנו מבורא עולם, התורה הקדושה מהווה אחדות אחת עם בורא עולם בעצמו, והיא ניתנה לנו במתנה לדורות עולם.

זו מתנה שאי אפשר לכמת, להעריך, לתאר, או לתת בה סימנים. ארוכה היא מארץ מידה ורחבה מגי'ם, ראשיתה כוללת את תרי"ג המצוות על פיהם יתנהג האדם, והיא טומנת בחובה גם את כל הוראות ההפעלה לעולם הזה, סודות הבריאה והיקום, ההתנהגות ודרך ארץ, ועוד לא נגענו בקצה הקצה של העושר והאושר הרוחני שבתורה. עם שחר מדי יום ביומו, אנו פותחים בהוקרה נרגשת ותודה נלהבת, 'אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו!' - אשרינו, מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו!

כמו סוכריה מתוקה שכלל נלעסת נחשפים בה עוד ועוד רבדי מתיקות ועונג, התורה הקדושה היא שעשוע בלתי נגמר. כל מי שטועם את מתיקותה, נוגע באפס קצה מעמקותה, זוכה לחוש במקצת נופת הצופים שבה - מעניקה היא לו תחושה עילאית, סיפוק רוחני עצום, כוחות חדשים ורעננים. אדם יושב והוגה בתורה, שוקע בתוך הסוגיא שלפניו, והפלא ופלא - הוא מתנתק מדאגותיו וטרדותיו, ומתעלה לעולם שכולו אושר ומתיקות שדבר לא ישווה לו.

ובכל זאת, לא פעם, ילדים או בחורים שעושים צעדים ראשונים בלימוד התורה, כמו גם יהודים בגיל העמידה ואף מבוגרים, עלולים לחוש כי החיבור והקשר עם התורה - נתקע במקצת. השאיפה בוערת, הרצון סוחף, הכמיהה גוברת - אך משהו בחיבור עם התורה, בתחושת הטעם שבה, ביצירת קשר החיבה עימה - לא עולה כמצופה...

זה מצער ומדיר שינה - האם רק יהודים בודדים זכאים לחוש את טעמה המתוק של התורה? האם לא כל יהודי יכול לזכות בקשר החיבה עם התורה? ומה פשר התחושה הנפלאה של עוסקי התורה, עד שאינם יכולים להתנתק ממנה?!

ישנם לא מעט יהודים המביטים בקנאת סופרים בלתי מוסתרת בחבריהם, אשר זוכים לצלול לתוך עולמה של תורה, לשכוח מהעולם, מהחובות, מהדאגות ומהשטויות - ובבת אחת הם מתעלים לעולם של שמחת התורה אמיתית, מתוך חדווה ואושר. ואילו הם - כמו נותרים מן הצד, אינם חשים את התחושה הזו, וכל אחד מהם שואל: כיצד אוכל גם אני לזכות בתחושה הנלחבת הזו? האם גם אני זכאי להרגיש את מתיקות התורה פושטת בכל כולי, ממלאת אותי סיפוק ואושר?!

את התשובה לכך שמעתי ממורי ורבי כ"ק האדמו"ר מנדבורנה ז"ע, והיא טמונה בשינוי ההבנה בראש: כשההבנה מתחדדת שיהודי בלי תורה הוא יהודי נטול חיים, כשחודרת ההכרה שבלי התורה אין לנו מה לעשות כאן, כשתחושת 'כי הם חיינו

לעילוי נשמת
ר' שלמה פריץ ז"ל בן מאיר הלוי גולדשמיט (אריאלי)
ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה ב"ר שלמה ז"ל מרמורשטין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח ת.נ.צ.ב.ה. | הוצנח ע"י המשפחה

רבי מרדכי פותח ומתאר, את האימה שחוזה בשנות הזעם, כשהנאצים ימ"ש ביקשו לכולת שם ושארית מישאל. לאחר כל מה שעבר עליו בשנות האימה, לאחר סאת הרדיפות וההתמודדויות שהיו מנת חלקו, זכה רבי מרדכי להינצל מהתופת, ולהישאר שריד מביתו וממשפחתו. ללא קרוב וגואל עלה לארץ וניסה לשקם את חייו, אפס כי קושי משמעותי אחד עמד לפניו, קושי עליו לא הצליח להתגבר:

לימוד התורה. בכל חשקו ותשוקתו ביקש לעסוק בתורה, להגות בסוגיות שאהבה נפשו בימים מקדם, לשקוד על דלתות התורה לילות כימים. אך סאת הצרות שעבר והקשיים שחוזה הכבידו את הבנתו, והוא גילה שאינו מסוגל ללמוד. המילים פשוט לא נקלטו, ההבנה ממנו והלאה. האותיות הסתחררו לפניו כמצולה מבולבלת, וכל מאמציו להצליח להתרכז ולהבין - עלו בתווה.

כאדם בודד וגלמוד שאיבד את עולמו בשואה, הקושי הזה היה עוד משא כבד על לבו, משא שהלך והכביד מיום ליום. הוא שאף וכסף לעסוק בדברי תורה ולהבינם, אך גילה כי למרות כל נסיונותיו - הוא פשוט לא מצליח להתחבר ולהבין. בירכתי מוחו כבר החלו לחלוף מחשבות של יאוש מהאפשרות שיזכה להתחבר לתורה, אך בתוך תוכו עוד בערו בו הרצון והתשוקה, להצליח לנצח גם במלחמה הזו...

דמעות רבות של תפילות ובקשות שפך רבי מרדכי אל ספר התהלים הקטן, דמעות שחברו לדמעות געגועיו לימים בהם הגה בתורה, הבין אותה היטב והיו הדברים מאירים ומשמחים כנתינתם מסיני. הוא חיפש ספרי מוסר והדרכה שירגיעו את לבו, אך הדאגה והרצון להתחבר לתורה ולעסוק בה בהבנה ובהנאה רבה - הלכו וגברו כל העת.

מעומק יגונו וכאבו עלה לירושלים ונכנס אל הרה"ק בעל ה'בית ישראל' מגור ז"ע. עם כניסתו לחדרו התפרץ בבכי מר, ושאל מה מוטל עליו לעשות לנוכח העובדה שהוא אינו מבין דבר, התורה חתומה ואטומה בפניו. האם ירים ידיים? האם יותר? האם נותרה לו תקווה?!

ה'בית ישראל' נשא אליו עיניים טובות, וענה קצרות: 'מ'לערנט ווי מ'קענט!' - לומדים עד כמה שיכולים. כלומר, גם אם אינו מבין דבר, גם אם אינו מצליח לחוש כי דברי התורה קונים שכינת בלבו, גם אם הוא חש שאין לו תקווה להבין דברי תורה - עדיין מוטלת עליו חובה וזכות לעסוק בתורה, ללמודה בלי להבינה. אם יהודי מבין שמקור החיות שלו הוא מהתורה - אזי הוא עוסק בתורה גם אם אינו מבין!

רבי מרדכי שב לביתו, והתחיל לאמץ את עצת הרבי. הוא ישב ולמד עמודים שלמים, אותם קרא בשקיקה בלי להבין מילה. הוא חש כי הלימוד הזה מעמיד אותו בפיצול רגשות נוראי: מחד גיסא - הוא חש זכות לעסוק בתורה, ולו בקריאה בעלמא בלי כל הבנה. מאידך גיסא - ככל שקרא יותר, גבר חשקו להבין, לקלוט, לחוש שהוא קונה וזוכר ומשנן...

שוב עברו עליו ימי התלבטות קשים מנשוא. הוא הוסיף ללמוד בקריאה נטולת הבנה, אך כאבו בשל חוסר ההבנה הלך וגבר. ואז, בורא עולם, נותן התורה, זימן לו 'זריקת חיזוק' נוספת, בדברי השל"ה הקדוש, שמגלה דבר מדהים:

לעתיד לבוא, כתב השל"ה הקדוש, יטול הקדוש ברוך הוא את כל אותם יהודים שלמדו בקריאה ולא הבינו מילה, וילמד אותם עד שיבינו את כל מה שקראו. כלומר - הלימוד בקריאה בעלמא אינו מבוטל כל עיקר - הוא נושא הבטחה שמימית שיבוא יום ונותן התורה בעצמו יסביר את הדברים, יבאר אותם ויבהיר אותם לאשורם. אמור מעתה כי הלימוד שלו אינו כה סתמי כפי שהוא נראה, לעתיד לבוא יזכה להבין את כל מה שקרא!

דברי השל"ה עשו עליו רושם עז, והוא חש כי התורה מדברת גם אליו, הוא מסוגל להתחבר אליה גם במצבו, וההבנה כי הוא מחובר לתורה והיא חייו - קנתה בו שכינה, והוא קיבל החלטה: מעתה הוא מחובר לתורה, יהיה מה שיהיה, התורה היא חייו, בין אם יצליח להבינה ובין אם לא!

ומאותו רגע - חש כי מעיינות החכמה נפתחים בפניו. הוא למד ספר ועוד ספר, וככל שהרבה לקרוא - החל להבין קמעא קמעא, לפתע המילים מתחילות להסתדר, הקושיות והתירושים נראים מסודרים יותר, ועיניו מתחילות להאיר בשמחה!

ולא היו ימים מאושרים לרבי מרדכי מידוענו, כמו הימים האלה בהם גילה שעם כל ספר נוסף שפתח וקרא בו - נפתחו בפניו עוד מעיינות הבנה, והוא חש כי הוא מבין יותר ויותר. בכל יום מחדש יצא בריקוד עליו, לנוכח העובדה שהצליח להבין עוד שורה, עוד מהלך, עוד קושיא ועוד תירוץ הפכו לבהירים ומאירים. הוא חש מאושר מאי פעם - הנה, הוא זוכה ללמוד תורה, להבין אותה, ואפילו לזכור אותה!

וסיפורו זה, אותו הוא כותב, כאמור, בהקדמה לספרו, מחדד לנגד עינינו עד כמה התורה קרובה בעצם לכל יהודי, כל אחד יכול למצוא בה את מקומו. נדרשות רק הבנה מחודדת והחלטה ברורה, שהתורה היא החיים ולא ניתן לוותר עליה, וגם אם קשה להבין או להתמיד, וגם אם צפות ועולות דאגות רבות, וגם אם חווים אינסוף קשיים - עדיין יהודי מתמסר בכל מאודו ללימוד התורה, ואז בוא יבוא היום והוא יגלה את האור שבתורה, והיא תמלא אותו בשמחה ובסיפוק!

ילד, בחור, יהודי יקר! לא תמיד קל להתחבר לתורה, לפעמים יש קשיי הבנה, קשיי ריכוז, קשיי התמדה, קשיים במציאת חברות או שיעור, קשיים אישיים ואחרים. אך ככל שברורה העובדה שהתורה היא חייו, שהיא סם החיים שלנו ולא נוכל לוותר על החיבור עימה - כך נהיה מוכנים להשקיע בלימוד התורה כל מאמץ ומסירות עילאית, ואז לא ירחק היום והתורה תאיר ותזרח, תמלא באושר ובסיפוק, תאפשר להישען על אוצרות האגריה הטמונים בה!

אין סגולה כתורה, אין עמליה כישראל! - מתוך רצון, תשוקה וחיבור של אמת, יכול כל יהודי להגיע לאושר אמיתי בתורה, לסיפוק רוחני נאצל, לשמחה של הבנה וקניין תורה. הבנה נהדק את החיבור לתורה, נאמץ אותה בחום, ונזכה שהתורה תאיר את חייו, כי היא חייו ואורך ימינו!

התעלמות מוחלטת מבשורה קשה...

היה זה עוד יום שגרתי בביתו של הגאון רבי ברוך סורוצקין זצ"ל, שכיהן כראש ישיבת טלז בארה"ב, לצד בן דודו הגאון רבי מרדכי גיפטר זצ"ל. רבי ברוך ישב ועסק בתורה יחד עם חתנו - החברותא שלו, כשלפתע דפק שליח על הדלת, ורבי ברוך קם ופתח לו. היה זה שליח הדואר, שנשא בחיקו מעטפה חתומה, ועליה כיתוב 'אקספרס' - כלומר, זהו דבר דואר דחוף.

רבי ברוך פתח את המעטפה, הביט בתוכנה לרגע, סגר אותה מיד, הניחה בקצה השולחן ושב ללימודו. תוך שניה צלל בחזרה אל תוך דברי התוספות, ובמשך שעה ארוכה דלה פנינים של חידושים והבנות מים התלמוד, בצוותא עם חתנו. הוא הקשה ותיירץ ויישב וביאר והוכיח ודחה וחזר והביא ראיה, ושוב ניסה מהלך שונה כשהוא מתעמק בדברי הראשונים והאחרונים...

הכיתוב 'אקספרס' שנחתם על המכתב שהונח במיניש השולחן, צד את עיניו של החתן. לרגע התפלא, אם אכן זה דבר דואר דחוף, מן הסתם הדבר היה מעיב על שלוות נפשו וריכוזו של רבי ברוך, ואולי אף דורש טיפול מיידי. אך בינתיים, הואיל ורבי ברוך עצמו שקוע כל כולו בסוגיא הנלמדת, גם מלב חתנו נשכח המכתב הדחוף...

שעה ארוכה עסקו השניים בצוותא בלימוד התורה, לא ביטלו מלימודם ולו רגע קט. המחזה היה משובב לב: רבי ברוך וחתנו התנצחו בלימוד, התווכחו והעלו סברות מסברות שונות, כשאווירה תורתית טהורה עומדת בחלל, מעוררת התרגשות ממש. הלימוד נמשך ונמשך, המוחות מאומצי הבנה והפנים מאירות בשמחה, העולם כולו בטל ומבוטל לעומת החיות שבסוגיא הנלמדת...

רק בתום לימודם, שקע לפתע רבי ברוך במחשבות, תוך שהוא מניח לחתנו להביט אל המכתב, ובכן:

ימים ספורים קודם לכן, חלה רבי ברוך במחלה שהרופאים התקשו לעמוד על טיבה. נערכו לו בדיקות שונות שנשלחו למעבדות מומחים ידועי שם, והנה, זה עתה חזר המכתב מאת הרופא, והוא דחוף, בהחלט דחוף. את מכתבו פותח הרופא בסיכום קצר של תוצאות הבדיקות, ומיד הוא חותך לשורת המסקנה:

'צר לי לבשר לכבוד הפציית הנכבד', כותב הרופא, 'כי מסקנתי היא שהמחלה המדוברת הינה חשוכת מרפא. הכאבים יילכו ויתגברו במשך חודשים ספורים, ובסופם פטירה מן העולם. עצתי להיפרד מהמשפחה והחברים, כי אין עוד סיכוי!'

זהו פסוקו של הרופא, חד, חלק ונחרץ. הוא קובע במילים ברורות כי מדובר במחלה קשה מנשוא. מחלה שאין לה תרופה, ומעתה - מסתבר שחייו תלויים לו מנגד, נותרו לו כמה שבועות עד כמה חודשי חיים בלבד!

ורבי ברוך, שקרא את המכתב וידע על תוכנו המאיים והמפחיד - שם אותו בצד, ושקע בחזרה בסוגיא מתוך שלוה אמיתית. תוכן המכתב, האיום הברור על חייו, הסכנה המרחפת מהמחלה הקשה - כל אלו בטלו כרוח נושבת, הן הוא עוסק בחיים עצמם, בלימוד התורה, וממנה הוא נוטל את חייו ואת חיותו!

הסיפור המופלא המובא בספר 'זכרונם לברכה' מפי חתנו, שעמד נפעם לנוכח המתחולל מול עיניו. איך יכול בן אנוש להגיע לדרגה שמכתב הנושא איום על חייו לא מטריד את מנוחתו? איך יכול יהודי להניח בצד מכתב ובו מסקנה כזו של רופא - ולשקוע בתוך הסוגיא בצלילה שליווה?!

אין זאת אלא, שכאשר יהודי מתחבר באמת לתורה, כאשר הוא חש כי היא הטעם בחייו והיא מושלם לבו, דבר לא יכול לנצח את טעמה המתוק של התורה שכושב את לבו, דבר לא יכול להכריע את נופת הצופים שבתורה. טעמה כה ערב, ומחבר, ומאיר, ומשמח, ונפלא - עד שהוא מנצח כל מכתב, דחוף, קשה וכאוב ככל שיהיה, כי התורה מעוררת בו התרגשות גדולה עוד יותר!

הבה נראה לנגד עינינו את דמותו של רבי ברוך, שבחסידי שמים, בסופו של דבר שרד את המחלה וניצח אותה, והוסיף לחיות חיים ארוכים לאחריה, אבל ברגע האמת בו הגיע המכתב לא נע לבו ולא זע, כי החיבור שלו לתורה מהודק יותר, קרוב יותר, מרומם יותר ועוצמתי הרבה יותר. הבה נתחבר גם אנו לתורה בכל כוחנו, נתמסר להבנתה ולהתמדה בה, ונזכה שהתורה תמלא את חייו ותכבוש אותו בקסם המופלא שאין דומה לו, בקסם של מתיקות התורה!

"דבר זה" השיב לו הרב "למדתי מפסוק מפורש", בפרשת יתרו כתוב "כי יהיה להם דבר בא אלי" אם יש לפעמים לרב דבר שאודותיו הוא צריך להפגש עם מישהו ואינו מוצא הזדמנות נאותה לכך, מה יעשה? אומרת התורה: "ושפטתי בין איש ובין רעהו" - תגרום שיבא אליך למשפט, ודרך אגב תהיה לי ההזדמנות לקיים "והודעתי את חוקי האלקים ואת תורותיו"...

(על התורה)
והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון (יח, כ)
כשהיה פעם הרב החסיד הברון שמעון זאב ראטשילד בעיירת המרפא מארינבאד, היה שם באותו הזמן גם הגה"ק בעל ה'כתב סופר', ומידי יום ויום ביקר אותו השר במעונו. יום אחד, לא חש כ"כ בטוב בעל הכתב סופר, וכשבא השר לבקרו לא התעכב שם הרבה, אלא תיכף פנה ללכת, הצטדק השר לפניו ואמר שהגמרא אומרת (בבא מציעא דף ל, ב) "דנתי רב יוסף והודעת להם זה בית חייהם את הדרך זו גמילות חסדים (אשר) ילכו זה ביקור חולים", ולמה דרשו מצוות ביקור חולים מפסוק זה? בכדי לרמוז שביקור חולים צריך להיות בלא להתעכב ולהכביד על החולה אלא "ילכו בה"...

(שיחת חולין של ת"ח)

אנשי אמת שנאי בצע (יח כא)

למה הסמיך "אנשי אמת" ל"שנאי בצע"? היה רבי יוסף חיים זוננפלד אומר, כיוון שישנם אנשים שמוכנים להיות אפי' "שנאי בצע" בעבור הבצע...

(הגרי"ח זוננפלד)

ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלקים אנשי אמת שנאי בצע (יח, כא)
וברש"י, אנשי חיל - עשירים וכו'. יש להתבונן בפרשה זו, שהנה יתרו אמר למשה רבינו רשימה של דרישות: "ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל, יראי אלקים, אנשי אמת, שנאי בצע, ושמת וכו'". אח"כ אנו מוצאים (פסוקים כד כה) "וישמע משה לקול חתנו ויעש כל אשר אמר: ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל ויתן אתם ראשים על העם". יש להבין, שאם עשה את כל אשר אמר, מדוע בחר רק אנשי חיל? להיכן נעלמו כל הדרישות הנוספות של יתרו? ושמעתי לבאר, שהנה אם היה משה רבינו מכריז שמחפש הוא למנות דיינים צדיקים יראי ה' וכו', היה כל אחד ואחד מכל שבט ושבט ומכל קהילה וקהילה טוען שרבו הוא הוא המוכשר ביותר לשמש בתפקיד חשוב זה, ולא היה יכול להגיע אל עמק השווה.

לכן התחכם משה, הלך והכריז שעושה אסיפה גדולה והכניסה מותרת לעשירים בלבד. האנשים ששמעו מזה, הבינו שכנראה צריך לתרום כסף לאיזה מטרה של צדקה וכדומה, ורק העשירים יראי ה' הם התקבצו ובאו, ובזה הרוויח משה רבינו שנתקבצו רק "אנשי חיל" - העשירים, ו"יראי אלוקים".

זה מה שכתב, שמשה "עשה את כל אשר אמר" והאיך? "ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל" שהוא בחר רק את העשירים כאמור.

(צינוני תורה)

כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל (יט, ג)

בית יעקב אלו הנשים, שיאמר להם בלשון רכה, הקש' הר"י דאורלניש למה זכו נשים להגיד להם תחילה, ותייך, מי יגלה עפר מעיני רבי משה מנרבווא זצ"ל שהיה רגיל לדרוש, בזכותה של לאה זכו תחלה לדייר שהיה נותנת על ליבה נוכלא (טבלא) של זהב ובה חקוק תורה צוה וכו' ובה היתה הוגה יום ולילה, ולכן "ועיני לאה רכות" מזהירות של זהב, לפיכך זכו צאצאיה בתורה מקודם.

(מושב זקנים' לבעלי התוספות)

מאוצרות המגידים

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ול ישראל
עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים.

כתב רש"י - וישמע יתרו. מה שמעוה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק.

רבתינו מעירים הערה בתחילת הפרשה - למה התורה מזכירה שיתרו היה כהן מדין? לא נוהגים להזכיר לגר עוונות ראשונים... אדם שהוא גר, כתינוק שנולד - אז למה צריך להזכיר לו שהוא היה כהן במדין? וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ול ישראל -

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ול ישראל
עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים (יח, א)
כתב רש"י "מה שמעוה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק".

יש לדקדק בזה מהו "שמע ובא" יכול היה לכתוב "מה שמע, קריעת ים סוף וכו'", ועוד, הרי מפורש בפסוק ששמע שהקב"ה הוציא את ישראל ממצרים? ויש לבאר, שיתרו היה לו קצת חטא במה בהיה מיועצי פרעה להרע לישראל. ואף שהוא ברח משם כדאיתא בגמ' (סוטה יא, א), מכל מקום, על עצם היותו מחובר לאנשי רשע ועוברי עבירה, נזקק לכפרה כמו שאומרת הגמ' (מכות ה, א) שהנפטל לעוברי עבירה נענש כמותם.

והנה יתרו כבר זנח מזמן את הע"ז, ועשה תשובה. אבל כעת בקריעת ים סוף נתחדש לו מדתו של הקב"ה, מדה כנגד מדה, בדבר אשר זדו - עליהם. ומזה הבין שגם תשובתו הוא, צריך להיות בדרך של 'מדה כנגד מדה'. וכיוון שחטא ב'עצה רעה' צריך לתקן את עצמו ב'עצה טובה'. ואכן החליט בדעתו שבאם ביום מן הימים יתגלגל שיעברו בני ישראל דרך מקום מושבו, ישיאם עצה טובה. אבל לא מצא שום חיוב לטרוח ולהגיע אל בני ישראל כדי להשיאם עצה טובה, ובפרט כשהם נמצאים במדבר רחוק ממקום ישוב.

לאחר זמן מועט, שמע שבאו עמלק להילחם עם ישראל, ועמלק הרי נעקר ארבע מאות פרסה ממקומו בכדי להילחם עם ישראל, ואז נשא קל וחומר בעצמו, אם בשביל להרע כך, להיטיב לא כ"ש. וזהו אומרו מה שמעוה "שמע ובא", ומתרג' "קריעת ים סוף" - שמזה למד את דרך תשובתו כנ"ל במדה כנגד מדה, "ומלחמת עמלק" שמזה הבין שהוא צריך לטרוח ולבוא אל בני ישראל.

(ע"פ חתם סופר)

ויצא משה לקראת חתנו וישתחו וישק לו וישאלו איש לרעהו ושלום ויבאו האהלה (ט, טז)

וברש"י "איני יודע מי השתחוה למי כשהוא אומר איש לרעהו מי הקרוי איש זה משה שנאמר והאיש משה". שואל החת"ס הרי גם אצל יתרו מצינו שנקרא איש כדכתיב "ויאל משה לשבת את האיש", ועוד, למה בחר רש"י להביא דוקא את פסוק זה, הרי מצינו לפניו בפרשת כי תשא "והאיש משה"? ומתרג', שאכן ההוכחה שמשה השתחוה הוא לא ממה שכתוב "והאיש" על משה, אלא בתוכן הפסוק: "והאיש משה עניו מאוד", אם כן, במצב כזה שמצד אחד ניצב יתרו שהוא חותן משה ומצד שני ניצב משה רבן של ישראל, מי יכנע לפני מי? אומר רש"י "איני יודע מי השתחוה כלפי מי", ומתרג', תדע לך שוודאי שמשה רבינו הוא נכנע, ומנלן? שהרי נאמר "והאיש משה עניו מאוד" (תורת משה לחת"ס)

כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי בין איש ובין רעהו והודעתי את חקי האלקים ואת תורותיו (יח, טז)

כשהיה הגה"ק רבי אברהם אביש רב בפרנקפורט שעל נהר מיין, פרץ שם סוחר עבריין את חומת השבת והיה פותח חנותו בשבת. ביקש הרב להפגש עם הסוחר העבריין כדי לשדלו בדברים ולהשפיע עליו שיחזור למוטב ולא עלה בידו, ולמה? שכן מבית הכנסת מנע הסוחר רגלו. ולהזמינו לביתו, אי אפשר שכן גבר אלים הוא, וחוקה עליו שייסר לבוא בידועו במה המדובר. שהרב ילך איליו? הרי יש בזה משום השפלת כבוד התורה וממילא תיפגם השפעת הפגישה.

מה עשה, נטל עצה עם נפשו ושלח וקרא לאחד מנכבדי הקהילה שהיה מן הלקוחות הטובים של אותו סוחר, וצוה עליו לקחת כמות גדולה של כל מיני סחורות אצל סוחר זה בהקפה, וכשיגיע זמן הפרעון יסרב לשלם, אלא ידרוש את התובע שיעמיד אותו לדין תורה לפני הרב, וכשיהיה הלה בביתו יוכל לקחת עמו דברים על דבר החילול שבת.

עשה הסוחר כמצוות הרב, וכשהופיעו שני הצדדים לפני רבי אברהם אבוס לדין, עוד טרם הציעו את הטענות ומענות, הושיט הנתבע לתובע את כל סכום התביעה במזומנים טבין ותקילין. אותה שעה גילה הרב לסוחר שכל זאת לא היה אלא כדי להפגש עמו בענין בית מסחרו הפתוח בשבת ומיד הוסיף הרב כמה דברי הסבר ומוסר השכל, בדברים היוצאים מן הלב על בעל העבירה. אמר הסוחר, נוחא, הריני מקבל על עצמי שמירת שבת, אך יורשה לי לשאול את הרב שאלה אחת: מהיכן לקח הרב היתר להשתמש בהמצאות מרמה ודין תורה בדוי למען שמירת השבת?

למה אתה צריך להגיד לנו שהוא כהן במדין, איזה תועלת יש במידע הזה? זה השאלה שרבותינו שואלים... וראיתי בספר שארית יעקב ובעוד כמה ספרים, שכולם עונים את אותה תשובה: אומרת הגמרא {מסכת יבמות כד, ב} - ת"ר אין מקבלין גרים לימות המשיח כיוצא בו לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה. בימי דוד ובימי שלמה לא מקבלין גרים, מה הסיבה? אומרים רבותינו, משום שבימי דוד הרבה התגיירו מהפחד שפחדו מעם ישראל... דוד ערך מלחמות ונצח בהם, וכמו שכתוב במגילת אסתר {ח, יז} "...ורבים מעמי הארץ מתייהדים כי נפל פחד היהודים עליהם. אז זה לא בגלל שהם התייהדו, כיון שכבר הגיעו להכרה שהקב"ה ברא את העולם ועם ישראל הוא העם הנבחר וארץ ישראל היא הארץ המובטחת, מה הם עשו?

דבר אחד, הם פחדו מהיהודים... ראו את הכוח שיש ליהודים, אז פחדו מהם ולכן התגיירו, זה בימי דוד.

ותשקט הארץ ארבעים שנה - בימי שלמה לא היו מלחמות, הזמן היפה ביותר שהיה לעם ישראל, אז לכן אנשים באו להתגיייר... משום שעם ישראל היה במצב הכי טוב שלו, היה ברום המעלה, כולם באו לראות מה זה עם ישראל, כולם עלו לבית המקדש להתפלל, אז עם ישראל היה במצב הכי מרומם שהיה לו מעודו.

חז"ל אומרים במדרש, שבתקופתו של שלמה המלך הייתה הלבנה בשלמות, ולכן לא מקבלין גרים בימי שלמה כיון שזה לא מוכח שאלו גרי צדק, שבאמת באו מתוך אמונה בהקב"ה.

הם התגיירו, כיון שהם רצו בשפה שלנו, 'סל קליטה' - ברוך ה' עם ישראל במצב טוב, אפשר לקבל אוטו, מוצרי חשמל וכו' - לכן לא מקבלין גרים בימי שלמה.

נשאלת השאלה - אם ככה, איך יכל להיות ששלמה המלך גייר את בת פרעה? הרי הוא נישא לבת פרעה, אם לא מקבלין גרים בימי שלמה, אז למה הוא קיבל את בת פרעה, ולא רק, אלא, הוא התחתן איתה בסוף? התשובה פשוטה - מה שלא מקבלין גרים בימי שלמה, מדובר על אלה שרוצים הטבות, אבל אחד שהמעמד שלו טוב... ברוך ה' המעמד הכלכלי שלו טוב, הוא לא ייגש לקבל את ההטבות... הוא משתכר בכסף רב... אם הוא לא צריך את זה, אז ממילא הגירות שלו היא גיור אמת... בת פרעה אין לה בעיה כלכלית, היא התגיירה כי רצתה להתגיייר, היא לא צריכה את כל ההטבות - לכן קיבלה שלמה. אומרת התורה - וישמע יתרו כהן מדין... דע לך, יתרו היה במצב כלכלי טוב, הוא לא בא להידבק בעם ישראל, כיון ששמע שלעם ישראל יש, כל אחד תשעים חמורים לובים... ושהקב"ה נתן להם ביזת מצרים ועוד ביזת הים ועם ישראל מלא בכסף...

הוא היה כהן מדין, ולכמרים שם לא חסר כסף, יש להם הכל בשפע, אז זאת הייתה גירות אמת ולכן התורה אומרת שהיה כהן מדין.

הייתי פעם בשבע ברכות... אז היה שם איזה בדין שסיפר: היה איזה כומר אחד, שרצה לנסוע לשבועיים חופש... אבל הוא לא רצה לסגור את העסק... "חבל זה מכניס כל יום ראשון, כמה אלפי יורו..." בקיצור, הוא אמר, שאם הוא יכניס פה כומר אחר, הוא יגנוב לו את כל "הלקוחות"... הפתרון הכי טוב "אני יביא את הרב של היהודים" ... הביא את הרב, והתחיל להסביר לו איך העסק עובד - תקשיב, כל יום ראשון באים להתפלל פה... הם מתוודעים על כל החטאים שעשו... ואני גובה כסף... כמה זה על כל עבירה?

אני ייתן לך תעריפון עבירות... ואם לא תמצא את העבירה שם, תתקשר אליי, אני יגיד לך... לפעמים יש "צירות חדשות" של מופיעות בתעריפון © הכומר נותן לו את המפתחות של החדר... הוא טס לחופשה... הרב ניכנס לחדר יום ראשון... על הבוקר, שמונה וחצי, הנה מגיע פציינט ראשון... כן... מה יש לך לספר?

תראה... יום שישי רח"ל, ראיתי אישה ברחוב... שמתי את היד על הארנק... וסחבתי לה אותו, בלי שתרגיש... לא נעים, סחבתי לה מכה-מכה... אני באמת מרגיש לא נעים... אני מוכן לתרום, אם תכפר לי העוון הזה... כמה זה עולה ???

הרב מסתכל בתעריפון... "גניבת ארנק=500 יורו" טוב... אין לי ברירה... קח!

שואל אותו הרב - תגיד... אתה רגיל לגנוב ??? זה דבר שקורה לך כל פעם... או שזה חד פעמי ??? ©

אף אחד לא שומע... כן... כל שבוע זה קורה לפחות פעמיים... © יום שישי היתה מכה-מכה... אבל לא תמיד...

אמר לו הרב - תשמע, אני מוכן לעשות איתך עסקה... במקום שתשלם 100 על גניבה קטנה, ו-500 על גניבה גדולה... אני אמכור לך כרטיסיה, עם עשרים ניקובים... כל פעם שתגנוב, תעשה חור... במקום לשלם לי 3000 יורו... אני יעשה לך הנחה 1500 יורו...

נשמע רעיון מצוין! סופר 1500 יורו, ונותן לרב... אחר כך, נכנס עוד פציינט... כן...

תשמע, עשיתי ככה וככה...

מה אתה אומר !! זה חתיכת עבירה חביבי... זה מינימום 1500 יורו! תגיד... זה קורה לך הרבה?

פעם בחודש לפחות...

תראה יש לנו עכשיו משהו חדש... כרטיסיה עם עשרים ניקובים... במקום לשלם 3000 יורו... עכשיו במבצע 1500 יורו... עושה עבירה- מנקב... יאללה תביא...

וככה עם כל "לקוח"...

אחרי שבועיים חוזר הכומר... מחפש לכסות את ההוצאות של החופשה... מתיישב על הכיסא... אף פציינט לא ניכנס!

נכנס לכנסיה... הוא קולט את הגנב... "מה איתך? הרי אתה גנב... מה קרה לא באת היום להתוודות?!"

אדוני, אני מסודר לשנה הקרובה! היהודי מכר לי כרטיסיה... אני לא מפסיק לנקב!

אמר הכומר לעצמו - לא רציתי להכניס כומר, כי חשבתי שיקח לי את המשרה... בא היהודי וגנב לי את העבירות לחמש שנים קדימה! ©

בקיצור וישמע יתרו כהן מדין חתן משה - יתרו בא להתגיייר לשם שמים... הוא לא חיפש את כל הכסף שיש לעם ישראל... לא חסר לו כסף, יש לו בשפע... אז הגירות היתה גירות אמת, ולכן אומרת התורה, שהוא היה כהן מדין.

בא הספר לב העברי - היות והוא בא להתגיייר, בא משה רבינו ומספר לו את כל התלאה אשר מצאתם בדרך ויצלם ה'... למה?

כי הגמרא אומרת (מסכת יבמות מז, א) - גר שבא להתגיייר אומרים לו מה ראית שבאת להתגיייר אי אתה יודע שישאל בזמן הזה דוויים דחופים סחופים ומטורפין ויסורין באין עליהם שלא יחשוב שהמצב של עם ישראל תמיד מזהיר- יש עליות ומורדות, פעמים שנמצאים ברום המעלה, ולפעמים בתחתית המעלה, שלא יחשוב שהוא בא להתגיייר, כיוון שכאן המקום הכי טוב בעולם... לא... יש צרות... יש ייסורים.

וישמע יתרו - מה שמועה שמע ובא? קריאת ים סוף ומלחמת עמלק... אז מה הוא שמע?

עם ישראל 'הולך לו' - הקב"ה בקע להם את הים, נלחמו כנגד עמלק - כל העמלקים נפלו... עוד הוא יחשוב שזה המצב המקסימלי של עם ישראל... אומרים לו- לא, תדע לך את כל התלאה אשר מצאתם בדרך - עם ישראל עברו תלאות, ב"ה עד שהגיעו לכאן לקח להם זמן, גם זה חלק של הגירות. (ברוך שאמר)

ויקח יתרו חתן משה את צפרה אשת משה אחר שלוחיה: ואת שני בניה אשר שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה: ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי ויצלני מחרב פרעה:

מה שכתוב ב' פעמים 'שם האחד.. ושם האחד'. ולא 'ושם השני', מבואר במדרש 'ללמד ששניהם שקולים'. עוד י"א במדרש 'שהיו שוים בקומה במראה ובחכמה'. ובספרי החינוך כתוב שהפסוק בא ללמדנו איך לחנך את הילדים, שלא לראות בן אחד כ'אחד' והשני כ'שני' והשלישי כ'שלישי' אלא כל ילד וילד הוא אחד אחד אחד. וכך שמעתי מרבי שמשון פינקוס זצ"ל שפירש 'ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי', אני קורא לבני השני 'האחד' כי גם אני 'בן יחיד' אצל הקב"ה שהוא תמיד עומד בעזרי כבן יחיד. לא אמר 'בעזרינו' לשון רבים אלא 'בעזרי' לשון יחיד. וכל אחד יכול לומר לשון יחיד 'אלקי' נשמה שנתת בי טהורה היא'. ולכן 'שם האחד אליעזר' ולא שם השני אליעזר, שאנו צריכים להדבק במדותיו של הקב"ה, כמו שהוא מתייחס לכל יהודי כבן יחיד כך אנו מתייחסים לכל ילד כבן יחיד.

שמעתי מהרה"ג רבי זונדל קרויזר כאור החמה מזהיר זצ"ל שהוא התבונן שיש כמה משפחות שהילדים הראשונים הם תלמידי חכמים מופלגים, והילדים האחרונים פוחתים והולכים, וחשב שזהו לטעם חסרון התפילה, כי כשנותנים לאדם רשימה של עשרות שמות להתפלל, איכות התפילה יורד ופוחת מאחד לשני. למשל כשאדם נוסע למקום קדוש ויש לו עשר בנים, הרי אדם הוא מוגבל וכחות נפשו אדומים, כשהוא מתחיל להתפלל הוא מתחיל בתפילה חזקה על הראשון ועל השני פחות וכו'. וכן בענין הזמן, כי כשהיה לו ילד אחד היה מרבה בתפילה על זה הבן, כשיש לו שני בנים נתחלקים כחות הנפש בתפילה בין שני הבנים, כשנולד ילד שלישי מתחלק לשלוש, ונמצא שהראשון נשאר תמיד עם תפילות רבות יותר משאר הילדים. ואמר רבי זונדל שהאימא שיש לה יותר ילדים צריכה לעמוד הרבה יותר זמן בהדלקת נרות. שאם היתה עומדת בתפילה בהדלקת הנרות רבע שעה כשהיה לה רק בן אחד, הרי שכשיש לה שני בנים צריכה להתפלל חצי שעה וכו'. והתפילות האלה אינן 'מותרות' אלא חיוב ההורים על הבנים. כמ"ש רבי שמעון ממגנצא בפיוט דשבועות על עשרת הדברות, והזכיר בדיבור של כבד את אביך ואת אמך שהם הולידו אותך וגידלו אותך והתפללו עליך הרבה תפילות ותחנונים ממילא עליך לכבד אביך ואימך. הרי שאחד ממצות האב על הבן הוא התפילות. ומה אשמים הבנים האחרונים שהם נולדו בסוף השורה? כך מלמד אותנו משה רבינו 'ושם האחד אליעזר' כשהתפלל על הבן השני התייחס אליו כבן יחיד. כך יש להתייחס לכל ילד וילד בגשמי וברוחני.

עוד עצה שמעתי מרבי זונדל שכדאי לשנות את סדר התפילה על הילדים, פעם להתחיל מהראשון עד האחרון, פעם להתחיל מהאחרון עד הראשון, ופעם מהאמצע כלפי מעלה ופעם כלפי מטה, שכך נמצא שתמיד יתחיל להתפלל בחמימות הלב על כל אחד ואחד מהילדים. וראיה לדבר שבתורה"ק הוזכרו י"ב שבטי י"ה שש עשרה פעמים, ובכל פעם נכתבו בסדר שונה, ללמדך סדר התפילות, כפי הנראה גם כשהתפלל יעקב אבינו על בניו היו לו כמה וכמה אופנים פעם התחיל מראובן פעם מיוסף פעם מבנימין. ואם אמרו חז"ל לעולם אל ישנה אדם בן בין הבנים' אינו אלא רק לגבי בגדים וכתונת אלא גם לגבי תפילות. וכן לגבי שעה שמשקיע ללמוד עם הילדים, אם היה לומד עם הבן הראשון שעה אחת, מדוע יחלק השעה לעשר בניו, שש דקות לכל ילד? הרי כל ילד שנולד צריך להשקיע שעה נוספת בחינוך הבנים. כך היה לפני שתיקן יהושע בן גמלא את התלמודי תורה, אך כיון שכבר תיקנו שיש חידר, הרי עדיין מצוה בו יותר מבשלוחו, ויש להשקיע בכל בן ובן כמה שהיה משקיע לבן יחיד. כך מקיימים 'ושם האחד אליעזר' ולא 'השני', ללמדנו כמה האמא צריכה להקדיש בתפילה על כל אחד ואחד, וכמה האבא צריך להקדיש בלימוד עם הבנים.

האם האוזן שומעת היטיב, אם יש לו שמיעה רוחנית עמוקה, על ידי כך כל האברים מתרפאים שנאמר "שמעו ותחי נפשכם", יש לו ישועה כללית. כי הוא שומע תוכחות.

אחרי שיחת מוסר לפעמים השומע מפטיר: "תודה רבה, חזק וברוך!" יוצא והולך הלאה בדרכו כמקודם, כבתחילה.

אתם יודעים מה שמספרים מעשה'ה' [מעשיה]. היה פעם יהודי עולה חדש שהגיע לארץ ישראל ובשבת קודש רח"ל עלה על עץ תאנים, קטף ואכל. והעץ לא היה שלו.

חלף שם יהודי עטוף בטלית שיצא מבית הכנסת, וקרא לעברו: "ר' יהודי, שבת היום! האם אתה יודע כמה איסורים אתה עובר? זכור את יום השבת לקדשו, שמור את יום השבת לקדשו, מחלליה מות יומת, כל העושה בו מלאכה יומת, הרבה עבירות, ומלבד חילול השבת הרי האילנות לא שלך: לא תגנוב, לא תגזול. אתה גם אוכל את התאנים ככה, בלי לבדוק, זו סכנת תולעים, שרצים – איסורים על גבי איסורים..."

כך, העניק לו דרשה שלימה של "הוכח תוכיח", והיהודי המשיך ואכל, והוא חזר שוב בקול רם על פרטי האיסורים והפסוקים שהאיש נכשל בהם.

לפתע פנה איליו ה'עולה החדש' ואמר: "כמה מיוחד כאן בארץ הקודש, בחו"ל לא היו לנו דברים כאלו. ב"ה, כאן אפשר לאכול תאנים מתוקות, וגם ברוך השם, לשמוע בנתיים פסוקים ודברי תורה..."

הוא שומע פסוקים – "מחלליה מות יומת" "לא תגנוב", ונהנה, אוכל תאנים גנובות ושומע דברי תורה. האם זה נקרא שהוא שומע!?

לעומת זה, גדולי ישראל "שמעו", אספר לכם מעשה נפלא שבתו של ר' יידל בויאר שמעה את הפרטים מביתו של בעל המעשה.

אתם יודעים כי החזון איש זכותו תגן עלינו, לצורך בריאותו נזקק להליכות קועות מידי יום ביומו. אפשר לתאר מה הוא עשה בהליכה, לא מה שאנחנו עושים...

יצוין שהחזון איש היה חולה וחלש כל ימיו. עוד מימי מגוריו בחו"ל, הוי עובדה שפעם נכנס איליו אחד התלמידים וראה שהוא כותב בדף של החידושי תורה שלו: "ואין הספר תחת ידי". שאל התלמיד: "ר'ב'ה, הנה אני רואה שהספר נמצא פה בארון!", אמר לו החזון איש: "בארון כן, אבל לא תחת ידי... כי אין לי כח לקום ליטול את הספר מהארון", מבהיל החולשה שהיתה לו, ועמה – צמח ונהיה גדול מאוד – החזון איש.

כאמור, ההליכה היתה חלק מרפואתו. פעם אחת, כאשר הלך עם המלוה, שתק, שתק והלך, והגיעו עד רמת גן. הרים לפתע את הראש ושאל: "היכן אנחנו נמצאים?" והמלוה השיב: "אנחנו ברמת גן".

"אוי, כזה תוספות קטנצ'יק לוקח כל כך הרבה זמן..." – אמר החזון איש. פעם אחת [כפי שסיפרה ה"ל], כאשר פסע בשולי העיר, הגיע מולם יהודי תושב אותו רחוב, פנסיור [שומר מצוות] שראה לפניו יהודי זקן המטייל במקום מידי יום, ניגש אל החזון איש ואמר לו: "מדוע אתה מסתובב סתם ככה ברחובות? אין לך מה לעשות? זו לא הדרך, לא ראוי לאדם להסתובב סתם ככה".

למחרת, חזון איש" הגיע שוב, והיהודי, שהתגורר במקום, המתין במרפסת ביתו לראות אם הזקן יבא שוב. והנה באמת רואה אותו שוב.

ידר מביתו לרחוב והתחיל לדבר בקול צעקה: "אמרת לי כבר אתמול, ומדוע אתה לא שומע! אמרת לי שצריך להיזהר היטב לטייל סתם ככה באמצע היום, האם אין לך מה לעשות בחיים?!"

"החזון איש" הקשיב ואמר לו: "ר' איד, תגיד לי מה אתה רוצה ממני? מה רצונך שאעשה, תסביר לי מה כוונתך?"

"מה אני רוצה? שתשב ותגיד תהילים [במקום לטייל סתם]!..."

הם נפרדו. ה"חזון איש" שב לבתו. למחרת, כמובן לא הלך באותו כיוון... אחרי תקופה קצרה אותו יהודי היה זקוק לישועה, ושמע כי לא רחוק – ב'בני ברק' נמצא ה"חזון איש" שנהנים ממנו עצה ותושיה. אמרו לו כי כדאי ללכת איליו.

הלך, הגיע, המתין בתור. כשהגיע תורו ונכנס – חשכו עיניו. הוא נזכר מיד שזה היהודי שלפני כמה חודשים צעק עליו ברחוב.

הוא כבר שכח לחלוטין לשם מה הגיע, והתחיל רק לבקש רחמים: "ר'ב'ה, שהרבי יסלח לי, לא ידעתי שזה הרב. חשבתי שאני פוגש סתם יהודי המסתובב לו, אני מבקש מחילה סליחה וכפרה, רבי, ברחמנות, תסלח לי! לא ידעתי!"

התחנן על נפשו.

אמר לו ה"חזון איש": "מדוע אסלח לך? על מה אסלח? אתה אמרת דבר טוב מאוד, האמן לי, מאז שאמרת לי 'לך תגיד תהילים' כל יום אני אומר תהילים. זה טוב מאוד, אמרת דבר הגון".

אי אי! אתם שומעים רבותי? החזון איש שומע מיהודי 'לך תגיד תהילים' וחושב לעצמו – זה דבר טוב, למה לא? וגם אם ברור לו לחזון איש שאם היהודי המוכיח היה יודע מי הוא לא היה אומר לו מילה – לא איכפת לו. אם יהודי אומר תוכחה, עליו להאזין לדברי המוסר, לשמוע ולהקשיב [כי כך רצונו של מקום שייאמרו לו עתה המילים הללו]

והזכור י"ב שבטי י"ה שש עשרה פעמים, ובכל פעם נכתבו בסדר שונה, ללמדך סדר התפילות, כפי הנראה גם כשהתפלל יעקב אבינו על בניו היו לו כמה וכמה אופנים פעם התחיל מראובן פעם מיוסף פעם מבנימין. ואם אמרו חז"ל לעולם אל ישנה אדם בן בין הבנים' אינו אלא רק לגבי בגדים וכתונת אלא גם לגבי תפילות. וכן לגבי שעה שמשקיע ללמוד עם הילדים, אם היה לומד עם הבן הראשון שעה אחת, מדוע יחלק השעה לעשר בניו, שש דקות לכל ילד? הרי כל ילד שנולד צריך להשקיע שעה נוספת בחינוך הבנים. כך היה לפני שתיקן יהושע בן גמלא את התלמודי תורה, אך כיון שכבר תיקנו שיש חידר, הרי עדיין מצוה בו יותר מבשלוחו, ויש להשקיע בכל בן ובן כמה שהיה משקיע לבן יחיד. כך מקיימים 'ושם האחד אליעזר' ולא 'השני', ללמדנו כמה האמא צריכה להקדיש בתפילה על כל אחד ואחד, וכמה האבא צריך להקדיש בלימוד עם הבנים.

(הגרמ"י רייזמן)

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים (יח, א)

תשמעו מה שאומר האלשיך הק':

"וישמע יתרו" – יתרו חיבב את התורה, כי הגם שישב בכבודו של עולם, עזב את הכל והגיע למדבר להתגייר, אח"כ זכה להיות "יתר", שהוסיפו מחמתו פרשה אחת בתורה – "ואתה תחזה", לאחר זאת התעלה עוד ועוד – "יתרו" שהוסיפו אות אחת לשמו, היה זה כאשר התחבר עם משה רבינו, כך העפיל לדרגות גבוהות ולפסגה כזו.

ואיך הגיע מ"כהן מדין" – משפל המדרגה, לעלות לשמי רום וכוכביהם – להיות "יתרו חתן משה". געוואלד, איך יכול להתרומם עד כדי כך? אומרת לנו התורה: אם אתם מעוניינים לדעת את הסוד כיצד זכה לכך – הוא עשה זאת על ידי "וישמע", היה לו כח השמיעה, כי אם אדם מקבל, ושומע – אוי, הוא זוכה, ועוד איך! לכן הזכירה התורה את היותו "כהן מדין", כדי לחדד את גודל השטייגען של יתרו, שמבירא עמיקתא הגיע לאיגרא רמא בכח השמיעה שלו – "וישמע יתרו".

אנשי העולם שומעים כל מיני דברים מעוררים והולכים הלאה. יתרו שמע ורעדו מיתרו לבבו, עד שעזב את הכל ובא אל המדבר. היתה זו שמיעה שיש בה קבלה והחלטה והסכמה, שמיעה פנימית: "שמע ישראל" – שמע ותקבל". ובאמת איך זכה יתרו לקבל כזה כח שמיעה? – אומרת התורה: "חותן משה", כי הוא היה דבוק לצדיק, כך אומר האלשיך הק'. געוואלדיג.

הזמינו אותי פעם לדרשה באחת העיירות, בבית הכנסת ששכן בחצר בית ספר של נערים שאינם שומרי תורה ומצוות. החצר היתה גדולה, וכשהגעתי לשם רצה נהג המונית להיכנס פנימה. הוא צפצף, כי ישבו שם בחורים "שקצים". הם לא שמעו. צפצף שנית. צפצף שלישית והם עומדים כאילו כלום. המשיך לצפצף עוד עד שאחד הבחורים כבר הסתובב וצעק בקול: "שמענו..."

הנהג חשב שהוא מתפוצץ, הוציא את הראש מהחלון וצעק: "אם שמעת – תזוז!"

אתם מבינים? "אם שמעת – תזוז!"

אומות העולם שמעו את הצפצופים, "שמענו"... אבל לא כך שמע יתרו. הוא שמע ונע ממקומו.

אנשים רואים בספרים דברי התעוררות, או שומעים ממוכיחים, מגידים, דרשנים. שומעים רבות, אבל מי שבאמת שומע – זוכה!

הבה ונסביר היטב:

רש"י אומר "מה שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק".

השאלה ידועה, אין ספק שקריעת ים סוף היה נס גדול בהרבה ממלחמת עמלק, נס נגד הטבע ממש הים נגזר, וכל הניסים. לעומת מלחמת עמלק שנכון ש"כאשר ירים משה את ידו וגבר ישראל וכו'" אבל בכל זאת, המלחמה התנהלה בדרך הטבע. נשאלת אם כן השאלה, אם יתרו שמע על קריאת ים סוף, מה צורך יש בתוספת של מלחמת עמלק?

ביאר רבי אליהו לופיאן זצ"ל, פלאי פלאים: חז"ל באים לגלות את צורת השמיעה שלו, לא רק את מה ששמע אלא איך הוא שמע.

יתרו לא שמע על שני נסים בנפרד, אלא שמע על קריאת ים סוף ומלחמת עמלק גם יחד. הוא התבונן במה שמתרחש בעולם. כאשר היתה קריעת ים סוף התעוררה סערה בראשי אומות העולם: "שמעו עמים ירגזו חיל אחז יושבי פלשת" והנה לאחר מכן הגיע עמלק להילחם עם ישראל, "ויבא עמלק להילחם עם ישראל ברפידיים". איך יכול להיות דבר כזה, אחרי שכל העולם מזדעזע מקריעת ים סוף, עמלק מעז פניו ככלב, לא איכפת לו שום דבר, והוא בא להילחם עם ישראל!?

ככה? קריעת ים סוף – ומלחמת עמלק, עד כדי כך!?

שמע יתרו: איך לא שומעים!... איך נראים אנשים שלא שומעים!

(יחי ראובן)

ויום השביעי שבת לה' אלקיך לא תעשה כל מלאכה (כ, ח)

הכתוב אומר שאומות העולם עתידים לעבוד את ישראל, שנאמר (ישעיה סא, ה): "ועמדו זרים ורעו צאנם", וכן (שם מט, כג) "והיו מלכים אמניך ושרותיהם מיניקתיך".

לעומת זאת, נאמר (דברים יא, יג-יד) "והיה אם שמע תשמעו אל מצותי... ונתתי מטר ארצכם בעתו... ואספת דגןך ותירשך ויצהרך".

כתובים אלה לכאורה סותרים זה את זה - אם ישראל ישרתו את עצמם או שאומות העולם יעשו זאת?

מתרצת הגמרא (ברכות לה ע"ב): כאן בעושים רצונו של מקום, וכאן כשאין עושים רצונו של מקום. כאשר ישראל יעשו רצון ה', הם יזכו ל"ועמדו זרים ורעו צאנם", אך כשלא יעשו כן, הם עצמם יאלצו לעבוד.

ומקשים התוספות, וכי יתכן לומר שבמקרה של "ואספת דגןך", אין ישראל עושים רצונו של מקום? הלא הכתוב מדגיש: "והיה אם שמע תשמעו אל מצותי". ומכאן נראה, שלכאורה, ישראל מצויים במצב טוב מאוד!

אלא, שאכן ישראל עושים רצונו של מקום, אולם מאחר שאין הם מקיימים זאת בצורה המושלמת ביותר - אין הם זוכים לשרות אומות העולם.

רמז נאה לכך, על דרך הבאור לעיל, דרש "לקוטי צבי הכהן" על הפסוק שלפנינו:

"זכור את יום השבת לקדשו" - אדם שהוא שומר שבת, אך אינו עושה כן בצורה מושלמת, סופו "ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך". הוא עצמו יעשה את כל מלאכתו.

לעומת זאת מי שחי ברמה גבוהה יותר של "יום השביעי שבת לה' אלקיך", ומגיע למצת של עבודת ה' מושלמת יותר, הרי שהוא זוכה לשכר של "לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך", אלא אומות העולם יעבדו עבורו וימלאו את כל צרכיו.

מפליא להוכיח ולראות כי כאשר הקב"ה רוצה לתת ליהודי את פרנסתו הוא מזמן לו אותה שלא כדרך הטבע, וגורם לאומות העולם לעשות עבורו כל מה שביכולתם, אפילו במצב שעל פי כל גדרי ההגיון הם אינם צריכים לעשות זאת.

הרב בן ציון מוצפי שליט"א סיפר כי בפרס התגורר יהודי כפרי, שהיה עובד לפרנסתו בשדה. קשה היתה המלאכה, מעלות השחר עד שקיעת החמה הוא נאלץ לחרוש ולזרוע. ולמרות זאת מעולם לא ראה ברכה בעמלו, ורק בקושי רב הצליח להביא טרף לבני ביתו.

מדי יום ביומו היה אותו יהודי נושא את עיניו לשמים ומתחנן: "רבונו של עולם, אנא ממך, זמן לי את פרנסתי ברוח מתחת ירך הגדולה", ומעולם לא חדל מלקוות לישועת ה'.

ויהי היום, והנה תוך כדי עבודת החרישה המיגעית הוא מבחין בפרש הרוכב לכוונו. כשהגיע הרוכב הוא נגש והודיע לו כי אמו המתגוררת בטהרן, עיר הבירה, נפטרה.

'שבעה' ישב האיש בביתו, משום שהמרחק ממקום מגוריו לטהרן היה גדול, אולם לקראת ה'שלושים' התאמץ לנסוע לבית אמו, והביא פירות מן השדה שלו, על מנת לזכות אנשים בברכות לעילוי נשמתה.

לסעודה שערך הגיע גם החכם שאמר דברי תורה וסיפר סיפורים שונים. לאחר שהסתיים הארוע, פנה להתארגן ולשוב לביתו.

המולה קדמה את פניו ברחובה של עיר, וכשבר רמה טעמה, נודע לו שהמלך אמרו לעברו במקום זה בעוד זמן קצר.

האיש, אשר מעודו לא ראה את המלך פנים מול פנים, התרגש ביותר. ואכן, לא חלף זמן רב וכרכרת המלך פלסה לה דרך בין ההמונים. עמד האיש וברך בכונה רבה: "ברוך... שחלק מכבודו לבשר ודם", והמלך שהבחין בכך, עצר את מרכבתו וסמן לו לגשת אליו.

"מי אתה?" שאל המלך.

"יהודי מכפר פלוני", השיב האיש ביראת כבוד.

"אתה יהודי?... ובכן אחד לך חידה, ואם תדע את התשובה אשלם לך עשרה זהובים".

עשרה זהובים - האיש בלע את רוצו בתדהמה. סכום זה היה מרויח במשך שלושים שנה! הוא כרה את אזנו, והמלך שאל: "האם יודע אתה כיצד קראו לאמו של אברהם אבינו?"

"אדוני המלך", אמר האיש, "מה אקבל אם אומר את שם אמו-אמו בנוסף לכך?"

"על כל שם עשרה זהובים".

"ובכן לאמו קראו אמטלאי, ולאם אמו קראו כרנבו".

המלך התפעל, ובו במקום העניק לו עשרים זהובים.

אשרו של היהודי הרגיע שחקים, והוא אמר למלך: "אבקש את סליחת המלך מראש, אולם אני מרגיש צורך לשאול גם את המלך חידה כלשהי".

נתן ה' את חינו בעיני המלך והוא הסכים. נענה היהודי ואמר: "כאן בפרס התגורר לפני שנים רבות רשע מרושע שרצה להרוג את כל העם שלנו, הלא הוא המן הרשע. האם יודע המלך כיצד קראו לאמו?"

המלך לא ידע להשיב, והבטיח לו עשרה זהובים נוספים לתשובה, והיהודי אשר זה עתה שמע בדרשת החכם בסעודת ה'שלושים' את המידע, אמר מיד: "שמה היה אמתלאי בת עורבתי", ובתמורה לכך קבל עוד עשרה זהובים.

כעת היו בידו בן רגע שלושים זהוב - סכום שהיה מספיק לפרנסתו עד תחית המתים... הוא הודה נרגשות למלך, והמרכבה המשיכה בנסיעתה.

פתאום נזכר היהודי בענין כלשהו והחל לרוץ אחרי המרכבה.

"מה קרה כעת?", עצר המלך את המרכבה.

"אדוני המלך, אנו עומדים ושואלים כאן שאלות מלפני אלפי שנים... אולי נדבר על מה שארע בחודש האחרון בטהרן?... אשאל את המלך שאלה, ואם המלך ידע לענות לי - אחזיר לו את כל שלושים הזהובים שבידי, ואם לאו - האם יאות המלך להעניק לי שלושים זהובים נוספים?"

"שאל", מרגע לרגע גבר חן האיש בעיני המלך.

"אדוני המלך", נענה האיש בעונה, "לפני כחודש נפטרה אמי, שהתגוררה בטהרן, אולי יודע המלך כיצד קראו לה?!"

מעשה נוסף המראה כיצד דואג הקב"ה שאומות העולם יפרנסו יהודי - גם במצבים בלתי הגיוניים לחלוטין ספר ה"בן איש חי", ומעשה שהיה כך היה:

יהודי אחד מחוסר פרנסה החליט לפרסם את עצמו כיועד עתידות ולנסות להתפרנס מן הענין בכבוד. בדרך כלל היה נוהג להבטיח לבני אדם הצלחות כאלו או אחרות - ממין הדברים שאנשים אוהבים תמיד לשמוע - אך באחד הימים נתקל בבעיה קשה:

בארמון המלך ארעה פריצה לכספת הגדולה ורכוש יקר ערך נגנב. המשטרה לא הצליחה למצוא את עקבות הגנבים, ואי מי, אשר שמעו של מגיד העתידות היהודי הגיע לאזניו, המליץ עליו בחום.

המלך קרא לו באופן אישי והורה לו לעשות כל שביכולתו כדי למצוא את הגנבים, ועיניו של היהודי חשכו... מנין לו לדעת מי הם הגנבים? מי ידוע מה יגזור עליו המלך כשיאכזב אותו?

בלית ברירה החליט כי לכל הפחות הוא ינסה לדחות את הקץ, לכן פנה אל המלך ואמר: "אני זקוק לשלושים יום עבור פענוח הענין הזה, וגם לשלושים תפוחים". התפוחים היו יקרי ערך בתקופה זו, והיהודי החליט כי אם נגזר עליו למות, לכל הפחות יעזוב את העולם מתוך הנאה כלשהי...

שב הביתה, הביא לאמו אתה תפוחים וספר לה כי לדעתו ה'עסק' אבוד, ואף חייו עומדים על כף המאזנים, אך לפחות תפוחים ישנם...

עוד באותו ערב החליט לאכול את התפוח הראשון, וכשסיים קרא: "אמא, אחד גמרתני..." הוא לא הבחין באלמוני שהשתופף מאחורי חלון הבית וניסה לקלוט כל הגה היוצא מפיו. היה זה אחד משודדי הכספת, שנשלח במיוחד כדי לבלש את האם ממיד העתידות מצליח לגלות אותם. כששמע האיש את ההכרזה הנרגשת: "אחד גמרתני", הבין שאחד מן השודדים ידוע כבר.

"מי הוא אם לא אני?", מלמל לעצמו כשהוא רועד מפחד, וחיש נמלט מן המקום וסיפר בבהלה לראש השודדים שבאזניו שמע את מגיד העתידות מצהיר, שיש לו כבר קצה חוט.

"נמשיך מחר לבדוק את העניין", ראש השודדים התייחס לכך ברצינות גמורה, וכבר למחרת שלח שליח נוסף כדי להמשיך בבילוש.

הערב ירד, ומיועדנו היהודי מסיים לאכול את התפוח השנים ומכריז: "שנים כבר יש". לבוש השחורים שמתחת לחלון החל לרעוד בכל גופו. "גם אני כבר נתפסתי...", הרהר בבעתה, ורץ לראש השודדים כדי לבשר לו על כך.

ביום השלישי החליט ראש השודדים לוודא את העניין בעצמו. הוא עמד והאזין מתחת לחלון, והכרזה היהודי לא אחרה לבוא: "שלשה כבר גמרתני".

בהברקת פתע מהר נקוש על דלת הבית. "נתן לך את כל הסחורה הגנובה", נשבע בהן צדקו, "רק אל תגלה מי אנחנו...". היהודי הסכים, כמובן, וכך ביום הנקוב הצליח להשיב למלך המאושר את כל הממון כולו.

המלך התפעל מאד מן ההצלחה. בהזדמנות הקרובה בה ישב עם חבריו, התפאר בפניהם באיש המיוחד שמתגורר בממלכתו.

"קרא לו לכאן ונסה אותו", אמרו החברים, ומגיד העתידות התבקש לבוא במהירות לארמון.

עד בואו ניסו החברים ללכוד ציפורים, שתי ציפורים ברחו להן והשלישית נלכדה והושמה בכלוב. כשנכנס מגיד העתידות לחדר הם שאלו אותו: "מה עשיו כאן עד בואך?"

היהודי הרהר לרגע אחד. הוא חשש לספר להם ספורים בעלמא - ולבסוף אמר: "פעמים נמלטה הציפור, אבל בפעם השלישית לא", במלים אלו תאר, למעשה את מאורעות חייו והביע את חששו כי למרות שהצליח להמלט פעם או פעמיים - בפעם השלישית כבר לא יצליח.

הוא, כמובן לא שער את ההתפעלות העצומה שיעוררו דבריו, את האמונה שהוא באמת יודע-כל, ואת המתנות הנכבדות שקבל מכל הקרואים.

לא חלף זמן רב ושוב התרחש אותו מאורע פלאי - באחד הימים הוא הגיע לארמון ובקש לדבר בדחיפות עם המלך. המשרתים סרבו להרשות לו להכנס ואמרו כי המלך נכנס עתה לחדר הרחצה, אך הוא שטט פנימה ופתח את הדלת, הבחין במלך עומד ומתכוון להתרחץ, הכה אותו וברח.

המלך שהופתע הסתובב במהירות והחל לרוץ אחר המכה, ובאותו רגע שבו יצא מחדר הרחצה התמוטטה התקרה שמעליו והוא נצל בנס ממות בטוח.

"איך ידעת?" - התפעל המלך.

"לא אגלה זאת, ויהי מה", השיב האיש, אשר חש כי אלקיו בעזרו. "מדוע הכית אותי ולא אמרת לי לצאת?" התעקש המלך להבין. "לו הייתי אומר, היית שואל אותי מדוע ולמה, ובין כה וכה היתה התקרה נופלת עליך", תרץ לו האיש, ושוב לא היתה כל טענה בפי המלך כלפיו. הנה כי כן - מסיים ה"בן איש חי" את ספורו - כאשר רוצה הקב"ה להיטיב עם אדם, אין האדם זקוק ליכולת שכלית מפותחת מאוד או לכושר מסחרי, אלא מזמן לו הקב"ה פרנסה ברוח מן הלא כלום... וזה שנאמר "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך" (דברים כח, ב), גם אם ימלט האדם מן הברכה, כאשר נגזר עליו לקבל אותה, לא יוכל להתנער ממנה לעולם.

(ומתוך האור)

"אתם ראייתם אשר עשיתי למצרים, ואשאל אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי" הקב"ה הגביה אותנו - ואשאל אתכם! גבוה מאד - ואביא אתכם אלי! ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ אלה הדברים אשר תדבר לבני ישראל" אלו הדיבורים, לא פחות ולא יותר - תאמר לבני ישראל כהקדמה למתן תורה.

מה הכוונה "אם תשמעו בקולי"?

שואל רבי שלום - "בקולי", איזה קול?

שמעתי בשם הרבי מקוצק, שהמשיל על כך את משלו:

אדם הלך עם בנו ביער עבות, והבן הצעיר כמוכן, פנה מפעם לפעם לצדדים לקפוץ ולשחק בין העצים. אמר לו אבא: הזהר מאד לא להתרחק ממני, כי במקום זה ביער אפשר בקלות לטעות ללא אפשרות למצוא את הדרך - ואז אתה אבוד. ביקש הילד: אבא, אבל אני מעוניין לטייל מעט.

"יש לי עצה בשבילך ובשבילי", אמר לו אביו: "כל דקה או שניים אקרא לך בקולי, ואז, כל עוד שאתה שומע את קולי זו הוכחה שלא התרחקת, אך ברגע שקולי לא ישמע באוזןך, תדע שאתה מתרחק בין העצים והולך לאיבוד".

קורה לפעמים, שאדם מישראל הולך לו ברחוב, ולפתע עולה במוחו רעיון נפלא ביראת שמים, ליבו מתרגש, או שהוא סתם מתחיל לשאול את עצמו - האם התפללתי בכוונה היום? ברכתי כראוי? למדתי די הצורך? ואינו יודע מדוע ומאיכן נכנסו למוחו מחשבות אלו? והסיבה האמיתית היא - קולו של הקב"ה... "אם שמוע תשמעו בקולי" כביכול הקול של הקב"ה הוא הדופק בליבו - "שובו בנים שובים" "שובו אלי ואשובה אליכם". כאשר שומעים את הקול הזה יודעים ש"עדיין לא התרחקנו הרבה"... כמה עמוקות טמונה בדברים אלו! של הקוצקער.

ואז זוכים ל"והייתם לי סגולה מכל העמים" אם תשמעו לקול שלי, תשמרו את המצוות אזי, והייתם לי סגולה. פלאי פלאים

"והייתם לי סגולה"

אני מוכרח לספר לכם סיפור. ואקדים, שהעובדה אמיתית ושמעתי מפי אדם גדול מאד, אינני חושב שהכרת אותו, אתם הצעירים, וגם המבוגרים, רובם לא הכירוהו, הוא התגורר בבתי בריודא. עובדא נוראה וגם נפלאה.

כבחור הוא היה תושב עיירת סטוצ'ין, בימי מלחמת העולם הראשונה. הרוסים גייסו אותו לצבא במלחמתם נגד הגרמנים. הם שלחו אותו יחד עם קבוצת בחורים לחזית לא הרחק מהעיר.

בימים ההם החיילים היו מתחפרים בתעלות. ראשי החיילים מציצים מעל הקרקע מכוסים בשקי חול, ומבין השקים - יורים ברובים או מכוונות יריה, וכדומה.

אותו בחור עמד בתעלה וליד חייל יהודי נוסף, לא צעיר - יהודי בשנות הארבעים לחייו. כדורי מוות עפו מכל צד. אלפי דורי אויב שרקו ללא הרף ול"ע" - שכנו זה, בן הארבעים, נפגע מהאש ונפל. כאשר נפל שדוד, ביקש מהבחור הנ"ל שיביאו לקבר ישראל. הוא הבטיח לו ברגשי קדש.

לאחר כרבע שעה החייל נפטר.

חלפו שעות ארוכות הקרב המשיך, וההפוגה לא נראתה באופק. הבחור החל לחשוש להבטחתו, הוא הרבה לעצמו "אם הייתה שעת הפוגה, עוד היתה לי אפשרות להביאו לבית העלמין בסטוצ'ין, הקרוב יחסית, אבל ההפוגה רחוקה, הנותחים יורים, מה אעשה?" הרבה נוגות.

ברגע מסוים, בסערת הקרב וסכנת המוות, אזר עוז בנפשו השבורה, ובא לכלל החלטה נחושה: "הבטחתי ליהודי, אקיים את דברי - אביאו לקבר ישראל ויהי מה!".

כיון שהיה בחור גיבור בגופו, גם והתרומם על רגליו נטל את המת ובבת אחת הגביהו על כתפיו, הרים את רגליו ויצא מהתעלה - אל תחת כיפת השמים למול אור השמש - בעיצומו של הקרב: החל לרוץ לכיוון העיר, והנפטר על כתפיו.

הבחור סיפר לי, כי בדרכו חלף בין מחנות של קוזקים, מי שלא מכיר את המושג, לא יכול לתאר את גודל הסכנה של פגישה איתם. אך משום מה הם לא ראו אותו, וכך צעד עם המת - כרואה ואינו נראה - "עוסק במצואה!".

הוא צעד כך בזריזות וברצף - שלשה קילומטרים, במסירות נפש, עד הכניסה לעיר, שם פגש את אחד מאנשי 'חברא קדישא', ומסר את הנפטר לידיו. כשסיים מצוותו תיכף ומיד שב לדרכו רץ בחזרה את כל הדרך, וגם עתה לא ראו אותו עד שב"ה הגיע ונכנס לחפירה, שב למקומו כאילו לא התרחש דבר.

(הקצינים הרוסיים שפקדו עליו לא העזו להסתובב בין החיים והמתים, רק בלילה עברו בין החיילים וחילקו מעט מזון, לכן לא הבחינו בהעדרו).

בסופו של דבר, הרוסים השליטים של סטוצ'ין נוצחו, העיר נכבשה ע"י הגרמנים. הבחור הצדיק הנ"ל, קיבל אישור לשוב לעיירה. חלפו ימים מועטים, הגרמנים הכובשים חיפשו אחריו וגייסו אותו לשירותם. לאיזה תפקיד? שומר בהמות.

כיון שהם ידעו, כי בשעת מלחמה בהמות הינן מצרך יקר (לאכילה), הזהירו אותו בשעת קבלת התפקיד: "אם בהמה אחת תחסר, דמך בראשך".

הבחור החל בתפקידו החדש בכל כוחו: "ביום אכלני חרב וקרר בלילה". ויהי היום, בוקר אחד ברעותו ברחבי השדות הענקיים בקרבת העיר, הוא נקלע שנית לעסק עם ענייני מתים: באופק נשמעה קול יריה, והצליח להבחין מרחוק איך חייל נופל תחתיו. הוא לא ראה אדם נוסף בקרבת מקום, לכן הבין כי החייל יצא לשדה - ואיבד את עצמו לדעת. באותו רגע קם והחל לרוץ לעברו לנסות להציל את חייו, הבהמות לא היו במחשבותיו אלא הצלתו של האיש. במסירות נפש.

כאשר הגיע אליו הבחין לשמחתו, שהוא עדיין נושם וחי. פשט את כותנו, קרע אותה והחל במלאכת חבישה (וסתימת עורקים) כדי להשאירו בחיים. אך לא עלה בידו, לאחר דקות ארוכות החייל מת.

בעודו מתעסק בסיוות הצלה אחרונים הגיעו חיילים - חיילי הצבא. הם ראו על הקרקע חייל הרוג, ולידו חייל נוסף. מיהרו להקיף אותם כפתו את הבחור (הצדיק, בעל המעשה) בהבנה מוחלטת שהוא זה שיירה בו למוות... לקחו אותו לכלא צבאי. תשמעו, וכעבור שעות בודדות הביאו אותו לבית משפט צבאי ובשיפוט קצר גזרו דינו למוות.

לפני גזר הדין, נתנו לו זכות דיבור הגנה. כמוכן הוא התחנן על נפשי כי אדרבה "רק ביקשתי להצילו! איני מכירו, ומעולם לא היתה לי מריבה עמו וכו', רק ראיתי משהו נופל וחשתי להצלתו" תחנוניו היו כקול קורא במדבר כי לעומתו, התובע מטעם הצבא הניח על שולחן בית המשפט שמונה עשרה ראיות לכאורה - שהוא כן הרג אותו, (כך ממש סיפר לי) אתם יודעים כי 'עורך דין' יכול לעשות - מיום לילה ומלילה יום... בקיצור, פסקו עליו דין מוות. העונש נועד למחרת בשעה שתים עשרה - אז יעמידוהו לפני כיתת חיילים להריגה. כך מתנהלים העניינים בשעת מלחמה רח"ל.

לעשרים וארבע השעות שנותרו לו, הטילו אותו כשק עצמות לצינוק, שלא נדע מה זה צינוק, אוי, אוי, אין אפשרות לשבת ולא כל שאר הצרכים - עינויים נוראים, ללא אפשרות מיימלית להרדם. אך גם ללא הצינוק, לא עלה בדעתו לישון, שעות בודדות לפני הוצאתו להורג.

באמצע הלילה, הוא עמד משתומם, כי נראה לו, בהקיץ או בנמנום, היהודי מהסיפור הקודם. אותו חייל שהביאו לקבר ישראל לפני כחודשיים. האיש שאל אותו ואמר: למה אתה נפחד כל כך? אל תפחד, אל תחשוש, כי בזכות שטרחת והבאת אותי לקבר ישראל - תינצל. ואפילו אם תעמוד בשערי מוות, לא יהרגוך". הוא נעלם. "האם זה דמיון או לא" לא היה לו זמן רב וכח לחשוב. כך ראה ושמע, ודיו בכך.

לקראת השעה שתיים עשרה הוציאו אותו, סחבו אותו מהצינוק. סגרו את עיניו, הובילוהו כבדת דרך, לעבר שדה פתוח סמוך לסטוצ'ין.

העמידוהו ליד קיר, מול כיתת חיילים.

כאשר מחוגי השעון הצביעו על שתיים עשרה בדיוק, הקציין צעק: "אחד". שתק שניה וצרח: "שתיים!". עוד לא הספיק להכריז: "שלוש", ומרחוק הגיח ובא חייל דוהר על סוס בצעקות רמות כשהוא מנופף במטפחת שבידו: שיעמדו - שימתינו!

המתינו לבואו חצי דקה וכאשר התקרב נפנף בידו בפיסת נייר, באמרו: "לפני שעה קלה כאשר קברנו את החייל, מצאנו בכיסו מכתב פרידה מבני משפחתו, בו כותב שמאבד את נפשו לדעת. הנה נייר".

כמוכן שהסירו את המטפחת מעל פניו, והניחוהו לנפשו.

ובאופק, אלי שם מול כיתת יורים בפאתי סטוצ'ין, כאילו התחלף קול הירי הרצחני בקול העם היהודי, קולם הנצחי של בחורי ישראל שומרי מצוות במסירות נפש. הנה לכם (מסיים ר' שלום את סיפורו) "והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ". שומר ישראל שמוור שארית ישראל האומרים שמע ישראל.

הניצול ה"עשירי"

אספר לכם עוד מעשה על "והייתם לי סגולה מכל העמים". (בחיוך). הזמן שלי הסתיים, אבל 'מעשה' הרי לא נכנס בחשבון של הזמן... נאחר מעט, לא נורא. מעשה ששמעתי בעצמי מפיו של בעל העובדה בליל שבת - לאחר הדרשה ב"זכרון משה".

בליל שבת לפני יותר משלושים וארבע שנים, דיברנו אז בדרשה, גיוואלד, על "הפסד מצוה כנגד שכרה", דיברנו איך לכאורה אדם חושב שהוא הפסיד על ידי המצוה שעשה, אך בסופו של דבר הוא רואה את השכר "שכר מצוה".

ולפעמים עוד זוכה ומקבל מלא חפניים שכר מצוה, עוד בעולם הזה.

לאחר הדרשה בא לקראתי ושאל: "אולי רוסית? כלומר האם אני רוסית?".

"לא, אינני רוסית נולדתי במאה שערים".

"אבל אני מרוסיה, ואספר לרב שבדרון עובדה", אמר.

כריתי אוזן לדבריו:

מה שאמרו (יבמות יד ע"א) שביט שמאי היו מחודדים יותר, והלכה כביט הלל (שחי' הרוב). אבל בגזירותיו, מה לנו אם איננו עומדים על סוף דעתו. אם יודעים אנו שרואה הוא יותר וצופה למרחוק וחזוה סכנה, ודאי נחשוש לדבריו ונציית לאזהרתו!

זהו שדרשו (פסחים פז ע"א) "אני חומה" (שיר השירים ח, י) זו תורה, ותלמידי חכמים "כמגדלות" שמהם מגוננים על החומה, וכמו שנאמר לנביא: "צפה נתתיך לבית ישראל" (יחזקאל ג, יז).

ונזכיר את הסיפור הידוע -

בחדש תמוז תרס"ה הגיע מברק לבית הראשון לציון הגאון רבי יעקב מאיר אלישר זצ"ל. הרב רבינוביץ', רב העיר נובומינסק שבפולין מבקש עזרת אנשי ירושלים. שני יהודים מנובומינסק העידו שראו חמישה גויים מבצעים מעשה רצח. לאור עדותם, נגזר עליהם גזר דין מות. הרוחות סוערות בעיר, משום שהגויים המוסתים בטוחים שזו עלילת שקר, ואם הרוצחים יומתו יפרעו פרעות ביהודי העיר, ומי יודע אם לא יתפשטו לכל המדינה. שני העדים עלו לירושלים. הרב מנובומינסק מבקש אפוא שהחכם באשי ישכנע את העדים לחזור בהם מעדותם, ויציל בכך את הקהילה. למברק מצורף אישור, ששולם עבור מברק תשובה בן מאה ושלוש עשרה מילים.

הראשון לציון שלח לאתר את שני העדים, וכינס את עסקני העדה. העדים אישרו את נכונות הסיפור. כמו עיניהם ראו את הרצח והעידו בבית המשפט. בכך העירו עליהם את זעם הגויים, ונאלצו לברוח לארץ ישראל. הם יודעים שהרוחות תוססות והזעם מתלהט. העסקנים חיוו דעתם שיש כאן חשש לפיקוח נפש, וראוי להענות לבקשת הרב.

קם הראשון לציון ואמר: "לדעתי, המכתב מזויף!"

דבריו התקבלו באלם והלם. המשיך והסביר: "יתכן והרב רבינוביץ' אינו יודע כלל מהמברק, או שנאלץ לחתום עליו. מכל מקום, נראה לי שהמברק נשלח על ידי משפחות הרוצחים המבקשים להציל את קרוביהם. כל העת טענו שזו עלילה יהודית, ואם אכן יודו בכך ינתן אות לפרעות!"

הגישה הפתיעה, והראשון לציון שלח את משרתו האישי, הקאואס, אל הגאון רבי שמואל סלאנט זצ"ל, רב העדה האשכנזית בירושלים שהיה זקן מופלג. מחמת זקנותו ותשישותו כבר ישן, אך עוררוהו והציגו בפניו את המברק. אך שמע, והגיב: "לדעתי המברק מזויף. יש להשיב שעל פי החוק אין החכם באשי מוסמך להתערב בעניינים שמחוץ למדינתו". ואכן, כך ענו.

כעבור שבועות אחדים הגיעו העיתונים העבריים מפולין, ומצאו שם את הידיעה הבאה: "הודות לפקחותם של רבני ירושלים נכשלו שונאינו בנסיונם ללכדנו ברשתם על ידי מברק מזויף שנשלח כביכול על ידי הרב דנובומינסק, שהפציר שהעדים יודו בהעדת שקר. אילו היו משתכנעים מהמברק, אין קץ לסבל שהיינו סובלים כאן!"

כי זאת עלינו לדעת: החכמים רואים יותר מאתנו. רואים - ורועים! ולנו, אין אלא לצייט לדברים, "וכל מי שנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל" (שמות רבה ג, ח)!

(והגדת)

אם אין כלה, אין חתן

שנינו (מכות כג ע"ב), שש מאות ושלוש עשרה מצוות נאמרו לו למשה, שלש מאות וששים וחמשה לאוין כמנין ימות החמה, ומאתים וארבעים ושמונה מצוות עשה כנגד איבריו של אדם. שנאמר (דברים לג, ד): "תורה צוה לנו משה מורשה", "תורה" בגימטריא שש מאות ואחת עשרה, "אנכי" ו"לא יהיה לך" מפי הגבורה שמענום.

מדוע כל מתן תורה, המעמד הנשגב שלא היה ולא יהיה כמוהו, "השמע עם קול אלקים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי" (דברים ד, לג), הכל היה להשמיעם שתי דברות אלו. מדוע -

"משל למלך ששכנס למדינה. אמרו לו עבדיו: גזור עלינו גזרות. אמר להם: לאו -

כשתקבלו מלכותי, אגזור עליכם גזרות. שאם מלכותי אינכם מקבלים, גזרותי היאך אתם מקיימים!" (מכילתא, הובאה ברמב"ן שמות כ, ב).

מה נאמר כאן? אומר לכם -

בשעתו למדו בישיבה מאות בחורים, וכמה למדו בשאר הישיבות! כל אחד מהם ייחל והשתוקק, נשא תפילה: "אחת שאלתי מאת ה', אותה אבקש. שבתי בבית ה' כל ימי חיי" (תהלים כז, ד), אבל איזה סיכוי היה לו? כמה מהם יהיו ראשי ישיבות, מגידי שיעור ומשגיחים? כמה יהיו דיינים ורבנים? ומה עם כל השאר. לא היו באותם ימים כוללי אברכים. המאושרים זכו בנדוניה הגונה ולכמה שנות 'קעסט', אכילת מזונות על שולחן החותן. ומה הלאה?!

באחד הימים עלה יהודי כפרי לשיבה, מגושם הליכות ומחוספס דיבור. ביקש לשוחח עם ראש הישיבה. מחפש הוא חתן מושלם, 'אתרוג מהודר', בלשנו. ברוך השם, רכוש רב לו. אחוזה רחבת ידיים, עם רפת בקר ודיר עיזים. חלקת ירק ועצי פרי, לא חסר דבר. הוא יבנה לחתן אגף בביתו, ירהט ברוחב יד, יקנה ספרים לפי הרשימה. ומבטיח מזונות בלא הגבלת זמן, עד שהחתן יעלה על כס רבנות נכבדה. אבל אינו קונה 'חתול בשק'. רצונו לראות ולהתרשם, ואחר כך יביא 'מבינים' שיבחנו בלימוד. ומובן, שעליו להיות נעים הליכות ובעל מידות טובות -

כאשר הרגו את הצאר ניקולאי ימ"ש, התגוררתי ברוסיה, ואז היתה ברוסיה חצי שנה של גן עדן כביכול. (הצאר היה אכזר רוצח וכל מה שאתם רוצים, ולאחריו קמו הסוציאליסטים בראשותו של הנשיא קרינסקי, נתנו לסחור ללא הגבלות, פלאי פלאים - אנשים יצאו מכליהם ובאמת הרויחו ממון רב). פרנסתי היתה ממסחר בבורסה. אוהו, סחרתי בזהב ובמרגליות - מבוקר עד ערב, והרווחתי יפה.

בוקר אחד, יצאתי מביתי בשעה שמונה לאחר תפילת שחרית, בדרכי לבורסה. אני בדרכי עם מזוודה קטנה ביד. היה בה ממון רב. כאשר צעדתי כך ברחוב, לפתע שמעתי מאחורי קול קורא: "עשירי! עשירי!". קול זה לא היה מצוי רבות במחוזותינו, נו, יהודי מבקש "עשירי" הסבתי את ראשי, פניתי מדרכי, חזרתי לאחורי והוא הסביר: "יש לי יארצייט של אבא, יום הזכרון שלו, אולי תיכנס לביתי להשלים מנין?" הסכמתי.

נכנסתי אחריו לחצר. הלכתי עד פתח הבית ונכנסתי, ואז כביכול נהיה לי חושך בעיניים:

ארבעה אנשים היו שם.

"עשירי?" שאלתי בתמימה: "אתה אמרת שאני עשירי, והנה אני חמישי, אני הולך! (למה רימתי?) הכרזתי.

אתה לא תלך!". נעמד בפתח הדלת והתחנן: "כאשר יהיה לך יארצייט גם אתה תתנהג כך..."

כאשר שמעתי דיבורים כאלו, רחמתי עליו, חשבתי: "טוב, נו, מה אפשר לעשות, אני כבר כאן, אמתין עד שיהיו עשה אנשים, שיאמר קדש על אביו". ישבתי על קצה הכסא, בקוצר רוח. הוא יצא לחפש. מסתבר שגם לאחרים אמר "עשירי", עד שלאחר כרבע שעה בערך, נאספו עשרה. חשבתי לתומי שהנה בעוד דקה אני הולך לבורסה, האיש יאמר קדיש וגמרנו, אך לא, הוא החל "הודו"...

"שחרית?" שאלתי.

"כן! שחרית!" השיב. חשבתי שאני מתפקע.

קמתי לצאת. והוא נעמד שוב בפתח הבית: "ר' יהודי אתה לא הולך, יש לי יארצייט של אבא!" התיאשתי והרהרתי: "אאחר שעה למסחרי, אפסיד כסף, למען מצוה עם יהודי וגמרנו". התיישבתי על מקומי.

כאשר התפילה הסתיימה בירך אותי בכל הברכות וב"ישר כח!" וכמובן שכעת לאחר המצוה כבר לא התחרטתי על מה שעשיתי. יצאתי שמח וטוב לב (שמעתי כן מהרבי שלי, ר' אהרן קצנלבויגן - אומר ר' שלום - כי כלל ידוע הוא, שקודם המצוה יש יצר הרע, אבל לאחר המצוה, גם אם תתנו לאדם חמישים אלף שקל הוא לא ימכור אותה). הייתי שבע רצון. צעדתי עם המזוודה לעבר הבורסה.

כאשר התקרבת, כמאה מטר לפני הכניסה ניגש אלי אדם ולחש לי בסערה: "הסתלק מכאן, הורגים בבנין הבורסה! רוצחים! ברח!" - היה זה הבוקר שהקומוניסטים עלו לגדולה. הם נכנסו דבר ראשון לבנין הבורסה - "וכבר הספיקו להרוג שבעים סוחרים עשירים" אמר לי האיש ודחק אותי אחורה. הפניתי ראש ונעלמתי על נפשי."

"אז אני אומר לרב - סיים את סיפורו 'הפסד מצוה כנגד שכרה': 'אחרתי חצי שעה, הפסדתי - 'הפסד מצוה' - ומה קבלתי בשכרה? - את החיים! קיבלתי חיים. ועד היום כאן בזכרון משה אני חי לאורך ימים".

הקב"ה יעזרנו להיות עם סגולה לה', ונקיים את המצוות ברווחה, בבריאות ובחיים ונזכה כולנו לחיים ולשלום, לתשובה שלימה, לגאולה שלימה במהרה בימינו אמן, חזק וברוך

(להגיד)

"צופים אמרום"

"והיו נכנים לשלשת ימים" (שמות יט, טו), לסוף ג' ימים, הוא יום רביעי, שהוסיף משה יום אחד מדעתו (רש"י, משבת פו ע"א). ויש להבין, הלא יכולת חכמים לגזור גזרות, מכח התורה שנתנה להם רשות לעשות כן: "ושמרתם את משמרת" (ויקרא יח, ל), עשו משמרת למשמרתי (יבמות כא ע"א). וכאן, גזר משה רבינו עוד לפני מתן תורה, ומכח מה גזר.

את התשובה כמו את התשובות כולן - מצאתי בגמרא.

כידוע, אמרו (ערובין יג ע"ב) שגלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדורו של רבי מאיר כמותו. מפני מה לא קבעו הלכה כמותו, מפני שלא ירדו חבריו לסוף דעתו. ומצד שני, אמרו (ערובין מז ע"א) שהלכה כרבי מאיר בגזרותיו. ולשתי ההלכות טעם אחד, ונסבירו במשל.

נניח, שיש אדם שראיתו מופלאה. ממש כמיקרוסקופ. בקשו חבריו לשתות כוס מים, ועצר בעדם: "חלילה! אני רואה את החידקים משיטים במים! שרץ המים הם. על כל חידק מאה חמישים ותשע מלקות (פסחים כד ע"א, מכות טז ע"ב)!"

אין הלכה כמותו. כי התורה ניתנה לעין האדם, ולא למיקרוסקופ! אפשר לשתות בלי חשש.

אבל אם יאמר לחבריו: "אל תשתו, כי אני רואה במים נגיפי מות" -

ודאי ישמעו לו וימנעו מלשתות. לא יאמרו: אין אנו רואים, ולא צריך לחשוש! ולענייננו: רבי מאיר העמיק חקר עד שלא עמדו חבריו על סוף דעתו. אמרו לו: התורה ניתנה להבנתנו, ואם אינה משגת עומק דעתך נפסוק כהבנתנו. [מעין

ראש הישיבה העביר לנגד עיניו את תלמידיו המובחרים. מי מהם יזכה בהצעה מושלמת זו. אוכל לשבע ובית מלא ספרים, מה עוד צריך!

שלח לקרוא לבחיר הישיבה, שבחו והיללו בלי סוף. הלה הגיע, ואכן "חכו ממתקים וכלו מחמדים", לחצו ידיים והתפתחה שיחה לבבית. שבה את לב הכפרי מהרגע הראשון: "כזה אני צריך! ואם הרב כה ממליץ, נאמנת עלי עדותו. מותר אני על הבחינה. אפשר לקבוע תאריך, מתי הוא מגיע?" ראש הישיבה נחלץ להרגיע, זה לא הולך כך. חכה, נקבע פגישה, נשמע רשמים" -

"מה פגישה, בשביל מה. הכל מוכן, רק את רשימת הספרים" -

להיטות עוררה חשד. מי יודע מה כלול כאן, בעסקת החבילה. ידועים דברי האנון רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל ("עירות דבש" ח"א דרוש ה) שאמר, שבעבר היה כל אחד להוט להשיא את בתו לבן תורה. ידע ש"המשיא בתו לעם הארץ כאילו כופתה ומניחה לפני הארץ" (פסחים מט ע"ב), ושכל הנביאים לא התנבאו אלא למשיא בתו לתלמיד חכם ומהנהו מנכסיו (ברכות לד ע"ב). הגיעו זמנים בהם ירד כבוד התורה והתמעט כבוד לומדיה, והעשירים בקשו חתנים שיעסקו במסחר. מה עשה הקדוש ברוך הוא, נולדו להם בנות כעורות ובעלות מום, ובעל כרחם השיאו לבני תורה, שנאלצו לקחת תמורת הבטחת מזונותיהם ושקידתם על התורה. כעת, גם אותן בנות אינם משיאים לבני תורה. משחיהם הם נערים מנועלים בהון עתק, ובלבד שלא ינשאו לתלמידי חכמים. והקדוש ברוך הוא מקונן, כביכול: "לשוא הכיתי את בניכם" (ירמיה ב, ל)!

מי יודע, הרהר ראש הישיבה, מה טיב ה"סחורה" המוצעת בכזו נדיבות - אולי יש לה רגל מעץ ועין מזוכית, לב אבן וראש קש. אולי כפופה קומתה והלבינו שערותיה. הוא המציע, האחריות עליו: "בראש ובראשונה, בת כמה היא?"

"מה? לא! אין לי בת..."

"מה? לא!!! תסביר, בבקשה!"

"אה, פשוט מאד, הרב מבין, ה' ברכני בעשירות. כל מה שיש לשכני, יש לי ויותר. יש להם פרות, שלי רבות יותר ומפוטמות יותר. עדרי אווזים שלי גדולים יותר ושוקלים יותר. יכולי רב יותר ודשן יותר, וביתי רחב ומפואר יותר. ולפתע מגיע שכני, ומתהדר בחתן שהביא לביתו, בן תורה חריף ובקי, שקדן ונעים הליכות. והכל סחים בו ובאשרו, מתקנאים בו ומתברכים בלבבם להיות כמותו. אמרתי: חוצפה שכזו, לא יקום ולא יהיה. אני נוסע העירה ומביא חתן לתפארת, שישים אותו בצל, יאפיל עליו כליל, יעלה כמה שיעלה!"

כשהשתנק הכפרי מרוב התרגשות, מיהר ראש הישיבה להשחיל שאלה: "הכל טוב ויפה, אבל מה הוא יעשה אצלך?"

הכפרי משך בכתפיו: "אני יודע? יש מקום לרוב! מסתובבות שם פרות, מסתובבים אווזים, יסתובב גם חתן..."

נשמע מופקע, נכון? אין חתן, באין כלה. העיקר, חסר מן הספר -

כך גם בענין התורה והמצוות.

קודם כל וראשית הכל, "קבלו מלכותי", שהקב"ה יהיה במרכז, שנשווהו לנגדנו תמיד. ואז, נשאל במה לעבדו וכיצד נשביע רצונו. אבל אם הכל נעשה, עד ל"בית מלא ספרים", וכלה אין, אין כאן כלום!

(והגדת)

אשר הוצאתיך מארץ מצרים

בע"ה, בשבוע הבא, נתחיל לקרוא פרשת משפטים. פרשת משפטים, זה המשכה של פרשת תרומה ואלה המשפטים אשר תשים לפנייהם - ו מוסיף על עניין ראשון. ממשכים את המעמד הקודם.

סימו של מעמד הר סיני, מופיע בסוף פרשת משפטים, שנאמר {כד, ז} ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו לו אשר דבר ה' נעשה ונשמע בפרשה שלנו, כתוב רק נעשה, בלי ונשמע.

הפרשה פותחת בגנב כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לחפשי חנם...

שואלים כל המפרשים - למה התורה פותחת דווקא בגנב... אין לך משהו יותר טוב?

אחד שגנב ואין לו ממה לשלם, מוכרים אותו בגנבתו ???

חסר מצוות??? תפתח ב- אם כסף תלווה את עמי... תפתח (שמות כג, ה) כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו... חסר מצוות ... ישר גנב !!

יש על זה הרבה תשובות...התשובה הפשוטה היא - כי פרשת משפטים בנויה על בסיס עשרת הדיברות.

הדיברה הראשונה {כ, ב} אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים... וזה הולך ונמכר והולך לעבד, על המעשה שעשה.

אומרת התורה - מה קורה, אם אחרי שש שנים, הוא עובד ולא רוצה לצאת "תשמע תענוג פה, אוכל בזמן, מזוג מתי שאני רוצה - מדליק\מכבה, לא משלם ארנונה, הכל בסדר גמור" ... למה ללכת הביתה?!

מה עושים איתו ?

מביאים אותו לבית הדין, לוקחים את האזן שלו, לוקחים אותו ליד הדלת ורוצעים את אזנו הימנית, ועובד אותו עד היובל והולך הביתה.

שואלת הגמרא {מסכת קידושין כ"ב, ב} - רבן יוחנן בן זכאי היה דורש את המקרא הזה כמין חומר מה נשתנה און מכל אברים שבגוף? אמר הקב"ה און ששמעה קולי על הר סיני, בשעה שאמרתי {ויקרא כה, נה} "כי לי בני ישראל

עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים אני ה' אלקיכם" והלך זה וקנה אדון לעצמו ירצע ור"ש ב"ר היה דורש את המקרא הזה כמין חומר מה נשתנה

דלת ומזוזה מכל כלים שבבית, אמר הקב"ה דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים בשעה שפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות ואמרתי כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים מעבדות לחירות והלך זה וקנה אדון לעצמו ירצע בפניהם

אומרת הגמרא {מסכת קידושין כ"ב, ב} - ר' יוחנן בן זכאי היה דורש מקרא זה כמין חומר.

אומר רש"י: חומר. צרור המרגליות וצרור הבושם תלוי בצוואר לתכשיט.

אומר ר' יוחנן בן-זכאי - רבותי, אני רוצה להגיד לכם, הוורט הזה שאני אומר לכם... זה כמו שרשרת פנינים, זה כמו שרשרת של יהלומים !

רבותי, שואל הסבא מקלם שאלה עצומה - איפה שמעת שכן אדם נותן תשבחות על עצמו ?? לא מצאנו דבר כזה!

אומר ר' יוחנן בן זכאי, מה שאני אומר לכם עכשיו, זה תכשיט!

ממתי נתנים נותנים קומפלימנטים על הוורט שלהם? שאלתו של הסבא מקלם בדיברה הראשונה של הקב"ה - אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים

מבית עבדים - מה זה הדיברה הזאת ? מבאר הרמב"ן שהדיברה הזאת, חלוקה לשניים:

אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים - שלב אחד

מבית עבדים - שלב שני.

פירוש הדבר - הקב"ה אמר אני הולך לתת במצרים עשר מכות, כדי שתדעו, שאני בראתי את העולם ואני מקיים את העולם בכל רגע ורגע ואני אחראי על כל דבר ודבר בבריאה.

אף אחד לא היה כאן בשעת בריאת העולם... האדם הראשון נברא מצא הכל מושלם...הוא נולד ביום השישי בשעה השביעית של היום, היו שמים וארץ, דגים וחיות ... הכל היה מוכן...

אמר הקב"ה - כדי שתדעו שאני בראתי את העולם, אני הולך להביא על מצרים עשר מכות ...

שכותב המהר"ל {גבורות ה', פרק נז} - עשר מכות מצרים, כנגד עשרה מאמרות שאיתם ברא הקב"ה את העולם... אבל הפוך... בראשית ברא - כנגד מכת בכורות... יהי אור - כנגד חושך ...

קח את עשרת המאמרות, כפי שמופיעים בגמרא {מסכת ראש השנה}... תהפוך את המכות - מול בראשית מופיע בכורות ... חושך - יהי אור ... תעשה הפוך עד שאתה מגיע למכה האחרונה מכת דם.

כותב המהר"ל - הראה הקב"ה יהי אור, כנגד זה נתתי חושך ... בראשית ברא... הרגתי לכם את הבכורות...

כל מכה ומכה, כנגד מה שהקב"ה אמר בעולם... ביאור נפלא של המהר"ל. אמר הקב"ה - אחרי יציאת מצרים... עכשיו אתם יודעים שבראתי את העולם ואני שליט ברוח, בגשם, בשמש, ובכל הבריאה, אני שולט בכל הבריאה, שולט על הכל דבר בכל רגע ורגע ! אם אני שולט, אז אני בראתי!

אם ככה - בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ - הוכח במכת בכורות... יהי אור, הוכח במכת חושך... אנכי ה' אלוהיך - לא כתוב אשר בראתי שמים וארץ... מה כתוב ???

אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. הוצאתיך מארץ מצרים = ל-בראתי שמים וארץ... כי ביציאת מצרים הוכחתי לכם שבראתי את העולם !

יש עוד שלב - מבית עבדים:

מה זה מבית עבדים?

הוצאתי אתכם מארץ לא רק ממצרים עם עשר מכות, הייתם עבדים לפרעה ועכשיו אתם עבדים שלי.

אומר הרמב"ן -מבאר אותו ר' חיים פרידלנדר, בספר השיחות שלו {שפתי חיים מועדים-פסח} :

אומר הרמב"ן יסוד נפלא ביותר - ישנם הרבה מצוות שקשורות לענין יציאת מצרים...

הישיבה בסוכה - זכר ליציאת מצרים...הנחת תפילין - זכר ליציאת מצרים... קידוש - זכר ליציאת מצרים, אבל שונים הדברים האלה אחד מהשני.

אומר הרמב"ן - הנחת תפילין, למי שאומר את ה' יהי רצון לפני שאנו מניחים תפילין... מה אנו אומרים?

שהקב"ה יחיד בעולמו שיש לו כוח בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו ... אז הנחת תפילין זה כנגד זה, שהקב"ה ברא את העולם.

מצוות שבת שנאמר - זכר ליציאת מצרים, שם זה לא בגלל שלקב"ה יש כוח בעליונים ובתחתונים, למה?

מסבירה התורה בפרשת ואתחנן {ה, יד}ויום השביעי שבת לה' אלקיך לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך ושורך וחמורך וכל בהמתך וגרך אשר בשעריך למען ינוח עבדך ואמתך כמון {טז} וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים

ויצאך ה' אלקיך משם ביד חזקה ובזרע נטויה על כן צוץ ה' אלקיך לעשות את יום השבת - אז למה אתה שומר את השבת?

כי היית עבד במצרים!

אז יש חלוקה בענין של מצרים - חלק אחד כדי לדעת שהקב"ה קדמון וברא את העולם...והחלק השני שנדע, שהוציא אותנו ממצרים מבית עבדים.

אם ככה רבותי, נוכל להבין בס"ד את דברי ר' יוחנן בן זכאי:

אומר ר' יוחנן בן זכאי... מה שאני אומר לכם עכשיו זה כמו בושם, כמו תכשיט... ממתי אדם נותן קומפלימנטים לעצמו ?

הוא לא נותן קומפלימנטים לעצמו... ר' יוחנן בן זכאי מסביר לך, מה פירוש הדבר "להיות עבד".

יש בסלנג היום – הוא 'פודל שלו'... 'עבד שלו', זה כינוי של גנאי.
ר' יוחנן בן זכאי אומר לנו – אני רוצה להגיד לך וורט שהוא כמין חומר... הוא תכשיט, הוא לא מילת גנאי.

להיות עבד של הקב"ה, זה התכשיט הכי יפה שיש בעולם !!!
ישמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת לו ... משה רבינו, התכשיט הכי יפה הוא קרא לו עבד – וימת שם משה עבד ה'.
עבד אצל בשר ודם, זה בזיון, אך עבד של הקב"ה, זה התכשיט היפה ביותר!
ר' יוחנן אומר – אני רוצה לתת לך מתנה... אני אומר לך דרשה שהיא כמין תכשיט, שתדע שלהיות עבד של הקב"ה, זה הקישוט הכי יפה – זה תכשיט!
בא האלשיך הקדוש, עם ביאור נפלא, ובזה בע"ה נסיים:

{משלי א, ט} כי לויית חן הם לראשך וענקים לגרגרתיך...אומר שלמה המלך, המצוות שאתה מקיים, הם כמו כתר על הראש... **כי לויית חן הם לראשך** ... וכמו תכשיט על צווארך **וענקים לגרגרתיך**.

הוא האלשיך הקדוש משל נפלא, נתרם אותו לשפה שלנו:
מעשה בשר אחד, שחטא למלך ונכנס לכלא... שם בכלא, זה לא כמו במדינה שלנו – כל אסיר שנכנס לכלא, שמים לו אוזיקים בידיים וברגליים... הבעיה שלכל אזיק, שמו גם משקולת של 20 ק"ג.

כשהגיע אותו שר לכלא נתנו לו מספר...
אמר להם "מה פתאום מספר, אני שר!"
אמרו לו "כאן אין שרים, כאן כולם אסירים... זה המספר שלך"
מגיע הסוהר... תביא את הידיים... קושר לו אזיק אחד ושתיים, מחבר את המשקולות לידיים ולרגליים... "עכשיו תסתובב בחדר כמה שאתה רוצה"
מי יכל להסתובב ככה? בקושי אפשר לזוז...
בא השר הזה "רבותי... כלא – כלא, אבל תורידו לי את המשקולות, איך אפשר לחיות ככה !?"

בקיצור אומר אותו שר "חבר'ה, תנו לנציב שירות בתי הסוהר כמה דולרים שיעזור לי... לא ביקשתי שיורידו את הכל...בקשתי פשוט שיקלו עליי... במקום המשקולות שימו כדור מספוג, במצלמות יראו שיש כדור, אבל תעשו מפלסטיק...ביקשתי רק הקלה!

אומר האלשיך הקדוש, בואו וניקח תמונה לצד השני:
כלה, ב"ה התארסה למשפחה של מיליונרים...איך שהיא באה למשפחה, אומרים לה "כלתנו היקרה, לכי תקני לך תכשיטים"
"עד איזה סכום, 500,1000,2000?"

אמרה לה חמתה – גברת, תצאי מהחלום... אנחנו מיליונרים... קחי את הכרטיס הזה ותתחילי לגהץ... שנאמר **ויעבר ה' על פניו** ☺
יוצאת הכלה המאושרת לקניות, לקחה את הכרטיס הזה, והגיע לחנות התכשיטים...

שואלת אותה המוכרת – איך אפשר לעזור...אולי עגילים, צמיד?
אמרה לה אותה כלה – אל תדאגי מוכרת יקרה, עד 1,000,000\$ הכרטיס לא מצפצף...

אם ככה לעבודה –הלומים, צמידים, זהב, כסף, סטים – בקיצור גיהצה את הכרטיס \$80,000...אפילו לא צלצלו לחברת האשראי.

לארוז לך?

כמובן אומרת הכלה...

אומרת לה המוכרת – את יודעת מה זה ללכת עם קילו וחצי זהב על הגרון?

אמרה לה הכלה – זה לא נורא...

כן, אומרת המוכרת... אבל עם השנים זה הורס את הצוואר... בע"ה תהיי במצבים מסוימים... את יודעת, יהיה לך כבד...

אומרת לה הכלה – גברתי, תכשיטים זה אף פעם לא כבד!

אז מה כבד?

אסירים – אתה שם להם אוזיקים על הרגלים – זה כבד!

אומר לנו שלמה המלך **כי לויית חן הם לראשך וענקים לגרגרתיך** – מצוות זה תכשיטים... מצוות זה לא עבודתו!!! אומר ר' יוחנן בן זכאי – אני רוצה להגיד לכם את הפירוש הזה כמין חומר... כמו תכשיט!!!

שבתינו, שהמצוות שיש לנו, זה הדבר הכי יפה שיש בעולם !!!

אנחנו חיים בדור שהכל סינטיטי, הכל צ"ק צ"אק... הכל חד פעמי...

אומרים חז"ל – דורות ראשונים, היו מביאים דרך הבית, כדי להתחייב במעשרות...כך אומרת הגמרא במסכת ברכות... מכניסים דרך הבית, את כל התבואה מהשדה, כדי להתחייב במעשר!

דורות אחרונים, אומרת הגמרא, מביאים את הכל דרך גג וקרקפו – מסביב...כדי להיפטר מהמעשר !

אדוני, אתה אוכל סנדוויץ' ?

"כתוב על זה מזונות" ... אהה ברוך ה' מזונות !!!!

אדוני, למה מזונות ? זה סעודת קבע... טול ידיים...ברכת המזון... אתה יודע מה זה ברכת המזון ???

הדור הזה, במקום לרוץ אחרי מצוות, מחפש להיפטר מהמצוות.

אומר לנו שלמה המלך **כי לויית חן הם לראשך וענקים לגרגרתיך** – שהמצוות יהיו אצלך כמו תכשיט...שתרוץ אחריהם כמו תכשיטים, כמו שאומר ר' יוחנן בן זכאי...

קולות וברקים (ברוך שאמר)

כתוב בספר קהילת יצחק [המגיד רבי יצחק רייטבארד] בשם רבי איצאלע בן הגר"ח מוואלז'ין זצוק"ל. הנה מצאנו במעמד הר סיני שהיה רעש גדול, רעמים וברקים וערפל, והארץ רעדה. אימה ויראה. ובסוף מתן תורה אמר הקב"ה 'אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים, בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו'. כמו שלמד אותו הבעש"ט להעלות היראות חיצוניות ליראת השם. אך לכא' לזה הוא מספיק קולות וברקים מה היה צריך כ"כ הרבה פחדים נוראים שכל העולם נשתנה ע"י הרעמים והקולות ביום הקהל, ונתקבצו הגויים אצל בלעם וכו' כמ"ש במדרש. וגם יצאתה נשמתן מרוב פחד. וצריך להבין מה היה צריך כ"כ הרבה פחדים באותו יום?

וביאר רבי איצאלע שחכמי לב התבוננו איך יתכן שבני ישראל בגלותם הארוך עדיין מוסיים נפשם להשי"ת בכל לב ונפש, וכמ"ש רבי יעקב עמדין בסידורו שזהו נס יותר גדול מייצאת מצרים, היתכן שייצאנו לגלות ארוך כזה, ובני ישראל שומרים תורה ומצוות, כ"כ הרבה צרות ויסורים והגויים בקשו לאבדנו בגשמי ורוחני, וב"ה אנו נראים בצביונו וקומתנו ממש כמו במעמד הר סיני, אותם תפילין ואתם שבת, בתוספת גדרים וסייגים מדרבנן. אע"פ שבקשו להרוג אותנו בכמה אופנים ברדיפות קשות מאד, רצו להרוג אותה ועינו אותנו במסעי הצלב ובאינקוויזיות, אך מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, ונהרות לא ישטפוה. בשלמא גדולי ישראל, רבי עקיבא שיכול לעמוד בנסיונות של מסרקות של ברזל, הרי הוא נשמת רבי עקיבא שדורש על קוץ ותג שבתורה. אך איך יש כח להמון העם לעמוד בנסיונות כאלה?

ומביא שם סיפור מיהודי פשוט שהיה שחקן תיאטרון מוצלח מאד, ושמו היה הולך לפניו והצליח בעשירות גדולה. סוף ימיו היה במדריד בספרד, גם שם היה לו כבוד וגדולה. ולא ידעו העם שהוא יהודי. לאחר שנגזרה הגזירה והיהודים נתגרשו מספרד, היה הוא מהאנוסים ולא ידעו על יהדותו. ביום מן הימים נתגלו שהוא יהודי, והתיאטרון בקשו לשלם לו הון רב שיחליף דתו לנצרות רח"ל, והוא נמנע עצמו במסירות נפש, בתחילה עשו לו יסורים נוראים, עקרו לו כל השערות של הראש, וכל צפרני ידיו ורגליו, ושרפו ידיו וחלקי גופו, צרות ויסורים קשים ונוראים שאי אפשר להעלות על הדעת, והוא לא רצה לזוז מיהדותו, ונהרג על קידוש השם. ה' יקום דמו.

יהודי זה לא הניח תפילין לא דרש"י ולא דרבינו תם, מאיפה קיבל את הכח הנורא הזה למסור נפשו, התייבא כתב שזהו סוד פנימי שאי אפשר להסבירו. אך רבי איצאלע מבאר שכפי הנראה שיש בלבנו גנוז וטמון יראה יותר גדולה מכל היראות מהאינקוויזטורים, שהיו מכניסים אנשים בסיר מלא מים ורותחים על האש והיו יכולים לצאת בכל רגע ממנו ולהמיר הדת, והעדיפו להשאר בתוך הסיר ולהשרף על קידוש השם, הרי שיש בלבנו של יהודי יראה יותר גדולה מיראות קשות כאלה, להיות אפס ואין בתוך הכלים של האינקוויזציה, כי זהו סדר מדת היראה שהיראה הגדולה מבטלת היראה הקטנה, כמו אדם שמפחד מדבורה ולפתע בא אריה, הוא שוכח יראת הדבורה. כך אם אין אנו מפחדים ממסע הצלב והאינקוויזציה הרי שיש בלבנו יראה יותר גדולה מזה. כמ"ש הבעש"ט שמעמד הר סיני חקוק בלב כל אחד מישראל, זה הכניס בלבנו יראה גדולה יותר מכל יסורי עולם. כך כפה עלינו ה' הר כגיגית, והיה שם קולות וברקים באופן של יראה גדולה נוראה מאד, ששום גוי רשע ואכזר לא הצליח לעשות יראה יותר גדולה מזאת היראה החקוקה בלבנו מיום מתן תורה. והוא מלבד עוצם האהבה שבאותו מעמד, ישקני מנשיקות פיהו, בשעת הדיבור היה כל דיבור נושק כל יהודי בדיקות ואהבה שאין לשער. אך יחד עם זאת היה מדת היראה השלימה ביותר.

כתב החת"ס שביים ו' סיון עדיין לא ידעו ישראל שהקב"ה מסכים למשה רבינו לדחות המעמד לעוד יום, ובאמת כולם יצאו לעמוד בהר סיני, עמדו שם י"ב שעה שבעו רק קולות וברקים ולא שמעו תורה, הלכו לביתם בלילה, ובמחר בבוקר הוציאים משה לקראת האלקים, וביום ז' סיון בבוקר ניתנה תורה. לכן נרדמו מרוב אפיסת כוחות שהיום הקודם עמדו כל היום וקבלו מורא גדולה כזאת.

נמצאנו למדים שיש בכל נפש מישראל גנוז וטמון יראה טמונה מיום מתן תורה, הקולות והברקים והלפידים וקול השופר, זה מבטל כל היראות החיצוניות. וזה שאמרנו למשה 'דבר אתה עמנו, ואל ידבר אלקים פן נמות', קשה לנו לסבול היראה הזאת. אמר להם משה 'לבעבור תהיה יראתו על פניכם' בשנות הגזירות, בשנת ה' אלפים תרנ"ו, ובשנת וכו', במסע הצלב וכו', איך יהיה לכם כח לעמוד מול החיות הרוסיים והנאציים, לכן צריך לתת לכם יראה גדולה כזאת שיהיה לכם כח למסור נפש בשעת השמדות על שרף נעל, עתה תקבלו כח לעמוד כנגד כל היראות שהחיצוניות שבעולם. כי כל השמדות והשוואות הנוראים הם רק יראות חיצוניות, ולנו גנוז בלב יראה אמיתית ופנימית. כן כתב בספרו קהילת יצחק.

(הגרמ"י רייזמן)

ברוך הדרוש

ברוך ה' וה' השם יתרו ברוך השם מכאן שהבינים גרים לפני הקב"ה יותר מישראל שהם אינם מוכיזים ה' רק אחר שני תיבות והוא הזכיר ה' אחר תיבה אחת (סלילי אורות)
אנכי ה' אלוך אשר הוצאתיך מארץ מצרים (כ, ב) עוד י"ל מה שנאמר הוצאתיך כו, דהקשו פוסרים למה לא קבלו התורה המלאכים דיש להם טענת בר מצוא, ותיצרו דישראל בני ובנות

ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם (יה, י)
במדרש ויאמר יתרו ברוך ד' מכאן שהבינים גרים לפני הקב"ה יותר מישראל, ותמוה. וי"ל עפ"י הגמ' בחולין (צ"א ע"ב) חביבין ישראל לפני הקב"ה יותר ממלאכי השרת שישראל מוכיזין את השם אחר שתי תבות שני' שמע ישראל ה' וכו' ומה שאין מוכיזין את השם אלא לאחר שלש תיבות דכ"י קדוש קדוש קדוש ד' צבאות, והנה כאן הזכיר יתרו את השם אחר תיבה אחת, שאמר

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' **וכל מאמינים**

263

פרשת יתרו

תשע"ט

פניני אמן ותפלה בפרשה

מאוצרות אמונים

"לקוט שמעוני" (תקאל ססד), אולם אלו עלו ולא ירדו. אך משה התייחד בקדש שעה וירד כבן בית, שהרי מצינו שעלה לקבל את הלוחות הראשונים, לאחר מכן ירד, ושוב עלה לקבל את הלוחות השניים.

פרדס יוסף

יוהסר שטון מלפנינו ומאחרינו

"אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת" (כז)

כתב החיד"א כי בפסוק זה מצינו רמז לקדש, שבענייני רוחניים - "בשמים", אל לו לאדם להסתפק בדרגה שהשיג, אלא עליו להביט כל העת באנשים ש: "ממעל" לדרגתו ולשאף להגיע לדרגתם. ואלו בעניינים גשמיים - "בארץ", עליו לשמח בחלקו ולהביט דווקא באותם אנשים שמעמדם "מתחת" למעמדו.

בכך פרש רבי חיים אריה ליב פנסטר מידוונג את בקשתו בתפלת ערבית: "יוהסר שטון מלפנינו ומאחרינו" - שמוחד לא יפתה אותנו השטן לרדף אחר הונם ועשרם של אלו ש"מלפנינו", ומאידך בעניינים רוחניים יפתנו להביט דווקא אל אלו שדגגתם "מאחרינו".

לב דוד פכ"ה: "שער בת רבים"

הברכה מבטאת גמול ותשלום

"לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא" (כז)

בגמרא (ברכות לא א) דרשו מפסוק זה את האסור לברך ברכה שאינה צריכה. וכן נפסק בש"לחן ערוך (אורח חיים ד): "כל המברך ברכה שאינה צריכה, הרי זה נושא שם שמים לשוא... ואסור לענות אחריו אמן".

תמה הח"י אדם: הרי המושב את בוראו בסתמא, יכול להזכיר בדבריו את שמו ומברך אפילו אלה פעמים. לפיכך אם יאמר אדם: "אתה ה' אלקינו מלך העולם בורא פרי העץ" מבלי שיהיה לפניו פרי, לא יעבר בכך כל אסור. כיצד יתכן שאם רק יקדים לך את התבכה 'ברוך' - יעבר על אסור מדאורייתא?

תרץ רבי שלמה קלוגר:

שונה היא הברכה מיתר דברי שבח והודאה; לשון 'ברכה' מבטאת גמול ותשלום לבורא על טובה שקיבלנו מידיו, כדברי הגמרא (ברכות לה ב): "כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה כאלו גוזל...". לכן המברך מבלי שנהנה נמצא מבזה את ה', כדאם המודה למלך על טובה שלא עשה לו, שעליו נאמר (תהלים קא ז): "דבר שקרים לא יכון לנגד עיני". לעומת זאת, שבח שלא נאמר בו לשון 'ברכה' כמוהו כשיר והלל בעלמא, ולפיכך אין אסור באמירתו בסתמא.

חיי אדם: ח"א כלל ה' בנשמת אדם: אות א: 'חכמת שלמה' רטו ד

משה עלה למרום - כיבן בית

"ומשה עלה אל האלקים" (טו א)

בפיוט 'התקבצו מלאכים' הנאמר בשמחת תורה משלש הפיוטין שאלתו: "מי עלה למרום...?", ואף משלש תשובתו: "משה עלה למרום...!". ויש להבין את פשר הדבר.

פרש רבי יוסף פצ'נובסקי מלודז' כי שבח מיוחד רמז בכך הפיוט למשה:

פמה וכמה בני אנוש זכו לעלות למרום בחייהם (ראה

רזי אמונים

מרמזי אמן בפרשה

אחר הדברות ענו אמן

"וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר" (כ א)

כתב בעל 'בית אברהם' מסלונים כי על כל אחד מן הדברות ששמעו ישראל ענו כלם ואמרו 'אמן'. ובאר כי למד זאת מכך שהביא רש"י (כ א) בשם המסילתא שאחר הדברות שמהותם - 'עשה' ענו ישראל 'הן', ואחר 'לא תעשה' ענו 'לאו'. והנה, במדרש (ילקוט ירמיה רסו) הובא שדברות: 'אנכי ולא יהיה לך' נאמרו 'בדבור אחד', ולפשוט דברי רש"י - 'היאך ענו עליהם הן ולא? כאחד? אלא בודאי אין פגות רש"י שאחר כל דבר אמרו במפולש 'הן' או 'לאו', אלא הספימו על הנאמר בעניית 'אמן', ונחשב להם כאלו ענו לפי הענין 'הן' או 'לאו'.

יתכן שלכך רמז רבי יהודה הלוי כשכתב בפיוט 'יונה מצאה', בפסקה המתייחסת לעשרת הדברות: "ופתחו וענו ה' אחד" - שבעניית 'אמן' המאחדת בגימטריא את שמות הו"ו ואדנ"ת, נחשב להם כאלו ענו אחר כל אחד מעשרת הדברות: "ה' אחד".

בית אברהם: מכתבי קדש מכתב יב

רמז נוסף לדברים נוכל למצוא מנסח תפלת 'תפנת שבת': "אז מסנין נצטוו" - ראשי תבות 'אמן', [כדברי ר"י ב"ר יקר בפרוש התפלה והברכות מהד' ירושלמי עמ' קיב]. כמו כן נתן לדרש זאת מכך שברפרשת יתרו נאמרה עשר פעמים המלה 'אלקים' שהיא בגימטריא 'אמן', כנגד כל אחד מעשרת הדברות.

אמונת יצחק: ח"א עמ' נג

במה התייחדה הודאתו של יתרו?

"ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה" (יח א)

במסכת סנהדרין (צד א) אמרו חכמים: "גנאי הוא למשה וששים רבוא שלא אמרו 'ברוך', עד שבא יתרו ואמר 'ברוך'".

ולכאורה תמוה: הלא הפליגו ישראל להודות על הצלתם בשיירה הארפה והנשגבה שאמרו אחר קריעת ים סוף, ומה בכך שלא אמרו 'ברוך'?

באר רבי יוסף שאול נתנזון:

שירתם הנפלאה של ישראל נאמרה רק משהשלמה הצלתם, בראותם את אויביהם טובעים בים. אך יתרו השכיל להבין כי יש להודות אף על תחלת הנסים, באמרו: "ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים" - אף שעדיין לא השלמה הצלתם.

באופן אחר פרש ה'כתב סופר:

בשירת הים הודה כל אחד מבני ישראל על נס הצלתו האישית, אך יתרו חדש כי ראוי לאדם להודות אף על הצלת זולתו, כשאמר: "ברוך ה' אשר הציל אתכם".

דברי שאול [אגדות] סנהדרין צד א; כתב סופר

באמצעות תפלה נתן לקבל תשובה משמים

"אם את הדבר הזה תעשה ויצונו אלקים ויכלת עמך" (יח כג)

"המלך בגבורה; אם יצוה אותך לעשות כן תוכל עמוד, ואם יעכב על ידך לא תוכל לעמוד" (רש"י).

מעיון בכתובים לא נמצא שנמלך משה בה' על עצת יתרו, ויש להבין את פשר דברי רש"י.

פרש רבי שמואל בן רבי מאיר אריק:

במסכת ברכות (כט ב) הובאו דברי אליהו הנביא לרב יהודה: "כשאתה יוצא לדרך המלך בקונך וצא", ופרשה הגמרא: "זו תפלת הדרך". ויש להבין מדוע נקט אליהו לשון 'המלך בקונך', וכי יקבל על כך תשובה משמים? פרש זאת החיד"א על פי דברי רבי חנינא בן דוסא (שם לד ב): "אם שגורה תפילתי בפי - יודע אני שהוא מקבל...". וזו משמעות 'המלך' - שיאמר את 'תפלת הדרך', ואם תהיה היא שגורה בפיו ידע שיצליח בדרך.

אף כאן יש לפרש כי כך אמר יתרו למשה: התפלל לה' על עצתי, ואם תהיה התפלה שגורה בפיו, דע כי מקבלת היא לפני ה' ונקבלתה מבטחת.

חמת אגן: שה"ש אות טז: 'של תורה הקדש' עמ' רכו

"אנכי ה' אלקיך..."
לא יהיה לך אלהים אחרים על פני"
"בעניית אמן מכריז האדם שהוא מזדה ובאמין לברפת ה' יתברך, ומפילא הוא באומר שכל זולתו שקר ואפס ואין..."
[שם משמואל פי תבא]

ברכות השחר: בקול בכוונה בחברותא.

ברכת המזון - ברכת 'הארץ' (ג)

היה דורש בענין זה: שונה הוא בתכלית היחס שבין עם ישראל לארצו, מיחס הגויים לארצותיהם; כל אחת מאמות העולם זקוקה למולדת כדי שיוכלו בניה לחיות בה בשלוה וברוחה מבלי להיות משעבדים תחת על ממלכות זרות. אולם בני ישראל זקוקים לארצם כדי שיוכלו לקיים בה בנחת את מצוות ה' ובכך להבדל בקדושתם מכל הגוים. והראיה הגדולה לדבר היא, כי גם בהיות הארץ שוממה, חרבה וכבושה תחת ממשלת זרים, לא פסקה לרגע המדינה בלב כל יהודי לעלות לארץ ולגור בה.

לפיכך תקנו לנו לכלל בברכת הארץ ברית ותורה, להראות כי אין אנו מתייחסים למתנת הארץ רק כמקום מפלט ושלווה מצרותינו, אלא כדי שנוכל להוסיף ולהרבות בה עוד ועוד תורה ומצוות (ברכת דוד עמ' כד).

הגאון מקו"ג'גלוב הוסיף והביא בענין זה את דברי חכמים (ספרי בראשית פ"ח) שהארץ נחלקה ל'כשרים וקדושים' בלבד. והנה, מדברי הראשונים (ראה תוס' בראשית פ"ח) משמע, שאשה שיש בה פסול שאין הקדושים תופסים בה מחמתה, על אף ששכנה בקדושה היתה כשרה - אם נפילה לאחר מכן יפקעו הקדושים ממנה. לפי זה יש לומר בנוגע לארץ, כיון שהיא לא נתנה לרשעים - אם חללה חטאו ישראל והרשיעו לאחר מכן, פוקעת היא מרשותם.

לפיכך ראוי שבשעה שאנו מברכים את ברכת 'הארץ' נבטל עלינו מיד על מלכות שמים בהזכרת ברית ותורה, שכן רק באמצעות קבלה זו נוכל להיות בטוחים שתתקיים הארץ ברשותנו ('ארץ צב' בשלח תרפ"א).

בזכות התורה נכנסו ישראל לארץ

בדומה לכך באר רש"י את טעם חובת הזכרת 'תורה' בברכת הארץ, שאף זכות התורה עמידה ל'ישראל לזכות ולהכנס לארץ' (ראה מכללת בשלח, ס"ט דפ"ה טו, ופ"ה שפ"ה בשלח הפסוק דברים ח א): "כל המצוה אשר אנכי מצוה היום תשמרו לעשות למען תחיו וירבו ויבאם וירשם את הארץ אשר נשבע ד' לאבותיכם" (רש"י בראשית פ"ח).

עוד באר ה'חם סופר': הזכרת התורה והמצוות היא תנאי הכרחי לקיום חובת ההודאה על המזון בהלכה. הלא ידוע כי משרת המזון שבתנו לנו לקיים הגוף, כפי שבאמצעות הגוף נוכל לעבד את ה' כראוי בלמוד התורה ובקיום המצוות. מכאן שאלו היינו מודים בסתמא על קיום הגוף, לא היתה בכך 'הודאה', שכן מהו הטעם להודות על בשר ודם המתקיימים ללא משרה וללא תכלית. לפיכך תקנו לנו להזכיר בהודאתנו את ה'ברית' וה'תורה' המסמלות את משרת קיום הגוף - לצורך עבודת ה', שכן רק בכך נעשית ההודאה משלמת (תורת משה דברים כ ד).

בדרך רמז הוסיף ה'חם סופר' כי ענין זה נרמז אף בראשי המבט של הדברים שמונה הגמרא בברכות שיש להזכיר בברכת הארץ: ברית, ארץ, מזון ותורה - באמית' ללמדנו כי רק ברכה הפוללת בתוכה את ארבעת העינים הללו כאחד הנה ברכה הנאמרת 'אמת' (חם סופר) עתה נראה.

הגאון רבי מאיר שפי"א מבלבין

תפלתו האחרונה של אסיר מספר 48723

הפכות והפצעים שמלאו כל חלק בגופם ולחת מעט תנומה לעיניהם. פתאום נשמעה מבחוץ שריקה צוחנית ומחרדה. הכל התרוממו ממקומותיהם בבהלה. השריקה היתה מוכרת להם היטב כאות שעליהם לצאת באופן מדי למסדר פתח. אנה קורעת לב התנגלה על פני הצריף. מסדר מיתר נוסף עמד להתחיל. מנסיונם המר ידעו היטב כי כמה מהם לא יחזרו עוד יותר לדרגשיהם והישר מהמסדר ישלחו אל הלא-נודע.

שאגות מקפאות דם מלוות בגביחות כלבים רעבים היו הצלילים שלוו בקביעות את פתיחת המסדרים. תחת צליפות המגלבים הרצו היהודים כשהם אחרים עדו בקור' השנה, הישר אל רחבת המסדרים.

בקר מקפא עצמות עמדו מאות היהודים, כשאף כתננים לערס. מקמינים בכליו עינים לרגע שבו יתחיל המסדר. משבושש הרגע מלהגיע, החלו הם להביט זה בזה, בנסיון למצא מעט נחם במקט מזדה או חייו קלוש. משאפסה תקוותם לזכות באחד מאלו, נחו עיניהם כמאליהן על אסיר מספר 48723, אשר תמיד עמד בקצה השורה, עיניו נעוצות בספר התהלים שבידו ופיו ממור נעמק נונה.

ולפתע, כרום סגרה התפרצה לרחבת המסדרים פלגת שומרים חמושה. מפקדם, נאצי בנה קומה ורחב כתפים בעל פנים גסות ואכזריות, עבר בין העומדים כשהוא רכוב על סוסו, מגלב עור בידו והוא מצליף לכל עבר.

היהודים נותרו מספרים למקומותיהם. אף בקשי הקנינו את זעקות הפאב, כשאבחת הבחין הנאצי באסיר מספר 48723 וחמתו בערה בו עד להשחית.

"מה אתה אוזן בידך? יהודון ארור", קרא הנאצי לעבר היהודי, אשר נותר לעמד במקומו מבלי להסיר את עיניו מספר התהלים. "קרב הנה, יהודון!", קרא הנאצי בכעס תוך שהוא שולף את אקדחו מחגורתו.

גם עתה לא נע האסיר ממקומו. עיניו הפהות שבלטו על רקע פניו החזרות, נותרו נעוצות בספר התהלים בידו, וגוו התנוגע לקצב המנגינה החרשית.

"מה אתה קורא שם?", זעם המפקד, "חלל ממלוליה, הנה מכשף את כלנו!", צוה, כשדיי הרוטטות עדן אוזנותו באקדח, ככונות אותו אל רגתו של היהודי הכחוש.

במקום תגובה הגביר היהודי את קולו והחל לקרוא את הפסוקים בקול. הנאצי נסה לחץ על ההדק, אף די לא נשמע לו. פחד נמלט מהמקום מבוכה, וברחבת המסדרים נותרה עדת יהודים המומה, לבם בוכה בגעגוע לדמות המפעימה שאף את שמה לא ידעו.

נשמתו של אסיר מספר 48723 עלתה לגנוי מרומים שהורה ומפקדת, מלח נבגימת תפלתו וזויהו דמעותיו אשר נאספו בגאוד של הקדוש ברוך הוא, שמורות ליום שבו יחיש' שועה לעמו.

כלבו הנאמן שהבין ללב אדוניו, נסה גם הוא להתנפל על היהודי ולשסעו במלתעותיו, אף נרתע מיד ושב למקומו כשאבן ביו גליו.

המפקד היה נורא הוד. נתן היה לחתך את המתח הנורא בספיו. ובתוך עמד אסיר מספר 48723 כבכיוול אין הסערה נוגעת לו כלל. חזרון מות מכסה את פניו, ופיו אינו פוסק מלקרוא את פסוקי הקדש.

לפתע פתאום, מבלי הודעה מקדמת, צנח היהודי תחתיו ללא רוח חיים. אף את עיניו לא הפסיק לעצם. הנאצי עלה על סוסו ונמלט מהמקום מבוכה, וברחבת המסדרים נותרה עדת יהודים המומה, לבם בוכה בגעגוע לדמות המפעימה שאף את שמה לא ידעו.

נשמתו של אסיר מספר 48723 עלתה לגנוי מרומים שהורה ומפקדת, מלח נבגימת תפלתו וזויהו דמעותיו אשר נאספו בגאוד של הקדוש ברוך הוא, שמורות ליום שבו יחיש' שועה לעמו.

פחלק ממסכת פעילותם הנפשית של הגרמנים ימח שםם בתקופה שבה עסקו בהשמדת עמנו, הכינו הם תכנית מסדרת שתכליתה היתה - להסיר מקרב היהודים כל צלם אנוש. הם עשו זאת באמצעים שפלים וסדיסטיים, כמניעת צרכים בסיסיים, חלקת האכל באופן בזוי ומשפיל, ובנוסף, שלילת הזהות האישית.

במסגרת התכנית האכזרית, נשללה מהיהודים זכות לשאת את שמם האיש. תחת זאת החלף הוא במספר. עם כניסת האסיר לכנות איש את רעהו במספרו, נחשק האיש על זרועו, ומיום זה ואילך עתיד היה הוא לשמש בעבורו כאמצעי זהו בכל דבר וענין.

אם לא די בכך, הרי שהגרמנים הקפידו עד מאד לבל ישכח המספר מלב האסירים. אסיר שנחפס כשהוא אינו יודע להקריא את מספרו בעל פה, נענש מיד בענש אכזרי ביותר. וכן, מפחד שפאו ישכחו את המספר, הקפידו היהודים לכנות איש את רעהו במספרו, ושלב נוסף בתכניתם של הגרמנים עבר בהצלחה, למרבה הכאב.

במחנה ששכן בסבב צפי היער, נאסר על היהודים להתחיל בשיחות שעו או לוח שנה, שדרכו יוכלו להיות גרים לחלופי זמנים ולהתחדשות מועדים. 'השוען' היחיד שיכול היה לשמש אותם, היה המסדר. במקדנות גרמנית היו נערכים המסדרים מדי יום בשעות קבועות: בקר, צהרים וערב.

מיום ליום הלכו והתדלדלו השורות. היו מהאסירים שעוד עמדו במסדר הבקר, אף למסדר הערב לא הופיעו. חלקם נפחו את נשמתם בעבודת הפרך, וחלקם נשלחו מסבב זה או אחרת לקרמטוריום ששכן בקצה המחנה וממנו לא שב איש.

ככל שחלפו הימים והישיעה לא נראתה באפק, הלך וגבר הדכדוך בקרב האסירים. אולם שונה מכלם היה האסיר שמספרו היה 48723. איש לא ידע את שמו האמתי, אולם חבריו ראו בו כשלים ממרומים להפחית רוח של תקווה ועליצות בלבם.

את המסדרים כנה הוא בשמן של שלוש תפלות ימים: שחרית, מנחה וערבית. שמות שהתקבלו בהסכמה בידי כלל האסירים. בדרך זו הם חשו חבור להו' היהודי האותנטי שכמעט נשכח מלבם.

אף במהלך המסדרים לא אבד אסיר מספר 48723 צלם אנוש. עומד היה הוא בקצה השורה, כשלינגד עיניו היוקדות אחו ספר תהלים קטן, והוא קורא מתוכו פסוקים בנעימה חרשית ומעוררת לב.

מן הצד עמדו חבריו ובהו בו בהערצה ובקנאה. הם לא הצליחו להבין מהיכן שואב הוא את מעצמות הנפש שלא לאבד את שפיותו גם בתוך מעמקי הגיהנם הנאצי. כיצד גם בשעה שחיות האדם עמלים להסיר ממנו את שאריות אנושיותו, עדן מוצא הוא נחם בין תהלותיו של דוד מלך ישראל.

הדבר כבר הפך אצלו לנהג של קבע במהלך המסדרים. משחלף השומר הנאצי על פניו היה הוא משתתק ומסתיי את הספר בשולי בגדיו, ומשעבר מעל פניו היה שב, מוציא ומתנחם באותיותיו הקדושות.

אף טבעי היה כי דמותו תעורר סקרנות בקרב יתר האסירים. בדרך כלל, כיון שהכל היו דומים זה לזה במראם ובהקטן ובפניהם שהשחירו מרעב, איש לא התענין בשמו של רעהו. אולם יהודי זה בלט באישיותו מעל כלם, ורבים בקשו לדעת את שמו ואת ספרו עברו.

למרבה הפליאה סרב האיש בעקשנות לגלות את שמו. 'בזמנים שצאלו', היה מגיב למתעניינים, 'אין מקום לחייד בין הרבים. כלנו מגידים כצבור אחד, הנתון בפער ובמצול תחת שלילת זרים. מספרי הוא 48723 ובו אכנה עד עת פדות וגאלה'.

היה זה באישון ליל אור ליום רביעי. מחוץ לצריפים שורה עלטה סמיכה, ובתוכם, על גבי דרגשי העץ שכבו האסירים בצפיפות, מנסים להתעלם מכאבי

בס"ד בר"ה

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"
רח' שמואל הנביא 13 | ת.ד. 50226
טל: 02-5812210 | פקס: 02-5812252
לפניות בנושא העלון: al5308000@gmail.com

מאמר ראש הישיבה

הכירות אמתית

אבל **החידוש הגדול** ומה שקשה להרבה אנשים להפנים ולקבל הוא שה' אוהב **אותך**. כן, כן! אתה, בדיוק אתה, לא רק את החברים שלך או את הרבנים או את המוצלחים. ה' אוהב **אותך בכל מדרגה שאתה ובכל מצב רוחני שבו אתה נמצא**.

זה חלק שהכי קשה לכן אדם לקבל: מה? ה' אוהב אותי? אני יודע מי אני, אני יודע כמה אני גרוע וכו' - איך יכול להיות שה' אוהב אותי?

ובדיוק בנקודה הזאת טמונה כל רפואת הנפש והצלחת החיים. לכן בני ישראל היקרים, הטו אוזן היטב ותפנימו את המסר כי זה בנפשכם:

מה שה' יתברך אוהב כל נברא - זו מהותו יתברך. זה לא קשור אליך. זה לא משנה מי אתה, זה משנה מי הוא יתברך. הוא יתברך טוב ומטיב **לכול** - לכולם, והוא קרוב לכל קוראיו - כל אחד שקורא לו, ללא יוצא מן הכלל, ה' קרוב אליי. לא סתם שומע אותו, אלא הוא **קרוב** אליי. קרבה זו אהבה, קשר, שייכות, חיבה. כשאתה מדבר עם חבר **קרוב** - כל מה שאתה מדבר אליי, נוגע ללב, והוא מעוניין לעזור לך בכל מאווד.

ההכירות מובילה לקשר

זה נקרא להכיר את ה'. וכשאתה מכיר את ה' באמת - אין לך שום מגבלה לעמוד ולהתפלל ולבקש ממנו יתברך כל דבר כי זה לא משנה מי אתה. זה לא משנה כמה אתה גרוע וכמה אתה רחוק - ברגע שאתה פונה אל ה' - אין קרוב ממך, כי זו מהותו יתברך שהוא רוצה רק להיטיב, ובפרט למי שרוצה את קרבתו יתברך ופונה אליו יתברך על מנת להיות קרוב אליו יתברך.

ושימו לב טוב, בני ישראל היקרים. כאשר יהודי יודע את הידיעה הזאת - אז התפילה שלו היא **כלי שלם**; אבל כאשר הידיעה הזאת חסרה - אז הכלי שלו שבור וחסר מאוד.

זה לא משנה מי אתה, זה משנה מי הוא!

מה הכוונה שהתכלית שלנו היא להכיר את הקב"ה בעומק? הכוונה היא שכל האושר שלנו, הסיפוק שלנו, החיות שלנו, המימוש העצמי שלנו - הכול תלוי בזה!

וגם להיפך - היסוד של כל חוליי הנפש, הדיכאונות, המשברים, הירידות, הנפילות - הכול נובע מנקודת העומק בנפש האדם שהוא לא מכיר את ה', כלומר שהוא לא יודע עד כמה ה' יתברך אוהב אותו ועד כמה ה' מאמין בכל אדם ומצפה לכל עבודה שלו.

מה רמוז בזה שהפרשה הכל כך חשובה ומרכזית של מתן תורה נקראת דווקא על שם אחד מגדולי הטועים ועובדי העבודה הזרה...?

מחליטים להכיר

לכן הגיע הזמן שכל אחד ואחד יחליט שיש לו שאיפה בחיים להכיר את ה' באמת, ונסביר כאן מעט מה זה אומר למעשה. אדם צריך ללמוד ולעיין ולשנן ולהזכר שוב ושוב על המילים הללו עד שהן ייהפכו לחלק ממהותו:

בורא עולם כולו טוב וכולו חסד וכולו רחמים וכולו אהבה אליך ובכל שנייה הוא רק אוהב אותך ורוצה לתת לך.

מכיר או לא מכיר?

שיחה בין שני חברים: "שלום, גדי", "שלום, דני". "גדי, אתה מכיר את אשר?", "את אשר? בטח שאני מכיר אותו. הוא מהשכונה שלי". "תגיד לי, גדי, הוא בן אדם ירא שמים?", "תשמע, דני, אני לא יודע. אדם יראה לעיניים וה' יראה ללבב". "אז תגיד לי, אתה יודע אם יש לו שלום בית?", "דני, הגזמת, מה אני חי אתו? איך אני יודע מה הולך לו בבית?". "אז אתה יודע מה, גדי, תגיד לי, היית חותם עליו ערבות?", "ברור שלא, מה, אני מכיר אותו?", "אבל אתה הרי אמרת שאתה מכיר אותו..."

מה קורה פה? גדי מכיר את אשר או לא מכיר את אשר? התשובה היא שגדי מכיר את **השם** של אשר והוא גם יודע **איך אשר נראה** ואולי גם **איפה הוא גר**, אבל **במהות** של אשר, מי הוא באמת - אין לגדי מושג. אז הוא מכיר אותו או לא מכיר אותו? ברור שהוא לא מכיר אותו!

אז בוא ונכיר...

ולמה זה כל כך חשוב אלינו? התשובה היא כי התפקיד שלנו בעולם הוא להכיר את בורא עולם. להכיר אותו ממש. לא רק שם וכתובת, ולא רק פעולות חיצוניות. התכלית של כל אחד ואחד מאיתנו היא להכיר אותו יתברך ולדעת אותו יתברך, כלומר להכיר את **התכונות והמידות** של ה' ולהתחבר אליהן.

וזו המשמעות האמתית של האמונה. אמונה זה לא רק להאמין שבורא עולם ברא את העולם. זה ברור שהוא הבורא, זו נקודת המוצא. אבל מכאן עלינו לעבוד ולהמשיך לחתור ולחפש הלאה ולהכיר את מידותיו של הבורא, לגלות כביכול את מהותו יתברך.

פרשת יתרו

גליון 606 | כ' שבת תשע"ט

ר"ת	כניסה	יציאה	ירושלים
18:24	17:45	16:31	ירושלים
18:21	17:47	16:47	תל אביב
18:21	17:45	16:38	חיפה
18:24	17:48	16:49	באר שבע

הכנסים של הרב שלום ארוש שליט"א לשבוע הקרוב

רמת גן	חדרה	ירושלים	חולון
יום א', כ"א שבט (27/01/19) טיים טאור המעיין 3 בשעה 20:00	יום ב', כ"ב שבט (28/01/19) ב"כ "רבי שמעון בר יוחאי" תל דור 24 בשעה 20:30	יום ד', כ"ד שבט (30/01/19) ישיבת "חוט של חסד" שמואל הנביא 13, בשעה 20:30	יום ה', כ"ה שבט (31/01/19) ב"כ ע"ש חללי צה"ל המעפילים פינת המצודה, בשעה 21:30

כנינים חסידות ברסלב

בשעה שהתלמיד בא לשמוע תורה מפי הרב, אזי גם הרע של התלמיד, הינו הקליפות שנבראו על ידי הרע שלו, באים גם כן לשמוע ולינק, אבל על ידי שכל תלמיד אינו שומע אלא השייך לנשמתו כנזכר לעיל, על ידי זה בורחים הקליפות ואינם יכולים לשמוע. אבל יש קליפה דקה שהיא קרובה לקדושה, והיא אינה בורחת אלא כשיש בתורה ישועות ישראל, אזי היא גם כן בורחת. וסימן לדבר: "וישלח משה את חותנו", למאן דאמר יתרו קדם מתן תורה בא והלך לו: (ספר המידות - לימוד ח"ב י')

א. ב. של החיים

אחת מהתכונות הבולטות של התם שהוא המאמין השלם היא ההתחבשות.

ההתחבשות בעבודת ה' היא עקר העבודה.

רב העולם הם פזקנים בעיני עצמם.

הכלל בהתחבשות, שכתב את כל העבר תחשב שגרע נולדת ונתחיל מחדש.

למצב שהוא מרגיש שהדיבר הראשון "אנכי ה' אלוהיך" זה דיבר אישי עבורו, כי רק בדרך זו לא יהיה לו שום אלוהים אחרים בתודעתו, והוא ייפך למעיין המתגבר של דעת המגלה וחווה את האלוקות בכל גווי ההווה.

גן הדעת חידושים לפרשת שבוע

התחדשות, כי המציאות מתחדשת בכל שניה ורגע. כל יום יש לו את הצירופים והגוונים המיוחדים רק לו. מעולם לא הייתה אותה זריחה ואותה שקיעה או אותו צירוף עננים בשמים, מעולם לא הלך אדם באותו שדה ולא טבל באותו נחל, כי האדם הוא לא אותו אדם והנחל הוא לא אותו נחל ואפילו הסלעים הם לא אותם סלעים, כי האדם משתנה בכל רגע, וכך גם תפיסת האלוקות שלו משתנה.

וזה שאומר השל"ה (מאמר ראשון) על הכתוב וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים (דברים ז'), שצריך אדם להוסיף השגה אישית נוספת על מה שקיבל מאבותיו ורבותיו, כפי הנרמז בכתוב "דע, את אלהי אביך", רוצה לומר נוסף על מה שהוקבע אמונת האלהות בלבך מצד אביך, דהיינו הקבלה איש מפי איש, דע אתה בעצמך מצד ההשגה, כי חייב אדם לפתח קשר אישי עם ה' אלוהיו, לדעת אותו מתוך עצמו. וזהו רמז הפסוק (שמות טו), "זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו" רוצה לומר כזוהי אלי, שהוא אלי מצד השגתי וידעתי, אז ואנוהו, מלשון אני והו, היינו אני והו דבוקים ביחד כביכול, כי הידיעה נתפסת בלב. אומנם כשאין לי הידיעה מצד ההשגה האישית, רק מצד הקבלה שהוא אלהי אבי, אז וארוממנהו, היינו שאני תופס את האלוקות כדבר רם ונשגב ממני, ואני מרוחק מאתו במצפון הלב.

כללו של דבר, צריך אדם התבודדות שיש בה התבוננות, לפתח קשר אישי עם הבורא, להגיע

הדיבר הראשון בעשרת פותח בניהם אישית, אנכי ה' אלוהיך, אני לא רק אלוהי העולם, אני אלוהים שלך! ולכן לא תחליף אותי באחרים, ולא תזלזל בשם שלי, תקדיש לי יום בשבוע ותכבד גם את השותפים שלי שבזכותם באת לעולם, אבל הכי חשוב שתדע שכלל אחד יש ערוץ אלי, זה הדיבר הראשון שכולל הכל, גם את מה שכתוב בלוח השני. לכל אחד שביל מן הצד, כמו שאומר רבי נחמן מברסלב על הכתוב "כי אני ידעתי כי גדול ה' ואדונינו מכל אלקים" (תהלים קלה). שגודלת הבורא כפי שהאדם תופס אותה אין ביכולתו לספרה לחברו. זה דבר מאד אישי! לעולם לא תוכל לתאר לחברך את האופן המדויק בו הבורא נתפס אצלך בתודעה, כאבא כמלך כידי נפש כבלתי נתפס או כמו כל ההגדרות יחיד.

וכן לא תוכל לספר אם התפיסה שלך היא שכלית או רגשית. וגם אם יהיה ברור לך שהתפיסה שלך היא יותר רגשית, לא תוכל להביע אותה לזולתך, חוויה זו תהיה רק שלך, וכך היא תישאר לעולם. תוכל אולי לנסות להעביר רשמים ממנה וזה מה שאכן יעבור, רשמים בלבד, אך הדבר כמו שהוא, יהיה תמיד אישי שלך.

יותר מזה, אפילו לעצמך לא תוכל לספר מיום ליום לפי מה שמזריח לך ומתנוצץ לך באותו היום, מה שעבר עליך אתמול לא רלוונטי היום ובטח לא מחר. אפילו משעה לשעה הכל משתנה, כמו שהעיד על עצמו רבי נחמן שלא הייתה לו נשימה בלי

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"

קו ההלכה הספרדי: 3030 *

אסור להרים את כיסוי הסיר בשבת עד שהאוכל שבו מבושל לגמרי, ולכן אם הרימו את מכסה הסיר והאוכל אינו מבושל, אסור להחזיר את כיסוי הסיר למקומו, משום שגורם בזה תוספת בישול, והוא הדין שאם היה כיסוי שמכסה וכדומה על הסיר והסיר את השמירה לפני שהסתיים הבישול, אסור להחזיר את השמירה עד לאחר גמר הבישול.

חבורת צעירים מעוניינים לראות שיעור תורה בליל שבת, ורוצים לכוין את המערכת עם שעון שבת שבשעה היעודה תפעיל את הדיסק עם השיעור, או שרוצה להפעיל רדיו או שירים בשעון שבת, האם מותר?

אסור לשמוע שירים או חדשות מהרדיו בשבת אף אם הרדיו הוכן מערב שבת על ידי שעון אוטומטי המדליק את הרדיו ומכבהו מאליו, כי בתחנת הרדיו עושים מלאכות לצורך השידור על ידי יהודים, וזה נחשב למעשה שבת האסור בהנאה. וכן אסור להפעיל את מערכת הסטריאו בשבת, משום שזה זלזול בכבוד השבת ואוושא מילתא. כן כתב בשו"ת בת עין (חלק אורח חיים סימן ח') ובשו"ת יביע אומר (חלק ו' חלק אורח חיים סימן לד וחלק א' סימן כ').

לשמוע אמונה כל יום כל היום
קו האמונה 02-6444250

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה-חוט של חסד

דין מלאכה שמתחילה מערב שבת ומסתיימת בשבת

האם מותר לכבס בגדים ביום שישי?

מתקנת עזרא, שיהיו מכבסים בגדים ביום חמישי מפני כבוד השבת. והטעם כדי שיהיו פנויים להתעסק בצרכי שבת. (שלחן ערוך סימן רמ"ב) אמנם אם לא כיבסו ביום חמישי מותר לכבסו ערב שבת (כף החיים שם), והיום שמכבסים במכונת כביסה חשמלית ואין צריך לבזבז הרבה זמן לכיבוס הבגדים, נראה שמותר לכבס בערב שבת, ומכל מקום ראוי להקדים, כדי שיום השישי יהיה פנוי לצרכי שבת. הליכות עולם (חלק ג' פרשת לך לך אות ג')

חיילים המגיעים לחופשה קצרה בערב שבת אחר הצהריים, סמוך לכניסת השבת, ועליהם לחזור לבסיסם מיד בצאת השבת, האם מותר להכניס את בגדיהם לפני שבת למכונת הכביסה, והמכונה תסיים את פעולתה לאחר ניסת השבת, או שאסור?

מותר להם לכבס בגדיהם במכונת הכביסה, אבל לא יוציאו הבגדים מן המכונה אלא במוצ"ש, כי בגד רטוב נחשב למוקצה, ומכיון שהבגדים היו רטובים בבין השמשות של ערב שבת, חל עליהם דין מוקצה ואסור לטלטלם. שו"ת יחזק דעת (חלק ג' סימן יח')

מותר לתת מערב שבת קדירה עם תבשיל שלא נתבשל כלל על גבי האש, אף שהולך ומתבשל מאיליו בשבת. כך מבואר בגמרא שבת (יח). אמנם

קרבה וקשר עמוק

כי התפילה היא בסך הכול כלי לקבל את השפע. ה' הרי רק רוצה לתת, אבל הוא מחכה לכל פנייה ולכל תפילה. אבל מתי התפילה עושה פירות? כאשר מתפללים **באמונה שה' רוצה לתת** והוא רק מחכה לתפילות שלי, וזה קורה רק כאשר מכירים אותו יתברך. אבל כאשר חסרה ליהודי ההכרה של ה' יתברך - אז הוא למעשה לא מאמין שה' רוצה לתת לו, הוא חושב ומרגיש שהוא כביכול צריך **לשכנע** את ה', וכאילו הכול תלוי רק במצב שלו - וזה באמת מייאש מאוד, וכתוצאה מכך התפילות שלו הן חלשות מאוד. אין בהן עוצמה, כי אין בהן אמונה. עם תפילות כאלה באמת קשה לפעול.

לכן הגיע הזמן שלא רק נדבר עם ה' כמו שמדברים אל הקיר ח"ו, אלא שנכיר את ה' ונדבר אל מהותו יתברך, נפנה אל מהותו וניצור קשר ונתחבר - נכיר ונדע אותו יתברך, ואת כל תפילותינו נפנה ונשגר לרחמי המרחבים והעצומים שאין להם גבול וסוף ולאהבתו האינסופית שאינה מותנית ואינה תלויה במצבך ובמדרגתך.

לא משנה מי אתה

את המסר הזה ניתן לראות בפרשה בשתי נקודות מרכזיות מאוד:

נקודה ראשונה: כל פרשת מות תורה נקראת על שם אחד הרשעים הגדולים בהיסטוריה שלא הייתה עבודה זרה בעולם שלא עבד. והנה כשהרשע הזה רק שומע ומתעורר להתקרב - וכבר הוא אהוב ורצוי וחשוב, וכל גדולי ישראל יוצאים לקראתו, ובכמה מילים שלו - שם ה' יתברך מתעלה ומתגדל בכל העולמות כולם כמו שבאר בזוהר הקדוש, וכל פרשת מות תורה נקראת על שמו. כל שכן כל אחד ואחד מאיתנו שרק רוצה להתקרב לה' - כמה הוא חשוב ויקר ואהוב וכמה מצפים ומחכים לו בשמים.

נקודה שנייה: המצווה הראשונה והמרכזית שכל התורה תלויה בה היא האמונה. אבל ה' לא אומר "אנוכי ה' אלוהיך אשר בראתי את העולם", אלא "אנוכי ה' אלוהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים". והדגש הוא 'הוצאתיך' **הוצאתי אותך** כמו שאתה, אף על פי שאבותינו היו עובדי ע"ז והיו מונחים במ"ט שערי טומאה - ה' גאל אותם ורצה להיטיב להם ולרומם אותם לממלכת כוהנים וגוי קדוש ולהביא אותם למדרגת נבואה פנים בפנים, כי האמונה בטובו וחסדו של ה' יתברך בלי קשר למצב שלנו - היא יסוד האמונה, וכמו שהוציא אותנו ממצרים למרות שהיינו רחוקים מלהיות ראויים - כך אנו מאמינים בו יתברך היום שחסדו ואהבתו עלינו בלי קשר למצבנו והוא רוצה להביא אותנו לכל הטוב שבעולם, ולכן עלינו רק לפנות אליו יתברך בכל הזדמנות, בכל מצב, ומכל מקום ולבקש את אהבתו וקרבתו.

חזקו ואמצו!

בברכת שבת שלום ומבורך

דרוש בתרומה למוסד חינוכי לבנות
2 מחשבים ניידים במצב טוב ותקין
0523372277

פשוטות, תפילה ואמונה, ולא רצה שיקרא על שמו, קיצר את שם העירה ל"ברדיצ'ב". לימים, כאשר הסתלק רבי ליבער לעולמו, נטמן בבית העלמין הסמוך.

הולדת הבור

סמוך לקברו של רבי ליבער ניתן להבחין בחפירה בקרקע, שסיפור מופלא היה קשור אליה, סיפור של הבור: לילה אחד, בעוד הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיצ'ב גם על יצועו, הנה רואה הוא בחלומו את דמותו הקדושה של רבי ליבער שחי בעיר בתקופה שטרם התמנותו של רבי לוי יצחק לרב העיר רבי ליבער פנה אל רבי לוי יצחק ובפיו בקשה לפעול לטובת נשמתו של יהודי שבזמנו של רבי ליבער היה שמש בית המדרש בעיר השמש היה תמים ופשוט, ואהבה עצומה יקדה בלבו לבוראו. פעם אחת, בעודו מדליק את הנרות בכמוטים התלויים בבית המדרש, התקרב יותר מדי לנרות הבוערים, ומרוב התלהבות לא נזהר והאש אחזה בבגדו והוא נשרף כליל - - -

כשהגיעה נשמתו השמימית, לא מצאה מנוחה. אומנם כוונתו היתה לשמיים, אך כיוון שלא נשמר ונזהר כראוי, כדיכתיב: "ונשמרתם לנפשותיכם" נמנע ממנו לבוא אל המנוחה והנחלה. כבר שנים רבות נעה ונדה נשמת השמש מבלי יכולת לבוא אל תיקונה. "רבי לוי יצחק, ידוע תדע שנשמה זו יכולה לזכות לתיקון כאשר יחפרו ליד קברי עד שימצאו מים חיים, בהם תטבול - ובכך נוכל לפעול עבור טובת השמש", אמר הצדיק בחלום. רבי לוי יצחק התעורר נרעש כולו, החלום עודנו ניצב חי לנגד עיניו. הוא לא התמהמה, מיד בבוקרו של יום ציווה לחפור בור ליד קברו של רבי ליבער, ואכן, לאחר שהחלו לחפור הבחינו החופרים במקור מים חיים שעלו וגאו החוצה. אולם, כאשר רצה רבי לוי יצחק לרדת ולטבול, נפל העפר סביבות הבור וכיסהו. הדבר חזר על עצמו שוב ושוב, כאשר כל פעם שהתכוון רבי לוי יצחק לרדת ולטבול, קרסו הדפנות, והטבילה נמנעה ממנו.

הבין רבי לוי יצחק כי אין זה דבר ריק, הסטרא אחרא אינה מעוניינת שנשמת השמש תבוא אל תיקונה ונאבקת למנוע את הדבר. אך רבי לוי יצחק לא ויתר, מייד כשחפרו שוב, מיהר והכניס את רגליו פנימה; המשיכו וחפרו, הכניס עצמו עמוק יותר. רק לאחר מאמץ גדול הצליח לטבול, וכשעלה בידו הדבר, לא היה קץ לשמחתו.

הבין רבי לוי יצחק כי אין זה דבר ריק, הסטרא אחרא אינה מעוניינת שנשמת השמש תבוא אל תיקונה ונאבקת למנוע את הדבר. אך רבי לוי יצחק לא ויתר, מייד כשחפרו שוב, מיהר והכניס את רגליו פנימה; המשיכו וחפרו, הכניס עצמו עמוק יותר. רק לאחר מאמץ גדול הצליח לטבול, וכשעלה בידו הדבר, לא היה קץ לשמחתו.

כך נולדו עירה ובור

הולדת העירה

חזקו פרוץ נשמע בפאתי היער בבוקרו של יום מן הימים, היה זה קולו של פריץ העירה הסמוכה אשר במסעו בבוקר גילה להפתעתו כי אל היער כבר הקדימו מאן דהוא. היה זה יהודי עטוף טלית העומד ומתפלל. לרגל המראה שנגלה לעיניו ציווה את פקודתו למשרתו לעצור בסמוך ליהודי. ומכיוון שפריץ זה נמנה על שונאי ישראל, נתן הוראה למשרתו להלקות ביהודי השקוע בתפילה ללא עוול בכפו.

רבי ליבער הגדול, היה היהודי שזכה לקבל את מנת מכותיו של משרתו הפריץ. אך הוא היה שקוע כל כך בתפילתו עד שלא שת לבו לכך שהוא החל מדמם. בסיום תפילתו חש את עצמותיו הכואבות ודואבות ושירך רגליו בכוחות על טבעיים עד הגיעו לביתו. אך ריבון העולם, המנהיג את העולם במידה כנגד מידה, לא נשאר חייב לאותו פריץ. מייד עם הגיעו אל טירתו, החל חש ברע, מצבו הבריאותי הדרדר במהירות עד כי נשקפה סכנה לחייו. טובי הרופאים לא מצאו מזור למחלתו. אך הפריץ ידע היטב מה תהא כפירתו. "כנראה" הרהר לעצמו "אלוקי של היהודי משלם לי על אשר עוללתי לו". הרהר לעצמו.

משראה הפריץ כי מצבו מחמיר החליט להודות באשמה, הוא ציווה לשלוח שליחים לביתו של רבי ליבער הגדול, לדרוש בשלומם ולבקש סליחתו. גם רופאים שלח אל ביתו שירפאו את רבי ליבער ועם שליחיו שלח בקשתו מרבי ליבער וביקש בתחנונים סליחה ומחילה על המעשה הנפשע. רבי ליבער לא הסכים בקלות שכזאת לסלוח לפריץ האכזר, הוא שלח לפריץ את תנאי המחילה. "במקום בו היכניו משרתתי" שלח לו רבי ליבער "שם יבנה בית כנסת, בית תפילה ליהודים, וסביבו יבנו בתי יהודים. רק אז יוכפר עוונך ותקום ממיטת חולייך".

הפריץ, שבכל מאודו חייו יקרו בעיניו הוא אישר את ההצעה ואף נתן את ההוראה להתחיל מייד במלאכת הבנייה. וככל שהעסקה, התנהלה מהר יותר כך מצבו הבריאותי של הפריץ החל מתייצב. ביום בו סיים הפריץ לקיים את הבטחתו, קם הפריץ ממיטת חוליו והיה כאחד האדם.

הפריץ, שבכל מאודו חייו יקרו בעיניו הוא אישר את ההצעה ואף נתן את ההוראה להתחיל מייד במלאכת הבנייה. וככל שהעסקה, התנהלה מהר יותר כך מצבו הבריאותי של הפריץ החל מתייצב. ביום בו סיים הפריץ לקיים את הבטחתו, קם הפריץ ממיטת חוליו והיה כאחד האדם.

"ליבערדיצ'ב", ע"ש רבי ליבער קרא הפריץ לעירה היהודית הקטנה שנבנתה בקרבת היער, ואט אט הלכה וגדלה. אך רבי ליבער הגדול, שכולו היה

נהנת מהעלון?

היה שותף בהדפסה
והפצה של יותר מ-20,000 עותקים
וכל הזכויות הם שלך!

058-4827425

בדיחות הדעת

אחד בא לרב וביקש ממנו שיברך אותו בשידוך מושרש נשמתו, כי הקודמת הוציאה לו את הנשמה מהשרוש.

רוגע וביטחון גם במצבים קשים, ואיך לא להכניס פנימה את הלחצים החיצוניים. תהליך זה של עבודה אישי ומשפחתי, דורש "ליווי מקצועי" של אדם המבין בתחום ובדורנו ב"ה ישנם מטפלים רבים וסדנאות בשפע.

חדשים גם ישנים

אך העבודה החשובה ביותר היא: איך לא "להזמין" ולא "למשוך" אלינו מצבים חדשים של מתח. כי עלינו להכיר את "חולשותינו" הרגשיות, סך התנסויות החיים שלנו מגיל צעיר לימד אותנו להיות ממש "מכורים" למתח, לדרמות ולאדרנלין. כי מתח תמיד "מייצר" חומרים ביוכימיים שהגוף מתמכר אליהם, ולכן גם כשהחיים יכולים להיות שלווים ורגועים, ואולי לפעמים "דווקא אז" אנחנו מחפשים, לא במודע- ובדרך כלל גם מוצאים, או מייצרים, לחצים ומתחים חדשים.

יש לך סיפור תודה?
המערכת תשמח לפרסם אותך
g5812210@gmail.com

אומר: "מספן זה, השתגע לנקר... על מה הוא אומר תודה?"

כל אחד שיש לו חסרונות וקשיים ובעיות והוא מאמין שהכל לטובה, ויום יום עושה שעה אחת התבודדות, חצי שעה הוא מודה לה' וחצי שעה נוספת הוא עושה תשובה - הוא יזכה להתקרב לה' ולקבל אמונה שלמה, הוא יראה שהכל היה שונה, וכל מי תיו יהיה אסיר תודה לה' על כך שנתן לו יסורים שעל ידם זכה לכל הטוב שבועולם, בבחינת "אודה ה' כי אנסת בי".

אמרת תודה ונושעת? 052-2240696

לייעוץ טלפוני ללא תשלום
בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוהצירה

השיחה כפתרון בעיות פרק ח'

מודעות למצב

חיים עם מתח גבוה, וחיים עם מתח נמוך, הם חיים אחרים לגמרי. מי שחיי מלאים מתח ולחצים, אך מתוך "מודעות" ורצון פנימי הוא מוצא דרכים להפיק ולשחרר את המתח ולא נותן לו להצטבר- אין ספק שהוא חי חיים אחרים לגמרי, מבריא את גופו ונפשו, ומועיל לעצמו, לסביבתו ולמשפחתו. לדוגמה: אדם שעובד בעבודה קשה וממושכת, ולא מוצא מספיק זמן- לחשוב על עצמו, לאכול אוכל בריא בצורה מסודרת או לישון שינה יעילה- ודאי יהיה במצב של לחץ ומתח נפשי שישפיעו על מצב בריאותו, וכתוצאה מזה הוא יחוש חולשה כרונית ועייפות כללית. באם נבין שלא טוב לנו להיות כך ונוכל לשנות במקצת את סדר היום וההרגלים שלנו, ודאי נוכל להשתחרר מלחץ ומתח נפשי וגופני זה וניצור הרפיה ושינוי לטובה בהרגשתנו.

לא לחשוש משינוי

לעיתים, כאשר אנו מועלים "מודעות" לאדם הנתון

סיפורי תודה אמרת תודה ונושעת?

הצליח לצאת מחובות של ארבעה מיליון ש"ח

הזאת - בכל יום הייתי רוקד בשוק, ומודה בשוקחה: "תודה רבה לה, ה' יתברך, שאני בחובות. תודה לה' שאני בעל חוב. אני אסיר תודה לה' שקי לי חובות גדולים, שלא היה בשום דרך הטבע להחזיר אותם ונתנה לי רק ברירה אחת, והיא לעשות תשובה. וזכיתי לעשות שעה התבודדות כל יום. וראיתי שהחובות גרמו לי לחזור בתשובה. ושמחתי מאוד והודיתי לה' על זה שעשה אותי בעל חוב. בזכות החובות התקרבותי והתחזקתי באמונה, וכתבתי ספר. אני אסיר תודה לה' על החובות, וכן הייתי מודה לה', כי ראיתי שהחובות מקרבים אותי לה' יתברך! מי שהיה שומע ורואה אותי רוקד, היה

בא אלי איה' יהודי וספר לי שהוא חייב ארבעה מיליון ש"ח! אמרתי לו: זה לא חובות של חמשים שקל, אמה צריך לעשות משהו חזק. תעשה שלוש יום, שש שעות בכל יום. וכן עשה. עם העבודה של ההודאה כמו שהסברנו, הוא זכה להבין את הנקודה, שהחוב אז השלמות שלו, שה' רק רוצה לקרב אותו, וגם אחרי שלוש הימים הוא הקשיף עוד, ונתן פחות משנה בערך לא היה לו פרוטה חובה זה הפך של התודה וההודאה והתשובה.

זה נסים שמעל הנסים מעל הנסים מעל הנסים, אי אפשר להבין את זה, כמו שראיתי על עצמי שהייתי בעל חוב וגם אני זכיתי לעשות את העצה

בס"ד ברה

זאת העסקה הכי שווה שתעשה בחייך

באחריות

קניין לנצח נצחים
הזכות שלך בביה"כ
אצל רבנו הקדוש
באומן

ארון קודש*
ספרי תורה*
ספסלים לבימ"ד
ספרי קודש

*מוגבל ל- 4 תורמים, הקודם זוכה

02-5308000

בס"ד ברה

מטובי המרצים שלנו עד לביתך או לבית הכנסת שלך

באזור מגורייך

02-5308000

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכת: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש כ שבט תשע"ט: הדלקת נרות: ירושלים 4:31 תל-אביב: 4:45 חיפה: 4:35 מוצאי שבת: ירושלים: 5:46 תל-אביב: 5:21 חיפה: 5:45 ר"ת: 6:24

פרשת יתרו

הכרת הטוב והודיה

מופץ השבוע
"בריאות ורפואה" – 114

"כולנו חייבים לו הכרת הטוב"...

אברך פנה לגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל וביקש ברכה לילדו שיתקבל לחיידר שנרשם אליו. ר' אברהם שהבין כי סיכוייו להתקבל אפסיים... הציע: "אני אתקשר למנהל. הוא תלמיד ישיבת טשיבין ולא יזיק שאתקשר אליו"...

מתקשר רבי אברהם: "אפשר לדבר עם המנהל בקשר לילד פלוני?... סגן המנהל שהיה מעברו השני של הקו השיב: "המנהל בחו"ל חבל לדבר איתו... אבל לא שייך להכניס עוד ילדים. הכיתה מלאה עד אפס מקום"...

ממשיך רבי אברהם: "תוכל למסור משהו בטלפון למנהל"? והלה משיב: "אתה סתם מכביד עלי, תדע שאם יכניסו עוד ילד או שנים הם יהיו מהקהילה שלנו... והילד הזה אין לו סיכויים. אביו סתם מדמיין וחולם שיכניסו אותו"...

רבי אברהם לא אומר נואש: "בבקשה רק תאמרו למנהל כי אברהם גנחובסקי התקשר, וביקש למסור כי כולנו חייבים הרבה הכרת הטוב לאבא של הילד, כי הוא תלמיד חכם והוא חשוב בעיני אלוקים ואדם. וחובה להכיר לו טובה, על כי יש בדור תלמיד חכם כזה. אני, אתה והמנהל חייבים לו, לאביו וסבו... ובאמת כולם חייבים הכרת הטוב למשפחה הזו כי הם צאצאים ממש בן אחר בן לרבי יוסף קארו זצ"ל. והילד עצמו מצויין, כשרוני ובעל מדות אצילות ממש כאבותיו ואבות אבותיו"...

ואכן, שלא כצפוי, דבריו המרגשים שיצאו מהלב התקבלו. הילד לומד כיום בין כותלי החיידר ומצליח מאוד. ראש וראשון לכל דבר שבקדושה.

עפ"י ויאמר הנני

להכיר ולזכור הטובות שמקבל ממטיבו ולהודות לו על כך!

נלמד מהפסוק: "אשר שם האחד גרשום כי אמר גר הייתי בארץ נכריה ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי ויצלני..." (פרק יח-ג,ד)

למדנו מפסוקים אלו, כיצד הנציח משה רבינו לדורות, הניסים והטובות שעשה הקב"ה עמו, בכך שקרא לבניו בשמות הממחישים את המצב שהיה נתון בו, ואת ישועת ה' שנעשה עמו, זאת כדי לזכור יום יום תמידין כסדרן את חסדי ה' ואת גודל חובת השעבוד להשי"ת על כך.

מדת הכרת הטוב מחייבת את מקבל הטובה שלא להשאיר אדיש ביחס לנותן הטובה. לא להתעלם ממנו ולא לשכוח. הדבר הראשון והמימדי שמתחייב המוטב הוא אמירת תודה בכנות. זה ה"תשלום" הראשוני והמינמלי שאדם יכול לגמול למטיבו. וככל שיותר משבח את מטיבו ומנהל אותו, אף בדברים בעלמא של שבח והודיה, כך מהודר ומשובח יותר.

הדברים הללו ידועים ופשוטים ביותר לכל אינשי, ולכאורה אך למותר לחזור עליהם. ואמנם לא היינו נזקקים להזכירם אילו לא העובדה שראינו מובא (בספר בית אמי) על אחת הרבניות המפורסמות בב"ב שאירחה את נכדתה לסעודה והנכדה החמיאה לה: "סתא האוכל טעים מאוד!" והסתא העירה לה מיד, בעדינות: "אצלנו אין מדברים על אוכל!"

וכמו שמצינו באמת אצל גדולי תורה ואנשי מעלה שהתבטאו "אצלנו לא מדברים ולא עושים ענין מאוכל". שכן באמת עניני אוכל וגשמיות לא תפסו אצלם מקום כלל. אך, אם כן, נשאלת השאלה: כשבני הבית או אורחים מבחוץ שנהנים מסעודה המוגשת לפניהם, האם הם צריכים לחשוש מלדבר על אוכל ולראות את הענין ה"גשמי" הזה באור שלילי, כביכול, שלא מדברים עליו?

כמובן התשובה היא: אף כי מדריגתם הרוחנית הגבוהה של ה"נותנים" מחייבת אותם לא לדבר על אוכל (וכאמרת הרבנית לנכדתה) אבל, מאידך, חובת הכרת הטובה של ה"מקבלים" מחייבת אותם דוקא כן לדבר על האוכל. לעשות מזה ענין; להלל, לשבח ולהחמיא למי שטרח להכין את הסעודה. וזה לא מחמת פחיתות דרגה, חלילה, אלא אדרבה. זה מתוך מעלה רוחנית נשגבה!

ניתן להשוות זאת לאמרתו הידועה של הגה"צ רבי ישראל סלטר זצל, שהמחשבה והדאגה לגשמיות של הזולת היא הרוחניות שלי! כך גם דברי השבח וההודיה על הגשמיות שקיבלתי ממטיבי היא הרוחניות שלי! ולא רק שלא מגונה לדבר על זה, אלא זו חובה ראשונה במעלה! והרי לפני הקב"ה בכבודו ובעצמו, גם אם זכינו למדריגה רוחנית נשגבה ביותר, אנו משבחים אותו ומודים לו על כל האוכל ועל עניני הגשמיות שנותן לנו ברוב טובו, בחן ובחסד וברחמים. על הלחם והמזון. על הארץ על המחיה ועל פירותיה. וכי יעלה על הדעת שהאדם הרוחני ביותר, שמפרט לפני הבורא את כל הפרטים הגשמיים הארציים ביותר, כדי להודות עליהם, וכי ירד בכך משהו מדרגתו הרוחנית?

והלא מצוות רבות תלויות דוקא באכילה ה"גשמית" הזו, כמו סימני ר"ה, אכילת ערב יו"כ. סעודות שבת ויו"ט. סעודות מצוה. משלוחי מנות. אכילות ליל הסדר וכו', וכי לא עושים מזה ענין? והבאנו בעבר מספר דוגמאות מגדולי ישראל ששיבחו מאוד, בפני האורחים, את האוכל שהוגש לפניהם ועשו מזה ענין גדול, כהכרת הטוב לרבנית שטרחו, ולא ראו בזה פחיתות כבוד. חלילה.

עלון "איש לרעהו" פרשת יתרו הוקדש לעילוי נשמותיהם של

ר' מרדכי אליעזר בן ר' שמואל זינדל הכהן נלב"ע י"ב בשבט גרינשפן ז"ל

מרת ליבה בת ר' משה ז"ל נלב"ע י"ח בשבט ויינשטיין ז"ל

ה.נ.צ.ב.ה.

להזהר שלא לפגוע בכבודם של תלמידי חכמים!

נלמד מהפסוק: "כל הנוגע בהר מות יומת" (פרק יט-ב)
ודרש החפץ חיים (בספרו עה"ת): ומה אם הר שאין בו דעת ואינו מרגיש כלום, מכל מקום נתקדש על ידי קבלת התורה, עד שהזהירו כל ישראל מלנוגע בקצהו, קל וחומר למי שנוגע ופוגע בכבודו של תלמיד חכם, שלמד את התורה גופה, ושיש בו דעת ומרגיש העלבון, על אחת כמה וכמה שהנוגע בו כנוגע בבבת עינו.

אמרו חז"ל בגמרא (מכות כג.): "כמה טפשאי שאר אינשי [=כמה טיפשים רוב האנשים] דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבא [=שקמים ועומדים מפני ספר תורה ולא עומדים בפני אדם גדול בתורה] עיי"ש בגמרא.

והקשה הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל (בספר שלמי מועד): אם מדובר באנשים שמכבדים את התורה ולכן קמים בפניה, לא מובן מדוע אינם קמים בפני גברא רבה. הרי התורה ציוותה זאת עפ"י דברי חז"ל ש"והדרת פני זקן" הוא זקן שקנה חכמה. ואם אינם מאמינים בדרשה זו של חז"ל הרי הם כופרים בתורה שבע"פ והם "רשעים" ולא "טיפשים"!

ומבאר רבי שלמה זלמן, כי אותם אנשים יודעים רק כי חכמי התורה הם המורים דרך לעם בדרכי התורה והמצוות, כדוגמת שעון המורה את שעות היום, אבל גדלותו של תלמיד חכם שדבוק בה' ומתעצם בקדושת התורה, דבר זה הוא למעלה מהשגתם.

וזהו שאמרו חז"ל כמה טפשים אותם אנשים שקמים בפני ספר התורה מחמת שמבינים עד כמה קדוש הוא ויש לקום מפניו, ואינם מבינים שגם תלמיד חכם עצמו יש בו מהבחינה הזאת וקדושתו כקדושת ספר התורה.

נמצאנו למדים כי הגורם העיקרי לחוסר הערכה והכבוד לתלמידי חכמים, שעלול להגיע עד לכדי זילזול וביזוי כבודם, נובע מחוסר מודעות ליקרת מעלת האדם שמרומם מלימוד התורה וידיעתה. ואם אנשים היו מבינים מה גודל רוממותו של האדם מכח התורה שעמל ויגע בה, היו מתייחסים אליו בהתאם.

וחוסר מודעות זו מצוי בדרך כלל באופן טבעי אצל פשוטי העם. ונמחיש זאת במקרים שאירעו במציאות, כמו למשל הדוגמה הבאה אותה ציין פעם **הגר"ר קרלינשטיין זצ"ל** בשיחתו: ידוע ומפורסם ביקורו של ראש הממשלה ב.ג. במעונו של **החזון איש** בתקופת הסערה של גזירת גיוס בנות. לפני הביקור, היו עסקנים חרדים ידועים, שדאגו מאוד מה יהיה בפגישה. הרי החזון איש לא "דיפלומט". מה הוא ידבר עם ראש הממשלה? הרי צריך לשכנע אותו נגד הגזירה. באו לתת עצות לחזון איש כיצד לשכנע את האדם הזה. איך לדבר ועל איזה נקודות לתת את הדגש... ולא השכילו להבין אותם "יועצים" את ערכו הנשגב של מי שמתמסר כל ימיו ללימוד תורה לשמה ממש, שעליו אמר התנא 'זוכה לדברים הרבה' וכו'. וכי לחזון איש צריך ליתן עצות? הרי הוא זה שמייצע לכולם, וכדתנן "ונהנין ממנו עצה ותושיה"!

החזון איש עצמו התייחס באירוניה לתופעה הזו. היה זה כאשר באותם ימים הגיעה גם אשה אחת אל החזון איש ואמרה כי יש לה עסק משפחתי ומס הכנסה יורד לחייה. עושים לה צרות צרורות. ומכיוון ששמעה כי ראש הממשלה מגיע לפגישה עם החזון איש, היא מבקשת אם אפשר שהחזון איש ידבר איתו בענין זה של מס הכנסה, שיפסיקו להציק לה אחת ולתמיד. הזדמנות נפלאה...

ומה החזון איש הגיב לבקשתה? כשיצאה האשה אמר החזון איש: "היא דיברה ממש לענין יותר מכולם... כי כל השאר נתנו לי עצות..." הנה כי כן, פשוטי העם מביטים על רום מעלתו של הגדול בענקים ו"בוחנים" אותו לפי המושגים הצרים והמצומצמים שלהם והצפיות לעזרה ממנו, בהתאם לשפל מדריגתם זו...

אדם התרגל לבחון את הזולת, להעריכו ולכבדו, רק לפי המושגים שלו ולפי מצבו האישי, ומכאן נובע חוסר האיוון הנכון ביחסי הכבוד שבין אדם לחברו. וכגון אם רואה לפניו אדם מסכן לבוש קרעים, נוטה שלא להעריכו... אך כשמאן דהו ילחש לו כי הלה הוא באמת עשיר מופלג, מיד משתנה היחס אליו מקצה לקצה.

דוגמא מעניינת לענין זה, שמענו לאחרונה מפי הגאון **רבי דורון**

"אתה הפסדת לעצמך"

פעם הגיע אחד מבני עיריית ליברפול לפני רב העיר הגאון **רבי פלוטניק זצ"ל** והתאונן על גודל הצרה שניחתה בביתו כי בתו סטתה מדרך הישר והתיידדה עם גוי ובדעתה לבוא עמו בקשרי חיתון רח"ל. בכה האיש לפניו שיואל לדבר על לבה ולהניאה ממעשיה.

ואכן ניסה הרב לעורר את הנערה בדברי נועם וכיבושין. אך היא הקשתה עורפה ולא אבתה לשמוע ונשארה איתנה בדעתה הקלוקלת.

כשנפגש האב המסכן, לאחר מכן, עם הרב, החל האב לצעוק ולגדף את הרב על כך שלא הצליח במשימתו ומרוב כעסו פלט מפיו שעכשיו הוא רואה שבאמת אין שום תועלת מן הרבנים...

כששמע הרב את גידופיו, השיבו בנחת כדברים הבאים: אמשול לך משל למה הדבר דומה? לרופא גדול ומפורסם שעשה דרכו לעיר גדולה ובדרך הילוכו עבר ביער ופתאום התנפלו עליו שודדים ושדדו כספו ואת תרמיל הרפואות שנשא עמו. כשפתחו השודדים את התיק, ראו שאין שם כלום זולת כמה עשבים פשוטים. ושפכו את תכולת התיק לאשפה.

כשהגיע הרופא לעיר, צבאו על פתחו המון העם כדי למצוא מזור ותרופה לחולים. והנה בין הבאים הגיע אדם עם בתו החולה במחלה מסוכנת ורוב רופאי העיר נתיאשו מלרפאותה. הכיר הרופא בו שהוא אחד השודדים שהתנפלו עליו בדרכו. אמר לו: שוטה שכמותך, הרי היו לי בתיקי כמה עשבים שבהם הייתי מכין תרופה לבתך. אבל מה אעשה ואתה בידך זרקת את עשבי המרפה לאשפה, והפסדת לעצמך שאינני יכול לעזור לך.

פרץ האיש בבכי מר על שבמו ידיו השחית את התקוה האחרונה שהיתה לבתו החולה.

והנמשל כלפיך - אמר הרב לאב הרגזן - כך נראים האנשים שכל ימיהם מזלזלים הם בכבוד הרבנים ואומרים עליהם שאינם שוים להועיל, וכך מטיפים בביתם ומחדירים בבני הבית חיצו רעל ושנאה על הרבנים וגדולי התורה, ובכל הזדמנות עושים אותם ללעג ולקלס בעיני בני הבית, ואינם מבינים שבכך מאבדים את תקוותם האחרונה להצלת בני ביתם מכליון רוחני. כי מכיון שהורגלו לזלזל ברבנים, שוב אינם שומעים מהם כל תוכחת, ומקשים עורפם להמשיך בדרכם הנלוזה.

עפ"י משחת שמן - ח"ד

"הוי זהיר בגחלתך..."

המעשה שלפנינו אירע בראדין באחד מחגי ישראל. יהודי עז פנים בשם ה.ד.ש. דפק על הבימה בבית הכנסת באמצע תפלת יום טוב והכריז קבל עם ועדה כי היום אין לומר פיוט "יוצרות"... עשה זאת מעצמו מבלי לשאול את הרב או את אחד מזקני התלמידי חכמים שנוכחו שם בתפילה, ובהם **בעל החפץ חיים**.

נתעורר רעש גדול בבית הכנסת עקב החוצפה הגדולה. הרב נתיירא להוצא הגה מפיו, משום שאותו עז פנים, מלבד היותו גברתן ואלים, נתברך גם בבנים ועוזרים שהיו מוכנים בכל עת לבוא לעזרתו.

החפץ חיים שגם הוא התפלל שם, כאמור, לא יכול היה להחריש לנוכח התופעה הזו והגיב: "הכיצד מרשה אדם לעצמו להעזי פניו כנגד זקנים ממנו?! ובהצביעו על זקנו אמר: "הנה זקני כבר הפך שיבה והירני זקן ממנו בהרבה, עליו איפה להתייחס בדרך ארץ".

יהודי ראדין ידעו לספר לאורך ימים על העונש שנענש ה.ד.ש. מן השמים, מלבד האבידות הקשות שאירעו במשפחתו. לבסוף נאלץ לבוא ולבקש מחילה מהחפץ חיים ומכל הקהל.

הח"ח חייו ופעלו

המשך – כבוד תלמידי חכמים

כל הנוגע בהר..."

מיד לאחר שנתמנה **הגאון מטשיבין – רבי דוב בעריש ווייזנפלד** זצ"ל לרבה של טשיבין אירע מעשה שגרם לכל בני העיר לעמוד על גדולתו.

היה זה כאשר הופיעו לפניו שני יהודים לדין תורה בעסקי ממונות. אחד מבעלי הדין, שהיה חתנו של אחד מראשי הקהלה, יצא חייב בדין והכריז שאין בדעתו לקיים את הפסק, משום שהיו לו טענות על פסק הדין.

לרב מטשיבין כאב הדבר, משום שזה עתה נתמנה לרב וחשש שממנו יראו עוד אנשים וכן יעשו. והאמת בעיר תהיה נעדרת. כמה ימים שמר את הדבר בלבו. ואולם יום אחד פגש את חתנו של המתדיין ופלט מפיו שמאוד מציקה לו התנהגות חתנו עד שהדבר מפריע לו להתרכז בלימודו...

והנה מספר ימים לאחר מכן חלה האיש שהכריז שלא יציית לפסק הדין, ונפטר בדמי ימיו. רבי דוב בעריש הצטער מאד על פטירתו של אותו יהודי ועל כך שהקפיד על מעשיו, ועסק רבות בתיקון נשמתו. בכל ימיו שמר את יום היארצייט שלו, והיה לומד משניות ומדליק נר לעילוי נשמתו.

שר התורה

גולד שליט"א שציטט דברים שכתב פלוני בערך כהאי לישנא: "זכיתי לבנות עוד ג' בתים מרווחים... מלבד ב' הבתים שבניתי זה מכבר..." שאל הרב גולד על אלו בתים מדבר הכותב? הרי אין לנו מושג מיהו ובמה עיסוקו?

ואז ניתנת הרשות לכל אדם לשער כיד דמיונו הטובה עליו או הקרובה ללבו, מיהו האיש? אולי מדובר על קבלן שכבר הצליח לבנות חמשה בתים מפוארים ומרווחים. ושמא מדובר בשדכן שהצליח להקים חמשה בתים נאמנים בישראל. ואולי לא זה ולא זה, אלא בכלל מדובר על עושה "בתים" של תפילין, ואולי מדובר בפייטן שכתב חמשה "בתים" של שיר...

כמובן, חילוקי השערות מקוריות אלו, לא יתכנו אלא במצב שלא מכירים את הכותב וטיבו, אבל כשנגלה את האמת מיהו ה"בנאי" הזה יתברר שכל ההשערות בטעות יסודן ויעידו על חוסר המושג והמשיג. ובכן, ה"בנאי" המדובר הוא לא אחר מאשר הגאון המפורסם **רבי אהרן וולקין** זצ"ל מחבר ספרי **"בית אהרן"** וכשכתב על ה"בתים" שזכה לבנות כוונתו הייתה על ספריו אלו. וכי מישוהו שיודע עתה במי מדובר, היה מהין להעלות בדעתו את ההשערות דלעיל?

מכאן לימוד מאלף: כשבאים להבין ולפרשן את טבעם ותכונותיהם של תלמידי חכמים וגדולי תורה, צריך קודם כל להכיר את טיבם. את גדולתם העצומה במ"ח קניני התורה, ורק אחר שנדע מראש במי מדובר, נבין ונשכיל כיצד להעריכם נכונה, גם במושגים הצרים שלנו.

כיבוד אב ואם

בנים, הזהרו ב"גחלתן"...

סיפר הרה"צ **רבי אלימלך בידרמן** שליט"א: פעם הוצרך כ"ק **אדמו"ר רבי אלעזר מנדל מלעלוב** זצ"ל להדליק את מקטרתו. לכן ביקש מבנו **רבי דוד צבי שלמה בידרמן** זצ"ל שיביא לו מעט אש.

תיכף ומיד הלך הבן ונטל גחלת מן הגחלים הלוחשות שהיו בתנור, ומחמת חום האש העביר את הגחלת מיד ליד... כדי שלא יכווה. כאשר הגיע כך לפני אביו, הוכיחו האב שאין ראוי לבן לנהוג כך מפני כבוד האב [היה נראה לאב שהגחלת מוחזקת ע"י דבר אחר, ועשה כן רק לשם השעשוע].

כששמע הבן את דברי אביו הפסיק להעביר הגחלת מיד ליד, מפני ציווי אביו והתאמץ בעוז רוח להחזיק הגחלת בידו עד שהדליק אביו מקטרתו, אף שע"ז נכווה קשות בידו...

עוד סיפר: לפני כשלושים שנה אירעו כמה אסונות בכולל לאברכים בני עליה בבני ברק, כאשר כמה מטובי האברכים נפטרו לב"ע בדמי ימיהם בזה אחר זה רח"ל. הצער והיגון היו כבדים מנשוא.

נכנסו איפוא, בני הכולל אל הגאון **רבי יעקב ישראל קניבסקי – הסטייפלער** זצ"ל ושאלוהו בשל מה הסער הגדול הזה? השיב להם הסטייפלער: הוריהם של אברכים אלו הינם ניצולי השואה האיומה, אשר במיטב שנותיהם שהו במחנות הנוראים ההם ולא היה בידם לעסוק בתורה ואינם תלמידי חכמים. כעת אחרי עשרות שנים זכו שבניהם נעשו תלמידי חכמים ממש, אך למגירת הלב, הבנים מביטים על הוריהם במעט זיזול, מחמת מעלתם היתירה עליהם בידעת התורה, ובשל כך אירעו אסונות אלו.

הזכות הגדולה לרך הנולד...

כשהיו באים לכבד את הגאון **רבי בן ציון אבא שאול** זצ"ל בסנדקאות בנימוק שזו זכות עבור הרך נולד. היה מורה לכבד קודם את הסבא מצד האב או מצד האם בנימוק כי "הזכות הגדולה ביותר עבור התינוק, שעל ידו יקיים אביו את מצות כיבוד אב והוראת חכמים שחייב אדם בכבוד חמיו!"

וכשיביר פעם עם בנו יחידו על הכרת הטוב לאמא, התבטא: מעולם לא אמרתי לאמא 'לא'... והוסיף: "בגיל עשר התחלתי לחשוב: מה זה לומר לאמא תכיני לי כוס תה"... מדוע צריכה אמא לשרת אותי הרי אני הוא החייב לשרת אותה... ומאז פסקתי לבקש ממנה כל דבר שיכולתי לעשות בעצמי..."

יגילו במלכם

מצוה חמורה ונשגבה זו של כיבוד אב ואם נלמדת מהפסוק: "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך"... (פרק כ-יב) !

ואמרו חז"ל (תנחומא קדושים טו): **"בא וראה, מצות כיבוד אב ואם כמה חביבה לפני הקב"ה, שאין הקב"ה מקפח שכרו בין צדיק בין רשע. מנלן? מעשו הרשע, על שכיבד את אביו, נתן לו הקב"ה את כל הכבוד הזה [ברכות יצחק]... ומה אם רשע זה, על שכיבד את אביו, מה פרע לו הקב"ה. המכבד את אבותיו ועושה מצוות אחרות על אחת כמה וכמה."**

הרמב"ן ז"ל בפירושו כותב, שמה שהתורה הזהירה על כיבוד הורים הוא מפני שהם שותפים ליצירתו של האדם כמו הקב"ה. ותמה על כך **החתם סופר** (בספרו עה"ת) הרי מבואר בגמרא (עירובין יג:) נמנו וגמרו שנוח לו לאדם שלא נברא משנברא, והיאך יחזיק להורים טובה על בריאתו?

אלא התשובה היא כפי שכבר כתבו התוספות (שם), במה דברים אמורים שנוח לו שלא נברא משנברא, זהו בסתם בני אדם, אבל עבדי ה', אשרי להם ולדורם, ועל כך מברכים אנו: "ברוך הוא אלוהינו שבראנו לכבודו".

נמצא איפוא, כי לאחר קבלת עול מלכות שמים בפסוק **"אנכי ה' אלוהיך... לא יהיה לך אלוהים אחרים על פני"** ואחרי הפסוק **"זכור את יום השבת לקדשו"** שהיא אות ברית ביננו לבוראינו, הרי אנו עבדים לה', וממילא נוח לנו שנבראנו. ואז-אז עלינו לכבד את הורינו שהביאונו לעולם הזה שעל ידו ננחל ונזכה לעולם הבא.

מובא בזוהר הק' (סוף פרשת בחוקותי) בזה הלשון (מתורגם מלשון ארמית): אם הבן הולך בדרך מעוקל, ודאי מבזה את אביו. ודאי עושה לו בזיון. ואם הבן הולך בדרך הישר ותיקן מעשיו, ודאי זה מכבד את אביו, מכבדו בעולם הזה בין בני אדם (שאומרים אשרי יולדתו), ומכבדו בעולם העליון אצל הקב"ה, והקב"ה מרחם עליו ומושיב אותו בכסא כבודו הראוי לו.

וכתב הקצשו"ע (קמג-כא) **"מי** שהוא רוצה באמת לכבד את אביו ואת אמו, יעסוק בתורה ובמעשים טובים שזה הכבוד הגדול לאביו, שאומרים אשרי לאב ואם שגידלו בן כזה."

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

'ואתא שוחט'...

הסבירה ביותר הינה 'ארצות הברית של אמריקה', אך דא עקא: ממשלת ארה"ב לא מאשרת הגירה למי שלא מסוגל להציג ערבות כספית של אזרח אמריקני המסוגל לכלכל אותו. הממשלה לא מעוניינת במהגרים עניים שיפלו על צווארי מחלקת הרווחה שלה...

נו, מי יכול לעזור להם? הלווא אין להם שם כל מכר וגואל! לפתע נזכרת אחותי באותו שוחט שאבא כל כך עזר לו בשעת דחקו וצרתו. אולי הוא יוכל לעזור?

אבל לך תמצא אותו באחד מתוך עשר מיליון!! הקילומטרים המרובעים של המדינה האדירה...

אמנם, כאשר חש אדם בסכנה הוא יעשה הכל, כולל הכל, כדי להינצל. מלבד שמו של השוחט אין לה כל מושג לגביו, אבל היא יוצאת למסע שאולי יציל את חייה. בדרך לא דרך הצליחה להשיג "ספר טלפונים" שבו שמות וכתובות של יהודים רבים שהתגוררו בקהילות היהודיות בארה"ב. דפדפה במהירות לשמו של השוחט והושחרו עיניה:

תחת השם הזה הסתופפו כ-50 יהודים, שכן היה זה "שם יהודי קלאסי". אסור להתייחס וגם אין מה להפסיד, הלכה והכינה מכתב בערך בנוסח הבא:

לכבוד השוחט.... שמי גב' אדלה, ואני מתגוררת בוינה שבאוסטריה. אני בתו של ראש הקהל בהמבורג ר' מאיר בהרנד. באם אתה הוא השוחט שאבא שלי עזר לו כשיצאת מהמבורג לעבר ארה"ב, אם כן אני זקוקה עכשיו לעזרתך להוציא את משפחתי, ועוד משפחה אחת של חברתי מכאן, אודה לך מאוד...

הכינה כ-50 עותקים ושיגרה אותם לכתובות השונות שהופיעו במדריך. עצם העובדה שכל כך הרבה מכתבים - הממוענים לאותו שם - יצאו מאוסטריה לעבר ארה"ב בתקופה שהנאצים כבר שלטו שם, זה עצמו כבר נס.

אבל היא קיוותה לנס נוסף!...

* * *

הנס הנוסף התרחש בדמות מברק ("טלגרמה") שהגיע אליה. השולח אישר שהוא השוחט, למרות התמציתיות בה נכתבו מברקים לא שכת להזכיר את חסדי אביה, וציין שיעשה כל מאמץ לסייע!

חלפה תקופה קצרה ו'לואי ספטימוס' - עשיר יהודי אמריקני - לקח חסות על שתי המשפחות, שלה ושל חברתה. מסתבר שהשוחט עצמו כבר שימש כרב קהילה בארה"ב. לו עצמו לא היו האמצעים לחתום על הערבות, אך הוא מצא את הדרך להפעיל השפעה על העשיר שיעשה זאת. וכך, תוך תקופה קצרה מצאו את עצמן שתי המשפחות בדרך למדינת החופש.

מיותר לציין שכמעט כל מי שנותר באוסטריה נספה בשואה הי"ד!

כאשר סייע אבא זכרוננו לברכה לשוחט, לא חשב על כך שהוא בעצם עוזר...עצמו! הוא עשה את מה שהרגיש שיש לעשות לטובת יהודי, אך במעשה זה הציל את חיי בתו, ואת כל צאצאיו שנולדו ממנה!

את הסיפור המדהים הבא שמענו מהרה"ג רבי מנדל גרוסמן שליט"א [יישר כוחו]:

הוזמנתי להשתתף ב'שלוש-זכר' שערך אברך מיישיבתנו, מרכז-התורה. ישב שם סבא של אבי-הבן, אשר פנה ושאל: 'רוצה לשמוע סיפור?'

- כמובן שרציתי!

והוא מספר: אבי הבן נקרא "מאיר בהרנד" על שם סבא-רבה שלו, כלומר על שם אבי.

אבא היה ראש-הקהל ב'המבורג', גרמניה, בסביבות שנות 1920 [למניינם]. באותה תקופה כיהן שם כשוחט, יהודי שנודע כירא שמים ובר-סמכא שכולם גומרים עליו את ההלל.

פעם אחת נתפס השוחט עובר על איזה מנהג, שלא קשור לתחום השחיטה. אבל היות וביהדות אשכנז מאוד הקפידו על הדבר הזה, החליטו ראשי הקהילה להעביר אותו מתפקידו על-אתר. נכשלת במשהו - אי אפשר לסמוך יותר על שחיטתך!

אבא, שכאמור שימש כראש-הקהל, לא הסכים עם הפיטורין. הוא סבר שמכשול כזה לא מספיק כדי להעביר שוחט מתפקידו, ובפרט שאין קשר בין המכשול לתחום השחיטה. ומה גם ש"אם ראית ת"ח שעבר עבירה בלילה אל תהרהר אחריו ביום שבוודאי עשה תשובה" (ברכות יט).

הוא ניסה לשנות את ההחלטה בכל דרך - אך ללא הצלחה.

* * *

בלית ברירה החל להוגיע את מוחו בשאלה: מה בכל אופן ניתן לעשות כדי "למזער את הנזק"? השוחט הלוא אמור להיות ללא פרנסה, וכאשר תיוודע סיבת הפיטורין גם יתבזה לעין-כל. מה יהיה עליו? ועל משפחתו?

נצנץ במוחו רעיון. ניגש לשוחט ובירר 'מה תכניותיך לעתיד?' נענה השוחט שעקב הפיטורין הצפויים הוא לא רואה לעצמו שום סיכוי באירופה, לפיכך החליט להגר לארה"ב ושם לנסות את מזלו מחדש. הודיע לו אבא: אסכם עם הנוגעים בדבר שלא יפרסמו את ענין הפיטורין, וממילא בושות לא יהיו ותצא מכאן בשם-טוב! אארגן לך מסיבת-פרידה גדולה. נזמין את כל הקהילה, ובאופן זה ייותר הרושם שעזבת מרצונך...

וכך הווה. קיימו מסיבה גדולה, דרשו דרשות, ונפרדו ממנו כולם בברכות עד בלי די. לפני שעזב אף צייד אותו אבא בקצת כסף, כדי שיהיה לו עם מה להתחיל את החיים החדשים באמריקה.

חלפו כמה שנים ואחותי נישאה לבחור וינאי בשם "אדלר". וינה האוסטרית הייתה אז עיר ואם בישראל, התגוררו בה כ-175,000 יהודים. אחותי הלכה אחר בעלה לוינה, שם הקימו את משפחתם.

* * *

שבת-זכור, שנת תרצ"ח: צבא גרמניה פולש לאוסטריה ומבצע את ה"אנשלוס" [-סיפוח] ללא קרב. אוסטריה על כל משאביה [כולל האינטרפול הבינלאומי...] נופלים כפרי בשל לאשמדאי הנאצי. העולם שותק, אך יהודי המדינה פותחים במנוסה כללית.

אחותי ובעלה מוגיעים את מוחם לאן להימלט. האופציה

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

ליקוטים נפלאים פרשת יתרו

וישמע יתרו" (יה, א)

מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק (רש"י)
הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע אמר, כתיב ויבא יתרו ולא כתיב
ויצא לפני זה וזה שואל רש"י מה שמועה שמע ובא בלי להחליט
לפני זה לצאת אלא הגיע פתאום, אלא שמע מלחמת עמלק,
שעמלק רץ ארבע מאות פרסה בלי לחשוב כי ידע שאם יחשוב
לא ילך, ויצא בלי מחשבות, ולזה בא יתרו בלי מחשבות כי שמע
שעמלק רץ, כך גם 'מאויבי תחכמני' גם אני יעשה כן.

ויהי יתרו" (יה, ט)

פירוש שמח, ויש מפרשים לשון חידודין (רש"י)
יש מפרשים שיתרו חשב שבא למדבר לחיות חיי צער וייסורים
כדי להקריב את עצמו לקבלת התורה, ועכשיו כשבא במדבר
וראה שיש להם כל טוב, זהו ויהי יתרו שהצטער שלא מקבל את
התורה ביסורים, כי חז"ל אומרים אחד בצער ממאה בריוח,
פירוש שנותנים שכר למצוה אחת בצער יותר ממאה מצוות
שעושה בריוח.

ויקח יתרו חתן משה עלה וזבחים לאלוקים" (יה, יב)

בפרשת קרח כתוב "ויקח קרח" מפרש רש"י ע"ז לקח את עצמו.
אף כאן "ויקח יתרו" לקח את עצמו לדרך חדשה: הניח את כבודו
ועמדתו במדין והלך אחרי משה למדבר שממה. "ויקח יתרו חותן
משה" הלכיהו הזאת היתה "עולה וזבחים לאלוקים", הקרבן
היותר גדול שהביא. (שבט מוסר)

"כי יהיה להם דבר בא אלי" (יה, טז)

ושפטתי וכו' והודעתי וכו' אמרו חז"ל (סוטה מ"ח ע"ב) ראו
פלוגי שתשרה שכינה עליו אלא שאין דורו זכאי לכך, נמצא
כשאין הדור זכאי מרגיש בזה גדול הדור בהשגתו, ומשה רבינו
שלימד תורה וחוקי אלוקים לישראל היה צריך להסתכל
באספקלריא המאירה כדי שתהא תורתו שלימה. ואם יהיה ריב
בישראל בין אדם לחברו זה בא אל משה שאם אין אחדות בכל
ישראל אין ראוי גדול הדור שתשרה שכינה עליו, וזה שאמר
משה כי יהיה להם דבר, דהיינו דברי ריבות בין אדם לחבירו, בא
אלי פ' שהוא משה בעצמו מפסיד ע"י זה לכן ושפטתי וכו'
והודעתי את חוקי אלוקים ותורתו. (החתם סופר)

"וגם כל העם הזה על מקומו יבוא בשלום" (יה, כג)

הגאון ר' חיים מולוצ'ין זצ"ל
השתדל פעם השתדלות
מרובה להשכין בין שני
יהודים פשוטים. אמרו לו, אין
זה נאה למר להתערב
בסכסוכים של המוניינים אלו.

אמר להם ר' חיים, חכמינו ז"ל אמרו, צריך להפסיע שלוש
פסיעות לאחוריו ואחר כך ליתן שלום (יומא נג א), פעמים אדם
צריך לסגת אחרונית כמה פסיעות, ובלבד להטיל שלום.
(דעת ר' חיים)

"ויחן שם ישראל נגד ההר" (יט, ב)

כאיש אחד בלב אחד (רש"י)
בשעה שישראל מאוחדים ומלוכדים "כאיש אחד ובלב אחד"
יכולים הם לעמוד נגד "ההר", היצר הרע הדומה להר.
(אור ישראל)

"והייתם לי סגולה מכל העמים" (יט, ה)

"סגולה" הוא מלשון סגול שנקודת סגול אינה משתנה לפי
המקום, בכל סיבוב שתסובב אותה - היא נשארת סגול. וזהו גם
מהותם של בני ישראל, שבכל מקומות מושבותיהם ובכל
המצבים שיעברו על בני ישראל, הוא קיים לעד, ונצח ישראל לא
ישקר. (הרה"ק ר' דוד מלעלוב)

"אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל" (יט, ו)

אלה הדברים לא פחות ולא יותר (רש"י).
ההסבר הוא. הנה על פי דין אם אחד נותן מתנה לחברו על תנאי
צריך התנאי להיות כפול, ואם לאו התנאי בטל והמעשה קיים.
והנה הקב"ה אמר לבני ישראל: "ועתה אם שמוע תשמעו
בקולי... והייתם לי סגולה מכל העמים" בלי תנאי כפול. ומשה
עיקר רצונו היה שישמעו בקול ה'. ויוכל דבר זה להיות באחת
משתי דרכים: או שלא יאמר להם על המתנה שיהיו סגולה מכל
העמים, או שיוסיף תנאי כפול אם לא ישמעו לא יהיו סגולת
העמים. לכן אמר לו ה' לא תגרע ולא תוסיף, כי רצון ה' אפילו
חלילה לא יקיימו התנאי, לשמוע בקול ה', שתהיה המתנה קיימת
ויהיו עם סגולה. (שו"ת חשק שלמה, בשם ר' מ' מ' מקוצק)

"אנכי ה' אלוהיך" (כ, ב)

"א"ר שמעון בן יוחאי אמר להם הקב"ה לישראל אלוהי אני על
כל באי עולם אבל לא יחדתי שמי אלא עליכם, איני נקרא אלוהי
עובדי כוכבים ומזלות אלא אלוהי ישראל".

"זכור את יום השבת לקדשו" (כ, ה)

זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו (רש"י).
מה שנאמר בזמר "יום שבתון" ליום שבת, המיוחס לר' יהודה
הלוי, "ופתחו וענו ה' אחד",
יש לפרש לפי מה שמובא
(מכילתא, מובא ברש"י
שמות כ, א) שהיו עונין על
עשרת הדברות על הן הן ועל
לאו לאו. ואם כן על זכור היו

לע"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים

פרשת יתרו

השבת הם נותנים בו כח קיום לעוד ששת ימים, וכן בכל שבת מתחדשת הבריאה לששת ימים נוספים. ובה מתבארים דברי הגמרא 'כל המתפלל בע"ש ואומר ויכול מעלה עליו הכתוב כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית' (שבת קט"ב).

ולכאורה קשה הא"כ שייך לעשות שותפות אחרי שכבר נגמרה המלאכה בששת ימי הבריאה???

אלא, שהבריאה מתחדשת בכל שבת על ידי שישראל שומרים את השבת, ועל ידי כך הם שותפים במעשה בראשית המתחדשת בכל שבת.

ובה מתפרש לשון הפסוק 'כי ששת ימים עשה', שלכאורה היה לו לומר 'בששת ימים עשה', אלא כוונת הפסוק שהקדוש ברוך הוא לא ברא ועשה אלא רק 'ששת ימים', ובאמצעות שומרי יום השבת וקדושת היום נבראים מחדש עוד ששת ימים.

"ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך" (כ, ט)

וכי אפשר לו לאדם לעשות כל מלאכתו בששת ימים? אלא שבות בשבת כאילו כל מלאכתך עשויה. (מכילתא) הביאור לדרשה זו מבואר בסמ"ק ס"ר פ"ב: מצוה להתענג בשבת, דכתיב וקראת לשבת עונג, וכן רמז משה רבינו בתורה: ועשית כל מלאכתך: וא"כ יכול אדם לעשות כל מלאכתו בשבוע אחד, אלא יראה לאדם בכל שבת שכל מלאכותיו עשויות, ואין לך עונג גדול מזה. (תורה תמימה)

"ויום השביעי שבת לה' אלוך" (כ, י)

רבינו האור החיים הקדוש מביא את דברי חז"ל שאמרו 'כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד עבודה זרה מוחלין לו', ודרשו זאת מהפסוק 'אשרי אנוש יעשה זאת וכן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללו', והמילה 'מחללו' נדרשת - 'מחול לו'.

ובה מתפרש את הפסוק כאן, 'ויום השביעי שבת' שעל ידי ששומר שבת כהלכתו, אז נעשה 'ה' אלוך', שגם אם פנה לאלהים אחרים ועבד עבודה זרה, בזכות שמירת שבת קודש, נעשה 'ה' אלקיו, ונמחל לו על מה שקיבל אלהים אחרים וזולתו יתברך שמו.

ובספר חפץ ה' שואל 2 שאלות: א, מהו הכוונה שומר שבת 'כהלכתו', וכי יש שומר שבת שלא כהלכתו? ב. מהו כוונת הפסוק 'אשרי אנוש יעשה זאת' הרי שמירת שבת היא היפך עשיה שלא יעשה מלאכה, ומהו הכוונה 'יעשה זאת'?

ומתוך, 'שומר שבת כהלכתו' הוא, שלא די בכך שלא יעשה מלאכה, אלא שצריך לקיים כל הלכות שבת, אם זה סעודות ועונג שבת כראוי, אם זה התפילות והלימודים, אם זה הדיבור וההלכה שלו, שתהיה כראוי לכבוד שבת ולא כמו בימות החול. וזה גם כוונת הפסוק 'אשרי אנוש יעשה זאת' שיקיים כל סעודות והלכות השבת המעשיות כראוי, וגם יהיה 'שומר שבת' שלא יעשה בו מלאכות האסורות, אז יזכה ל'מחללו' מחול - לו, שימחלו לו כל עוונותיו.

צריכים להשיב הן ועל שמור שהיא לא תעשה היו צריכים להשיב לאו (השמר, פן ואל אינו אלא לא תעשה, מכות יג). ומה השיבו על זכור ושמור שנאמרו בדיבור אחד? ענו ה' אחד, שהשבת מעידה על אחדותו של הקב"ה. (אמרי אמת מגור)

"זכור את יום השבת לקדשו" (כ, ח)

פירש"י זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו, במצות זכור נכלל ג"כ לכבד את השבת ביין ובמטעמים, ומצות שמור הרי הוא כפשוטו שמירת שבת שלא לעשות בו מלאכה.

והנה מצויים אנשים הרוצים להבדיל את הזכור מעל השמור, העני בדרך כלל מעדיף את השמור, שהרי הוא אינו מנהל שום עסקים, ואינו עשוי להפסיד כלום משמירת שבת, אבל מאידך קשה לו לקיים את הזכור משום שאין לו ממון כדי לכבד ולענג את השבת ביין ובמטעמים ומגדנות וכד', כנגד זה העשיר מקיים את הזכור לכל פרטיו ודקדוקיו, כי אינו חסר ממון כדי להרבות במיני מגדנות ולכבד את השבת ברוב מטעמים ותענוגים, אבל מאידך קשה לו לקיים את השמור כי הוא סובר שע"י השבתת עסקיו הגדולים עשוי הוא להפסיד ממון רב. לפיכך אמרו חכמינו ז"ל "זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו" ואי אפשר להבדיל ביניהם כלל, העשיר מחויב לקיים גם את השמור, ובו בזמן חייב הוא ג"כ לסייע לעני שיוכל גם הוא לקיים את הזכור. (המגיד מדובנא)

"זכור את יום השבת לקדשו" (כ, ח)

כתב הספורנו: היה תמיד זכור את יום השבת בעסק בימי המעשה... לקדשו וכו', הזהיר שיסדר אדם עסקיו בימי המעשה באופן שיוכל להסיח דעתו מהם ביום השבת.

באור נפלא מאיר הספורנו במצות "זכור את יום השבת לקדשו", שבכל עסק ועסק שהנך עוסק בו בימי החול, ראה והתבונן במהות המעשה ובעתידו שלא יהא מטרידך ביום השבת, ואם תראה שעסק זה יטרידך ואם תתעסק בו תהיה מוכרח להיות מוטרד ממנו ביום השבת - חדל ממנו ולך לעסק אחר.

כלומר, יום השבת הוא יאה הקובע לך באיזה עסק לעסוק, ולפי מנוחת או טרדת השבת תקבע אם תקבל את עסקך. ובדוק והתבונן: אם זה עסק שאינו גורם טרדה ליום השבת - עסוק בו, ואם גורם טרדה - חדל ממנו. ובה הנך מקיים "זכור את יום השבת לקדשו", שכבר בימי השבוע, השבת היא המובילה שלך בכל עסקיך, ורק לפי שמירת השבת הנך קובע את עסקיך. הרי שבזה שאתה זוכר את יום השבת לקדשו בכל ששת ימי המעשה. (אות ישראל)

"כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ את הים ואת כל אשר בהם וינה ביום השביעי על

בן ברח ה' את יום השבת ויקדשהו" (כ, ח)

כותב רבינו האור החיים הקדוש חידוש מעניין, שה' יתברך ברא את העולם ונתן לו כוח קיום רק לששת ימים, ובכל שבת על ידי שישראל שומרים את

סיפורים נפלאים פרשת יתרו

"והודעת להם את הדרך ילכו בה" (יה, כ)

חז"ל (בבא מציעא ל:): אמרו 'את הדרך ילכו בה' זו ביקור חולים. נזדמנו הרה"ק ר' פנחס מקוריץ, והרה"ק ר' יעקב שמשון משיפטיווקה יום אחד לעיר פלוני, ובאה לפנייהם אשה אחת בבכיה גדולה, כי בנה חולה אנוש ונוטה למות והפצירה בהם שילכו לבקרו. הלכו שני הצדיקים וביקרו את החולה, ישבו אצלו שעה קלה ואחר קמו ללכת. בצאתם אמר ר' פנחס מקוריץ לחולה, הנה קיימנו בך מצות ביקור חולים, ועתה עליך לקיים מצוות לזוי אורחים. מיד הרגיש החולה את כוחותיו חוזרים אליו, וירד ברגליו מן המטה ללוות את האורחים הצדיקים, וכיון שירד מערש דוי שוב לא עלה. (ממעניות הנצח)

"אנשי חיל יראי אלוקים אנשי אמת ושונאי בצע" (יה, כא)

במכילתא, 'אנשי אמת' כגון רבי חנינא בן דוסא וחביריו, 'שונאי בצע' ששונאין ממון עצמם בדן, וכל שכן ממון אחרים. תקנה היתה בכלל 'שומרי החומות' להקציב לכל בן הכולל המשיא את בנו או בתו, סך של עשרה נפוליון זהב, סכום שהספיק בימים ההם לכיסוי חלק ניכר של הוצאות החתונה. והנה הגיע עת דודים לבנו של הגה"ק ר' יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, ואע"פ שהוא היה ראש כוללנו ועינו צופיה במפעלי ועניני הכולל, קרה שדווקא אליו שכח הגזבר, להעביר את עשרת הנפוליונים המגיעים לו מקופת 'עזר חתן וכלה', למטרת הוצאות החתונה. עברו שבועות ונקפו חודשים, זמן החתונה מתקרב, ובבית מוריני אין פרוטה לפורטה, ושר השכחה עדיין שולט על גזבר הכולל. מוריני בשלו, גם ממנונו שלו לא יתבע, אף על פי שמגיע לו בדן. והיות שהיה לו שעת דוחק פנה לכמה מקומות והשיג הלוואות להוצאות החתונה. את זמן החתונה קבעו ליום שישי, כמנהג ירושלים בימים ההם.

ב'אופרוף' שנערך בשבת שלפני הנשואין, השתתף אותו גזבר שכון, שנתכבד בעליה לתורה, לפי הוראה מיוחדת של מוריני, וזה כנראה כדי להוציא מלבו כל שמץ של טינה או הקפדה. ביום השישי שלאחר מכן, דהיינו ביום החתונה, בא הגזבר מבוהל למשרדי הכולל כשהוא ממלמל בעצבנות דברי כבושין לעצמו, כאדם שנתפס בחטא, הזעיק את שמש הכולל ויצוהו לאמר: מהר ושכור לך כרכה מיוחדת רד לדירת רבי יוסף חיים, בבתי מחסה ומסור לו את עשרת הנפוליונים של 'עזר הכנסת חתן', שנשכחו להעביר אליו בזמן הנכון, ואל תשכח להוסיף בשמי דברי סליחה והתנצלות, על שכבשנו ממנו את המענק שהיה דרוש לו כל כך. ומי יודע כמה יסורים וצער נגרמו לו לאותו צדיק בשל כך. שמש הכולל מילא אחר הוראות הגזבר, שכר כרכה מיוחדת שהובילה אותו עד לשער בבתי מחסה, מכאן מיהר ברגל לבית מוריני, והושיט לו את עשרת הנפוליונים, בהוסיפו מלל ארוך ומסורבל של דברי התנצלות, בשם הגזבר ובשם

כל הממונים, אשר כולם כאחד מבקשים סליחה ומחילה על הצער שגרמו לרבי חיים בשגגה ומתוך היסח הדעת. תדהמתו של השמש היתה שלימה בשעה שמוריני הושיט לו את עשרת הנפוליונים, בהוסיפו בטון תקיף והחלטי, זה לא שייך לי. בהבחינו בפניו התמהוות של השליח, הוסיף והסביר, ההקצבה מיועדת אמנם לסייע בהוצאות הנשואין של מעוטי יכולת. אבל לפי התקנות זה מיועד להוצאות החתונה ממש, ואילו אני, הלא כבר הוצאתי את הוצאות החתונה, והראיה שהחופה תתקיים אי"ה היום אחר הצהריים בשעתו"מ. אלא מאי נשארתי בעל חוב, אין בתקנות סעיף האומר שזה גם לסילוק הלוואות. ואתה עומד ותוהה, האמנם לא היה כסף זה שייך לו, והלא היתה זו זכותו המוחלטת, ואם מישוהו שכח להעביר לו את זכותו שלו, האם היא נתקפחה בשל כך. אלא עילה מצא ונאחז בה. ובעובדה זו ובכדומה לה, קבע את מקומו בין אלה שחכמינו הגדירו אותם 'שונאי בצע' ששונאים ממון עצמם בדן. (חכמת חיים)

"וישלח משה את חותנו וילך לו אל ארצו" (יה, כד)

פירוש שלא יביט עוד במה שהוא עושה ולא יסתכל בדרכו והילוכו שלא יתן לו עוד עצות, ומעשה היה אצל אב"ז זצוק"ל, שהיה רב חסיד אחד בעיר נאשלעסק שנתגדל בין המתנגדים ואחר כך נסע והסתופף בצל אב"ז זצוק"ל ודרכו היה לשאול ולחקור תמיד על דרכי החסידים.

פעם אחד היה אצל אב"ז ז"ל בימים אחרונים דחג הסוכות וראה איך שביום הושענא רבא לערב הלכו מהסוכה לגמרי ובליל שמיני עצרת לא פסע פסיעה להסוכה, וגמר בדעתו לשאול את אב"ז ז"ל על ענין זה.

למחר בשמיני עצרת הלך פנימה לשאול אותו ותיכף כשבא לשם קודם פתחו את פיו לשאול, אמר לו אב"ז ז"ל אספר לך מעשה בדחנות. פעם אחד השיג מלך אחד מאלארז צייר נפלא מופלג באומנות הציור היינו שצייר איזה דבר אף שצייר אותו על הנייר בשטחו אף על פי כן היה נראה כבולט ועומד. ועשה המלך סעודה וקרא לשרים גדולים להראותם את יופי מלאכת המאלארז וציוה לצייר לצייר איזה דבר. וצייר שדה עם השיבולת עם הקש והיתה נראית מכוון כשדה עומדת עם השיבולת והקשין. והראה להם זאת ונתפלאו מאוד על גודל יופי האומנות כמו שדה ממש. ועמד מרחוק כפרי אחד וראה את הציור ואמר למלך שאינו מכוון זה הציור כשדה, כי השדה כשהיא בקומתה ובגדלה אזי נראין הקשין והשיבולת נעים ונדים לכאן ולכאן. וזה הציור עומד על עמדו בלי תנועה.

החזירו לצייר את הציור וצוה לו שיעשה איזה ציור אחר טוב מכוון בלי שום פקפוק, ועשה הצייר באר מים עם הדלי ושוקת להשקות הבהמות ואחד מושך בדלי. והמלך עשה כמו כן יום שני להראות העמים והשרים את יופי מעשה הצייר, וכשנתן להם הצייר תמונת הבאר והמים והדלי

לע"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת יתרו

במקומם. לעומת זאת מצא חמשה רובלים ליד הפסוק 'ואהבת לרעך כמוך' (יט, יח).

נשא רבי זוסיא עיניו לשמים, ואמר, רבונו של עולם, ראה נא מה בין זוסיא לבין אותו יהודי כשר. זוסיא כשהיה לו סכום של עשרה רובלים, לא נתן דעתו על אחרים, וביקש לשמור את הכל לעצמו. ואילו אותו יהודי כשר, הסתפק רק במחצית, כדי לקיים 'וחי אחיך עמך' (ויקרא כה, לו). (ליקוטי ישרים עמוד רפ"ו)

"וכל העם רואים את הקולות" (כ, טו)

כבר בילדותו ניכר בו בצדיק רבי יצחק מאיר מגור בעל החידושי הר"ם, שנועד לגדולות, מתמיד וחרף היה, ולמדני עירו אהבו להשתעשע עמו בלימוד.

אמור נא לי - שאלו פעם אחד מן הלמדנים, מדוע נאמר במתן תורה "וכל העם רואים את הקולות" וכי לא היה די אם ישמעו את הקולות? מה צורך יש בראיה?

תאר לך - ענה הילד - אם לא היו רואים את הקולות, היו טוענים כל הגנבים כי הקב"ה אמר לו תגנוב בו' במקום לא תגנוב, וא"כ היה נמחק ח"ו איסור גניבה, משו"כ עשה הקב"ה נס, וכל העם גם שמעו וגם ראו את הקולות, ועכשיו אין מקום לטענות ומענות. (וקראת לשבת עונג)

"אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם" (כ, כ)

כאשר האדם מחשיב את הכסף, הכסף מעוור את עיניו. אחד מתלמידיו של רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב התעשר עושר רב. והנה, הוברר שהעושר פגע במידותיו ובדרך התייחסותו לבני האדם, בהיותו עני הוא היה אדם נוח לבריות, האזין למצוקותיהם של רעיו וניסה לסייע להם כמידת יכולתו הדלה, ואילו עתה כשעלה לגדולה ורבו אפשרויותיו לסייע למצוקותיהם של רעיו וחבריו נאטמו אוזניו, הוא הפסיק לשמוע זעקת דל ולא שעה לבקשות האביונים.

רבי יחיאל מיכל ששמע על הנהגתו של תלמידו לשעבר צר היה לו על כך והוא החליט לנסוע אליו ולנסות לשפר את דרכיו והנהגותיו. המגיד מזלוטשוב נסע אליו ודיבר על לבו, אולם הדברים לא חדרו ללב וניכר היה שהתלמיד שומע לרבו אך ורק מן השפה ולחוץ. הרבי החליט להוכיח לתלמידו על ידי מעשה עד להיכן הוא הגיע. הוא ביקש ממנו לגשת לחלון ולהביט החוצה לכיוון הרחוב. העשיר הביט החוצה וכשהרבי שאל אותו: מה אתה רואה, הוא ענה אנשים. לאחר מכן ביקשו הרבי להביט במראה ולומר מה הוא רואה, והעשיר ענה, אני רואה את עצמי. על כך הסביר לו הרבי, ההבדל בין הזכוכית של החלון לזכוכית של המראה הינו אחד ויחיד, המראה (הראי) מצופה כסף. הכסף מעוור את עיני האנשים ומונע מהם לראות את הזולת ואת מצוקותיו. האדם מתרגל לראות אך ורק את עצמו ואת טובותיו והנאותיו האישיות. אילו הוא היה מצליח להביט על העולם לא מתוך מבט של כסף והנאות, הזכוכית היתה הופכת לשקופה, והוא היה רואה ושומע את זולתו, את דוחק העניים ואת צרת החולים, והיה משתדל לסייע להם ככל יכולתו.

והשווקת ומכשיריו נתפלאו יותר. ובא כמו כן הכפרי הנ"ל ופייס למלך ואמר שאינו מכוון זה הבאר לבאר האמיתי, כי בבאר, האדם שמושך בדלי פעם מרכין את גופו ופעם זוקף גופו ומנענע עצמו, ובציור מצויר אדם עומד ואוחז בדלי בלי תנועה.

החזיר לצייר את הציור וצוה לו שיצייר איזה דבר מופלג בשלימות שלא יתבייש עוד. הלך וצייר את המלכה של המלך בתמונתה ולבושה ותכשיטיה מכוון ממש כפי שהיו הכל מכירים אותה. כשראו השרים הציור הזה התפלאו מאוד כי ראו שהיתה תמונתה מכוון ממש בכל תמונת פניה ותכשיטיה. הכפרי הנ"ל העיז פניו ואמר שלא טוב עשה התמונה כי המלכה יש לה חריצים על מצחה כדרך האדם שמתנענעים החריצים שעל המצח, כשראה הצייר שגם במלכה אמר חסרון, הלך הצייר והכה את הכפרי על לחייו ואמר לו בשלמא בבאר ובשדה יש לך ידיעה אבל בעניני מלכה אין לך שום ידיעה. עכ"ל המעשה.

ואמר לרב לך בכל טוב, ולא הספיק עוד לשאול. והיינו כנ"ל שלא יסתכל בדרכי הצדיק כי גבהו דרכיו מערכנו ואין לנו הבנה. (דברי ישראל)

"כבד את אביך ואת אמך" (כ, יב)

ידוע המעשה שמובא בגמ' קידושין (לא.). בגדל מעלת כיבוד אב ואם שהיה אצל דמא בן נתינה שכיבד את אביו ולא העיר אותו משנתו ועל זה זכה וקיבל בשכרו פרה אדומה ושילמו לו החכמים הרבה כסף בעבור הפרה.

מיד אחרי מעשה זו מובא עוד מעשה בענין שכר כיבוד אב ואם שהיה אבדימי מכבד את אביו ביותר, שאף שהיו לו הרבה בנים בחיי אביו בכל זאת היה רץ בעצמו כל פעם כשאביו הגיע והיה צועק עוד קודם שהגיע שהוא כבר פותח, ולא עוד אלא שפעם אחד אביו ביקש שיביא לו כוס מים וכשהביא ראה שאביו מנמנם ואז התכופף לעבר אביו ולא זז משם עד שאביו התעורר, ותוך כדי שהוא התכופף הוא זכה להבין את הפסוק בתהלים פרק ע"ט "מזמור לאסף".

"כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך" (כ, יב)

התלבטות לא קלה עומדת לפני הניצבים בפני טיפול אב ואם ישישים וסיעודיים, האם להוציאם מן הבית למוסד סיעודי? אדם שעמד בפני מצב כזה נכנס אל הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א ושטח בפניו את מצב אביו ואת כל המסתעף. הכריע רבי חיים שמכיון שמצות כיבוד אב היא מצוה גדולה וחשובה כל כך, על כן כדאי הוא המאמץ להחזיק את האב בבית ולא במוסד סיעודי והדריכו כיצד להצליח בכך.

"לא תגנוב" (כ, יג)

הרה"צ רבי זוסיא מהאניפולי צבר סכום של עשרה רובלים. ביקש לשמרם מפני גנבים, הניחם בתוך ספר חומש, ליד הפסוק 'לא תגנוב'. לימים, ביקש ליטול את כספו, פתח החומש, ולא מצא את עשרת הרובלים

{ אז נדברו }

פרשת יתרו תשע"ט | גליון מספר: 406 | לסדר: "ואשא אתכם על כנפי נשרים"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מידי
שבוע בבני ברק ברחוב חזון איש
34 (פינת דסלר מנ' דרייפוס)
0527117271

וברח' הרב גנחובסקי 26 קומה א'
קרית הרצוג.

גיליונות יחידים **בנושאים:**
בר אילן 39 קומה א'

ובביתר עילית רחוב החוזה
19/3 מלובלין

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

האם אפשר להיות ירא שמים במקום של אהבה ???

בפרשת השבוע כתוב שיתרו בא להתגיייר... מה שמועה שמע ובא ?? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק... מה ?? ככה ?? כאלו ניסים... אם ככה הוא מיד בא והתגיייר... **יש לי קושיה עצומה:** הרי קיי"ל שגר שבא להתגיייר בגלל שהוא רואה שלעם ישראל יש חיים טובים... והוא גם רוצה חיים טובים... אז דוחים אותו... ולכל הפחות בהתחלה אומרים לו: תדע לך שישאל סחופים ודוויים... וזה לא פשוט... וכו' וכו'... והנה כאן כשיתרו מגיע להתגיייר... משה רבינו מספר לו רק אותות ומופתים... אנחנו לא רואים שמשה חושף לפניו את החלק הקשה של היהדות... מה הפשט בזה ?? הרי היה חסר כאן שלב ממש מעכב בתהליך הגיור ??

התשובה כתובה מיניה וביה: ויחד יתרו על כל הטובה אשר עשה ה' לישראל!!! מה דורשים חז"ל: נעשה בשרו חידודין חידודין!!! מה כתוב כאן ??? שנכון... אמנם משה רבינו סיפר ליתרו רק אותות ומופתים... רק ניסים ונפלאות... רק דברים טובים... **אבל יתרו היה פיקח והוא מיד הבין עניין!!!** יתרו מאוד מאוד נרעד והתחלחל מעצם האהבה והקשר שיש בין הקב"ה לעם ישראל!!! יתרו מיד עשה את החשבון אחד ועוד אחד שאם יש כזו מערכת יחסים עמוקה ופנימית בין הקב"ה לעם ישראל... אז מה יקרה אם חלילה וחס יהיה ההיפך!! מה יקרה אם עם ישראל יבגדו בקשר הזה ?? יתרו כבר מיד עשה את החשבון מה יכול לקרות!!! הוא לא היה צריך שמשה יתחיל להסביר לו מה יקרה... הוא עשה את החשבון הזה מיניה וביה... מכלל הן אתה שומע לאו...

תבין: בשביל לקלוט מה יקרה חס ושלום אם יפלו מגדלי התאומים... בשביל זה לא צריך לחכות שהם יפלו!!! איש בטחון אמיתי שמבין בבטחון... מספיק לו לבקר בתוך מגדלי התאומים כשהם עדיין קיימים... ולראות באיזה עוצמה מדובר באיזה קנה מידה מדובר... וכמה אנשים מתהלכים שם מידי יום... **וכבר אז!!!** הוא אמור לקחת בחשבון ולתאר לעצמו לבד מה יכול חס ושלום לקרות אם כל העוצמה הזו תתפרק לנו מול העיניים כמגדלי קלפים... **הבנת את היסוד הזה ???** יתרו לא צריך שיסבירו לו מה יקרה אם עם ישראל יבגדו בקב"ה... שאז יש עונשים וגהינם... יתרו יודע להבין את זה לבד!!!! כשיתרו רואה כזו מערכת יחסים של נאמנות בין הקב"ה לכנסת ישראל... הוא מבין לבד כמה זה נורא לבגוד בכזו נאמנות... הוא כבר עכשיו נעשה חידודים מעצם המחשבה... **תבין:** מי כמו יתרו יודע מה זה לבגוד באלוהים... יתרו הרי היה מחליף אלוהים אחרים כמו גרבים... כל כמה ימים הוא היה מוציא אלוהים מהמגירה לפי הצבע של העניבה... ובגמר השימוש יתרו היה בוגד באלוהים ומשליך אותו אחרי גוו... ויש לציין ששום דבר לא קרה!!! אף אלוהים אחרים לא רדף אחרי יתרו ולא ניסה להתנקם בו... יתרו כבר התרגל בכל האלוהים אחרים שלו... והוא לא פוחד לבגוד בהם... **ולמה לא ???**

כי כל האלוהים אחרים שהיו ליתרו עד עכשיו... אף פעם לא התרסק ביניהם איזה קשר אמיתי... עד היום האלוהים עמד כמו דחליל... ויתרו ניסה לדובב אותו... ניסה לשמח אותו... ככר סביבו כמה ימים... ואין קול ואין קשב... אין פידבק ואין תקשורת... אז כל טוב... לא עשינו עסק...

אבל כאן ??? פתאום יתרו עומד מול אלוהים גדול גדול!!! והוא שומר על קשר!! והוא נאמן למי שעובד אותו... והוא מבטיח שמי שיעשה את רצונו יהיה לו טוב... ואם פעם פעם... לפני הרבה שנים אברהם יצחק ויעקב היו נאמנים אליו והוא מצא את לבבם נאמן לפניו... אז עד היום הוא שומר להם את הברית ואת החסד ואת השבועה והוא גואל את הבנים שלהם ועושה להם אותות ומופתים... אם בורא עולם כזה נאמן! יתרו מיד הבין שאוי ואבוי מה קורה למי שבוגד בו. יתרו לא צריך שיסבירו לו את באופן שלילי!!! הוא מבין את זה גם באופן חיובי!!! ויחד יתרו!!!

היסוד הזה כתוב בכמה מילים בספר הושע: **ופחדו אל ה' ואל טובו!!!** כתוב כאן שבשביל לקבל פחד ויראת שמים לא חייבים לפגוש דברים מפחידים ולא נעימים... אפשר גם לקבל פחד חיובי... מדברים טובים... כשיש לך עסק עם טיפס... שבביל להרתיע אותו... צריך לעשות לו דברים רעים... צריך לתת לו עשרת מכות... אבל כשיש לך עסק עם פיקח ?? כשיש לך עסק עם יתרו ?? יתרו לא צריך עשרת מכות שבביל להבין עניין... יתרו מסוגל לשמוע על כל הטובה אשר עשה ה' לישראל!!! והוא כבר מקבל פחד!!! ויחד יתרו!!! פחד של יראת הרוממות!!! כן... אני רוצה את הדבר הגדול הזה... אני מפחד!!! מפחד להפסיד אותו!!! אני יודע שאסור לי להפסיד את ההזדמנות הזו... אסור לי לאבד את הדבר הגדול הזה... אני מיד מאמץ אותו לעצמי...

הפחד והיראת שמים של יהודי מתבססים על קשר עמוק שאנחנו מפחדים להפסיד אותו!!! יש כאלו שחושבים שבשביל לקבל יראת שמים צריך לפגוש אסונות וצרות... אבל לא!!! לא חייבים!!! דווקא עם ישראל קיבלו את היראת שמים במקום הכי משמח... אז... כשיושע ה' את ישראל מיד מצרים... וירא ישראל את היד הגדולה... ואז **ויראו העם את ה'!!!** דווקא ברגעים המשמחים והאוהבים ביותר דווקא שם הגיעה היראה הגדולה!!! כן... ראינו כזו נאמנות וכזה מפגן אהבה מהקב"ה... אי... אנחנו יראים שלא לאבד את הקשר הנפלא הזה... אחזתיו ולא ארפנו... עד שהבאתיו אל בית אמי ואל חדר הוורתי... החילונים נזכרים בקב"ה ברגעים של אוויר... בלויות הם חובשים כיפה... כשמקבלים מכות הם נזכרים בקב"ה... אבל ירא שמים אמיתי דווקא כשהוא רואה שאין מחסור ליראיו... דווקא כשהוא רואה שכפירים רשו ורעבו ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב... דווקא אז הוא מתמלא ב"יראו את ה' קדושי... **וגילו ברעדה!!!**

ניתן לקנות הספר "וימאן" העוסק בנושאים הקשורים לימי השובבי"ם

ניתן לקנות בטל'

0527683095

0548446691

האם יתרו היה מיותר??

כן... ככה זה נשמע... רש"י אומר: שהיו ליתרו שבע שמות... ואחד מהם זה **יתר**... ולמה? כי הוא ייתר פרשה אחת בתורה!!!! ייתר זה מלשון מיותר... רבונו של עולם: וכי יש פרשות מיותרות בתורה?? ועוד בדיוק בפרשת יתרו... ועוד בשלישי... אם בשבת הקרובה אני אקבל עליה לתורה בשלישי... בפרשה המיותרת הזו שיתרו ייתר... אני ארגיש מיותר?? **אז מה פשר הלשון יתרו?? יתרו?? מיותר?? הביאור בזה הוא כך:**

כשיתרו רצה לבא ולהסתפח לעם ישראל הוא הרגיש מיותר ודי בצדק: **הוא באמת היה מיותר!!!** עם ישראל התגלה לפניו במלא הדרו ושלמותו! עם ישראל היו לגיונו של מלך גם בלעדיו!!!! והכל הסתדר טוב מאוד גם בלעדיו... אז בשביל מה להצטרף?? מה אני כבר יכול להועיל?? מה אני יכול להוסיף לכבוד שמים... הרי אני מיותר לחלוטין??

נו... מה התשובה שיתרו קיבל?? כן!!! עד שלא הגעת אתה באמת היית מיותר!!!! אבל ברגע שהגעת הקב"ה **ייתר** פרשה מיוחדת בתורה בשבילך... **במיוחד בשבילך!!!** הקב"ה פינה מקום מיוחד בשבילך... שזה המקום שבו אתה מתבטא ומתגדר... זכור: חוק ברזל: אין כזה דבר יהודי מיותר!! אין עבודת ה' מיותרת!! הקב"ה מייתר לכל אחד את המקום המיוחד שבו הוא מתגדר... שבו הוא מתבטא... הקב"ה שומר לכל אחד כסא ומקום מיוחד בתיקון השלם... שאם חלילה לא תעשה את התפקיד היחודי שלך... יהיה פה חלילה מקום מיותר... חלל ריק...

זה אחד מיסודות האמונה שלנו הוא:

שמצד אחד: הקב"ה מצד עצמו לא צריך אותנו בכלל כי הוא שלם לגמרי!!! אבל מצד שני: היות והקב"ה רצה להיטיב לנו ושנאנחנו נהיה בעלי ההטבה... אז הוא **ייתר** כביכול משהו בשלימות ולא השלים אותה לגמרי כדי לפנות מקום ולייתר לנו תפקיד שבו אנחנו נתבטא ונשלים את עצמנו ונהיה בעלי ההטבה ההיא

אתה שומע בחור יקר?? תזכור: אין כזה דבר יהודי מיותר!!!! גם אם אתה נמצא בישיבה של אלף בחורים... וכולם לומדים את אותה גמ' וכולם עושים שטייגן באותו סדר א'... לך יש את התפקיד הבלעדי שלך!! שרק ורק ורק ורק אתה יכול לעשות אותו!! ורק אתה יכול להשלים אותו ואף אחד אחר לא!!! ואם אתה ממש ממש לא מצליח להבין מה זה כבר יכול להיות?? מה אני כבר יכול להוסיף?? אז תסמוך על הקב"ה שהוא ייתר לך והיקצה לך את התפקיד שלך!!! אה... כעת אתה לא רואה אותו?? כן... גם יתרו הרגיש מיותר כל זמן שהוא היה מבחוץ... אבל כשהוא נכנס לעניינים... כשהוא הצטרף ללגיונו של מלך... הוא מצא את עצמו מייתר פרשה שלימה בתורה... תסמוך על הקב"ה... הוא השאיר לך מקום להתגדר בו... יש לך את השליחות היחודית שהיא רק שלך...

זכור: אתה לא מיותר!!!! אין יהודי מיותר!!!

האם אני גדול ומסתדר לבד... או שיש מעלי גדולים יותר...??

הפרשה שלנו עוסקת הרבה בנושא היררכיה... יתרו נתן עצה למשה למנות שרי אלפים שרי חמישים ושרי עשרות... ומשה רבינו מאמץ את הרעיון ובאמת בונה מערכת דירוג מסודרת וזהו!!!! מהיום יש פירמידה... אתה לא יכול פתאום לקפוץ ולהגיע למשה רבינו... יש לך את השר עשרות שלך... ומעליו יש את השר מאות... ומעליו יש שר אלפים... בקיצור: אם אני יהודי פשוט וסטנדרטי... אז בני לבין הקב"ה יש מרחק מאוד גדול!!!! אם אני רוצה לדעת מה רצון ה'... אני פונה לשר עשרות... והוא פונה לשר המאות... והוא לשר אלפים... והוא מעביר את הקויטל למשה רבינו... ואז: היה אתה לעם מול האלוקים!!! אז משה רבינו מעביר את הבקשה לקב"ה... אותו דבר במעמד הר סיני... משה רבינו עושה מחיצה נוקשה סביב הר סיני... או ואבוי למי שמתקרב למחיצה... ולפנים מהמחיצה נמצאים אהרן ובניו... ולפנים מהמחיצה משה רבינו... ולפנים מהמחיצה יש לך חושך ענן וערפל... ושם בפנים... שם נמצאת השכינה!!!! כן... הבנתי... הפנמתי איפה אני ממוקם!!! ב"ה אני חכם ולכן אני מכיר את מקומי ואני יודע שאני רחוק רחוק... קטן קטן... אחד חלקי ששים ריבא... והנה!!!! סוף סוף הגיע מעמד הר סיני... והנה הקב"ה מתחיל לדבר...

ואז מגיעה הפתעה גדולה מאוד מאוד!!!!

אנוכי ה' **אלוקיך** אשר **הוצאתיך** לא יהיה לך... הקב"ה פונה אלי ישירות!!!! הוא פונה אלי בלשון יחיד! הוא פונה אלי בשפה שלי! שאני מבין!!! ככה... קרוב קרוב... פניה אישית אלי... מה קרה פתאום?? איך פתאום הכל השתנה?? עד עכשיו היה כזה מרחק! היו כאלו גבולות ברורים!!! כזו פרודורה!!! ופתאום הקב"ה שובר את כל המחיצות ומדגל על כל השלבים ופונה אלי... בלשון יחיד... ומדבר איתך... איך זה פתאום קרה???

התשובה היא: יש מצידו! ויש מצידו של הקב"ה!!!

אני מצידו... היות ואני בן אדם ואני מוגבל ויש לי חולשות... אז אני צריך לדעת את המקום שלי... ואיזהו חכם המכיר את מקומו... ממני נדרש להכיר את המקום שלי... לדעת איפה אני בדיוק אוהז ובעיקר איפה אני לא אוהז... וממילא נדרש ממני לדעת להיכנס למי שנמצא מעלי ולכבד אותו ולקבל ממנו... **ואז!!!! אם אני מצידו אכיר את המקום האמיתי שלי!!!!** אז כאן כבר הקב"ה יכיר את **המקום האמיתי שלי!!!** ומה המקום האמיתי של הקב"ה?? ששלא כל הארץ כבודו ואין אצלו שום הבדל בין מקום למקום... הוא מצד אחד שוכן עד מרום וקדוש אשכון... אבל בד בבד הוא גם-- את דכא ושפל רוח...

אדם גאוותן... שלא קולט את המקום האמיתי שלו וחושב שהוא יותר ממה שהוא... אומר לו הקב"ה: אתה מדמין שאתה כזה גדול שאין לך מקום?? אז לי הבורא יתברך **באמת אין מקום!!!** כי אני מקומו של העולם והעולם לא מקומי... לעומת זאת אדם שמכיר את מקומו ויודע שהוא דכא ושפל רוח... אז הקב"ה מגיע עד אלי ופונה אלי בלשון יחיד ואומר לו: אם אתה מכיר את המקום האמיתי שלך... אז תדע לך שהמקום האמיתי שרם ונשא הכי מחבב זה דווקא אצל דכא ושפל רוח... אני רוצה דווקא אותך... אני שובר את כל המוסכמות ואת כל הפרודורות ומגיע עד אליך... יש לי עסק אישי איתך...

--- **בנושא הזה יש בלבול מסוים:** מצד אחד אנחנו מקבלים חינוך של היררכיה והכנעה... צריך לקבל מהרבים... וצריך להיכנס לגדולים... צריך לכבד את ההורים... ואין אפשרות לקפוץ ולעקוף את כולם... **אבל מצד שני:** כשזה מגיע לתקשורת שלנו עם הקב"ה... פתאום אנחנו מקבלים חינוך הפוך... תגש ישר לקב"ה... אל תחפש מתווכים... הקב"ה רוצה את התפילות שלך... ודווקא שלך... הקב"ה חפץ בעבודת ה' שלך... אל תרגיש שאתה קטן... תדע לך שאתה מעניין את הקב"ה לא פחות מהצדיק הכי גדול...

איך זה הולך ביחד?? רגע אחד אני קטן ואני צריך לדעת שיש גדולים ממני... ואחרי רגע פתאום יש לי תקשורת ישירה בתפילה שבלחש עם הקב"ה בכבודו ובעצמו בלי שום אמצעי...

העניין הוא כך:

אני מצידו!!! מצד המידות שנדרשות ממני... אני צריך להכיר את מקומי!!! אני בתור יהודי צריך להיות ביישן... ולדעת את החסרונות שלי... ולדעת להיכנס למי שמעלי... עכשיו!!! אחרי שאני מצידו מכיר בשפלותי ובמיעוט ערכי... **עכשיו!!! מצד הקב"ה זה כבר עניין אחר!!!** לקב"ה יש רשות לעשות מה שהוא רוצה... והקב"ה מצידו מדגל על כל השלבים ומגיע עד אלי... ורוצה לשמוע את התפילה שלי... כן!!!! היום התפללתי שמונה עשרה ולפני עמד מישוה... והוא לא יכל לפסוע לאחוריו ולעשות עושה שלום... למה?? כי הקב"ה בכבודו ובעצמו הגיע עד אלי... לשמוע את התפילה שלי... וכל זמן שאני התפללתי השכינה עמדה מולי ולכן לחבר שלי היה אסור לפסוע כנגד השכינה... **זה לא אני!!! זה השכינה!!!** הסיבה שהיה אסור לפסוע כנגדי זה לא בגלל שאני פתאום נהייתי כזה רבה קדוש שהמשבבקים חוסמים ולא נותנים לאף אחד לעבור לפני... **לא!!! זה לא אני!!! זה השכינה...** הרוכב בערבות בכבודו ובעצמו החליט לרדת ממעון קדשו ולהקשיב לתפילת הערער שלי...

חמש דקות לאחמ"כ אני פוסע לאחורי ואומר עושה שלום...?? זהו... השכינה עלתה מעלי... עכשיו אתה יכול לי צ'פחה על הגב... חביבי... מה נשמע... אה... מקודם אי אפשר היה להתקרב אלי... היה אסור לפסוע כנגדי?? לא!!! זה לא בגלל!!! זה בגלל השכינה! זה לא שאני עליתי לשמים ועכשיו אל תעז להתקרב אלי... לא!!! הקב"ה ירד אלי... לרמה שלי...

--- זו מלאכה לא פשוטה!!! להרגיש מצד אחד כ"כ קרוב לקב"ה והוא יתברך רוצה קשר איתך ומחכה לך... ומצד שני להכיר את המקום האמיתי שלי ולדעת שאני עדיין אדם פשוט... לא לחיים זה נקרא **חכמה!!! איזהו חכם המכיר את מקומו...** חכם זה אדם שמשוגל להתמודד מול הטעיות שעוללות בלבב אותו והוא חכם לדעת לא להתבלבל...

הר סיני זכה שהתורה נתנת על ידו! למה?? כי הוא היה הענו והשפל מכל ההרים... אבל אתה יודע מה הגדלות הכי גדולה של הר סיני?? שגם אחרי שניתנה עליו תורה!! הר סיני לא התבלבל!!! הוא לא נכנס לזחיחות והתחיל להרים את הראש... לא... הוא עדיין נשאר הענו והשפל מכל ההרים!!! הוא עדיין מבין שהוא דכא ושפל רוח... ונכון שהקב"ה ירד עד אלי ונתן עליו את התורה... אבל זה לא סתירה שהוא עדיין הר פשוט ונמוך... ועד עצם היום הזה אתה יכול לראות את הצאן והבקר רועים אל מול ההר ההוא...

מה ההבדל בין אצילות נפש לסוס אציל...??

מקובלנו ש"חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם". ואני אימנתי את המאמר חז"ל הזה לעצמות... כן... אני בעד!!!! כל העולם הזה נברא רק בשבילי... כן... כל העולם כולו הוא **סעיף קטן שלי**... כולם מסתובבים סביבי... אני המלך... אני הכל... וכולם צריכים לדעת שהם פה בשבילי... אז קדימה קורא יקר... תעשה לי קניות... ותתקן לי את הרטיבות בגג... כי... כי אתה פה בשבילי... בפרט שאני חושב שאני ירא שמים... ואם אני ירא שמים... אז כתוב סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא... כי זה כל האדם... אומרים חז"ל: כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה... כל העולם נברא בשביל להיות בתור צוות וחברה לירא שמים... אז אני באמת ירא שמים אז כל העולם כולו נברא רק בשביל שיהיה לי חברה... שלא יהיה לי משעמם... נו... אז מה קורה אם הגעתי אתמול לשטיבלאך הבעיה היא שלא נשאר לי מקום לשבת... כי כל המקומות היו כבר תפוסים... כולם כבר יושבים... סליחה רבות... תפנו לי את המקום... הרי כולכם פה בשבילי... אז אין יתכן שבדיוק אני אעמוד וכולכם תשבו??? אה... מה אתה אומר על זה? משהו פה צורם!!! נכון???

משהו פה נשמע מאוד גרוע?? משהו פה לא נכון בגישה!!!! מה לא נכון פה?? העניין הוא: שלקחתי את המושג ש"בשבילי נברא העולם" ולקחתי אותו למקום של שחצנות וגאווה צורמת ובלתי נסבלת... נו... אז תכל'ס... למה אני באמת לא צודק?? אם באמת "בשבילי נברא העולם" אז מה פה לא נכון?? איפה פה הטעות בגישה???

ובכן: העניין הוא ההיפך הגמור:

בשבילי נברא העולם אין הכוונה שכל העולם הוא עבד שלי!!

אלא ההיפך הגמור: בשבילי נברא העולם פירושו שאין דבר בעולם שהוא לא בשבילי!! אין משימה שהיא לא בשבילי!! הכל בשבילי!!

רוצה דוגמא קלאסית?? בבקשה... אני יושב לי בבית המדרש ולומד... ויש שם איזה נודניק אחד שכל הזמן משגע אותי... ובשלב מסוים התפוצצתי וצעקתי עליו: תלך מפה... תעוף לי מהעיניים!!!! אתה יודע מה אמרתי במשפט הזה?? במשפט הזה אמרתי **שלא** בשבילי נברא העולם!!!! ולמה??? כי אם באמת בשבילי נברא העולם... ויש כאן נודניק... אז בשביל מה הוא נודניק?? **בשבילי!!!!** בשביל שאני אתמודד איתו... ואני אקבל אותו... ויהיה לי סבלנות אליו ואזכה להידבק במדותיו של הקב"ה דרכו... אבל!!!! במקום להתמודד מולו... מה אמרתי? תעוף לי מהעיניים!!!! מה פירוש תעוף לי מהעיניים?? **אתה לא בשבילי!!!!** אין שום בעיה!!! זכותי!! זכותי המלאה לומר שאתה לא בשבילי... אבל אמרתי פה עוד משהו: אמרתי פה **שלא בשבילי נברא העולם**... הנה... יש פה את הנודניק הזה שהוא אחד מבראיו של הקב"ה **והוא לא בשבילי**... הכרזתי פה שלא בשבילי נברא העולם!! **זה הפשט בשבילי נברא העולם!!!!** בשבילי אין הכוונה שאני הפריץ

וכל העולם כולו עובדים בשבילי... **לא!!!!!! ההיפך הגמור!!** בשבילי נברא העולם הכוונה היא שכל משימה וכל סיטואציה שהקב"ה מציב לפני אני מתמודד איתה... **היא בשבילי**...

היום מאוד מקובל לומר: לא בשבילי... לא מתאים לי... לא מתחשק לי... **ומותר!!!! זכותי המלאה!!!!** אני אדם לעצמי... אני מחליט... אני אחראי על עצמי... ואם משהו לא מתאים לי... אז כל טוב... זה לא בשבילי...

על זה!!!!!! על זה באו חז"ל ואמרו: חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם!! חייב אדם להציב לעצמו יעד... שיום אחד אני אבין **שהכל בשבילי!!!!** שאני אקח אחריות ואסתער על כל משימה ולא אברח... אני לא אתחמק בטענה שזה לא בשבילי... וזה כמובן מדרגה... שלא מגיעים אליה ברגע... כמעט אף אחד מאיתנו לא אוזח לגמרי לגמרי במקום הזה!!!! אבל בשביל זה חז"ל נקטו בלשון: **חייב אדם לומר!!!!** כל מקום שכתוב: "חייב אדם לומר" המשמעות היא שאדם צריך להציב לעצמו יעד כזה ולחייב את עצמו לחתור לזה... לפחות להציב כזה יעד...

כלפי מה הדברים אמורים???

מה זה בחור קלאסי...?? זה בחור שכל הזמן מסתובב ימינה ושמאלה לבדוק אם הכל מתאים לי ומסתדר לי... אני חי בישיבה... וכל הזמן אני בודק האם טוב לי או לא... מתאים לי או לא... מתחשק לי או לא... ואז פתאום עשו איזה שינוי בחדרים... והמשגיח שם לי בחדר שני בחורים ש... ש... ש"לא מתאימים לי"... לא בא לי עליהם... זהו!!!! לא מתאים לי... לא מתחשק לי... בהתחלה אני מנסה עוד איכשהו לשנות את הגזירה ולהזיז אותם... ואם לא הולך לי... אז עזוב אותי... אני אלך לחיזוק בישיבה אחרת... וכו' וכו' **בחור יקר:** אתה כבר בלאו הכי אגואיסט... אתה כבר בלאו הכי כל היום חושב רק על עצמך... אם כבר אז כבר... אם אתה כבר כזה אנוכי... אז תקח את האנוכיות הזו למקום קדוש... **כן...**

בשבילי נברא העולם!!!!

אדרבה... הכל בשבילי!!!!!! ואם גלגלה ההשגחה העליונה והחבר חדר שלי הוא כזה טיפוס לא סימפטי... במקום להתעצבן ולהיות אגואיסט ולהגיד לא בשבילי... אדרבה!!!! אני אהיה אגואיסט ואני אומר: **הכל בשבילי!!!!!!** הקב"ה שלח אותי בדיוק בשבילי!! אני אתמודד איתו ואני אכיל אותו ואני אגדל ממנו... וממנו אני אגיע לשיעור קומה האמיתי שלי!!!! זה האגואיסטיות היהודית: **בשבילי נברא העולם!!!!** הכל בשבילי... אני לא בורח... לא מתחמק... אם הקב"ה הציב לפני אתגר... אני יכול... זה בשבילי... זה לא---לא בשבילי...

ושוב: זה לא שחור לבן!!!! לא תמיד אנחנו מסוגלים... לפעמים בן אדם צריך לדעת שכעת זה באמת לא מתאים לי... אבל לפחות לדעת שיש אופציה שלמרות זה לא מתאים לי... אבל זה **בשבילי!!!!** אתגר בשבילי...

זה ההבדל בין אצילות יהודית לאצילות גויית!!!!

אם תשים לב: המושג **אצילות** זה מושג בינלאומי!!!! גם אצל היהודים ידש מושג של אצילות וגם אצל הגוים... רק יחי ההבדל הקטן: אצל היהודים האצילות זה מושג של עולם האצילות ששם הכל הטבה ונתינה ביהדות רק אדם שכל כולו נתינה וויתור נקרא אציל נפש... ואילו אצל הגוים מי נקרא אציל??? יש סוס אציל... הסוס הכי גבוה והכי דורסני נקרא סוס אציל... הפריץ הכי חזק והכי עריץ והכי דורסני הוא נקרא אציל... **מה ההבדל בין האציל היהודי לאציל הגוי???**

העניין הוא כך: אציל זה אדם מורם!!!! אדם שנמצא הכי גבוה!!!!

רק אצל היהודי ככל שאתה יותר מורם וגבוה... ככה אתה מקבל יותר אחריות על מי שנמצא מתחתך... ככל שאתה יותר מלמעלה ככה אתה יותר צריך לדאוג לכל הרובדים שמתחתך... ואילו אצל הגוי... זה בדיוק הפוך!!!! ככל שאתה יותר מורם וגבוה ככה אתה יכול להיות יותר שחצן. יותר גאוותן. ואתה יכול להרשות לעצמך לעשוק את מי שמתחתך.

אציל גוי זה אחד שמשתמש עם העוצמה שלו **לקחת הכל אליו!!!!**

ואילו יהודי אציל זה אחד שמשתמש עם העוצמה שלו **להשפיע על כולם...**

בחור יקר: שמעתי עליך גדולות ונצורות... שמעתי שאתה בחור חבבב על הזמן... שמעתי שאתה פגז... שמעתי שאתה אאחד הבחורים... אתה אחד הבחורים האצילים והתותחים בישיבה... בקיצור: שמעתי עליך אינפורמציה שאתה משהו משהו משהו!!!! "אין כאלה דברים..."

כן... אתה אציל!!!! השאלה מה אתה עושה עם האצילות שלך???

האם אתה נהיה סוס אציל... שמסתובב כמו טווס מנופח ומרגיש שכל העולם צריך לשרת אותך וכולם צריכים לרוקן את הארנקים בשביל לזכות בהוד מלכותך... או שאתה יהודי אציל שמבין שאם אני הכי הכי למעלה... זה בשביל להשפיע ולהקרין על מי שמתחת... ולקחת אחריות על כל מי שתחת... ולדאוג ולרחם ולהסביר פנים על כל מי שמתחת...

שווער יקר: כשאתה מברר על אותו בחור ואתה שומע עליו באמת שהוא בחור אצילי מאוד!!!! אל תשכח לברר באיזה סוג אצילות מדובר!!!!

תבין: אצל שאול המלך כתוב שהוא חיפש אתונות והוא מצא מלוכה... אבל אני מכיר שווערים שחיפשו מלוכה ומצאו אתונות... אני מכיר שווער שחיפש בחור אציל... והוא קיבל סוס אציל!!!! סוס פוני!!!! הוא קיבל שחצן מהלך שהסתובב בתחושה שכולם חייבים לו... שכידוע... לא עובר חצי שנה לאחר

הבהרה: בשבוע שעבר הובאו דברי נפש החיים שכתב: שהעצה היעוצה בתפילה שהאדם יעביר לנגד עיניו את תיבות התפילה כמות שהם ולכוין שרוצה לפעול בהם את הפעולה הנפלאה שתקנו בהם אנשי כנה"ג, וזו הכוונה שצריך לכוין ולא צריך יותר מזה,

יש להזכיר ולהבהיר: שפשוט וברור: שאת פירוש המילות צריך לכוין!!! ולא מוטיב בלעדי את תיבות התפילה מול העיניים... (ולא יוצאים כזה ידי חובת מונה) והנפש החיים בדבריו לא התכוון ביהם לכוונת פירוש המילות, אלא רק ביהם לכוונת והיחודים שמעבר לכוונה הפשוטה!!! רק ביהם לזה דיבר הנפש החיים שאפשר להסתפק בלעדי את התיבה מול עיניו ולכוין... ודו"ק.

להיודי- תורה

אחר שילוחיה, וברשי: "כשאמר לו הקדוש ברוך הוא במדין, לך שוב מצרימה... ויצא אהרן לקראתו, ויפגשוהו בחר האלהים. אמר לו מי הם הללו? אמר לו זו היא אשתי שנשאתי במדין ואלו בני. אמר לו והיכן אתה מוליכן. אמר לו למצרים. אמר לו על הראשונים אנו מצטערים ואתה בא להוסיף עליהם. אמר לה לכי אל בית אביך, נטלה שני בניה והלכה לה", ותמוה: הרי טענה זו גופא טען עמרם אביו של אהרן הכהן בשעתו, ואז באה מרים והוכיחה אותו, שקשה גזירתך מגזירות פרעה, והלך והחזיר את ייבבד, ואז נולד משה, והנה כאן, אהרן הכהן טוען את אותה טענה, וגורם למשה לגרש את אשתו, ולכאורה להמעיט בברכת "כן ירבה וכן יפרוץ", ועוד קשה: הרי הקב"ה שלח את משה לאכול את ישראל, א"כ כשאמר אמר למשה: על הראשונים היו מצטערים, היה לו למשה לומר לאהרן, 'הרף ממני ואגידה לך מה דיבר לי ה'...', והיה מבשר לאהרן, שהגאולה קרובה מתמיד? וא"כ למה גרש אותה ללא אומר ודברים, וגרם לה ולבניו שלא יראו בעיניהם את האותות והמופתים, אלא רק בשמיעה?

כשיתרו נפגש עם משה כתוב שמישהו שמה השתחוה!!!

השאלה היא מי למי?? האם יתרו השתחוה למשה או משה ליתרו? אומר רש"י: כתוב: וישתחוו **אישו!** לרעהו לשלום... ומשה נקרא **איש** שגא: "והאיש משה עניו מאוד..." נשאלת השאלה: למה לומדים גזירה שווה מהפסוק **והאיש משה עניו** מאוד... הרי באותה מידה יש עוד פסוק: "גם **האיש** משה גדול מאוד..." למה לומדים גזירה שווה איש-איש **האיש** משה יותר מהגדלות של **האיש** משה??

שמעתי פטש נפלא מתלמיד חכם אחד שליט"א:

כשיתרו הגיע לראשונה... המושגים שלו היו שאדם גדול זה אדם שמתנשא על כולם... אדם גדול עם כל הכבוד לגדלותו... זה עדיין לא אומר שהוא מענטש... ואם ככה: יש לחשוש ברצינות שהאיש משה... גם אם הוא גדול מאוד זה עדיין לא אומר שהוא הולך כעת לתת כבוד ותשומות לב לחותנו... יתכן שכעת הוא יתנכר אליו... לכן אין ברירה אלא לשלוח שליחים לאותו גדול... אנא... תהיה מענטש ותכבד אותי... אבל כשיתרו הגיע... הוא גילה להפתעתו גדלות חדשה!!! גדלות לא מוכרת!!! גדלות של יהודי!!! גדלות של האיש משה **עניו מאוד!!!** לא רק איש משה **גדול מאוד!!** אלא גם איש משה **עניו מאוד...** איש משה שמתחווה לחותנו... ועומד ומשמש לפניו... ודו"ק

מי לא מכיר את ר' אבייתר הכהן... אחד האנשים האהובים ביותר בשכונה שלנו... כל כולו גישמאק... רואים עליו שהוא כהן... הוא זריז מאוד... כל כולו אש להבה בעבודת ה'... אבל יש לו חסרון אחד!!! הוא חם מזג!!! העצבים שלו מתוחים מאוד... אין מה לעשות... היות והוא כהן... ולא סתם... אלא כהן שאוכל חולין על טהרת קודש על בסיס קבע... אז בשביל לחיות כל הזמן ברמת טהרה שכזו ועוד בין אנשים שכולם פה בקושי אוכלים חולין בטהרה... זה דורש כזה רף גרישות של טהרה ברמה הכי גבוהה... שהבן אדם הולך כל היום על גחלים!!!! כל תנועה שהוא עושה... כל פסיעה הכי קטנה פוסע הוא בודק אם הוא לא דורך בטעות על משהו זר... רק שתבין: אצל ר' אבייתר אין כזה דבר פתאום להתיישב על איזה ספסל... ואין כזה דבר לתפוס סתם סטנדר... **אין כזה דבר!!!** כל תנועה שלו מחושבת וכל דבר שנכנס לידיים שלו וכ"ש לפה שלו חייב להיות בדוק!!! רק שתבין: כשאנחנו רוצים לאכול ארוחת בוקר אנחנו נוטלים ידים ומברכים על נטילת ידים... ובארוחת ערב... אנחנו שוב צריכים ליטול ידים... למה?? כי מהבוקר הספקנו להסיח דעת מאה פעמים... אז זהו שאצל ר' אבייתר אין כזה דבר!!! הוא לא נוטל ידים פעמיים!!! הוא נוטל ידים פעם אחת בבוקר לתפילה ומאז הוא לא מסיח דעת אפילו רגע אחד משמירת ידי!!! זו מיומנות שנרכשת לכהנים עם הזמן. וזה כרוך בהמון המון אנרגיה וריכוז ו... ו... ובעיקר זה לוקח עצבים... אנחנו מסתובבים לנו ברחוב משוחררים... מפטפטים... מתיישיבים... נעמדים... לוחצים ידיים... נוטלים צ'פחות על הגב... אבל ר' אבייתר הוא כהן קדוש ה'!!! הוא הולך עם ידיים קפוצות וכל כולו מהלך עקב בצד גודל בטהרה ששמורה רק לכהנים!!!! אל תדאג... אל תרחם עליו... אתה מבין לבד שגם ההשגות שלו הם בהתאם לרמת הטהרה שלו... אבל כאמור יש לזה מחיר!!! העצבים של ר' אבייתר כל הזמן מתוחים!!!! **ולכן הוא מרתח מאוד מהרה!!!** יש לציין שהוא גם נרגע מאוד מהרה... הוא בסה"כ אדם בעל מידות... אבל אחרי הכל... העומס והלחץ נפשי לפעמים מכריעים אותו... אבל אנחנו מבינים אותו... אנחנו יודעים ש-ל מותר להתעצבן קצת יותר מהרה מאיתנו... סוף סוף יש עליו עומס נפשי ואפשר להבין את הפתיל הקצר שיש לו... **הנה!!! לדוגמא:** השבוע הגעתי לי לבית הכנסת ובסה"כ רציתי להתעטף בטלית... ומשום מה לא שמתי לב שר' אבייתר עומד חצי מטר לידי... ואני מתעטף לי בטלית בשמחה וכיד ה' הטובה עלי... ובום!!!! חלק מהציציות שלי השפריצו על ר' אבייתר... אוה... אל תשאל איזה מהומה!!!! ר' אבייתר קפץ מהמקום כנשון נחש... מי זה?? מי השפריך עלי את הציצית שלו?? מי? מה זה צריך להיות??? איזה חוצפה... איזה חוצפה... בום בום בום... הוא התפרץ עלי כאילו עשיתי את העוולה הכי גדולה... אבל הבנתי אותו!! נכנסתי לראש שלו... תחשוב: בגללי הוא עכשיו נהיה ראשון לטומאה... והוא צריך ללכת למקווה... וכל היום הזה הוא לא יוכל לאכול תרומה... ורק אחרי הערב שמש... וכל הסדר יום שלו השתבש... ואל תשכח שעד נכון לרגע הזה הוא כ"כ נזהר וכ"כ נשמר וכמה נשמה הוא הוציא בשביל כן להצליח להיות טהור... והנה אני הגעתי פה... ובהינך יד שיבשתי לו את כל הטהרה של היום... זה נורא נורא מעצבן!!!! ועל כולנה כשמדובר באדם שהעצבים שלו בלאו הכי מתוחים... אז חיכיתי שהוא ירגע ואחרי שעתים נגשתי ופיסתי אותו והוא חיך את החיוך המתוק ואהבו שלו... והוא בעצמו ביקש סליחה. וחזרנו להיות חברים...

עד כאן זה הסיפורים היפים... הסיפורים שנגמרים בטוב... דא עקא!!!! שלפעמים הסיפורים האלו נגמרים מאוד מאוד רע!!!! **רוצה קצת להודיע???** **בבקשה... הנה סיפור שכמעט הסתיים באסון טראגי:** בשכונה שלנו יש עוד כהן... קוראים לו ישבאב... וגם הוא עוייבד ה' גדול... איש שכל כולו נשמה... אבל גם לו יש עצבים מתוחים... עוד קצת יותר מר' אבייתר... וכשהוא מתעצבן זה יכול להגיע לפיצוץ שלם!!! אבל גם אצלו אנחנו יודעים שזה עניין של שניות שלוש עד שהעסק נרגע וחברים... **אבל!!!** אל תשאל!!!! יום אחד ישבאב חזר הבייתה... ואשתו הצדקנית הביאה מהבית של השכנה איזה סיר נרוסטה בשביל לבשל את התרומה... ו... והיא סיפרה לבעלה בספונטניות שהיא הביאה סיר מהשכנים... והוא אפילו החזיק את הסיר בידיים... **ולפתע!!!! הוא קפא על עמדו!!!!** רגע רגע... מאיפה הסיר הזה?? מה הסיפור של הסיר הזה?? תוך כמה דקות התברר שהסיר הזה לא פחות ולא יותר טמא בטומאת מת... והיות וזה מתכת אז זה טומאה חמורה מאוד ולפי הרמב"ם הוא בעצמו נהיה אב הטומאה וטמא שבעה ימים... אוה אוה אוה... אל תשאל איזה פיצוץ קרה שמה!!!! אתה יודע מה זה בשביל ישבאב שהוא נטמא לשבעה ימים... ועוד טומאת מת??? **זה טרגדיה לאומית!!!!** ישבאב התרתח... הוא יצא מהבית בסערה ובחוסר שליטה... ו... ו... ו... רץ לבית הדין... אני רוצה גט הרגע!!! הרגע גט!!! מה?? מה קרה?? אשתי... אי אפשר... היא שוב טימאה את הבית בטומאת מת... אני רוצה הרגע!!!! הרגע גט!!! ובית דין התחמק ולא רצה לשתף פעולה... אז הוא הלך לבית דין אחר... ולעוד בית דין... עד שבית דין אחד נכנע וכתבו לו גט עם שתי עדים... ר' ישבאב יצא מבית הדין בריצה כאחוז תזזית... הוא רץ הבייתה בשביל לתת לאשתו גט!!!! אבל לבנותיים... השכן הנפלא ר' יונדב שקלט לקראת איפה זה צועד... הוא פשוט קרא לכמה בחורים גברתנים והם כיתרו את ישבאב ותפסו אותו באלימות!!!! וגררו אותו בכח והכניסו אותו לחדר עגלות ונעלו אותו שמה... כל השכנים היו בהלם!!!! ר' יונדב זה האיש הכי עדין בשכונה... אף פעם לא ראינו אותו מגביה את קולו והנה כאן הוא פתאום מתנהג ממש באלימות ובאגרסיביות!!!! לקחת את ישבאב ולהכניס אותו לתוך צינוק... אז כמובן שחלק מהשכנים יפי הנפש ניסו להגן על ישבאב... אבל ר' יונדב התחנן בפניהם... אנא... תעשו לי טובה... תסמכו עלי... אני יודע מה שאני עושה!!!! ישבאב מצא את עצמו לכוד בתוך חדר עגלות!!!! בהתחלה היא ניסה לדפוק על הדלת... אבל ללא הצלחה... בשלב מסוים הוא התיישב שם על כסא... עברה שעה... שעתים... ואז הוא טיפ טיפה נרגע... **ואז הוא תפס את עצמו!!!!** רבש"ע: השתגעתי על כל הראש?? אני מחזיק בידיים שלי גט?? אני רוצה לגרש את אשתי הצדיקה?? על מה?? על זה שהיא הביאה איזה סיר נרוסטה מהשכנים... בשביל לבשל לי ארוחת צהרים?? מה קרה ליי?? וחץ מזה אני כהן!!!! אם אני חס ושלום מגרש את אשתי... אני לא יכול אח"כ להחזיר גרושתי... כי כהן אסור בגרושה... כמעט פרקתי את כל המשפחה שלי מרוב חוסר שליטה!!! ר' ישבאב פרץ בבכי נורא... ואז... לאחר שלוש שעות הגיע השכן ר' יונדב ופתח את חדר העגלות ונכנס... ישבאב קם ממקומו ונתן לו חיבוק עז!! ושניהם בכו ובכו... המון המון דמעות נשפכו שם... ישבאב בקושי הצליח להוציא את המילים מהפה... אבל לבסוף הוא אמר: **ר' יונדב חסכת למחזב המון דמעות!!!!** אם חלילה לא היית מונע ממני ברגע האחרון את המעשה הזה... הרי המחזב היה בוכה וכולנו היו בוכים יחד איתו... הסיפור הזה אמנם נגמר יפה... אבל השכן ר' יונדב לא יכל לחזור לסדר היום... הסיפור הזה ועוד כמה סיפורים דומים עלו ללשכת הגזית... ואז יצאה התקנה ששמה "גט מקושר"!!!! מה זה בדיוק גט מקושר?? מסובך לענות... מה שכן... זה הפך את התהליך של הגט אצל כהנים לתהליך ארוך ומייגע... שאדחכי והכי הכהן יחזור בו... אבל תנוח דעתך התקנה הזו התבטלה... כי בעוה"ר היום כהנים ממש לא רתחנים... אין להם סיבה להיות רתחנים כי בעונותינו חרב בית מקדשנו ואין לנו לא טהרה... וממילא אין גם כהנים שאוכלים בטהרה... יהי רצון שיבנה ביהמ"ק במהרה בימינו.

מהי המצוה הכי גדולה והכי חשובה ביהדות???

מידי שנה כשמגיע שבת לפני הירצייט של אמי ע"ה... אז כידוע שבשבת יארציט יש עניין לקבל מפטיר... יש בזה עילוי גדול לנשמה... והגבאי כבר יודע שבשבת הזו המפטיר שמור ל... והנה כשהתקרב שבת יארציט... שוד ושבר!!! התברר שבדיק בשבוע הזה יש בר מצוה בבית הכנסת...

וכידוע ע"פ הלכה בסולם העדיפויות של החיובים הרי עליה של בר מצוה דוחה יארציט... אוי אוי אוי... שאמא שלי ע"ה תפסיד את עילוי הנשמה שאני יכול לתת לה בגלל הילדון הזה שהחליט לעשות בר מצוה בדיק ביארציט שלה??? **לאוו! בא בחשבון!!!** החלטתי שאני הולך לחפש בית כנסת אחר... יצא לי לדבר עם הרב של הבית כנסת וסיפרתי לו שהשבת אני הולך לבית כנסת אחר ששם אין בר מצוה ושם יתנו לי את המפטיר... הרב עשה לי פרצוף מאוד לא מרצה... זה לא בסדר שאתה הולך לבית כנסת אחר!!!! נבהלתי... מה יש? מה קרה? מה הבעיה? **יש פה זלזול בהכרעה של ההלכה!!!** אם ההלכה אומרת שהבר מצוה דוחה את הירצייט שלך!! ההלכה לא מתכוונת לומר שאתה תעשה עליה ערעור ותלך לביי"כ אחר... אלא אדרבה... תסמוך על ההלכה... ותשאר בביהכ"ס למרות שהבר מצוה לוקח לך את המפטיר...

טוב!!!! נו... נשארתי בעל כרחי כבול לבית הכנסת... בלי לקבל מפטיר... (אגב: ההוראה הזו מהרב זה לא כ"כ הלכה... זה יותר עניין של הרגש והשקפה... מי שזה נורא לא מוצא חן בעיניו... מותר לו לחפש בית כנסת אחר שיטנו לו שם מפטיר... והבר מצוה אכן קיבל את המפטיר וכולם זרקו עליו סוכריות ואמרו מזל טוב... **אבל אני???** אני הרגשתי עמוק בלב איזה טינה כלפיו... אתה לקחת לי את המפטיר! אתה לקחת לאמא שלי ע"ה את העילוי נשמה!!! אאאוף... לא רוצה להגיד לך מזל טוב... המזל טוב שלך הוא על חשבון הנשמה של אמא שלי... **ואני לא צודק בתרעומת שלי!! אני יודע שאני לא צודק!!!** אבל תסביר לי **למה לא???** אני לא מצליח להבין למה אני לא צודק??? בידיעה אני כן מבין!!! אבל בהבנה לא!!!

תחשוב: מפטיר ביארציט זה עילוי נשמה או לא?? **עילוי!!!** אם לא היה כאן בר מצוה והייתי ניגש למפטיר... היה פה עילוי נשמה?? הייה!!! נו... אז עכשיו שאני לא קבלתי את המפטיר והוא לקח... אז אמא שלי הפסידה עילוי נשמה או לא?? **הפסידה!!!** אז למה שאני לא אקח את זה ללב? נו... תסביר לי למה באמת אני לא צריך לקחת את זה ללב??

(אני כמובן חותר לאיזושהו מסר... גם אל דאגה... הסיפור לא באמת קרה... תסמוך עלי שמה שבאמת קרה... אני לא אכתוב מעל במה זו...)

ההסבר הוא כך:

כבר הוזכר בגיליון זה כמה פעמים שדוד המלך מגדיר את התורה הקדושה בשמונה תארים... וכל פרק ק"ט נסוב סביב התארים האלו... יש עדותין ופיקודין, ומצוותין, ואמרתין, ודברין, וחווקין, ודרכין, ומשפטיין, ו... ו... יש עוד תואר אחד!!! התואר העיקרי ביותר ששמו: תורה!!! סתם תורה!!!! לכל אחד מהתארים של תורה יש את המאפיין שלו והחלק המיוחד שלו... כל דבר שאנחנו עושים ביהדות מסווג לאחד מחלקי התורה... (המושג של דין תורה שייך **למשפטי ה'** והמושג של יציאת מצרים ותפילין ומזוזה וציצית וליל הסדר שייך **לעדות ה'** והמושג של מידות שייך **לדברי ה'** והמושג של לימוד ועסק התורה שייך **לחפשי ה'** והמושג של שכר ועונש שייך **לאמרת ה'** ואפסר גם לחלוק על מה שכתבתי כאן... זה לא הלכה למשה מסיני... פשוט לשבת וללמוד בעין את פרק ק"ט בתהילים ואת כל הפסוקים שבהם נגמרים פרשיות התורה...)

אבל בסופו של דבר... על כולנה... התואר העיקרי ביותר הוא לא פחות ולא יותר: **תורה!!!** זה לא סוד שהתורה זה השם המיתולוגי של ה"דבר" הזה שקבלנו בהר סיני... והוא הכי חשוב והוא הכי קדוש ופועל את כל העניינים הכי נשגבים... **ובכן: מה המאפיין היחודי של השם**

תורה????

כשאומרים תורה... מה מתכוונים??? ובכן: תורה זה הוראה!!! תכל"ס... **מה צריך!!!! מה צריך לעשות!!!!** זו ההגדרה של "סתם" תורה!!!! תורה בסופו של דבר זה ספר הדרכה מה תכל"ס צריך לעשות!!!! **זה החלק העיקרי ביותר בתורה!!!**

אז כן... יש עוד חלקים נוספים בתורה... בתורה כתוב לא רק הדרכה מה צריך לעשות... בתורה יש גם השקפה כללית של אמונה... ובתורה גם מופקדים סגולות גדולות שמי שעושה אותם פועל גדולות ונצורות ויש עוד ועוד נושאים שנמצאים בתוך התורה... אבל עדיין!!! בסופו של דבר הערך העליון ביותר בתורה... זה שהתורה היא ספר הדרכה מעשי!!!! מה צריך לעשות!!!! כלפי מה הדברים אמורים???

אז הנה... בא ניקח את הסיפור שהבאתי... מי שיש לו יארציט הרי יש עניין גדול מאוד לקבל מפטיר... זה עילוי גדול לנשמה... מה זה העניין הזה?? זה **פיקודי ה'!!!** בתוך המפטיר **מופקד** איזה עניין נשגב... שכטאמא מקבל את המפטיר הזה... יש בזה כח להעלות את הנשמה בעוד מעלות קדושים וטהורים כזוהר הרקיע מאירים... ושווה לשלם על זה כסף... ולקנות את המפטיר הזה בתהילים ואת כל הכבוד למפטיר... ועם כל הכבוד לפיקודי ה'... יש משהו יותר חשוב מפיקודי ה'... מה זה?? **תורת ה'!!!** ומה זה תורה??

תורה זה התכל"ס... מה צריך לעשות... מה בורא עולם בשורה התחתונה רוצה שאני אעשה... זה תורה!!! תורה זה מלשון הוראה!!! מה ההוראה המעשית!!! אז הנה... בסיטואציה הזו... שהיה שם בר מצוה... לי היה עניין גדול מאוד לקבל מפטיר... יש בזה עניינים גדולים מאוד... אבל תכל"ס... התורה אמרה את דבריה: שכעת מה שתכל"ס **צריך לעשות** זה שהבר מצוה יקבל את המפטיר ולא אני... ברגע שאני מקבל את ההכרעה הזו של התורה... אז אמנם הפסדתי את **פיקודי ה'!!!** הפסדתי את העילוי הגדול והנורא שהיה לנשמה **שמופקד** במפטיר... אבל מה הרווחתי במקום?? **הרווחתי את תורת ה'!!!** העילוי נשמה שיש לנשמה מתורת ה'... הוא שווה לאין ערוך מפיקודי ה'...

דא עקא!!! שמאוד מאוד קשה לנו לקבל את זה!!! ועזוב יארציט... ועזוב מפטיר... זה פוגש אותנו באלף ואחד דברים... אתה רוצה דוגמא קצת יותר מוכרת? דוגמא שאתה תבין קצת יותר טוב על מה אני מדבר?

מקווה האר"י!!! יש עניין גדול מאוד ללכת למקווה... ובפרט למקווה האר"י... מי לא הלך עדיין למקוה האר"י...??? אבל תתפלא לשמוע שהיה מישהו אחד שדווקא היה גר בצפת והוא כמעט אף פעם לא זכה להיות במקווה האר"י... תנחש מי?? **האר"י הקדוש בכבודו ובעצמו!!!** מה קרה? אמא של האר"י הקדוש פחדה על הבריאות שלו... והיא לא כ"כ רצתה שהוא ילך למקווה... **אז הוא לא הלך!!!** אתה קולט מה קורה פה?? האר"י הקדוש מוסר לתלמידים שלנו את כל כוונות האר"י... מה צריך לכיוון המקווה... הם הולכים... מכוונים את כל הכוונות שהוא לימד אותם... חוזרים קדושים וטהורים... אבל האר"י הקדוש בעצמו לא!!! לא הולך למקווה!!! למה לא? אמא שלי לא מרוצה מזה... כיבוד אם...

תנסה לדמיין את ההרגשה של האר"י... מי כמוהו יודע איזה פעולה נשגבה יש בטבילת מקווה... מי לנו גדול מהאר"י שיועד יותר מכולם איזה השגות נוראות אפשר לקבל ממקווה... ובכל זאת הוא מפסיד את הכל... על מה?? אמא שלי מפחדת שאצטנן... בא ננסה להעיז ולהיכנס להרגשה של האר"י... מה הוא הרגיש שהוא מפסיד את הטהרה של המקווה בגלל כיבוד אם... אתה יודע מה הרגיש האר"י???

הפסדתי **פיקודי ה'!!!** אבל הרווחתי את **תורת ה'!!!**

הפסדתי את הסודות וההשגות הנוראים שצפונים ומופקדים בתוך עניין המקווה... וכנגדם הרווחתי את תורת ה'... שתורת ה' לוחשת לי בששורה התחתונה אם אמא לא מרוצה מזה... אז... אז מוטב לוותר... מי יודע כמה השגות ע"ג השגות בתורת ה' הרוויח האר"י הקדוש על כל פעם שהוא לא!!! דווקא לא הלך למקווה... ---יש המון דברים נשגבים ביהדות... לכל מצוה יש מאמרי חז"ל שמפליגים בחשיבות המצוה עד כמה היא גדולה ואיזה שכר טוב יש למי שמקיים אותה... אבל בסופו של דבר יש מצוה אחת לא פופולרית ולא מוגדרת שהיא בסופו של דבר המצוה הגדולה ביותר... מה היא???

לעשות מה שצריך!!!! ומה באמת צריך לעשות?? כל מקרה לגופו... בחורים בדרך כלל צריכים הדרכה צמודה מה צריך לעשות... אבל אנשים קצת יותר מבוגרים יודעים טוב מאוד מה צריך לעשות... ומה שצריך לעשות... במילה אחת קוראים לזה:

תורה!!! לשמוע בקול ה'!!!

זה מה ששמואל הנביא מוכיח את שאול בחיר ה': החפץ לה' בעולות וזבחים כשמוע בקול ה'?? הנה שמוע מזבח טוב, ולהקשיב מחלל אילים! הדבר החשוב ביותר בעולם: זה לשמוע בקול ה'!!! להקשיב ולזהות מה הקב"ה רוצה ומה צריך לעשות... לא מה נראה הכי מרגש... ולא מה העניין הכי נשגב... אלא מה תכל"ס צריך לעשות!!!!

היו לי שלושה חברים שנסעו לראש השנה... אחד נסע לאומן וכל שנה אני מקנא בו... יש לו סגור כזה טוב... ואני תמיד כמעט רוצה לנסוע... והיה לי חבר אחר שנסע להתפלל בישיבה... אחרי הכל תפילה ישיבתית... והיה לי חבר שביכה לי את מר גורלו... שהשנה... הוא יצטרך בראש השנה לשהות ליד סבא שלו בבית חולים... התקשרתי לחבר הזה בערב ראש השנה ואמרתי לו: אתה הכי מסודר מכולם!!!! כולם... כל אחד הולך להתפלל במקום שהתפילה בו הכי חזקה... והכי פועלת... אבל אתה הלכת לאיפה שצריך ללכת!!!! ממילא... ללא ספק אתה נמצא במקום הכי נכון!!!! כי אתה נמצא איפה שצריך להיות!!!!

נו... קורא יקר: אתה מסוגל להתחבר למשפט הזה?? לא נעים לי לומר... אבל גם אני לא כ"כ מתחבר... כן... יש לנו עוד הרבה עבודה... אנחנו מאוד מחוברים לפיקודי ה'... לעדות ה'... לאמרות ה'... אבל לתורת ה'??? להטות אוזן ולשאל: ה' מה אתה רוצה? מה אני צריך לעשות??? זה לא כ"כ תופס אותנו!!!! זה לא מספיק פופולרי בשבילנו... ואני עדיין קצת כועס על אותו בר מצוה שלקח לי את המפטיר... ולמה??? כי אני כנראה יותר מייבין... ואני יודע שבמפטיר יש יותר עניינים נשגבים מלשמוע בקול ה'... ואם אני הייתי יודע אלפית מכוונות האר"י מה צריך לכוין במקוה ואמא שלי הייתה אומרת לי לא ללכת למקווה... אין סיכוי שהייתי שומע בקולה... כי עם כל הכבוד אמא... את יודעת מה זה מקווה?? כן... אבל אתה יודע מה זה לעשות מה שצריך... אתה יודע מה זה לשמוע בקול ה'...

ולסיים: בחור יקר: כידוע... קי"ל שהשרוי בלא אשה שרוי בלא תורה... כלומר: גם הבחורים המתמידים הגדולים ביותר שיושבים כל היום ולומדים... למרות הכל זה נקרא שהם שרויים **בלא תורה**... למה?? למה בחור שרוי בלא תורה??

כי בחור על פי רוב עושה **מה שהוא רוצה**... וברוך ה' אתה כעת בחיזוק גדול ואתה עושה שטייגן גדול... אבל בינינו... למה?? למה אתה עושה שטייגן?? כי אתה **רוצה ללמוד!!!!** יש אוירה... יש חשק... אתה במוייחין... אבל אם חלילה וחס פתאום לא יהיה אוירה ולא יהיה מצב... ויהיה סוף זמן ולא יהיה לך חשק ללמוד אתה פתאום לא כ"כ תלמד... זאת אומרת: בשורה התחתונה אתה לא לומד כי צריך!!! אתה לומד כי אתה רוצה!!!! נו... מה נעשה שתורה זה לעשות מה שצריך!!!! ומי שעושה מה שהוא רוצה... הוא עדיין נקרא שרוי בלא תורה!!!!

אבל!!! אחרי שתתחנת... לא יעבור זמן רב ופתאום החיים הימים תובעניים... ויש כל מיני דברים **שצריך** לעשות... **צריך** לעשות קניות... **וצריך** לשלם חשבון גז... **וצריך** ללכת לבנק... **וצריך וצריך וצריך** ופתאום אתה מוצא את עצמך בלי לרצות עושה מה שצריך!!!! וכשעושים מה שצריך לפי ההוראות של התורה זה נקרא חיי תורה! זה נקרא שרוי בתורה!! **בחור יקר:** אתה כבר יושב שעתיים ולומד... והנה סו"ס הגיע אותו אברך וזכר להתיישב לידך ולפתוח גמ'... ובכל זאת הוא שרוי בתורה ואתה לא... למה??? מה זה האפליית האלוז? כי איפה אותו אברך התעכב עד עכשיו... בבוקר הוא קם לילדים **כי צריך**... ואח"כ הוא הכין סנוויץ לאשתו **כי צריך**... ואח"כ הוא הלך להתפלל לשחרית **כי צריך**... ואח"כ הוא לקח את הילדים לגן **כי צריך**... ואז סו"ס... אחרי כל זה הוא נכנס לבית מדרש כ"י... כ"י... **כי צריך**... צריך גם ללמוד בין הייתר... ואז הוא פגש אותך!!! שאתה כבר שעתיים לומד!!!! אבל אתה לומד **כי אתה רוצה!!!!** אתה קמת הבוקר לשחרית **כי רצית**... אתה הגעת היום לסדר **כי רצית**... ואתה מתאמץ ויושב ולומד... למה?? כי אתה **רוצה ללמוד**! כל הכבוד לך שאתה רוצה!!!! זה דבר גדול מאוד אצל בחור!!!! אבל כל זמן שזה לא מגיע ממקום של צריך... זה עדיין לא שרוי בתורה!!!!

המצוה הגדולה ביותר ביהדות זה לעשות מה שצריך!!! מה שהקב"ה קעת מסמן לך שזה מה שצריך... ואתה בחור יקר... קעת מה שהקב"ה מסמן לך זה שבאמת תשב ותלמד כמו בחור... תלמד כי אתה רוצה... אבל יום יבא... ואז הקב"ה ירצה שתתחנת... ולמה?? **כי צריך!!!!**

גיליון מס' 317 פרשת יתרו
תשע"ט שנה שישי

גליון זה נודב
להצלחת ידידנו החשוב
שיראה ברכה והצלחה בכל הענינים

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

בדידי הוי עובדא

לכבוד העורכים החשובים המתעסקים בקדשים הע"י,
כתוספת על הדברים הנפלאים שהבאתם מעניני
הרפואה של מרן שליט"א, הנני בזה לשתף אותכם
בסיפור אישי, שהייתי עד לזה: קרוב משפחה שגר
בחול"ל קם בוקר אחד, ופשוט איבד את השמיעה לגמרי
באוזן אחד! אחרי כמה וכמה בדיקות וכו' אצל רופאים
מומחים, אמרו לו פה אחד: אדוני תשלים עם המצב,
מהיום תתחיל לשמוע רק באוזן אחד ר"ל. הקרוב שהוא
ת"ח ומרביץ תורה בא' מהשיבות המפורסמות בחול"ל
קיבל את זה בתדהמה, ושלח את נכדו שגר בבני ברק
שיזכיר אותו אצל מרן שליט"א, וישאל עצה לרפואה,
רבינו השיב מיד: שילמוד הלכות תקיעת שופר! כמובן
שהתחיל ללמוד מיד רמב"ם ה' תקיעת שופר, ופלאי
פלאים, לאט לאט השמיעה חזרה! מאז עברו כמה
שנים, הוא ממשיך ללמוד ה' תקיעת שופר, ובגז"ה
השמיעה מתפקדת במאה אחוז ב"ה בב' האזניים, כה
יעזור ה' הלאה!

בברכת ברכה והצלחה בכל מעשי ידיכם, ותזכו להמשיך
בעבודת הקודש ברוב אונים ואמיץ כח והמון סייעתא
דשמיא!

ט. ערליך
עיה"ק ירושלים ת"ו

פשט על הפרשה

"השמרו לכן עלות בהר ונגוע בקצהו"

הנה אמרה תורה השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו וגו' אם בהמה אם
איש וגו', מה הדין לגבי עוף הפורח על הר סיני באוויר?
יש בירושלמי סנהדרין פ"י ה"ו, כהאי גוונא שדן לגבי עיר הנידחת.
השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו. בנצ"ב משמע שעליה אסור אף על ידי
חציצה ונגוע רק בלא חציצה (וממילא לכן אין כאן קל וחומר) לכאורה לא תועיל
חציצה באיסור זה, הרי רצון התורה שלא יהיו בהר אם כן נכלל בסתמא
"בנגוע בקצהו" גם עם חציצה, וקרא מתפרש לא זו אף זו, ויש הרבה כיוצ"ב
במקרא.

היום בעידן ה"לוי"ך רואים כל נקודה בבריאה למטה, והנה כיום לכאורה לא
רואים את הסמבטיון (עי' סנהדרין ס"ה ב' נהר סמבטיון יוכיח), ואחד אמר בשם
הקהילות יעקב שזה היה פעם והיום אין את הסמבטיון, וההוא לועג לזה.
הגיב רבנו: אבא מעולם לא אמר כך, ואמר שכשה' רוצה שלא יראו לא
רואים, וכ"כ בארחות רבנו ח"ג עמ' קכ"ו. וכך זה בכמה דברים, ומי שצוחק
על זה [על דברי הגמרא] יש לחשוש שיינו יין נסך.

וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק

האם יש ענין להתנדנד בלימוד? מובא במשנה ברורה לענין תפילה והוא
הדבר בלימוד ויש במק"א במשנה ברורה להדיא לענין לימוד תורה עי' סימ"ח
ברמ"א ובמ"ב, ואם בשעה שמתנועע מפריע לו בלימודו בוודאי שילמד איך
שיותר נוח לו.

הוסיף רבנו: הגה"ק ר"ח זוננפלד זצ"ל בחן את תלמידי עץ חיים ועל אחד
מהן הוא אמר שהוא גוי, והוא משום שלא התנועע, והתברר שאמו גויה.
(כל משאלותיך)

עלי שי"ח

"זלגו עיניו דמעות"

מאורע מעניין ביותר היה במחיצתו של רבינו בימים האחרונים. היה זה בשעה שעסק בלימוד הגמרא מסכת מנחות, ולמד בשקיעות דף
י"ח ע"א, לפתע החלו עיניו לדמוע. בני הבית והתלמידי חכמים הביטו בהשתאות, וראו כי כך מובא שם:

"אמר רבי. כשהלכתי למצות מדותי אצל ר' אלעזר בן שמוע וכו' מצאתי יוסף הבבלי יושב לפניו והיה חביב לו ביותר עד לאחת.
אמר לו רבי, השוחט את הזבח להניח מדמו למחר מהו.

אמר לו כשר. ערבית אמר לו, כשר. שחרית אמר לו, כשר. צהרים אמר לו, כשר. מנחה אמר לו: כשר אלא שר' אלעזר פוסל.

צהבו פניו של יוסף הבבלי, אמר לו יוסף כמדומה אני שלא כיווננו שמועתינו עד עתה.

אמר לו רבי הן אלא שר' יהודה פסול שנה לי, וחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי, עכשיו ששנית לי פסול החזרת לי אבידתי.

זלגו עיניו דמעות של רבי אלעזר בן שמוע אמר אשריכם תלמידי חכמים שדברי תורה חביבין עליכם ביותר קרא עליו המקרא הזה מה
אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי וגו' ע"כ הגמרא.

*

הוזה אומר: יוסף הבבלי שמע שמועה בהלכות שחיטת הזבח, ורצה לשמוע אותה גם מפי רבי אלעזר בן שמוע והצטער עד מאוד כשלא
שמע ממנו, ובסוף כששמע זלגו עיניו דמעות, מהשמחה הגדולה.

*

דברים נפלאים בזה, כתב בהתפעלות, מרן בעל החזון איש זיע"א, בספרו אמונה ובטחון (פרק ג' אות כ'):

דברי חז"ל כשמן הטוב יורד לעצמות להלחוב הלכות לאהבת התורה ולשעשע על זיו חמדתה, עד שכלתה נפשו של יוסף הבבלי
באכדת הלכה אחת ואשר צהבו פניו לחדות עוזה בהחזרת אבדתו, ואשר התפעלות נפשו של ר"א על אהבת תלמידו הזליגו את עיניו
דמעות של גיל והנאת זיו מיצוי המדות.

וכשלמד רבינו סוגיא זו, זלגו עיניו דמעות.

יהי רצון שנוכח ללמוד מתוך התפעלות ולזכות למצות מדותינו כראוי. (יש"כ להבח"מ. נ"ו משיבת בית מדרש עליון על מסירת הדברים)

בברכת שבת 180
316781c חק 31

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

זיווג מן השמים שהאיר את כלל ישראל

יש בנותן טעם לפרסם את הסיפור דלהלן שלומדים ממנו מה זוכים כאשר יהודי מוסר נפש, ובפרט כאשר המסירות נפש הוא בעיני זיווגו של אדם.

פגשתי היום עש"ק פרשת בא ה' שבט תשע"ט יהודי חסידי ששמו הוא רבי מרדכי דוב שליט"א הקרוי על שם זקנו האדמו"ר הצדיק והקדוש רבי מרדכי דוב טברסקי מהורנוסטייפל זצוק"ל שהיה יהודי קדוש מפורסם וחיבר הרבה חיבורים, אשר אביו של רבינו הקה"י זצוק"ל היה ממקורביו, וסיפר לי את הסיפור דלהלן, ואני השתדלתי לכתוב מלה במילה כפי שסיפר לו רבי מרדכי דוב הנ"ל. כאשר היה נער לפני בר מצוה הגיע עם אביו לרבינו בעל הקה"י להתברך, ואביו ביקש לקנות את כל ספרי הקה"י, ודרכו של רבינו שהיה מוכר את ספריו רק על אותו מסכת שהקונה לומד בו עכשיו משום שרבים היו מבקשים את ספריו על כל הש"ס, ואם היה מוכר את כל ספריו היה צורך כל זמן קצר להדפיס מחדש, ובהיות וכל החשבונות של ההדפסה נפל עליו בלבד שלא רצה להטריח אף אחד, לכן הנהגתו היתה למכור לכל אחד רק את המסכת שלומד בה, חוץ מבני חו"ל שחוזרים לארצם שלהם הסכים למכור את כל הספרים. וכאשר אביו של הנער ביקש לקנות את כל הספרים, אמר רבינו אינני יודע מדוע אנשים באים לקנות ספרים שלי שאין בהם כמעט שום חידושים רק ליקוטים מראשונים ואחרונים, אבל אני יגיד לך מדוע בכל אופן כולם מגיעים לרכוש את הספרים שלי, וכאן התחיל לספר כדלהלן.

אבי זצ"ל (הרה"ג ר' חיים פרץ) היה מקורב לאדמו"ר ומתה עליו אשתו הראשונה והשאירה אחריה רק בנות, ובזיווג שני הציעו לאבא שני שידוכים, אחת אשה משכלת ויראת ה' אך בת עניים שהוריה לא יכלו להתחייב כלום בעבורה, והשניה בת עשירים שאביה רצה להבטיח עבורה מזונות להרבה שנים, ולכן האבא העדיף את השידוך השני, אך כאשר בא להתייעץ עם האדמו"ר הצדיק, הורה לו האדמו"ר שיעדיף את השידוך הראשון (וכמובן היתה זו הוראת שעה לפי הנתונים שהיו ואין ללמוד מזה למקומות אחרים), והאבא היה מהסס, והאדמו"ר הבחין שהוא מסתפק, ומה גם שהאבא אמר לו שהוא רוצה לעסוק בתורה ומכיון שהיא בת עניים יהיה לו מאד קשה להשאר בלימוד, ואז אמר לו האדמו"ר אמנם נכון שאם תקח את השידוך הראשון יהיה לך יותר קשה ללמוד אבל בזכות ההקרבה והמסירות נפש תזכה לבן ת"ח שיאיר בתורתו את העולם, ואכן כך עשה. ואז סיים הסטייפלר וממילא כאשר אדם צדיק וקדוש מברך כן מוכרח להיות שילמדו את הספרים שלו אע"פ שאין שם כמעט חידושים. [וכדאי להוסיף שהברכה של האדמו"ר עשתה פירות בכפלים, גם רבינו הקה"י ויבדלח"ט רבינו שר התורה שליט"א].

עוד הוסיף הנ"ל שכל פעם כאשר הזכיר רבינו את האדמו"ר הקדוש אע"פ שלא הזכיר את שמו רק הוציא מפיו האדמו"ר בלבד נעמד רבינו מלא קומתו לכבודו של האדמו"ר, ועד היום הסיפור הנ"ל עושה בו רושם כביר איך שהזכיר את שמו הערצה וכבוד ובמורא. למעשה, בסופו של דבר הסטייפלר נתן לו את כל ספריו חנים בתור הכרת הטוב לאדמו"ר ומשפחתו שהיטיבו עמו בקטנותו. עד כאן שמעתי מפי הרב הנ"ל.

כאן ברצוני להוסיף שאת גוף המעשה על השידוך של אביו שמעתי ממ"ח שליט"א, אבל את התוספת שיש כאן שבידך אותו שיזכה לבן שיאיר את העולם בתורתו לא ידוע למ"ח, משום שהסטייפלר מרוב ענווה יתירה שהיתה בו לא סיפר זאת לעולם, ורק במקרה לאותו נער שהיה קרוי על שמו סיפר זאת [אולי כדי שהנער הבר מצוה יבין על שם מי הוא קרוי, ויתן לו חיזוק בעבודת ה']. כדאי להוסיף שהסטייפלר היה אומר שזה ברור אצלו שהשידוך שנגזר על יהודי הוא לא גזירה ורק בדרך בחירה שפלוגי מיועד לו בת פלוגי ויהיה לו הזדמנות לבחור בה והיא קודמת בדוקא אליו שהיא מיועדת לו, אבל אם החתן לא ירצה ויעדיף שידוך אחר מפני חשבונות ומניעים שלו, הפסיד אותה ויקבל כלה אחרת, ומי יודע כמה הפסיד ברוחניות וכו', ולכן עצה טובה קמ"ל להתייעץ תמיד עם אדם גדול ולא לדחות דברים טובים ועי"ז להפסיד מה שמיועד לו.

❧ יפה מראה ❧

כל הזכויות שמורות ©

וגם כך יאמינו לעולם (י"ט ט')

לפני עשרות שנים קבע רבינו את מקום תפילתו בבית הכנסת הסמוך לביתו 'לדרמן', שם מתפללים תלמידי חכמים מופלגים מהסביבה, כשהגאון האדיר רבי יהודה שפירא זצ"ל מנוט את עיניו בית הכנסת, יחד עם עוד תלמידי חכמים נוספים, כגון הגאונים רבי גדליה נדל ורבי ישראל אליהו וינטרוב זי"ע.

אמנם, באופן ישיר רבינו אינו מעורב בעיני וניהול בית הכנסת, אך בעקיפין, לא זו דבר מבלי אישורו, היות והוא מקובל ונאמן על כולם.

ניתן לייחד פרק מיוחד על הכבוד והזהירות שבה התנהל מול זקני התלמידי חכמים שבבית כנסת, כשהוא נזהר שלא ייגרע מכבודם כמלא הנימה, וזעיר מזה נדפס בספר בית אימי, ראה שם.

בתמונה הנדירה: רבינו משתתף בסיום מסכת שנלמד על ידי מתפללי ותיקין (סיון תשס"ז). לאחר ששוחחו בלימוד הוא נשאל על ידי הגאון רבי מאיר הוניגסברג שליט"א מרבני בית הכנסת (בתמונה), אם ירצה לטעום דבר מסעודת מצוה ורבינו משיב בידו שלא, כי כבר טעם מן המשקה ודי בזה [כי דעת רבינו שיש ענין לטעום מסעודת מצוה, אך די במעט שתיה]. (יש"כ לכל שולחי התמונות למדור זה, נשמח לקבל עוד)

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🕍 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבית הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310